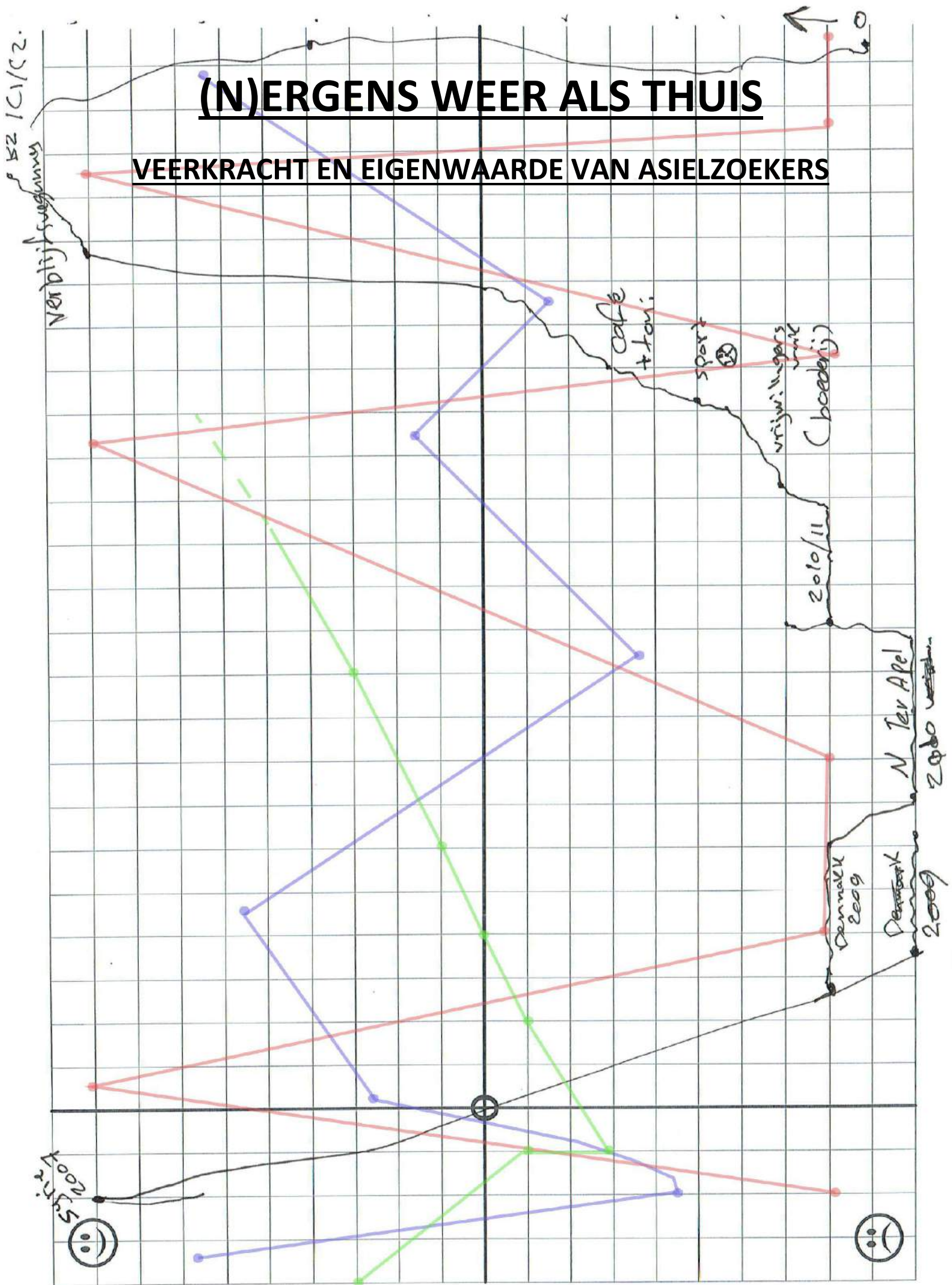

(N)ERGENS WEER ALS THUIS

VEERKRACHT EN EIGENWAARDE VAN ASIELZOEKERS

(N)ERGENS WEER ALS THUIS

VEERKRACHT EN EIGENWAARDE VAN ASIELZOEKERS

ALAA AL TEMIMI
FACULTEIT BOUWKUNDE

VOORWOORD

Het combineren van sociale en politieke vraagstukken met de menselijke omgeving is voor mij altijd al een persoonlijke interesse geweest. Door de oplaaiende discussies, is mijn interesse voor de asielopvang gewekt. Het is voor iedereen bekend dat asielzoekers in Nederland worden opgevangen. Ook kan iedereen wel een eigen beeld creëren over de opvangfaciliteiten en de mensen die daar gebruik van maken. Of de denkbeeldige beelden ook de realiteit zijn? Vaak niet. Asielzoekers leven in feite in de schaduw van de samenleving. Ze zijn er wel, maar wie deze mensen zijn, waar ze zijn en hoe zij leven is vaak onbekend. Het effect van de opvangfase is levensbepalend voor asielzoekers. De opgedane ervaring in de opvangfaciliteiten, hetzij positief of negatief, reflecteert zich uiteindelijk in de Nederlandse samenleving. Het vinden van elementen met een positief effect op zowel de asielzoekers als op de samenleving was de grootste stimulans voor dit onderzoek. Dit onderzoek behoort tot de MSc afstudeerstudio Explore Lab aan de TU Delft bij de faculteit bouwkunde. De afstudeerstudio is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel is een onderzoek, waarvan dit rapport het resultaat is. Het tweede deel is een architectonisch ontwerp dat naar aanleiding van het onderzoek tot stand zal komen. Het ontwerp is niet in dit rapport opgenomen.

Het onderzoek was een verrijking op educatieve en persoonlijke vlak. Het beseffen wat gebreken aan de menselijke behoeften met de veerkracht van een mens kan doen, is zeer indrukwekkend. Het altijd dankbaar zijn voor alle omstandigheden en het nuchter blijven, is een les die ik van de vluchtelingen heb geleerd en niet zal vergeten. Het effect van de omgeving, locatie en een thuis spelen een belangrijker rol dan niet direct door iedereen beseft wordt. Het is belangrijk om hierbij aan te geven dat dit onderzoek absoluut niet bedoeld is als bekritisering op de bij asielzoekers betrokken partijen. Ik heb gezien hoeveel moeite zij doen om met de beschikbare middelen er het beste van te maken. Dit onderzoek is juist bedoeld om te laten zien hoe het ook voor deze betrokken partijen het plezierig en minder stressvol kan zijn.

Mijn grote dank gaat zonder twijfel naar alle personen die mij met mijn onderzoek geholpen hebben door motivatie, interesse, stimulatie en/of kennisdeling. Ik zal alleen een aantal bij naam kunnen benoemen, maar iedereen die een rol heeft gespeeld gedurende mijn afstuderen ben ik ontzettend dankbaar.

Allereerst wil ik Machiel van Dorst bedanken. Ik benaderde hem voordat ik mij opgaf voor de afstudeerstudio Explore Lab om advies in te winnen over mijn interesse in opvangcentra voor asielzoekers. Dankzij zijn stimulatie en interesse in het onderwerp verzamelde ik de moed om mij op te geven. Bovendien was hij direct bereid om mij met het onderzoek te begeleiden als ik toegelaten zou worden. Natuurlijk gaat mijn dank ook naar het team van Explore Lab, die mij toegelaten heeft. Veel dank gaat ook naar mijn overige begeleiders Robert Nottrot (ontwerpbegeleider) en Ype Cuperus (constructiebegeleider). Door de grote complexiteit van het onderwerp bestond mijn afstudeerfase, waarbij getracht werd om grip te krijgen op het onderwerp, uit veel pieken en dalen. Ook verkeerde ik gedurende mijn afstuderen, door het onderwerp, in een emotionele achtbaan. Daarbij was het voor mij persoonlijk erg belangrijk om mij vaker en langer dan gewenst af te zonderen zodat ik afstand van het onderwerp kon nemen. Dit ging natuurlijk erg moeilijk, door de steeds toenemende aandachtbesteding in media vanwege ontwikkelingen rondom asielzoekers. Daarom is het zeer belangrijk om ook mijn afstudeermentoren speciaal te bedanken voor hun grote geduld, die ik zeker heb getoetst. Elk begeleider had met behulp van zijn kennis, stimulatie en opbouwend kritiek gedurende de contacturen direct en indirecte invloed uitgeoefend op het uiteindelijk resultaat van dit rapport en het daarbij behorende architectonisch ontwerp. Hoewel elk persoon zijn eigen vakgebied heeft, sneden onze gesprekken vaak ook andere onderwerpen aan buiten het specialisme. Dat was erg fijn voor mij om mijn gedachten te kunnen vormgeven.

Daarnaast zou dit onderzoek onmogelijk tot stand zijn gekomen zonder de hulp van personen die bereid waren om mij te ontvangen om hun kennis, passie en ervaring over het onderwerp te delen. Hierbij doel ik op zowel de professionals als de (voormalige) asielzoekerscentra bewoners. Het spreken van de professionals op het gebied van asielzoekers, was voornamelijk richtinggevend voor mijn zoektocht naar de onderzoeksrichting. Een aantal die ik daarbij wil bedanken zijn Erik van den Bergh (Beleidsmedewerker bij de UAF), Fronnie Biesma (Stichting De Vrolijkheid, stakeholder Summer School Thinking City 2015, UVA), Femke Bijlsma (architecte, docente op Gerrit Rietveld Academie & afgestudeerde aan de TU Delft op het onderwerp asielzoekerscentrum), Petra van Dorst (De Nationale Ombudsman), Farida Farhadpour (Aramesh en medeorganisator Summer School Thinking City 2015, UVA), Stans Goudsmit (College voor de Rechten van de Mens), Coby van der Kooi (Kinderombudsman), Joan Kooren (beleidsregisseur activering bij COA) en de YIL AS Reception team (studenten van de Universiteit Utrecht).

Verder mogen in mijn dankwoord een aantal medewerkers van het COA en de (voormalige) asielzoekerscentrabewoners absoluut niet missen. Zonder hun hulp zou de informatie in dit rapport onmogelijk op niveau zijn. Hierbij gaat mijn dank naar het COA en in het bijzonder naar Sacha Ponsen (vastgoed regisseur afdeling huisvesting), zonder haar hulp zou het bezoeken en observeren van de asielzoekerscentra Dronten en Gilze & Rijen onmogelijk zijn geweest. Marc de Vries (COA-medewerker azc Dronten), Jetty van Wijlen (locatiemanager opvangcentrum Gilze & Rijen) en Jacqueline van Diessen (COA-medewerkster azc Gilze & Rijen) hebben Sacha en mij verwelkomt en rondgeleid in 'hun' opvangcentrum. De passie, vriendelijkheid en oprechtheid tijdens onze ontmoeting was ontzettend mooi om te zien. Ik heb zeer veel respect voor hun vak en hoe zij dat beoefenen. Marc die continue zijn zinnen onderbrak tijdens de rondleiding om elke asielzoeker die hij tegen kwam te groeten ongeacht of hij ze kent of niet. Of Jetty en haar medewerkers die eronder lijden dat het azc Gilze & Rijen twintig jaar onveranderd is, omdat zij niet meer aan de asielzoekers kunnen bieden zoals zij dat graag zouden willen. De ontevredenheid bij de asielzoekers beïnvloedt namelijk ook de werkwijze van de COA -medewerkers, wat voor prestatiedaling zorgt. Helaas kan ik de namen van de hoofddragers van dit onderzoek niet bij naam benoemen, zodat de privacy van de geïnterviewde (voormalige) asielzoekerscentrabewoners niet geschonden wordt. De gesprekken met hun waren voor dit onderzoek zeer indrukwekkend en informatief. Hoewel de interviews veel tijd innamen en over persoonlijke aspecten gingen, werd er geen enkel keer door de geïnterviewden een ergernis getoond. De gastvrijheid, openhartigheid, vriendelijkheid en eerlijkheid van de geïnterviewden waren van een niveau dat ik niet had durven te verwachten. De gestelde interviewvragen waren zeer persoonlijk, maar de geïnterviewden waren alsnog bereid om deze te beantwoorden. Elk verhaal had veel impact op mij, waarbij ik het in sommige gevallen zelfs moeilijk droeg heb kunnen houden. De manier waarop elk individu met de situatie/ het verleden omgaat, de nuchterheid en de grote dankbaarheid is erg aangrijpend. Het was niet mogelijk om elk interview in dit onderzoek uitgebreid te behandelen, maar elke ontmoeting had zeker een bijdrage.

Tot slot wil ik mijn familie en vrienden bedanken. Zij waren niet alleen in mijn afstudeerfase belangrijk, maar in alle fases in mijn leven. Dit geldt niet alleen voor mijn familie in Nederland, maar ook mijn familie in het buitenland. Zij waren allen een groot steun, met in het bijzonder mijn ouders, broer en zus.

12 november 2015

Alaa Al Temimi

altemimia@gmail.com

Masteropleiding Architecture, Urbanism and building sciences, TU DELFT.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

INLEIDING	1
• MAATSCHAPPELIJK DEBAT	3
• PROBLEEM	5
• ONDERZOEKSVRAGEN	8
• DOELSTELLING	9
• ONDERZOEKSOPZET	9
• TERMEN	15
• VERGELIJKING MET HET BUITENLAND	15
 DEEL 1 ORIENTATIE ASIELOPVANG NEDERLAND	 17
<u>HOOFDSTUK 1: HET ASIELBELEID IN NEDERLAND</u>	19
• GESCHIEDENIS OPVANG ASIELZOEKERS IN NEDERLAND	19
• DE ASIELZOEKERS	20
• PROCEDURE ASIELVERZOEK	24
• OPVANGCENTRA	25
• VERSTREKKINGEN EN VERPLICHTINGEN ASIELZOEKERS	28
<u>HOOFDSTUK 2: CASUSSEN AZC'S NEDERLAND</u>	33
• DRONTEN	33
• ALMERE	45
• GILZE & RIJEN	49
 DEEL 2 MENSELIJKE VEERKRACHT & EIGENWAARDE	 57
<u>HOOFDSTUK 3: BEGRIPSBEPALING MENSELIJKE VEERKRACHT EN EIGENWAARDE</u>	59
• VEERKRACHT	59
• PSYCHISCHE COPINGSBRONNEN: EIGENWAARDE, MASTERY EN SELF-EFFICACY	60
• MENSENRECHTEN & MENSELIJKE BEHOEFTE	61
 DEEL 3 EFFECT OPVANG OP VEERKRACHT ASIELZOEKERS	 65
<u>HOOFDSTUK 4: VEERKRACHT IN OPVANGLOCATIES</u>	67
• TOETSING VEERKRACHTBEPALLENDE FACILITEITEN BIJ ASIELZOEKERSCENTRA	68

• TOETSING VEERKRACHTBEPALLENDE FACILITEITEN BIJ 'ROA-WONING' (TOT JAREN 90)	83
HOOFDSTUK 5: VEERKRACHTIGHEID (VOORMALIGE) ASIELZOEKERSCENTRABEWONERS	85
• WAHID	85
• MEMO	92
• NERGIS	102
• MIRNA & MALIK	109
• CONCLUSIES VEERKRACHT VOORMALIGE AZC BEWONERS UIT LEVENSTEVREDENHIEDSGRAFIEKEN	112
 DEEL 4 FACILITEITEN VEERKRACHT EN EIGENWAARDE	 115
HOOFDSTUK 6 BENODIGDE FACILITEITEN VEERKRACHT EN EIGENWAARDE IN AZC	117
• TRANSITIEFASE & OMGEVING	117
• THUIS	118
• AMBITIECATEGORIEËN	120
HOOFDSTUK 7: LOCATIE	125
• BEREIKBAARHEID LOCATIE	125
• SOCIAALECONOMISCH POSITIE BUURT	126
• LOCATIEKEUZE IMMIGRANTEN	126
 DEEL 5 CONCLUSIE & DISCUSSIES	 129
CONCLUSIE	131
DISCUSSIES	134
• MENSENRECHTEN VS PRAKTIJK ASIELOPVANG	134
• VEERKRACHT ASIELZOEKERS IN RELATIE MET WOONOMGEVING	136
• VEERKRACHT ASIELZOEKERS IN RELATIE MET WONING	138
• RELEVANTIE ONDERZOEKSRÉSULTATEN EN VERVOLGONDERZOEK	140
 LITERATUURLIJST	 142
 BIJLAGEN	 146
• BIJLAGE 1: SAMENVATTING DIEPTEINTERVIEWS (VOORMALIGE) AZC-BEWONERS	146
• BIJLAGE 2: UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS	154
• BIJLAGE 3: INTERVIEWVRAGEN DIEPTEINTERVIEWS (VOORMALIGE) AZC-BEWONERS	160

INLEIDING

Het woord 'asiel' is een Grieks woord en betekent heiligdom, toevluchtsoord. Het asiel was dan een tempel of altaar, ofwel in de huidige Nederlandse termen een opvanglocatie zoals een asielzoekerscentrum. Eenmaal in de tempel/altair mogen de vluchtelingen niet onder dwang weggehaald worden, ze stonden eenmaal onder bescherming van de god. Het zoeken naar een asiellootatie komt dus al eeuwen voor, maar tot op heden is het een veel besproken onderwerp. De verschillen tussen vroeger en nu zijn de details in de opvanglocaties en de vluchtelingengroepen, toch is er altijd één overeenkomst: het gaat om mensen die voor hun leven vrezen. Voorheen werd het asiel in Rome gebruikt door mishandelde slaven en criminelen (Amnesty International). Nu gaat het om o.a. oorlogsvluchtelingen en politieke vluchtelingen die vanwege ras, religie of politieke overtuiging bedreigd worden in het land van herkomst.

MAATSCHAPPELIJK DEBAT

Dit eeuwenoude onderwerp zorgt, vooral op dit moment, over de hele wereld tot een groot politiek debat. Continu proberen migranten via moeizame en noodlottige routes een land te bereiken die de veiligheid van hun levens kan waarborgen. Veel migranten proberen met overvolle boten het Middenlandse Zee over te steken in de hoop Europa te bereiken. Dat de boten niet altijd een kust bereiken, weerhoudt de asielzoekers niet om de grote gok te wagen. Dit jaar zijn er al meer dan 1500 doden gevallen door gekapseide vluchtelingenboten (AD, 2015). Naast de Europese zorgen over de hoge toestroom asielzoekers, heeft Nederland een tweede zorg; het wel of niet voorzien van de uitgeprocedeerde asielzoekers met de meest basale voorzieningen. Dit onderwerp leidde tot een crisisberaad in de Tweede Kamer. De huidige ontwikkelingen stellen het asielbeleid opnieuw ter discussie.

In mei 2014 werd een proces betreffende een in Nederland uitgeprocedeerde Somalische asielzoeker in de Duitse rechtbank (Darmstadt) behandeld. Volgens de EU afspraken moeten asielzoekers teruggestuurd worden naar het Europese land waar als eerst een asielverzoek is ingediend (Dublin- overeenkomst). De Somalische asielzoeker was na een asielaanvraag in Nederland naar Duitsland gegaan. Tegen de EU afspraken in oordeelde de Duitse rechtbank dat de asielzoeker, door de kans op schending van het recht op 'een menswaardig bestaansminimum', in Duitsland mag blijven. Bij dit oordeel werd verwezen naar het arbeidsverbod voor asielzoekers en het ontbreken van overheidssteun bij uitgeprocedeerde asielzoekers, waardoor asielzoekers "onder het lichamelijke en sociale bestaansminimum" in Nederland zullen leven. Volgens de rechter geldt "menswaardigheid valt niet te relativieren door asielbeleid". Deze uitspraak is uitzonderlijk. Dergelijke uitspraken zijn eerder uitgesproken over landen die de asielstroom niet aankunnen, zoals Bulgarije, of landen die geen gepast opvang hebben zoals Griekenland. Het resultaat van het proces bracht imagoschade aan de Nederlandse Asielbeleid (Kas, 2014; Nu.nl, 2014c).

Een jaar later, april 2015, komt een tweede afbreuk op het Nederlandse imago. Dit keer wordt het veroorzaakt door het 'bed, bad, brood akkoord'. De uitspraak van het Comité van Ministers van de mensenrechtenorganisatie Raad van Europa, waarin vastgesteld is dat Nederland de regels voor opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers schendt, is dit keer de oorzaak. Een op hetzelfde neerkomende uitspraak was al eerder gedaan door het Europees Comité voor Sociale Rechten van de Raad van Europa (ECSR), in november 2014. Na de uitspraak van het Comité van de Ministers begon de coalitie een spoedberaad. Na dagen overleggen, werd het akkoord gepresenteerd: in de vijf grote steden kunnen uitgeprocedeerde asielzoekers voor 'een beperkt aantal weken' opgevangen worden. Wie na een aantal weken alsnog niet mee wil werken belandt als illegale op straat, zonder het recht op basale voorzieningen. Verontwaardigde reacties op het akkoord heersen de nieuwsberichten. Ook de mensenrechtenrapporteur van de Verenigde Naties, Philip Alston, reageert verontwaardigd over het akkoord: " *Het is een grote schande voor Nederland dat het zo inhumain te werk gaat*". Ook wordt door hem aangegeven dat het akkoord 'in strijd met de internationale regels' is (Benschop, 2015).

De uitspraken die het imago van Nederland beïnvloeden starten een maatschappelijk debat. Dit debat is niet alleen beperkt tot de uitgeprocedeerde asielzoekers. Het betreft ook de asielzoekers die in Nederland in afwachting zijn op het resultaat van hun asielverzoek. In het debat gaat het niet alleen om in hoeverre het asielbeleid humaan is, maar ook om het beeld die de Nederlandse samenleving heeft over de asielzoekers. Een voorbeeld van het maatschappelijk debat is het EO- programma ‘*Rot Op Naar Je Eigen Land*’ (uitzendperiode 19 januari 2015- 23 januari 2015), de Nederlandse versie van de Australische serie ‘*Go back to where you came from*’, waarbij zes Nederlanders met uiteenlopende denkbeelden over vluchtelingen de vluchtreis in een omgekeerde route afleggen. In de Nederlandse versie begint de reis in Nederland en eindigt in Jordanië of Syrië. Het is indrukwekkend om te zien wat de reis met de deelnemers doet. Eén van de deelnemers veranderde zelfs haar standpunt na het meedoen aan het programma. Zij begon de reis met de uitspraak ‘*alle vluchtelingen naar een eiland, koepel eroverheen, slot erop, sleutel weggooien en nooit meer naar omkijken*’ en eindigde met

“Ik schaam me dood.... Het staat lijnrecht tegenover wat ik dacht. Ik dacht dat het allemaal lekker luxe was in zo’n opvang in Nederland, maar verre van dat.. Zet de grenzen deels open” (Van Amstel, 2015)

Ook is er een deelnemster die tegen de komst van asielzoekers naar Nederland vroegtijdig stopte met het programma. Het is mogelijk dat het haar te veel is geworden en dat zij niet meer helemaal achter haar rechtse standpunt stond, waardoor zij tot dat besluit is gekomen. Als dat het geval is, dan heeft deze deelnemster, in tegenstelling tot de andere deelnemster, haar ego niet openlijk aan de kant gezet in het programma. Het programma bewees de uitdrukking ‘*onbekend maakt onbemind*’.

• 10 mei 2014, 07:15

Duits vonnis: asielzoeker loopt risico in Nederland

BINNENLAND Een Duitse rechter heeft het terugsturen van een asielzoeker naar Nederland tegengehouden omdat hij hier risico loopt op een mensonwaardige behandeling. Dat meldt *NRC Handelsblad* vandaag. Volgens de rechtbank is niet voldoende gewaarborgd dat asielzoekers in Nederland voorzien zijn van basale levensbehoeften zoals voedsel en onderdak.

door Annemarie Kas

FIGUUR 2 ARTIKEL NRC.NL OVER VONIS DUIJS RECHTER (KAS, 2014)

PROBLEEM

Angsten binnen samenleving

De vooroordelen van de Nederlandse samenleving over asielzoekers en hun opvang, komt vaker voor. Het gaat zelfs soms zo ver dat Nederlanders bang zijn van asielzoekers. Om een voorbeeld te noemen is de reactie van een Fries dorp op de moord op Marianne Vaatstra in 1999;

“Haar keel was van oor tot oor gesneden, zo iets doet een Hollander niet. Da’s meer iets voor het asielzoekerscentrum, dat ligt in hun cultuur. Nederlanders zouden misschien steken en wurgen” (Koning, 2012)

Duidend op een asielzoekerscentrum (azc) in de buurt van het dorp. Dertien jaar later kwam de daadwerkelijke dader aan het licht; geen asielzoeker, maar een Nederlander uit de buurt (Koning, 2012). Een ander voorbeeld voor angst is de oudere dorpsbewoners in Ter Apel die bang waren om geld te pinnen bij een pinautomaat waar ook asielzoekers gebruik van maken. Dit heeft er uiteindelijk ertoe geleid dat de asielzoekers een eigen pinautomaat op het azc- terrein hebben gekregen.

do 07 jul 2011, 11:00

Dorpsbewoners bang voor pinnende asielzoekers

TER APEL - Oudere inwoners in Ter Apel (Groningen) durven niet meer te pinnen in het dorp omdat ze bang zijn voor grote groepen asielzoekers van het nabijgelegen opvangcentrum. Ze willen dat er een pinautomaat op het opvangcentrum komt, meldde de gemeente Vlagtwedde donderdag.

De bewoners van het asielzoekerscentrum kunnen voor het pinnen alleen maar terecht bij automaten in het dorpscentrum. Ze doen dat vaak in grote groepen en dat leidt volgens de gemeente tot overlast en angst onder ouderen. Meerdere seniorgroepen en ouderenbonden deden hun beklag bij de gemeente.

De gemeente heeft vorig jaar al bij het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) aangedrongen op een pinautomaat op het asielzoekerscentrum. Het COA is die afspraak nog niet nagekomen, aldus de gemeente.

FIGUUR 3 ARTIKEL ANGSTEN BUURTBEWONERS NABIJ AZC (DE TELEGRAAF, 2011)

De angst is echter wederzijds. Ook asielzoekers kampen met angsten voor de Nederlandse samenleving. Zij hebben het besef dat zij niet door iedereen geaccepteerd worden. Dit maken zij deels op uit de huisvestingswijze en de voor asielzoekers opgelegde wetten. Hierdoor vrezen zij dat op elk moment hun opvangcentrum aangevallen kan worden (zie onderzoeksresultaten hoofdstuk 4). Dit is overigens een aantal keer recent gebeurd in Duitsland, waaronder ook brandstichtingen door naar verwachting rechts-extremisten. Opvallend is dat zodra de asielzoekers uit het azc mogen en onderdeel uitmaken van de Nederlandse samenleving de angst voor ‘de asielzoeker’ of ‘de Nederlander’ ook verdwijnt. Als er angsten zijn, dan zijn deze niet vanwege de asielgeschiedenis van een persoon of het Nederlander zijn. Helaas schijnen de contacten tussen beide groepen ook buiten het azc beperkt.

De angstgevoelens tussen de twee groepen worden helaas versterkt door de Nederlandse opvanglocaties. Nederlandse dorpen dreigen hun vertrouwde woonomgeving te verliezen door plannen waarbij meer asielzoekers dan het aantal oorspronkelijke bewoners gehuisvest worden. Als de plannen doorgaan en de protesten van de dorpen niks opleveren zal bijvoorbeeld in Rekken ongeveer 1 op de 3 bewoners een asielzoeker zijn (1200 inwoners, 700 asielzoekers). Toch kan het nog erger. De dorpen Rijs (160 inwoners) en Oranje (115 inwoners) dreigen door de plannen te vervagen door er respectievelijk 3x en 12x meer asielzoekers

in het dorp te huisvesten dan oorspronkelijke bewoners (Klaasen & Rosman, 2014; Zandstra, 2014). Wie is door deze aanpak de vreemdeling? Wie moet zich aan wie aanpassen? En wat betekent dit voor de leefbaarheid. Het is uiteraard begrijpelijk dat een dergelijke aanpak voor angsten onder de dorpsbewoner zorgt. De identiteit en controle van de oorspronkelijke bewoners raakt in gevaar door de komst van een groot groep nieuwe bewoners.

Ook de gekozen locaties voor de opvangcentra zorgen onbewust voor angsten onder het volk. Vaak zijn de opvangcentra op afgelegen locaties gesitueerd. Hierdoor zijn er vaak rondom de centra weinig tot geen voorzieningen, dat leidt tot verveling en ontwikkelingsbelemmering bij asielzoekers. Ook is de bereikbaarheid van de opvangcentra, mede door het gebrek aan voorzieningen, met het openbaarvervoer slecht. Dit zorgt er automatisch voor dat niemand van de Nederlandse samenleving langs de opvangcentra komt. Door het 'wegstoppen' van de asielzoekers weten buitenstaanders vaak weinig over deze groep. Ook geeft het de Nederlanders de indruk dat het om een gevaarlijk en/ of vervelend groep gaat. Asielzoekers raken hierdoor sociaal geïsoleerd, waardoor zij zich verstoten voelen door de Nederlandse samenleving (zie onderzoeksresultaten hoofdstuk 4).

Opvang leidt tot psychologische problemen bij asielzoekers

Door het isoleren van de asielzoekers lijkt het dat er maar weinig mensen zich bekommeren over de woon- en leefsituatie van de asielzoekers. Dit werd goed zichtbaar toen ondernemer Aad Ouborg de discussie aanwakkerde door voor de grap in een video te laten zien hoe de Koepelgevangenis in Breda omgebouwd zou kunnen worden tot een 'budget bejaardenhuis'. Hierbij zouden ouderen de mogelijkheid krijgen om een kamer te delen en de zorg zou zoveel mogelijk verleend worden door robots (Nijs, 2013). De reacties van de Nederlandse samenleving waren voornamelijk negatief. Worden onze ouders in een gevangenis gezet, is dat wat ze verdienen? En hoe zit dat met de privacy als ze de kamers delen? Ouderen hebben behoefte aan sociaal contact, dus hoezo robots ouderen laten verzorgen?. Toen bekend werd dat dezelfde gevangenis in Breda in gebruik zou worden genomen als asielzoekerscentrum, bleek het voor de Nederlandse samenleving allemaal prima te zijn. De enige ophef over het plaatsen van asielzoekers in De Koepel werd veroorzaakt door de aangespannen rechtszaak van de omwonenden tegen de komst van asielzoekers (Nu.nl, 2014a). Het lijkt erop dat de plaatsen waar de Nederlandse samenleving niet wil wonen/leven getransformeerd worden in asielzoekerscentra. Het huisvesten van asielzoekers in gevangenissen komt steeds vaker voor. Ongeacht of het ouderen zijn of gezinnen met kinderen. Sommige asielzoekers, zoals politieke vluchtelingen, hebben in een gevangenis gezeten voordat zij naar Nederland kwamen. Door hun te huisvesten in een voormalig gevangenis roept het herinneringen op, waardoor het leven in een opvangcentrum moeilijker wordt gemaakt dan het al is.

Vanwege de sociale isolatie is er geen interactie tussen de Nederlandse samenleving en de asielzoekers. De taalbarrière is deels de reden, maar ook de afstandelijke houding van de samenleving naar de asielzoekers toe maakt de interactie moeilijk. Het leven in een opvangcentrum brengt veel regeltjes met zich mee. Volwassen asielzoekers hebben geen werk- of studiemogelijkheden. Dat maakt het voor de asielzoekers bijna onmogelijk om het terrein van een opvangcentrum te verlaten of om de Nederlandse taal te leren. De asielzoekers verliezen hierdoor de controle over hun eigen leven en hun eigen identiteit, vooral als een opvangcentrum op een afgelegen locatie is. Dit is een bron voor het ontwikkelen van psychologische problemen (sociaal planbureau 2011). Het ontbreken van activiteiten en afleidingen in de azc's zorgt ervoor dat de asielzoekers hun tijd doorbrengen met het herinneren van wat ze hebben doorstaan, het nagaan in welke situatie ze nu zitten en wat de toekomst met zich mee zal brengen tot ze mentaal exploderen (Kloosterboer, 2009).

Niet alleen de locatie is een zorg, maar ook de woningen. De slechte woonomstandigheden in azc's zorgen voor veel stress onder de bewoners. Asielzoekers van verschillende culturen, religies en ideologieën delen vaak

kamers, sanitair en keukens. Dit zorgt voor een gebrek aan privacy en hygiëne, wat gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Ook het gebrek aan veiligheid in de opvangcentra is zorgwekend. Daarnaast zijn de woonaccommodaties niet altijd geschikt voor bewoning door o.a. weinig ruimte, vochtproblemen en slechte ventilatie (Kloosterboer, 2009 en eigen onderzoeksresultaten).

Drie gewonden door steekpartij in asielzoekerscentrum Dronten

Gepubliceerd: 26 december 2014 12:59
Laatste update: 26 december 2014 13:44

In een asielzoekerscentrum (azc) in Dronten zijn vrijdag, twee leden uit één gezin zwaargewond geraakt bij een steekp

NU.nl > Algemeen > Binnenland

Grote vechtpartij bij asielzoekerscentrum Brabantse Overloon

Gepubliceerd: 20 november 2014 04:20
Laatste update: 21 november 2014 07:10

De politie heeft in de nacht van woensdag op donderdag ingegrepen bij een grote vechtpartij in een asielzoekerscentrum in Overloon (Noord-Brabant). Tientallen mensen waren met elkaar op de vuist gegaan.

FIGUUR 4 DOOR SPANNING VEROOORZAAKTE PROBLEMEN IN OPVANGCENTRA SPANNING (NU.NL, 2014b, 2014d)

**OMROEP
BRABANT**

Zoeken op omroepbrabant.nl

NIEUWS ■ TELEVISIE ■ RADIO

WEST | MIDDEN | NOORDOOST | ZUIDOOST | SPORT | 112 | ECONOMIE | SHOW | C

Vaak ruzies in AZC in Budel-Dorplein (archiefoto: ANP)

Ook in AZC Budel-Dorplein grote vechtpartij met asielzoekers: weer spanningen Eritreeërs en Syriërs

BUDEL-DORPLEIN - Ook in het AZC in Budel-Dorplein is twee weken geleden een grote vechtpartij geweest. 35 bewoners gingen met elkaar op de vuist en iemand trok een mes. Het ging om een uit de hand gelopen ruzie tussen Eritreeërs en Syriërs, net als bij de vechtpartij van woensdag in het AZC in Overloon. Dat vertelde een betrouwbare bron zondag tegen Omroep Brabant. Volgens de bron is het niet een op zichzelf staand incident: "Het COA moet onderhand maatregelen nemen, want de situatie dreigt echt uit de hand te lopen."

FIGUUR 5 DOOR SPANNING VEROOORZAAKTE PROBLEMEN IN OPVANGCENTRA SPANNING (OMROEP BRABANT, 2014)

Slechte integratie na inwilliging asielpcedure

Door de opgelegde regels en huisvestingswijze wordt de eigenwaarde van asielzoekers aangetast. Hierdoor hebben de huidige asielzoekerscentra een negatieve invloed op de ontwikkeling van de asielzoekers, dit geldt voor zowel volwassen als kinderen (Kloosterboer, 2009). Zelfs na het jaren verlaten van de opvangcentra, en onderdeel te zijn van de Nederlandse samenleving, is het effect van de opvangcentra zichtbaar bij de vluchtelingen. Het leven in een opvangcentrum laat altijd sporen achter, wat mogelijk ook de integratie belemmert. Naarmate de verblijfsperiode toeneemt, nemen ook de psychische problemen toe. Na het verlaten van de asielzoekerscentra blijken de vluchtelingen zeer vaak afhankelijk te zijn van bijstandsuitkeringen. Het percentage werkloosheid onder autochtone Nederlanders is 4%, terwijl dit percentage tussen de 28-33% ligt bij de vier grootste vluchtelingengroepen in Nederland. Het percentage werklozen bij vluchtelingen is ook in vergelijking met de klassieke migrantengroepen, waarbij het percentage tussen de 10-12% ligt, erg hoog. Terwijl het educatieniveau bij drie van de vier vluchtelingengroepen hoger is dan het educatieniveau van de klassieke migranten. De klassieke migrantengroepen zijn personen van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antiliaanse/Arubaanse afkomst. De vier grootste vluchtelingengroepen in Nederland zijn personen van Afghaanse, Iraakse, Iraanse en Somalische afkomst (Dourleijn, Dagevos, & Ross, 2011).

Beperking rechten vergunninghouders door slechte doorstroom

Opvangcentrabewoners die een verblijfsvergunning krijgen, stromen door naar woningen die ook in gebruik worden genomen door de Nederlandse samenleving. Door de huidige omstandigheden, waarbij grote aantallen asielmigranten in Nederland arriveren en ook een verblijfsvergunning krijgen, loopt de doorstroom stroef. Het probleem dat hierbij komt kijken is dat de vergunninghouders hierdoor langer verblijven in de asielzoekerscentra, terwijl zij andere rechten hebben dan de niet vergunninghouders. Dit betekent dat de vergunninghouders in deze periode onnodig beperkt worden op hun rechten en dat de Nederlandse samenleving in de tussentijd geen gebruik kan maken van hun menselijk kapitaal.

ONDERZOEKSVRAGEN

Door het maatschappelijk debat en de aanwezige problemen, is het realistisch om ons af te vragen of Nederland asielzoekers op een juiste wijze opvangt. Duidelijk moet zijn dat een opvangsysteem niet alleen voordelen voor asielzoekers met zich mee moet brengen, maar ook voordelen voor de Nederlandse maatschappij. Hierbij moet men ook naar de voordelen op langer termijn kijken. De huidige opvang, waarbij asielzoekers vooral afhankelijk zijn, ontnemt elke perceptie van controle (Whitehead e.a. 2014) en gepercipieerde onleefbaarheid (Dorst, 2005). Bedoeld of onbedoeld zullen asielzoekers zich niet hechten aan de plek, niet aarden en meer stress ervaren (Casakin). Diezelfde opvang zorgt er ook voor dat er een zorgelijk percentage afhankelijk blijft van de Nederlandse overheid, na het erkend te zijn als vluchteling. Wellicht kosten vluchtelingen door de bijstandsuitkeringen uiteindelijk de Nederlandse overheid meer, dan als de asielzoekers hun eigenwaarde kunnen behouden in kwalitatieve opvangcentra.

Asielzoekers verblijven gedurende hun asielpcedure het langst in een asielzoekerscentrum. Dit maakt het effect van de asielzoekerscentra op asielzoekers het grootst. Daarom is er een re-interpretatie van de Nederlandse asielzoekerscentra nodig. Het is belangrijk dat asielzoekers gedurende de opvangperiode hun veerkracht niet verliezen, of in sommige gevallen zelfs terug kunnen vinden, zodat zij van betekenis kunnen zijn in hun nieuwe samenleving. De ruimtelijke omgeving heeft vanzelfsprekend veel invloed op de menselijke perceptie en dus hun welzijn. De omgevingskwaliteit beïnvloedt de veerkrachtigheid van een mens. Architectuur waarbij fysieke en sociale elementen gecombineerd worden, kan tot een voor asielzoekers

toepasselijk leefomgeving resulteren. Dit resulteert in de hoofdvraag: “Hoe is de veerkracht en eigenwaarde van asielzoekers te faciliteren in Nederlandse asielzoekerscentra?”.

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Deelvraag1: Wat beïnvloedt de veerkracht en de eigenwaarde van een mens?
- Deelvraag 2: Wat is het effect van de Nederlandse asielzoekerscentra op de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker?
- Deelvraag 3: Welke omgeving en faciliteiten beïnvloeden de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker.

Achtergrond vraag bij het onderzoek: Hoe functioneert het asielbeleid in Nederland?

DOELSTELLING

Het doel van dit onderzoek is het achterhalen van elementen die de veerkrachtigheid en eigenwaarde van een asielzoeker, een mens, beïnvloeden. De gevonden elementen zullen gedurende het ontwerpproces leidend zijn voor het bij dit onderzoek behorende ontwerp. Het gaat voornamelijk om het achterhalen wat gedurende de opvangfase in het voordeel van de asielzoekers uitpakt, zodat men zowel tijdens als na de opvangfase een waardig leven kan hebben. Dit moet overigens een positief effect hebben op de Nederlandse maatschappij. Realisatie hiervan is zonder een verdieping in het leven van asielzoekers in de Nederlandse asielzoekerscentra en de menselijke behoeften niet mogelijk. Door de belangrijke elementen die naar voren komen mee te nemen kan er een statement gemaakt worden, waarbij indien nodig geen rekening wordt gehouden met de momenteel gehanteerde regels. Het ontwerp en het onderzoek moeten de maatschappelijke discussie over de humane asielopvang in Nederland verbreden. De discussie over humane of inhumane opvang moet niet alleen bij uitgeprocedeerde asielzoekers blijven, ook opvang van asielzoekers in de asielzoekerscentra moet erbij betrokken worden. Daarnaast moet de discussie een nieuw punt aanwakkeren, namelijk: is de huidige opvangwijze in asielzoekerscentra (azc's) uiteindelijk ook het meest gunstig voor Nederland.

ONDERZOEKSOPZET

Dit onderzoek heeft voornamelijk plaatsgevonden in de laatste maand van 2014 en de eerste helft van 2015. Het is belangrijk om aan te geven dat een aantal in dit rapport opgenomen aspecten mogelijk al gewijzigd/verouderd zijn. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn voor het aantal en soort opvangcentra in Nederland. Het heden en het verleden leren ons dat de opvang wisselend is, afhankelijk van de politieke standpunten en de problematische omstandigheden elders. Beide aspecten zijn sterk veranderende variabelen waardoor de problematiek van vandaag anders kan zijn dan de problematiek van een kwartaal geleden.

ONDERZOEKSMETHODELOGIE

Interviews en brainstormsessies met sleutelfiguren

Bij dit onderzoek zijn veel professionals betrokken. Met deze sleutelfiguren zijn in sommige gevallen interviews gehouden en in andere gevallen brainstormsessies. De interviews en brainstormsessies met de sleutelfiguren waren vooral adviserend, richtinggevend en bevestigend voor mijn onderzoek. Bij het interviewen van de professionals zijn zowel open interviews als half gestandaardiseerde interviews gehouden waarbij deze in sommige gevallen gecombineerd werden met gestandaardiseerde interviews (enquêtes). De enquêtes werden op het einde van de gesprekken toegepast, ter controle of alle gewenste onderwerpen ter sprake waren gekomen. De toegepaste interviewmethode was zowel afhankelijk van de fase waarin ik de sleutelfiguren benaderde, als van het vakgebied van de geïnterviewden.

Er waren twee brainstormsessies georganiseerd door andere partijen waaraan ik deel mocht nemen. Een brainstormsessie werd georganiseerd door de Universiteit Utrecht (UU). Een groep studenten (het YIL AS Reception team) hield zich bezig met het vraagstuk over het activeren van bewoners in asielzoekerscentra en het combineren van stakeholders met asielzoekers van. Bij deze brainstormsessie waren professionals uitgenodigd om hun visie en expertise te delen. De tweede brainstormsessie werd georganiseerd door de “Summer School Thinking City” dat o.a. georganiseerd werd in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam (UvA). Het thema van 2015 was ‘Beyond Resilience’, waarbij mensenrechten van asielzoekers één van de casestudies was. Deze brainstormsessie was onder begeleiding van stakeholder Fronnie Biesma (De Vrolijkheid) en Farida Farhadpour (Aramesh). De bedoeling van deze bijeenkomst was het delen van ideeën om de casestudie uiteindelijk vorm te kunnen geven.

Interviews (voormalige) asielzoekerscentrabewoners

Voor dit onderzoek zijn negen diepte interviews gehouden met (voormalige) asielzoekerscentrumbewoners. Daarnaast zijn er ook een aantal korte interviews/gesprekken gehouden, dit gebeurde voornamelijk tijdens de oriëntatiefase. Het streven was om het onderzoek te baseren op open interviews, half gestandaardiseerde interviews en gestandaardiseerde interviews. De voordelen van gestandaardiseerde interviews zijn de in percentage uit te drukken resultaten en de snellere bereidheid van mensen om te helpen. Toch werden deze enquêtes tijdens het onderzoek geschrapt. Het bleek moeilijker te zijn dan gedacht om de asielzoekerscentra te bezoeken, waardoor tekeningen van de asielzoekerscentrabewoners van de omgeving en kamer een belangrijke informatiebron werd. Dit kon niet in een enquête gevraagd worden omdat dit respondenten zou afschrikken. Indien toch respondenten de moeite zouden nemen door de enquêtes te retourneren, rees de vraag in hoeverre de tekeningen leesbaar en daardoor bruikbaar zouden zijn. Hierdoor werd het half gestandaardiseerde interview als belangrijkste interview methode gebruikt bij (voormalige) asielzoekerscentrabewoners. Het combineren van het half gestandaardiseerde interview en de enquête werd op enkele geïnterviewden subtiel getoetst, maar dit bleek verwarrend te werken. De geïnterviewden hadden liever dat zij het verhaal konden vertellen zonder te kiezen uit verschillende opties. De gestandaardiseerde interviews waren diepte interviews die, afhankelijk van de geïnterviewde, 1,5 tot 3 uur duurden. Om na afloop nog over te gaan op de enquête zou te veel worden.

De interviews voor de (voormalige) asielzoekerscentrabewoners bestonden uit drie categorieën; achtergrond informatie geïnterviewde, het leven in een asielzoekerscentrum en het leven buiten het asielzoekerscentrum. De interviews zijn alleen bij het verkrijgen van toestemming opgenomen. Dit maakte de gesprekken vloeiend en konden de belangrijke punten opnieuw beluisterd worden tijdens het schrijven van het onderzoek. De laatste categorie in de interviewopzet wordt alleen gevraagd als de geïnterviewde geen

asielzoekerscentrumbewoner meer is. Indien de geïnterviewde nog in het asielzoekerscentrum verblijft wordt de derde categorie overgeslagen. Om een duidelijk beeld te kunnen krijgen van het leven in een asielzoekerscentrum werd er bij de voormalige bewoners geëxperimenteerd met foto's. Zo werden enkele foto's getoond van verschillende locaties, slaapkamers en interieurs om een discussie op te wekken over deze drie aspecten, maar dit bleek averechts uit te pakken. De geïnterviewden hadden het gevoel dat ze iets verplicht moesten kiezen, ook als er geen gepaste foto tussen zat. De gewenste discussie kwam niet op gang en het belemmerde de beschrijving van de geïnterviewden. Hierdoor werd besloten om geen foto's te tonen aan de geïnterviewden.

Het interviewen van asielzoekers die nog in een azc verblijven was moeilijk. Deze mensen zitten nog midden in hun procedure en leven daardoor in onzekerheid. Zij proberen de gelegenheid te grijpen om hun verhaal over de verblijfstatus te vertellen in de hoop dat ik als onderzoekster iets voor hen kan betekenen, in de zin van helpen met het verkrijgen van een verblijfsvergunning. Ook hadden sommigen de angst dat wat zij zeggen in dit onderzoek invloed kan hebben op hun asielverzoek, waardoor een enkeling geweigerd heeft om de gesprekken op te nemen. Daarnaast was er veel onbegrip over hoe dit interview deel uitmaakt van een architectuur studie, wat misschien tot wantrouwigheid bij hun kon leiden. Uiteraard waren hun persoonlijke verhalen voor mij ook aangrijpender, dan de verhalen van de voormalige asielzoekerscentrabewoners. Ik zie dat de voormalige bewoners enigszins gesetteld zijn, maar de huidige bewoners nog lang niet en kan hun leven nog alle kanten op. Om deze redenen ligt de focus meer op de mensen die het asielzoekerscentrum verlaten hebben.

FIGUUR 6 INTERVIEWOPZET

Er is veel inzet gedaan om aselectief (voormalige) asielzoekerscentrabewoners met verschillende achtergronden te interviewen. Het betreden van het azc's en het interviewen van asielzoekers werd in het begin van het onderzoek door het COA bemoeilijkt. Als een alternatief oplossing werden drie oproepen op het internet geplaatst om een zo divers mogelijk groep te bereiken. Helaas reageerde maar één persoon hierop. Om met de doelgroep in contact te komen ontstond de noodzaak om in de eigen omgeving te zoeken. Dit heeft ertoe geleid dat de meeste geïnterviewden van Irak zijn. Toch is het gelukt om personen met verschillende achtergronden te interviewen, want dat speelt een belangrijke rol bij iemands belevingswereld. De geïnterviewden kwamen van verschillende steden, hadden verschillende levensovertuigingen, gezinssamenstellingen, vluchtervaringen, educatieniveaus, leeftijden en maatschappelijke posities. De

gesprekken met de (voormalige) opvangcentrabewoners hebben mij als onderzoeker het leven van een asielzoeker in een azc van verschillende perspectieven leren te begrijpen (zie bijlage 1).

Of de onderzoeksresultaten anders zouden, uitpakken bij een meer diverse groep is moeilijk te beantwoorden. Onder de geïnterviewden waren ook Syriërs en een Afgaan, waarbij geen opvallende verschillen te noemen zijn tussen hun en de Irakezen. Hierdoor ontstaat het vermoeden dat een meer diverse groep hoogstwaarschijnlijk de onderzoeksresultaten beperkt zou beïnvloeden.

Observeren

Voor het onderzoek zijn er uiteindelijk drie azc's bezocht en geobserveerd. Deze drie asielzoekerscentra waren van verschillende kwaliteitniveaus, waardoor elk opvangcentrum een nieuw en interessant inzicht met zich meebracht. Zelf heb ik de mogelijkheid gekregen om het azc Almere op eigen initiatief een aantal keer te bezoeken. Het hoofdkantoor van het COA stond in een latere fase toe om het azc Dronten en Gilze en Rijen gezamenlijk te bezoeken. In Almere is een gezin van Iraakse afkomst geïnterviewd en korte gesprekken gevoerd met overige bewoners. Het interviewen van mensen op het azc Dronten was alleen gelukt bij Syrische asielzoekers die niet lang verbleven in het azc en al een verblijfsvergunning hadden. In Gilze en Rijen waren de verbeteringspunten erg duidelijk vanuit het observeren, dat het haast vernederend zou voelen om de bewoners om verbeteringspunten te vragen. Het nemen van foto's in de opvangcentra is moeilijk, want de bewoners mogen niet herkenbaar op de foto's, zonder hun toestemming, vanwege veiligheidsredenen.

Media

In de loop van dit onderzoek kwam het asielbeleid en de daarbij behorende opvangcentra, regelmatig op het nieuws en in actualiteitenprogramma. Het volgen van de actualiteiten gaf een duidelijk beeld van wat er in de samenleving speelt. Aangezien geen interviews gehouden zijn met de inheemse bevolking in Nederland, met uitzondering de sleutelfiguren, speelde de media een grote rol om hun visie te volgen. Ook zijn er enkele documentaires, films en series bekeken over (uitgeprocedeerde) asielzoekers. Hierbij ging het niet altijd om de asielzoekers in Nederland, maar om asielzoekers overal in de wereld en hun vlucht en zoektocht naar veiligheid. Het inleven in het leven van asielzoekers werd hiermee versterkt. *'Speciale vlucht'* (5 februari 2015, regisseur Fernand Melgar), *'Asielzoeka's'* (4 februari 2015, Sergej Kreso), *'Gevlucht, en dan?'* (5 oktober 2015, BOS), *'Escape from the world's most dangerous place'* (Steph Atkinson), *'Someone like me'* (UNRWA), *'3JS in Libanon, verhalen uit oorlogsgebied'* (25 juni 2015), *'Rot op naar je eigen land'* (19 januari 2015- 23 januari 2015) en de Australische versie *'Go back to where you came from'* zijn een aantal bekeken documentaires. Toevallig waren er ook interessante theaterstukken over dit onderwerp, namelijk *'Nobody Home'* (Daria Bukvić) en *"Geen I.D."* (BonteHond, theatergezelschap in Almere). Ook interessant is de Franstalige film *'Welcome'* (Philippe Lioret, 2009).

Literatuur

Voor dit onderzoek zijn wetenschappelijke artikelen en boeken gebruikt van verschillende vakgebieden, waaronder architectuur, sociologie en psychologie. Onder de gebruikte bronnen zitten ook belangrijke rapporten van instanties zoals het COA, UNICEF en UNHCR. Ook is er gebruik gemaakt van persberichten.

ONDERZOEKSINDELING

Het onderzoek bestaat naast deze inleiding uit vijf delen. Het eerste deel beantwoordt de achtergrond vraag. Deze algemene kennis is van essentieel belang om te weten wie het doelgroep die opgevangen wordt is, en hoe zij opgevangen worden. Hierbij worden ook de rechten en plichten van de asielzoekers toegelicht. Deel twee tot en met vier beantwoorden elk één van de deelvragen. In deel vier wordt ook de locatiekeuze toegelicht. Deel 1 t/m 4 vormen zeven hoofdstukken. In het laatste deel, deel 5, volgen de conclusies en discussie.

Bij de Nederlandse opvangcentra is er sprake van een *top- down* visie. Dingen worden van bovenaf bepaald, door het bestuur (de top), en vervolgens uitgevoerd. Deze aanpak heeft duidelijk een negatief effect op asielzoekers. Daarom wordt in dit onderzoek gestreefd om het andersom aan te pakken, namelijk *bottom- up*. Met deze aanpak speelt de doelgroep zelf, de asielzoekers, een belangrijke rol bij de verbetering van de asielzoekerscentra. Het toepassen van de bottom-up strategie werd mogelijk door het benaderen van de (voormalige) asielzoekerscentrumbewoners. Ook de sleutelfiguren, van verschillende vakgebieden, die met asielzoekers te maken hebben of onderzoek naar hun situatie hebben gedaan zijn bij deze benadering van belang geweest.

Deel 1: Het functioneren van het asielbeleid in Nederland

Dit deel bestaat uit twee hoofdstukken en beantwoordt de achtergrondvraag “*Hoe functioneert het asielbeleid in Nederland?*”. Beide hoofdstukken zijn bedoeld ter oriëntatie op het onderwerp. De verwerkte informatie is gebaseerd op literatuur, interviews en eigen observatie.

- Hoofdstuk 1 Het asielbeleid in Nederland: Informatie over de geschiedenis van de asielopvang, de herkomst van asielzoekers en het functioneren van het asielbeleid in Nederland is in dit deel opgenomen.
- Hoofdstuk 2 Casussen azc's Nederland: Om een beeld van de opvangcentra in Nederland te schetsen worden in dit hoofdstuk drie casussen toegelicht. Elk casus belicht een voor dit onderzoek bezochte asielzoekerscentrum. Dit gebeurt door te focussen op de locatie, faciliteiten en de op het terrein aanwezige woningen. Tot slot is er van elk casus een SWOT analyse gemaakt. De besproken casussen zijn de asielzoekerscentra Almere, Dronten en Gilze & Rijen.

Deel 2 Menselijke veerkracht en eigenwaarde: Dit deel bestaat uit één hoofdstuk waarmee de deelvraag “*Wat beïnvloedt de veerkracht en de eigenwaarde van een mens?*” wordt beantwoord. In dit deel wordt alleen gebruik gemaakt van literatuur.

- Hoofdstuk 3 Begripsbepaling menselijke veerkracht & eigenwaarde: Om de eerste deelvraag te beantwoorden worden eerst de termen veerkracht en eigenwaarde in dit hoofdstuk gedefinieerd. Vervolgens wordt onderzocht wat deze termen beïnvloedt en hoe deze gewaarborgd kunnen worden. In dit deel wordt alleen gebruik gemaakt van literatuur.

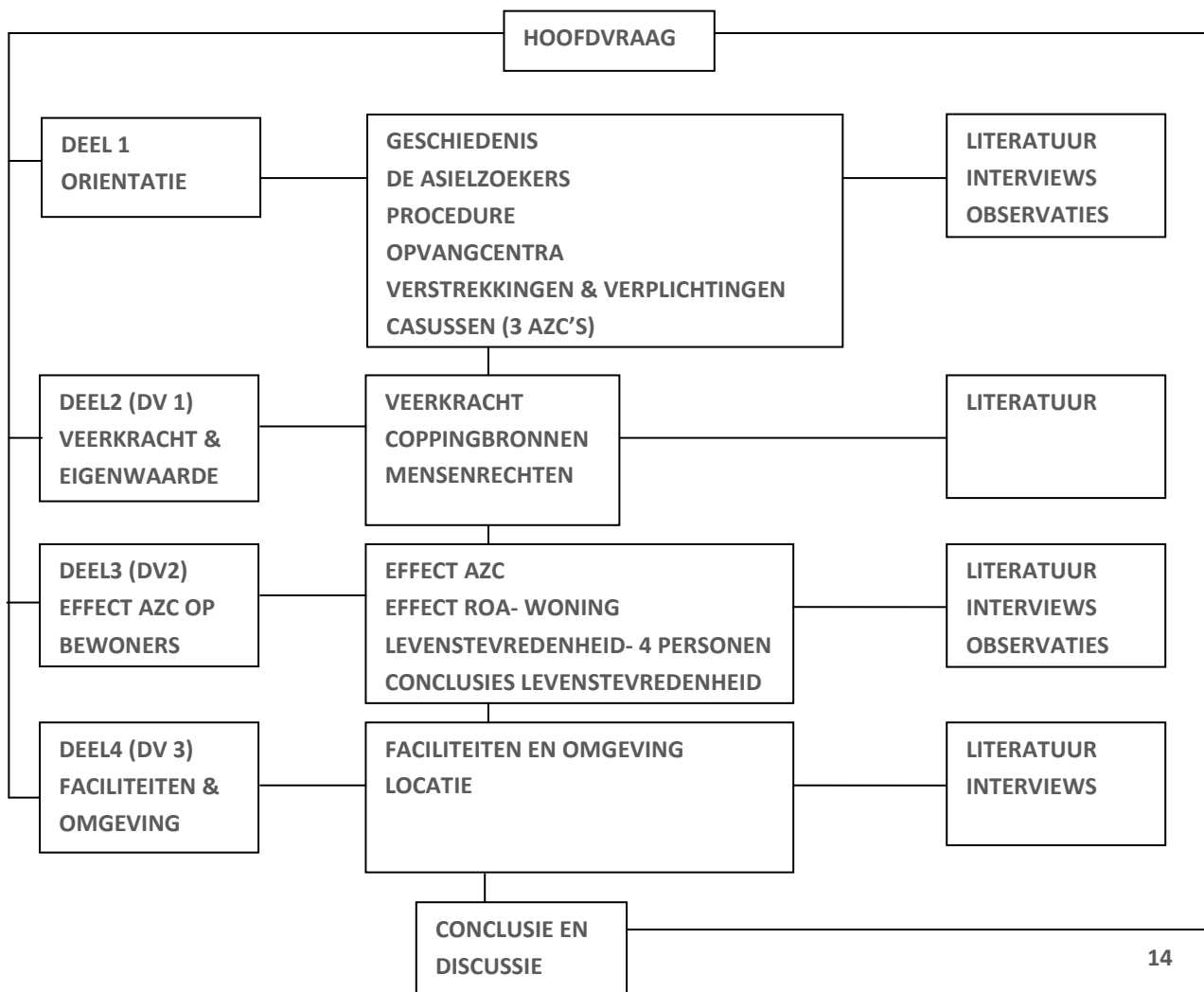
Deel 3 Effect opvang op veerkracht asielzoekers: Het beantwoorden van de deelvraag “*Wat is het effect van de Nederlandse asielzoekerscentra op de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker?*” wordt met twee hoofdstukken gedaan. Om deze deelvraag te beantwoorden waren de diepte interviews met (voormalige) asielzoekers, literatuur en de eigen observaties de belangrijkste onderzoeksmethodes. De diepte interviews waren voornamelijk van belang omdat de positie van de naar Nederland gestroomde asielzoekers niet goed gedocumenteerd is (sociaalplanbureau, 2011).

- Hoofdstuk 4 Veerkracht in opvanglocaties: De verkregen aspecten die de menselijke veerkracht en eigenwaarde beïnvloeden, in deel 3, worden in dit hoofdstuk getoetst op de mate van voldoening en/of aanwezigheid ervan in de asielzoekerscentra. Ook wordt er in dit hoofdstuk de veerkrachtbepalende faciliteiten getoetst op de ROA- woningen, dat zijn woningen die in het voormalige opvangsysteem gebruikt werden voor kansrijke asielzoekers.
- Hoofdstuk 5 Veerkrachtigheid (voormalige) asielzoekerscentrabewoners: In het tweede hoofdstuk van dit deel wordt de veerkracht van de (voormalige) asielzoekers voor, tijdens en indien van toepassing na het verblijf in een asielzoekerscentrum besproken. Dit wordt aan de hand van vier levenstevredenheidsgrafieken van (voormalige) asielzoekerscentrabewoners nader toegelicht.

Deel 4 Faciliteiten veerkracht en eigenwaarde: Dit deel is gebaseerd op de gehouden diepte interviews en literatuur, om antwoord te kunnen geven op de deelvraag “Welke omgeving en faciliteiten beïnvloeden de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker?”.

- Hoofdstuk 6 Benodigde faciliteiten veerkracht en eigenwaarde in azc: De noodzakelijke elementen die van belang zijn om omstandigheden te creëren waarbij de veerkracht en eigenwaarde van de asielzoekerscentrabewoners positief wordt beïnvloed, worden in dit hoofdstuk benadrukt.
- Hoofdstuk 7: Locatie: De wijze waarop een geschikt opvanglocatie geselecteerd kan worden, wordt in dit hoofdstuk toegelicht.

Deel 5 Conclusie en discussies. Door de resultaten van alle deelvragen bij elkaar te leggen, zal de hoofdvraag beantwoordt worden. Daarnaast worden er een aantal discussiepunten besproken die van groot belang zijn bij het ontwerpen van asielzoekerscentra.

TERMEN

In dit onderzoek worden voor ‘asielzoekers’ en ‘asielzoekerscentra’ ook andere termen gebruikt. Andere benamingen, zoals ‘opvangcentra’, ‘verblijflootatie’ en ‘bewoners’, zorgen voor afwisseling bij de lezer. Overigens is de belangrijkste reden voor een andere benadering, omdat ‘asielzoekers’ en ‘asielzoekerscentra’ negatief beladen kan zijn. Daarnaast wordt er in het Vluchtelingenverdrag een onderscheid gemaakt tussen vluchtelingen en asielzoekers. Daarom wordt dit onderscheid ook in dit onderzoeksrapport gemaakt.

Een vluchteling is volgens het verdrag: “iemand die in zijn thuisland gegronde vrees heeft voor vervolging. Redenen voor vervolging kunnen zijn: ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of seksuele voorkeur. De vluchteling kan in eigen land geen bescherming krijgen tegen deze vervolging. In Nederland krijgt hij een asielvergunning en de garantie dat hij niet wordt teruggestuurd naar zijn eigen land.” (Vluchtelingenwerk Nederland)). Een vluchteling is dus een asielzoeker die terecht beschermd moet worden voor eigen land.

Een asielzoeker is volgens het verdrag: ‘iemand die de bescherming van een ander land oproept. Hij vraagt daarmee in dat land asiel aan’ (Vluchtelingenwerk Nederland).

Een vreemdeling: “iemand die geen Nederlandse Nationaliteit heeft” (IND)

VERGELIJKING MET HET BUITENLAND

Bij het opzetten van dit onderzoek is uiteindelijk besloten om de opvang van asielzoekers in het buitenland niet mee te nemen. De veerkrachtigheid van asielzoekers wordt bepaald door vele factoren. Kleine verschillen in de rechten en plichten of huisvesting in andere landen, kunnen al de veerkrachtigheid van asielzoekers sterk beïnvloeden. Het achterhalen van wat precies de veerkracht van asielzoekers in opvangcentra in het buitenland beïnvloedt is niet mogelijk zonder het bezoeken van de opvanglocaties en het interviewen van de bewoners. Dit was gedurende dit onderzoek geen optie. Ter verrijking van eigen kennis, is naar de opvang in het buitenland gekeken. Toevallig is voor dit onderzoek een vluchteling geïnterviewd die zowel in de Nederlandse als de Deense opvangcentra is verbleven. Deze ervaring van de geïnterviewde is wel in dit onderzoek meegenomen.

DEEL 1: ORIENTATIE ASIELOPVANG NL

Hoe functioneert het asielbeleid in Nederland?

FIGUUR 7

ASIELZOEKERSCENTRUM GILZE & RIJEN (EIGEN ILLUSTRATIE)

HOOFDSTUK 1: HET ASIELBELEID IN NEDERLAND

Het proces van het indienen van een asielverzoek tot het inwilligen of afwijzen van het verzoek is een complex proces dat uit meerdere fases bestaat. Hierbij zijn meerdere organisaties betrokken. Dit deel van het onderzoek schetst de feiten rondom het asielbeleid, de daarbij betrokken organisaties en de asielzoekers. Deze oriëntatie is nodig om een beter inzicht te hebben op wie de “asielzoekers” zijn, welke fases zij moeten doorstaan, hoe de opvanglocaties eruit zien en wat hun verstrekkingen en verplichten zijn. De opvanglocaties worden met behulp van drie casussen beschreven. De beschrijving wordt ondersteund door plattegronden en een SWOT analyse waarin de eigen observaties tijdens de locatiebezoeken zijn verwerkt. Alleen met deze informatie als basiskennis kunnen de in een later stadium geïnterviewde (voormalige) asielzoekers en professionals begrepen worden. De gebruikte illustraties kunnen per casus verschillend zijn, dit is afhankelijk van wat beschikbaar is gesteld door de COA. Daarnaast is de verwerkte informatie gebaseerd op wat heb mogen bezichtigen, waardoor niet alles op hetzelfde niveau uitgewerkt kan worden. Doordat sommige voormalige asielzoekers lang geleden in Nederland zijn gekomen, is ook de geschiedenis rondom de opvang in Nederland onderzocht. Andere tijden betekent ook een ander opvang.

GESCHIEDENIS OPVANG ASIELZOEKERS IN NEDERLAND

In 1951 werd het vluchtelingenverdrag door de Verenigde Naties (VN) opgesteld en ondertekend door ongeveer 100 landen, waaronder ook Nederland. Inmiddels is het verdrag door meer dan 150 landen ondertekend. Door het vluchtelingenverdrag worden de vluchtelingen internationaal beschermd, waardoor deze niet teruggestuurd kunnen worden naar het land van herkomst, als blijkt dat de vluchtelingen daar gevaar oplopen (Vluchtelingenwerk Nederland). De opvang van asielzoekers is met de tijd veranderd. Voor 1979 werd de opvang van de asielzoekers en informatie verlening vaak geregeld door vrijwilligersorganisaties. Sinds dat jaar werden de vrijwilligersorganisaties verenigd tot VluchtelingenWerk Nederland (VWN). Tot 1987 konden de asielzoekers zich melden bij de Sociale Dienst waar zij een uitkering kregen. Het aan de asielzoekers verleende bedrag was gelijk aan de uitkering voor werkloze Nederlandse burgers. Echter hadden de asielzoekers niet de mogelijkheid om te werken. Een asielzoeker had pas het recht om te werken zodra diegene als vluchteling erkend werd, en dus in Nederland mocht blijven. Deze aanpak zorgde ervoor dat de asielzoekers direct bij aankomst onderdeel uitmaakten van de Nederlandse samenleving. Daar kwam verandering in door de in 1984-1985 toegenomen toestroom asielzoekers. De toename werd veroorzaakt door met name Tamils die van de burgeroorlog in Sri Lanka gevlucht waren. Nederland reageerde hierop door een limitatief regeling op te stellen voor de Tamils. Dit bracht veel onrust met zich mee bij deze groep asielzoekers en leidde tot opstand door hongerstakingen en vernielingen. Naar aanleiding van dit incident en de toegenomen aantal asielzoekers werd de Regeling Opvang Asielzoekers (ROA) in 1987 door de overheid opgesteld. Met deze regeling werd de bijstandsuitkering voor asielzoekers vervangen door een opvangregeling waarbij een ‘bed, bad en brood’ voor de asielzoekers beschikbaar werd gesteld. Gepaard met deze regeling gingen in hetzelfde jaar de eerste vier asielzoekerscentra open, waarvan de eerste een in azc getransformeerde bungalowpark te Luttelgeest (Noordoostpolder). De opening van de asielzoekerscentra ging gepaard met protesten. Rond dezelfde tijd ontstond de term ‘Nimby’, dat staat voor ‘Not in my backyard’, waarbij mensen geen bezwaar hadden tegen de aanwezigheid van opvangvoorzieningen voor groepen als asielzoekers, verslaafden en psychiatrische patiënten, zolang deze niet in de woonomgeving is. De kansrijke asielzoekers konden na een verblijf in het azc naar een ROA- woning verhuizen en vanaf daar het resultaat van hun proces afwachten. De ROA- woningen

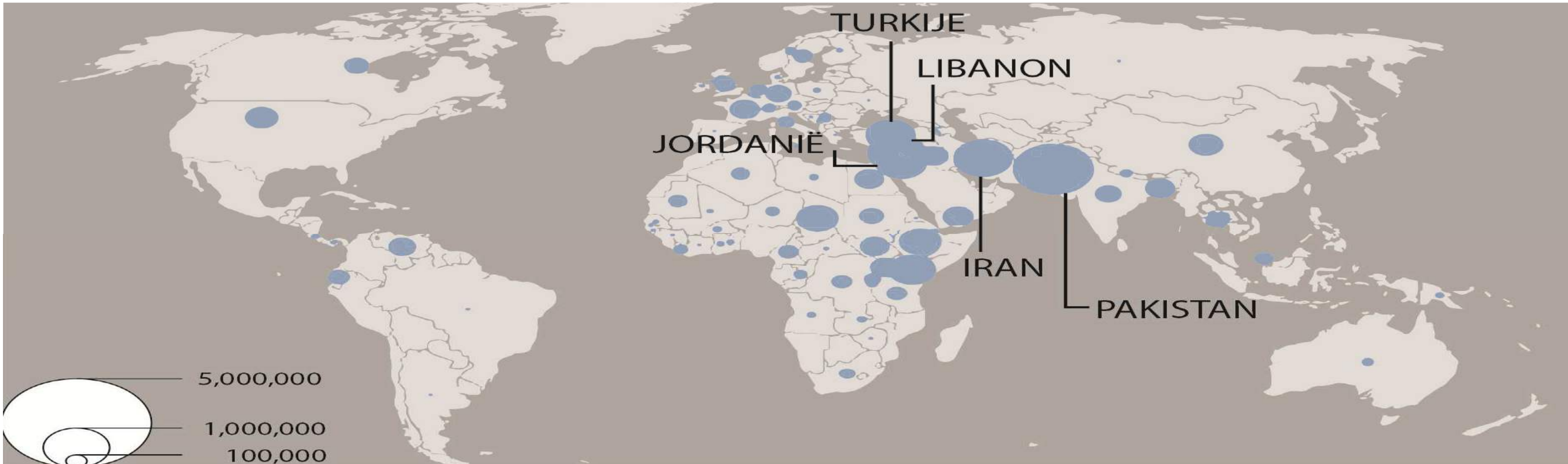
waren overal in het hele land, waardoor het aantal asielzoekers in een stad of dorp gering was. De voor dit onderzoek geïnterviewde alleenstaande vluchtelingen deelden de ROA woningen met alleenstaande lotgenoten. Hierbij had wel elk persoon een eigen kamer. Gezinnen hadden de ROA- woningen voor zichzelf. De opvang van asielzoekers in een azc was oorspronkelijk bedoeld voor enkele maanden, maar na 1990 liep het op tot enkele jaren. Sinds 1996 zijn de ROA- woningen afgeschaft en moeten de asielzoekers gedurende hun hele procedure in een azc verblijven (Böcker, 1998; Canonsociaalwerk, 2013; COA; Ghorashi, 2005; Luttelgeest.nl, 2015; Overheid, 2015b).

De begeleiding en voedselvoorziening van de eerste bewoners in de asielzoekerscentra lag bij het Project Opvang Asielzoekers (POA), voor alle overige zaken, zoals huisvesting, uitvoerende ambtenaren, etc., lag de verantwoordelijkheid bij Interim Stichting Opvang en Asielzoekers (ISOA). In 1993 besloot het kabinet het POA en het ISOA te laten fuseren tot het Centrale Opvang Asielzoekers. Op 1 juli 1994 werd de Wet COA van kracht, waardoor tot heden zowel de materiële als immateriële opvang van asielzoekers onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) valt. Het Centrale Opvang Asielzoekers was hiervan de voorganger. Het COA is een zelfstandig bestuursorgaan en valt onder het Ministerie van veiligheid en justitie. Vanaf datzelfde jaar viel de uitvoering van het toelatingsbeleid onder verantwoordelijkheid van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) (COA; Ghorashi, 2005).

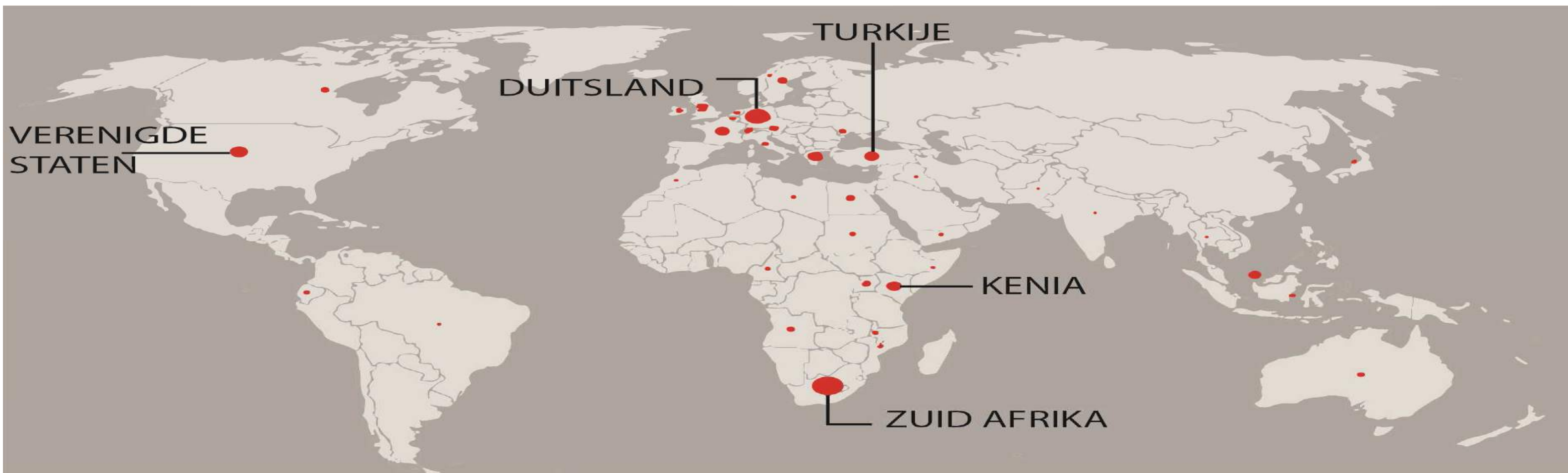
DE ASIELZOEKERS

Sinds 1995 worden het aantal asielzoekers door het COA bijgehouden. De toename en afname van de asielaanvragen in Nederland is afhankelijk van zowel internationale als nationale aspecten. Toenemende onrust in het buitenland, veroorzaakt door vervolgingen, conflicten, geweld of schending van mensenrechten, zorgt ervoor dat meer mensen hun vaderland ontvluchten. Een gevolg daarvan is een toenemende stroom asielaanvragen in andere landen, waaronder dus ook in Nederland. Het versoepelen of juist verscherpen van het asielbeleid in Nederland beïnvloedt het aantal asielaanvragen. Een ander aspect dat de toestroom van asielzoekers beïnvloedt is het asielbeleid van de overige opvanglanden; een soepeler of stugger gehanteerde asielbeleid in andere opvanglanden beïnvloedt het aantal asielaanvragen in Nederland. Afhankelijk van het asielbeleid in de overige opvanglanden kan de kans op een inwilliging in Nederland hoger of lager zijn (COA; Ten Holder, 2012).

Op 20 juni 2014 kwam The UN Refugee Agency (UNHCR), welke een VN organisatie is die vluchtelingen beschermt en ondersteunt wereldwijd, met het nieuws dat het aantal vluchtelingen, asielzoekers en ontheemden wereldwijd voor het eerst na de Tweede Wereldoorlog het vijftig miljoen heeft overschreden (51.2 miljoen). Wereldwijd zijn er 16.7 miljoen vluchtelingen, 33.3 miljoen ontheemden en 1.2 miljoen asielzoekers. De grootste opvanglanden zijn Pakistan (1.6 miljoen), Iran (857.400), Libanon (856.500), Jordanië (641.900) en Turkije (609.900). In vijf jaar tijd is Syrië van de op één na grootste opvangland veranderd tot de op één na grootste vluchtelingen voortbrengende land ter wereld. Van het aantal vluchtelingen zijn 50% kinderen jonger dan 18 jaar, 46% volwassenen 18-59 jaar en 4% ouderen (60+). De grootste groepen asielzoekers wereldwijd zijn Afghanen (2.56 miljoen), Syriërs (2.47 miljoen) en Somaliërs (1.12 miljoen). Deze cijfers zijn gebaseerd op de situatie eind het jaar 2013 (UNHCR, 2014a, 2014b).

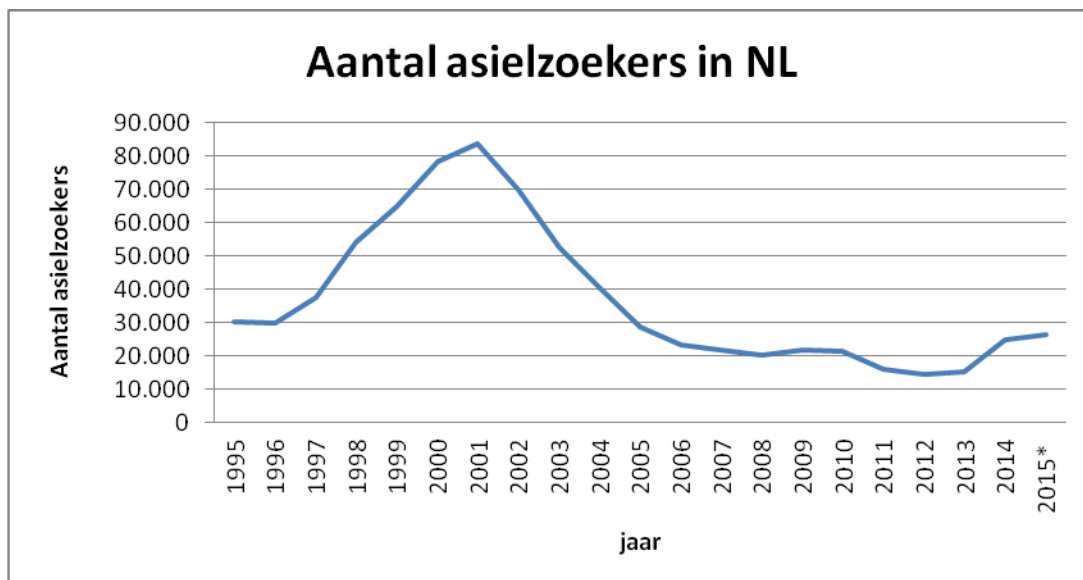

FIGUUR 8 VREEMDELINGEN OP DE WERELD EIND 2013. DE LANDEN MET DE MEESTE VREEMDELINGEN ZIJN RESPECTIEVELIJKE PAKISTAN (1.6 MILJOEN), IRAN (857.400), LIBANON (856.500), JORDANIË (641.900) EN TURKIJE (609.900). IN NEDERLAND WAREN OP HET MOMENT VAN METING 74.707 VREEMDELINGEN (THE UN REFUGEE AGENCY, 2014). ZEER KLEINE AANTALLEN ZIJN VERWAARLOOSD IN AFBEELDING.

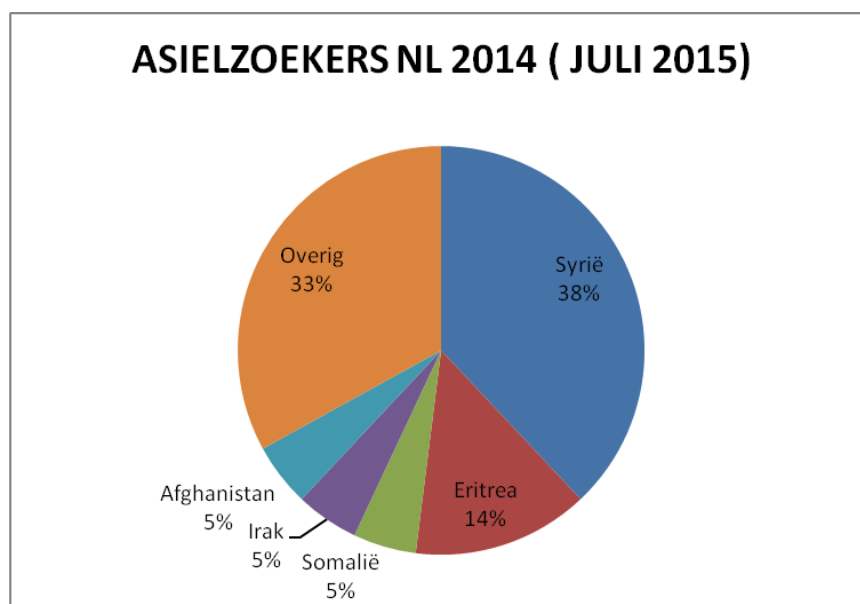

FIGUUR 9 ASIELZOEKERS IN AFWACHTING (THE UN REFUGEE AGENCY, 2014). DE LANDEN MET DE MEESTE ASIELVERZOEKEN ZIJN RESPECTIEVELIJK ZUID- AFRIKA (232.211), DUITSLAND (135.581), VERENIGDE STATEN (84.343), TURKIJE (52.467) EN KENIA (52.285). OP HET MOMENT VAN METING HAD NEDERLAND 10.420 VERZOEKEN IN AFWACHTING. ZEER KLEINE AANTALLEN ZIJN VERWAARLOOSD IN AFBEELDING.

Nederland heeft momenteel 58 opvangcentra verspreid over het hele land, waaronder ook een aantal aanvullende opvanglocaties (avo) om de hoge toestroom van asielzoekers op te vangen. Tot eind juli was het aantal asielzoekers rond de 27.500 asielaanvragen voor het jaar 2015 (cijfers 27 juli). Meer dan de helft van de aanvragers zijn Syriërs en Eritreanen. Sinds het 1995 worden het aantal asielaanvragen in Nederland door het COA bijgehouden. In het jaar 2001 waren de meeste aanvragers met 83.801 personen. Het kleinste aantal asielzoekers was in het jaar 2012 met 14.604 aanvragen. Door het snel toenemende aantal asielzoekers in Nederland, worden aanvullende opvanglocaties (Canonsociaalwerk, 2013; COA).

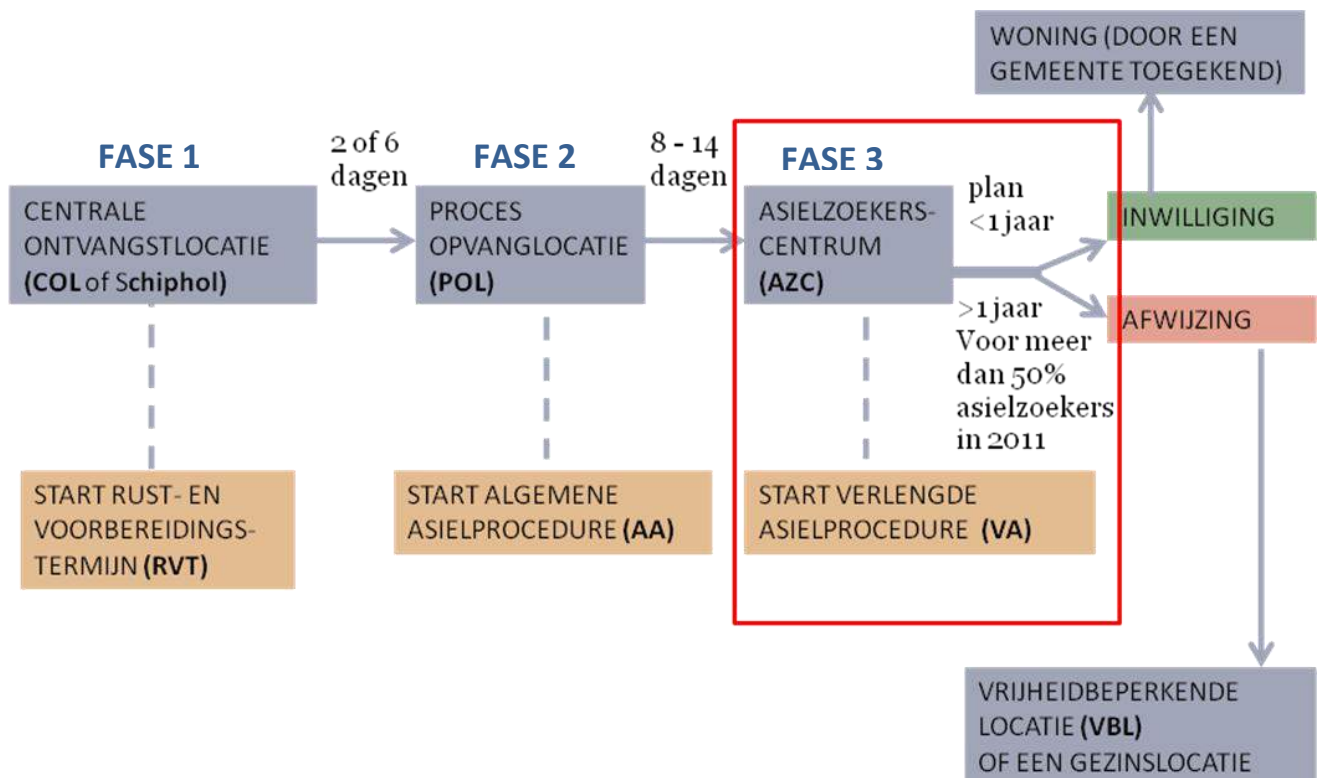
FIGUUR 10 AANTAL ASIELZOEKERS IN DE LOOP DER JAREN. GRAFIEK STOPT BIJ DE MAAND JULI 2015, TOEN GING HET OM 26.617 ASIELZOEKERS (EIGEN ILLUSTRATIE).

FIGUUR11 HUIDIGE ASIELZOEKERS NAAR LAND VAN HERKOMST IN PERCENTAGE (EIGEN ILLUSTRATIE)

PROCEDURE ASIELVERZOEK

Vreemdelingen kunnen bij aankomst in een land een asielverzoek indienen. De procedure van een dergelijk verzoek verloopt in drie fases, daarna wordt bekend of het verzoek ingewilligd of afgewezen is. Deze fases zullen hieronder nader toegelicht worden.

FIGUUR 12 SYSTEEM ASIELAANVRAAG IN NEDERLAND (EIGEN ILLUSTRATIE)

FASE 1: Eenmaal aangekomen in Nederland moeten asielzoekers zich eerst melden bij de Vreemdelingenpolitie (VP) of de Koninklijke Marechaussee. Dit kan op twee locaties, bij de centrale ontvangstlocatie (col) in Ter Apel of in Schiphol. In de aanmeldcentra vindt de identificatie en registratie van de asielzoekers plaats. Vervolgens start er een rust- en voorbereidingstermijn dat minimaal 6 dagen duurt. In deze periode verblijft de asielzoeker in het COL, waar hij geïnformeerd wordt over de asielprocedure. Ook krijgen de asielzoekers hulp van een advocaat en ondergaan zij een gezondheidsonderzoek, waaronder ook een verplichte tuberculosecontrole (COA, 2012a, 2012b; IND).

FASE 2: Na een verblijf in het aanmeldcentrum, worden de asielzoekers overgeplaatst naar een Proces opvanglocatie. In deze locatie vindt het eerste gehoor met het IND plaats. Daarmee start de Algemene Asielprocedure (AA). Voor de tijdsduur van de AA worden 8 dagen als uitgangspunt genomen. In het eerste gehoor komen alleen de identiteit, nationaliteit en reisroute van de asielzoeker ter sprake. De volgende dag vindt het nader gehoor plaats, in dit gesprek komen de redenen van de asielaanvraag ter sprake (COA, 2012a, 2012b; IND).

FASE 3: De eerste en het naderend gehoor worden beoordeeld. Als blijkt dat er meer onderzoek nodig is om over de asielaanvraag te oordelen, worden de asielzoekers overgeplaatst naar een asielzoekerscentrum (azc). In een asielzoekerscentrum vindt de verlengde asielprocedure (VA) plaats. Het is de bedoeling dat de

asielzoekers begeleiding krijgen gericht op oriëntatie op de toekomst. Zij worden daar opgevangen tot het resultaat van de procedure bekend wordt. Minderjarige asielzoekers die zonder familie naar Nederland zijn gekomen worden opgevangen in een amv (alleenstaande minderjarige vreemdeling) (COA, 2012b; IND)..

Het streven is dat de asielzoekers minder dan een jaar in een azc verblijven. Toch is de realiteit anders. In 2011 verbleef meer dan de helft van de asielzoekers langer dan één jaar in het azc. Zodra het asielverzoek ingewilligd wordt, wordt er door een Nederlandse gemeente een woonruimte ter beschikking gesteld voor de desbetreffende persoon. Dit gaat gepaard met begeleiding ter voorbereiding op de inburgering. Om de zes maanden bepaalt de Rijksoverheid het aantal vergunninghouders dat een gemeente moet huisvesten. Ieder gemeente is verplicht om huisvesting te bieden, waarbij de ene gemeente meer meewerkt om daaraan te voldoen terwijl een ander zo min mogelijk meewerkt. Grotere gemeenten moeten meer vergunninghouders huisvesten dan kleinere gemeenten. Gedurende het eerste vijf jaar wordt een tijdelijke vergunning verleend, indien na afloop van deze periode de situatie van herkomst verbeterd is, kan de verblijfsvergunning ingetrokken worden. Is de situatie in het land van herkomst na vijf jaar niet verbeterd, dan wordt er een definitieve verblijfsvergunning verleend. Deze kan niet meer ingetrokken worden (COA, 2012b; IND; Ponsen, 2015; Rijksoverheid).

Bij een afgewezen asielverzoek zal een asielzoeker het traject 'start terugkeer' moeten beginnen, waarbij de begeleiding gericht is op de terugkeer van de aanvragers. In dat geval verblijven de asielzoekers in een vrijheidbeperkende locatie (vbl). In een vbl worden, de aanvragers met een afgewezen verzoek, de uitgeprocedeerde asielzoekers, voor maximaal twaalf weken opgevangen. Gezinnen met kinderen worden opgevangen in een gezinslocatie (glo) in plaats van in een vbl. Als de opvangperiode afgelopen is en de uitgeprocedeerde asielzoeker niet uit Nederland is vertrokken, belandt diegene op straat. Gezinnen met minderjarige kinderen mogen niet dakloos worden, dat is een kinderrecht, zij blijven in een gezinslocatie (glo) opgevangen. (COA, 2012b; IND).

OPVANGCENTRA

Een nieuw te openen opvangcentrum is erg afhankelijk van de gemeenten. COA vraagt gemeenten of zij bereid zijn om een opvangcentrum te openen. Alleen als de B&W toestemming geeft, kan er een opvangcentrum geopend worden in de desbetreffende gemeente. Gemeenten die al een opvangcentrum hebben voor een langere tijd zijn vaak ontvankelijker. Als een gemeente akkoord gaat met het verzoek van het COA, bieden zij een stuk beschikbaar grond aan. De eerste stap dat het COA neemt, is het onderzoeken van de ligging van de locatie. Hoeveel personen kunnen opgevangen worden, welke voorzieningen zijn in de buurt, bereikbaarheid enz. zijn vragen die beantwoord moeten worden. De aangeboden locaties zijn vaak gebieden die door de crisis nog leegstaan, maar waar ooit bedoeld was als woningbouw gebieden. Soms worden gebouwen aangeboden die voor een langere periode leegstaan (Ponsen, 2015).

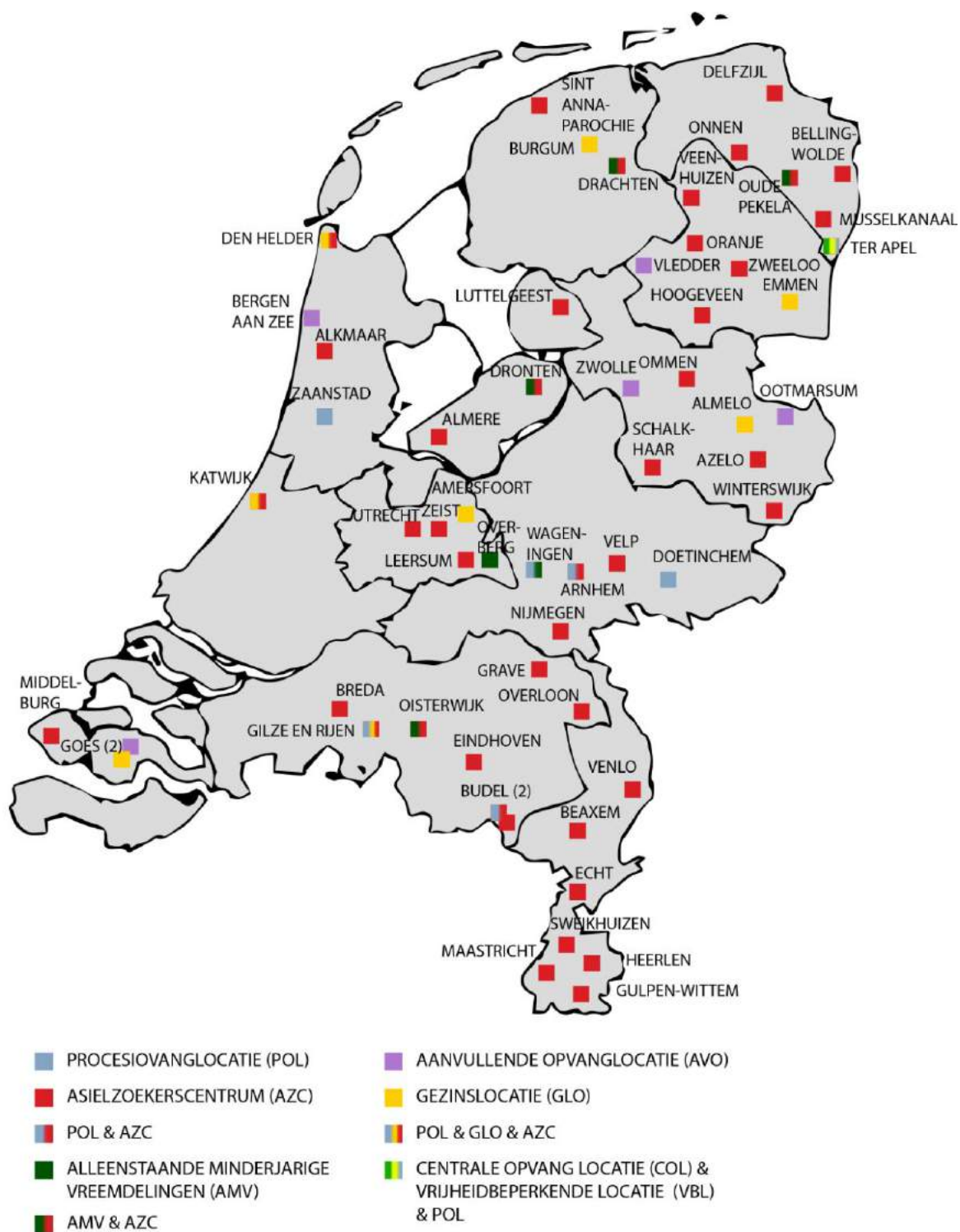
Het COA maakt gebruik van reguliere en tijdelijke locaties. De reguliere opvanglocaties zijn bedoeld als opvangcentrum voor een langere periode (minimaal 15 jaar). Dit kan op eigen grond van het COA zijn of op gehuurd grond waar ook voldoende inkomsten zijn om te kunnen investeren, om het opvangcentrum te bouwen en te onderhouden. Tijdelijke locaties zijn vaak herbestemde gebouwen, zoals oude gevangenissen, bejaardentehuizen, kloosters, kantoorgebouwen en kazernes van defensie. Het meest gunstige aantal bewoners in een opvangcentrum voor het COA is 600 personen, op een locatie waar zij zich vijftien jaar mogen vestigen. Zo wordt het voor COA mogelijk om met de beschikbare middelen een acceptabel opvang te maken. Een opvang voor 400 personen is het minimum. In dat geval moet de grond eigendom zijn van COA of voor een klein bedrag verhuurd zijn van bijv. de overheid. Bij herbestemming is het COA gebonden aan het aantal

beschikbare vierkante meters, vanuit daar wordt gekeken hoeveel bewoners in de opvangcentra gehuisvest kunnen worden. Volgens de locatiemanagers werken de opvangcentra van 400 tot 600 bewoners het beste (Ponsen, 2015).

In dit onderzoek ligt de focus op de langste verblijfslocatie gedurende de gehele procedure, namelijk de asielzoekerscentra. Naarmate de verblijfs termijn van een persoon op een locatie toeneemt, zal ook de invloed van de locatie op diezelfde persoon toenemen. Hierdoor spelen de azc's de belangrijkste rol in het leven van de asielzoekers na aankomst in Nederland.

FIGUUR13 ENTREE OPVANGCENTRUM DRONTEN (EIGEN FOTO)

FIGUUR 14 OPVANGCENTRA IN NEDERLAND. DE KAART IS GEBASEERD OP DE INFORMATIE OP HET COA WEBSITE (COA). HET TYPE OPVANG PER CENTRUM KAN INTERN ANDERS ZIJN, MAAR NIET GEWIJZIGD OP DE WEBSITE. BIJV. OPVANGCENTRUM DRONTEN IS EEN AMV EN AZC, MAAR OP DE COA WEBSITE STAAT ALLEEN AZC (EIGEN ILLUSTRATIE- GEBASEERD OP GEGEVENS MAAND AUGUSTUS 2015).

VERSTREKKINGEN EN VERPLICHTINGEN ASIELZOEKERS

Een opvangcentrum bewoners zijn brengt, verstrekkingen en verplichtingen met zich mee. Deze hebben betrekking op de woningen, financiën, educatie, werk en activiteiten. Een beschrijving van de verstrekkingen en verplichtingen volgt hieronder.

WONINGEN

Gedurende het verblijf van de asielaanvragers in een azc worden de woonruimtes door het COA geregeld. De bewoners van een azc worden zo veel mogelijk op nationaliteit in de woonunits gedeeld. Familieleden worden bij elkaar geplaatst. De indeling is ook afhankelijk van het aankomstmoment van een nieuwe bewoner. De aanwezige nationaliteiten en de beschikbare kamers in de woonunits op het aankomstmoment beïnvloeden de indeling. Elk bewoner heeft in de kamer een eigen bed, kast en stoel. Ook is er een tafel per woonunit, die gezamenlijk met de overige bewoners gebruikt wordt.

FIGUUR 15 HET DOOR HET COA BESCHIKBAAR GESTELDE AZC INTERIEUR. ELK BEWONER KRIJGT EEN BED, EEN KAST EN EEN STOEL TER BESCHIKKING. DIT IS OVERAL IN HETZELFDE IN NEDERLAND, INCLUSIEF DE GORDIJNEN. IN DE PLASTIC ZAK ZITTEN DE BENODIGDE MATERIALEN VOOR HET BED, ZOALS BIJVOORBEELD EEN LAKEN (EIGEN FOTO- AZC GILZE EN RIJEN).

De bewoners moeten zich gedurende hun verblijf in een opvangcentrum zich houden aan de huisregels. Het is niet toegestaan om veranderingen aan de woonruimte toe te brengen, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van COA. Indien zonder toestemming veranderingen worden aangebracht komen de kosten op de bewoner (COA, 2012a). Het gaat hierbij ook om veranderingen in het interieur. Uit eigen interviews is naar voren gekomen dat het plaatsen van een tapijt, niet is toegestaan. Hierbij is het niet van belang of het artikel eigendom is van de bewoner. Het behangen of verven van de binnenmuren is niet toegestaan. Ook het verplaatsen van een door COA geleverde interieurstuk, bijvoorbeeld het verplaatsen van een bed naar de woonkamer om als bank te dienen, kan tot boetes leiden (Mirna & Malik, 2014). Het verbieden van deze aspecten wordt door COA beargumenteerd met brandveiligheid (Ponsen, 2015).

Gedurende het verblijf wordt het gas, elektriciteit en water door het COA betaald. Indien het verbruik meer dan gemiddeld is zullen de te veel gemaakte kosten door de bewoners betaald moeten worden (COA, 2012a). Om het verbruik te beperken is het niet toegestaan voor de bewoners om in het bezit te zijn van elektrische apparatuur als een oven of een strijkijzer (Mirna & Malik, 2014). Ook hebben (sommige) opvangcentra controle over de temperaturen in de woningen en het watergebruik per douchebeurt (Vries, 2014).

Asielzoekers zijn niet verplicht om in het azc te verblijven. De mogelijkheid is er om gedurende de periode van de asielprocedure bij familie te verblijven. Dit wordt ook wel ‘administratieve plaatsing’ genoemd (Dourleijn et al., 2011). Dit kan ertoe leiden dat een groot groep buiten het azc verblijven maar wel een woonruimte in het azc hebben. Elk asielzoeker is wekelijks verplicht om zich te melden bij het COA in het azc, ook indien een asielzoeker buiten het azc verblijft. Bezoekers van de bewoners in het azc moeten zich melden bij de receptie, de portier of beheerder. Deze krijgen een bezoekerspas overhandigd die zichtbaar gedragen moet worden (COA, 2012a).

FINANCIËN

Wekelijks ontvangen de asielzoekers een financiële toelage. Deze toelage bestaat uit een toelage voor voedsel en een toelage voor kleding en andere persoonlijke uitgaven. De hoogte van het voedsel toelage is afhankelijk van het aantal personen per huishouden en of de asielzoekers zelf volledig voor het eten moeten zorgen, of dat COA voor de hoofdmaaltijden zorgt. Het kleedgeld is €12,95 per persoon per week, ongeacht de leeftijd (Overheid, 2015b) .

Geld voor voedsel indien asielzoeker zelf volledig voor het eten moet zorgen (2014)		
Aantal persoonshuishouden	Volwassenen	Kinderen
1 a 2	€42,56	€33,25
3	€35,35	€27,51
4 of meer	€31,57	€24,57

Geld voor voedsel indien COA voor hoofdmaaltijd zorgt; ontbijt en tweede maaltijd op kosten asielzoeker (2014)		
Aantal persoonshuishouden	Volwassenen	Kinderen
1 a 2	€26,25	€18,13
3	€21,77	€15,03
4 of meer	€19,44	€13,43

Bij incidentele kosten veroorzaakt door o.a. juridische kosten, reiskosten etc. kan een vergoeding verkregen worden. Onder Regeling Zorg Asielzoekers (RZA) zijn de asielzoekers verzekerd voor medisch kosten. Indien ook medische kosten gemaakt worden, kan er een vergoeding verkregen worden.

EDUCATIE

Kinderen en jongeren tussen 5 en 16 jaar vallen onder de leerplichtwet. Jongeren tussen 16 en 18 jaar vallen onder de kwalificatieplicht, waardoor zij tot hun achttiende verjaardag onderwijs moeten volgen tot zij een startkwalificatie hebben. Een startkwalificatie is een mbo-diploma (niveau 2 of hoger), een havo- diploma of een vwo- diploma. Sommige azc's hebben op eigen terrein een basisschool, terwijl bij andere centra de basisschoolleerlingen naar een school buiten het azc gaan. Voorgezet onderwijs scholieren worden vaak eerst in een Internationale Schakelklas gezet (ISK) of op een Regionaal Opleidingscentrum (ROC). Zodra zij de Nederlandse taal voldoende beheersen worden ze overgeplaatst naar regulier onderwijs. Volwassenen, vanaf 18 jaar, krijgen alleen een training *basaal Nederlands* en hebben geen recht op educatie. Bij deze training kunnen de asielzoekers 500 woorden leren, om zich in Nederland een beetje te kunnen redden. De asielzoekers kunnen met de training doorgaan zolang zij daar interesse voor hebben. Doordat continu nieuwe bewoners in het azc komen, begint de training basaal Nederlands steeds opnieuw. De educatie voor volwassenen blijft hierdoor op een laag niveau. Als gevolg daarvan beginnen op een gegeven moment de asielzoekers hun interesse te verliezen, waardoor zij de beslissing nemen om te stoppen met de training. In het geval dat een asielverzoek wordt afgewezen, wordt direct voor de desbetreffende asielzoeker het volgen van het traject ontzegd (Dourleijn et al., 2011; Kloosterboer, 2009; Kooren, 2015; Rijksoverheid; Ten Holder, 2012).

Volwassen asielzoekers hebben pas toegang tot onderwijs bij het beschikken van een verblijfsvergunning. Toch kunnen volwassenen in twee gevallen studeren. Het eerste geval is mits zij voor hun achttiende verjaardag met een opleiding zijn begonnen. Dit geeft hun het recht om hun opleiding af te maken. Het tweede geval is met behulp van de stichting UAF, Stichting Vluchtelingenstudenten. Het UAF ondersteunt vluchtelingen met een realiseerbaar studieplan, dit gebeurt niet alleen op financieel gebied. Het UAF biedt ook op de arbeidsmarkt en stage voorbereidende ondersteuning. Doordat het asielprocedure vaak lang kan duren heeft het UAF het recht om bij aanvragen zonder verblijfsvergunning zelf te oordelen over de situatie van de aanvrager. Wordt de aanvrager door het UAF gezien als vluchteling, dan kan er gestart worden aan de educatie traject. Vooral hoogopgeleiden worden door het UAF ondersteund, omdat zij minder ondersteuning en begeleiding nodig hebben dan de lageropgeleiden. Niet iedereen weet van het UAF. Ook kunnen niet alle verzoeken geaccepteerd worden. Dit is financieel niet mogelijk. De asielzoekers die de kans krijgen om verder te kunnen studeren, moeten veel barrières breken. Zij zullen de taal moeten beheersen en het accepteren dat behaalde diploma's in Nederland niet erkend worden (Bergh, 2015 ; Dourleijn et al., 2011; Ten Holder, 2012; UAF).

FIGUUR16 KINDEROPVANG IN AZC DRONTEN (EIGEN ILLUSTRATIE)

WERK EN ACTIVITEITEN

Om de toekomstkansen van de asielzoekers te vergroten moeten asielzoekers volgens de *Regeling Verstrekkingen Asielzoekers* aan creatieve en educatieve activiteiten kunnen deelnemen in de azc's ((Kloosterboer, 2009; Overheid, 2015b). Het COA is momenteel bezig met het project *Activering van Bewoners*. Hierbij worden in asielzoekerscentra activiteiten georganiseerd, zoals judo en zwemlessen, door zowel COA als door de bewoners (Kooren, 2015). Ook biedt het COA aan de bewoners de mogelijkheid om werkzaamheden en activiteiten te verrichten tegen een vergoeding, dit valt onder "zelfredzaamheid". De asielzoekers kunnen een klein bedrag ontvangen door bijvoorbeeld het verrichten van klusjes in het azc of het beheren van het Open Leercentrum (OLC), wat een computerzaal is met toegang tot internet en enkele zelfstudieprogramma's (COA, 2012a). Voor deze werkzaamheden kunnen de bewoners een vergoeding van maximaal €14 per week ontvangen (Overheid, 2015a; Ten Holder, 2012). Verder houden de organisaties *De Vrolijkheid* en *De Werkelijkheid* zich ook bezig met het activeren van de azc-bewoners. De Vrolijkheid is een organisatie die activiteiten organiseert gericht op kinderen en jongeren. De Werkelijkheid richt zich op volwassenen. Voor recreatie zijn de azc-bewoners voornamelijk afhankelijk van de omgeving en het daarbij behorende aanbod (De Werkelijkheid; Nationale stichting ter bevordering van Vrolijkheid; Ten Holder, 2012).

"We hadden een bewoner, die man was heel somber. Hij had een gesprek met zijn casemanager en die casemanager had in dat gesprek de vraag gesteld: waar werkte u in eigen land? waar had u daar plezier in? Toen bleek dat deze man op zeer hoog niveau gejudood had. Dan zou je zeggen sluit hem aan bij een judovereniging in Nederland, ter ontspanning/ afleiding. Dan kun je als COA kijken, moeten we nou voor deze ene man het lidmaatschap betalen terwijl er eigenlijk niet zo veel mogelijkheden zijn. Wel voor kinderen maar niet voor volwassenen om dat te doen. Op die locatie was er ook een sportbegeleider actief, daar is ook mee gepraat. Toen heeft de sportbegeleider gezegd: nou, zou het niet iets zijn voor hem om onze kinderen judoles te geven?. Deze man geeft nu drie keer in de week drie groepen les"... "Voor de bewoners. Hij heeft twee groepen kinderen en een groep jong volwassenen. En er zijn zestig mensen ontzeten mee gediend. En deze man zelf ook"... "Hij moet het initiatief nemen het zelf organiseren, hij regelt het allemaal zelf. Hij is daar veel mee bezig. Het geeft hem een veel beter invulling van zijn dag, dan wanneer hij één of twee keer had kunnen trainen zelf."

- Joan Kooren (beleidsregisseur activering bij het COA)

Asielzoekers hebben de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te doen. Dit wordt ook steeds meer gestimuleerd door het COA(Vluchtelingenwerk Nederland). Voor asielzoekers die meer dan zes maanden door het COA worden opgevangen, is het toegestaan om 24 weken per jaar in Nederland tegen betaling te werken. Hierbij moet het COA wel een verklaring schrijven waarbij aangegeven wordt dat er geen sprake is van uitzetting. Het in dienst nemen van asielzoekers is echter gecompliceerd. Asielzoekers weten nooit hoe lang hun verblijf in een azc zal duren. Dit bemoeilijkt het maken van afspraken over de contractduur. Daarnaast wordt van de werkgevers, die asielzoekers van buiten de Europese Economische Ruimte en Kroatië in loondienst nemen, het aanvragen van een tewerkstellingsvergunning vereist. Om dit te bereiken is meer inzet en extra kosten van de werkgever nodig, dan wanneer bijv. een Nederlander in dienst genomen wordt (Ondernemersplein; Rijksoverheid).

Een werkende asielzoeker moet zijn inkomsten betalen aan het COA. Dit wordt gezien als eigen bijdrage aan de opvang. Het is toegestaan om maximaal 25 procent van het inkomen te houden, tot een maximum van €183 per maand (Ten Holder, 2012).

FIGUUR 17 MUZIEKLOKAAL IN BOUW WAARBIJ PALLETS HERGEBRUIKT WORDEN (AZC GILZE & RIJEN)

HOOFDSTUK 2: CASUSSEN AZC'S NEDERLAND

DRONTEN

LOCATIE

Azc Dronten ligt aan de Roggebotsluis aan de rand van Dronten. Sinds 1994 wordt deze locatie in gebruik genomen als azc (COA). Het opvangcentrum ligt eerder in de buurt van de stad Kampen dan Dronten. Voor de benodigde levensmiddelen gaan de bewoners naar de bewoonde omgeving in Kampen op ongeveer 4 km van het azc. De bewoonde woonomgeving van Dronten begint pas op ongeveer 8 km. De opvanglocatie ligt aan een hoofdweg, maar is slecht bereikbaar met het openbaar vervoer. Doordeweeks vertrekt van 06:00- 19:00 één keer per uur een bus richting Kampen en Dronten (9292.nl). In het weekend rijden er geen bussen, door een nieuw aangelegde treinlijn. De loopafstand naar de bushalte is ongeveer 10 minuten. Door de beboste omgeving rondom het azc ligt het opvangcentrum buiten het zicht. De enige aanwezige ingang is onduidelijk en moeilijk te vinden.

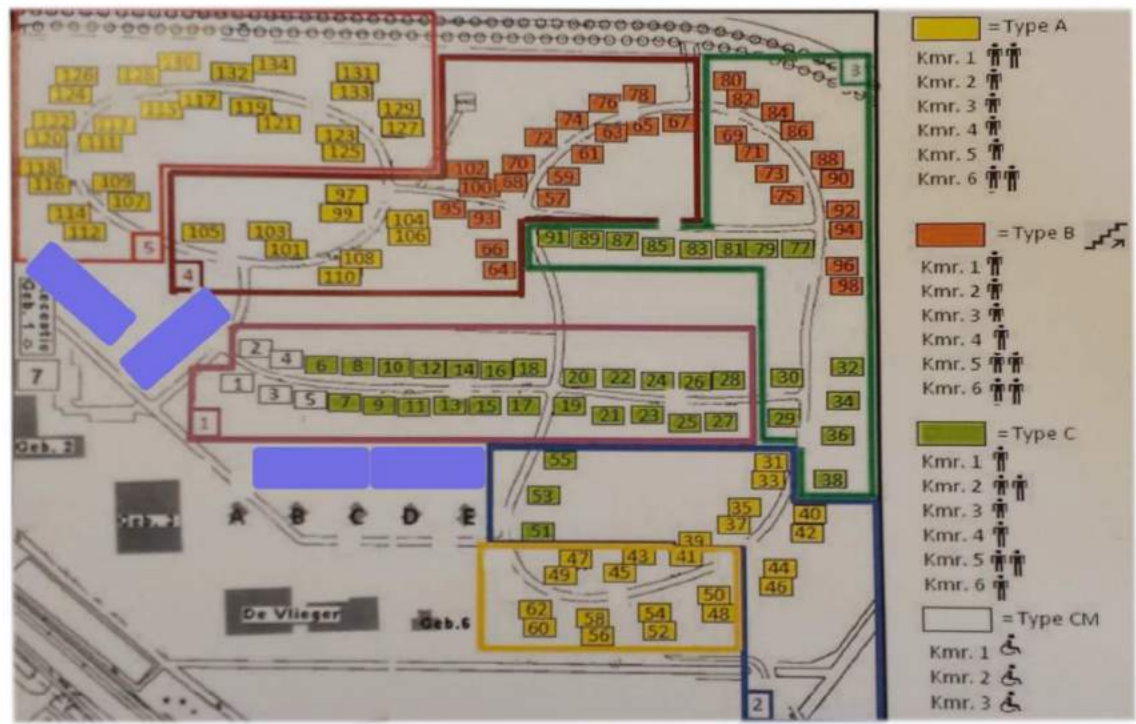
FACILITEITEN

Opvangcentrum Dronten is een azc en een amv. In 2012 is het herontwikkeld. Daarbij is duurzaamheid en flexibiliteit als uitgangspunt genomen. Als het opvangcentrum in de toekomst overbodig wordt, kan deze herbestemd worden als recreatiepark. De gebouwen zijn vakantiehuizen, die na het opheffen van het azc door vakantiegangers in gebruik genomen kan worden. Daar is bij de nieuwbouw rekening meegehouden. Het is ook mogelijk om de woningen in de toekomst uit te breiden. Woningen kunnen bijv. uitgebreid worden met een zolderkamer. Uit de gehouden interviews met voormalige bewoners van het asielzoekerscentrum voor de herontwikkeling komt naar voren dat voorheen gebruikte Finse bungalows kleiner waren en verder uit elkaar stonden dan de huidige situatie. Dit wordt ook bevestigd door een medewerker in het azc. Volgens de medewerker was het aantal woningen voor de herontwikkeling ook minder (De Vries, 2014).

In totaal heeft het azc 134 woningen, waarvan 13 woningen bestemd zijn voor de alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv). De woningen zijn vaak twee aan elkaar geschakelde woningen. Elke woning is geschikt voor acht personen. Hiermee komt de opvangcapaciteit van het azc op om meer dan 1000 personen. Door de hoge toestroom asielzoekers zijn er voor de komende 2,5 jaar vier tijdelijk woonvoorzieningen op het terrein geplaatst. In deze vier semipermanente woningen kunnen 300 personen gehuisvest worden. Hiermee komt de totale capaciteit op 1300 bewoners.

De 134 woningen zijn onder te verdelen in vier type woningen. Daarnaast hebben de tijdelijke woonvoorzieningen ook een ander woningtype.

Naast woningen zijn er op het azc-terrein ook activiteiten gebouwen aanwezig. Deze gebouwen zijn geen nieuwbouw. In deze gebouwen zitten publieke faciliteiten waaronder de receptie, OLC, COA kantoren, crèche, basisschool, middelbare school, fitnesszaal, recreatiezalen en kantoren voor ketenpartners. Ook zijn er een aantal speeltuinen en speelvelden op het terrein aanwezig en een parkeerplaats. Een extra faciliteit dat aangeboden wordt in Dronten is de boodschappenbus die één keer per week langskomt. Door de grote afstand van het winkelcentrum en de slechte bereikbaarheid van de locatie met het openbaar vervoer kunnen de bewoners hun wekelijkse boodschappen op het azc-terrein halen.

FIGUUR 19 IN GEB. 1 T/M GEB. 7 EN GEBOUWEN A T/M E ZIJN DE PUBLIEKE FACILITEITEN EN KANTOREN. ALLE OVERIGE GEBOUWEN ZIJN WONINGEN, WAARVAN DE BLAUWE RECHTHOEKEN DE VIER TIJDELIJKE WOONVOORZIENINGEN ZIJN. DE ZONE MET EEN OMLIJNING IS DE AMV-ZONE.

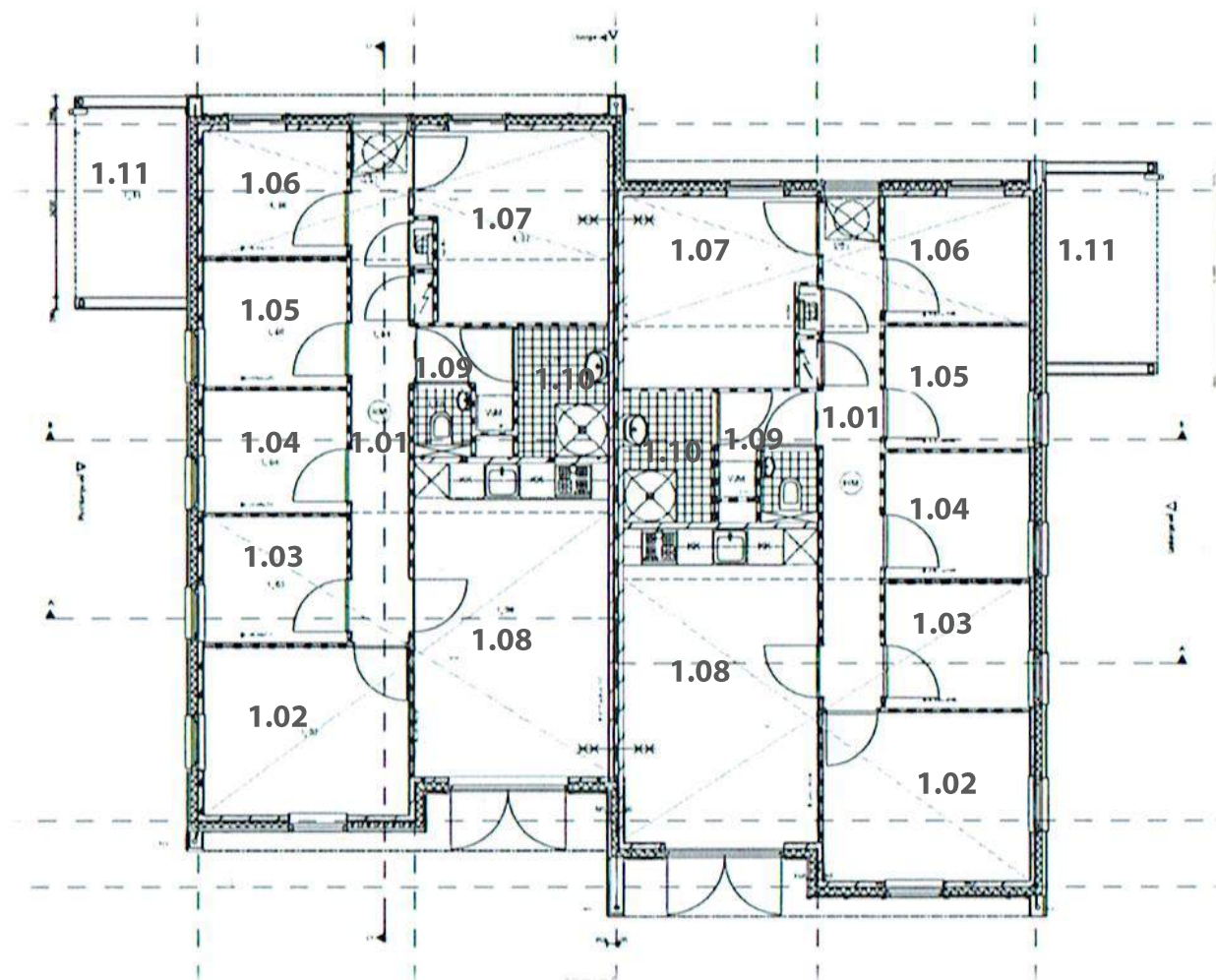
AZC GROEN GEBIED WOONGEBIED BUSHALTE DICTSTBIJZIJNDE STATION

FIGUUR 18 LOCATIE AZC DRONTEN (EIGEN ILLUSTRATIE)

WONINGEN

Type A: Woningtype A heeft 4 eenpersoonskamers, 2 tweepersoonskamers, sanitairvoorzieningen en een woonkamer annex keuken. De woning heeft in het midden een gang met aan de ene zijde alleen slaapkamers, en aan de andere kant een slaapkamer, sanitair en woonkamer met keuken. Deze woning wordt daarom ook wel door de azc-medewerker “de woning met de lange gang” genoemd. De woningen hebben aan de woonkamer annex keuken twee klapdeuren naar het “terras”. Het terras is in principe het omliggende groen rondom de woning. Het is niet afgebakend met hekken of heggen, dus iedereen kan daar langslopen. Bij dit type woning zijn twee woningen aan elkaar geschakeld.

FIGUUR 20 WONINGTYPE A, BESTEMD VOOR ACHT PERSONEN (ILLUSTRATIE AANGELEVERD DOOR COA).

m2 per verdieping		
ruimte nr.	ruimte naam	Getekend opp.
Begane grond		
01	hal	10,82
02	kamer, 2p	10,05
03	kamer 1p	5,20
04	kamer 1p	5,20
05	kamer 1p	5,20
06	kamer 1p	5,20
07	kamer, 2p	9,99
08	woonkeuken	17,54
09	Toilet	1,22
10	badkamer	3,46
11	buitenberging	6,01

FIGUUR 21

LEGENDA WONINGTYPE A.

m2 per verdieping		
ruimte nr.	ruimte naam	Getekend opp.
Begane grond		
01	hal	11,40
02	kamer, 1p	5,21
03	kamer, 1p	5,21
04	kamer, 1p	5,20
05	kamer, 1p	5,20
06	woonkeuken	15,36
07	toilet	1,36
08	badkamer	2,61
09	berging	7,24
1e verdieping		
2a 2600+	kamer, 2p	7,24
2b 1500+		15,36
3a 2600+	kamer, 2p	6,85
3b 1500+		14,54

FIGUUR 22

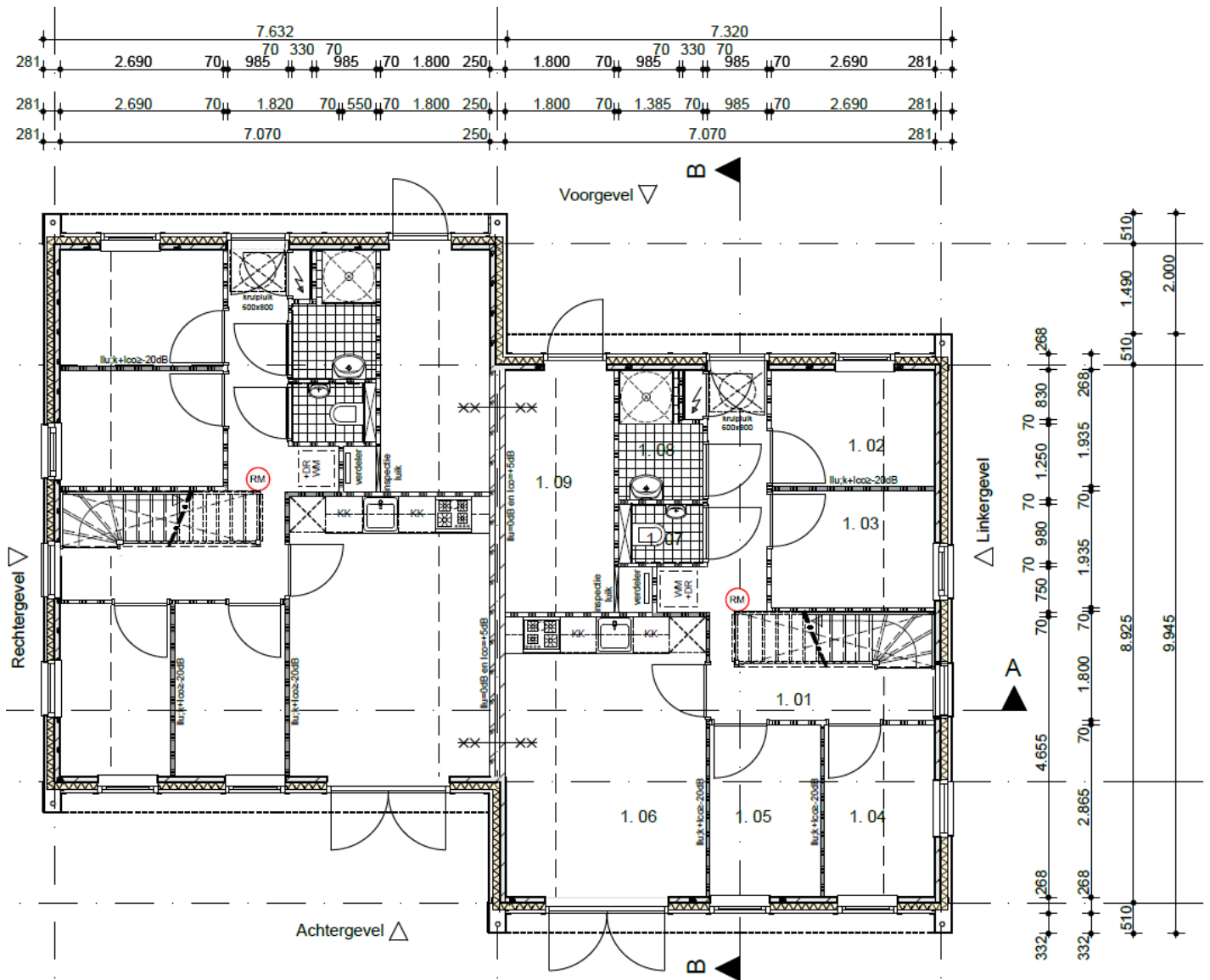
LEGENDA WONINGTYPE B.

FIGUUR23

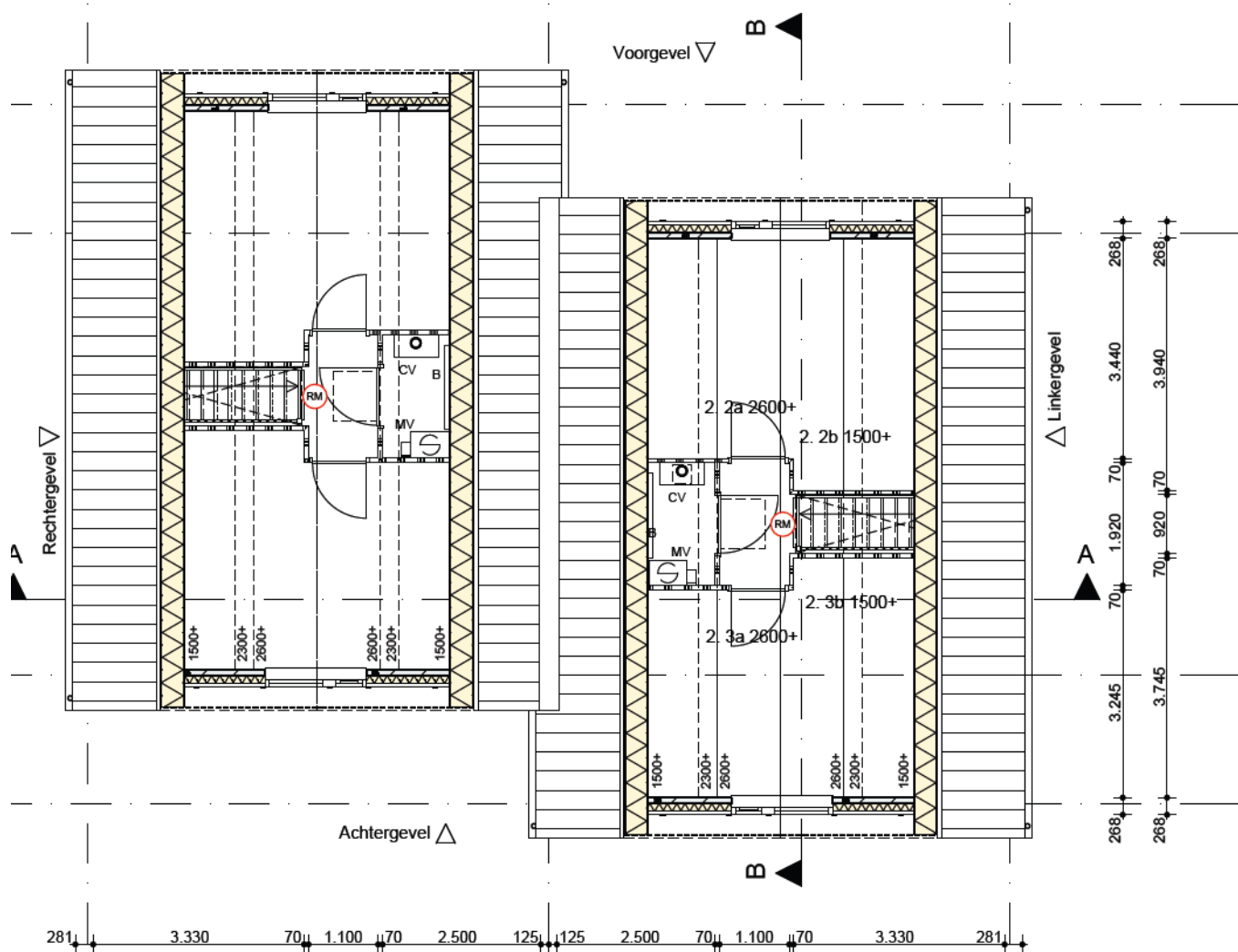
WONINGTYPE A (WERF)

Type B: Dit is een woningtype met twee woonverdiepingen. De begane grond zijn 4 eenpersoonskamers, een woonkamer annex keuken en de sanitaire voorzieningen. Op de eerste verdieping zijn er 2 tweepersoonskamers. Ook heeft deze woning een berging, deze is vanuit de buitenkant te bereiken. Bij dit type zijn twee woningen aan elkaar geschakeld.

FIGUUR24

BEGANE GROND WONINGTYPE B (ILLUSTRATIES AANGELEVERD DOOR COA)

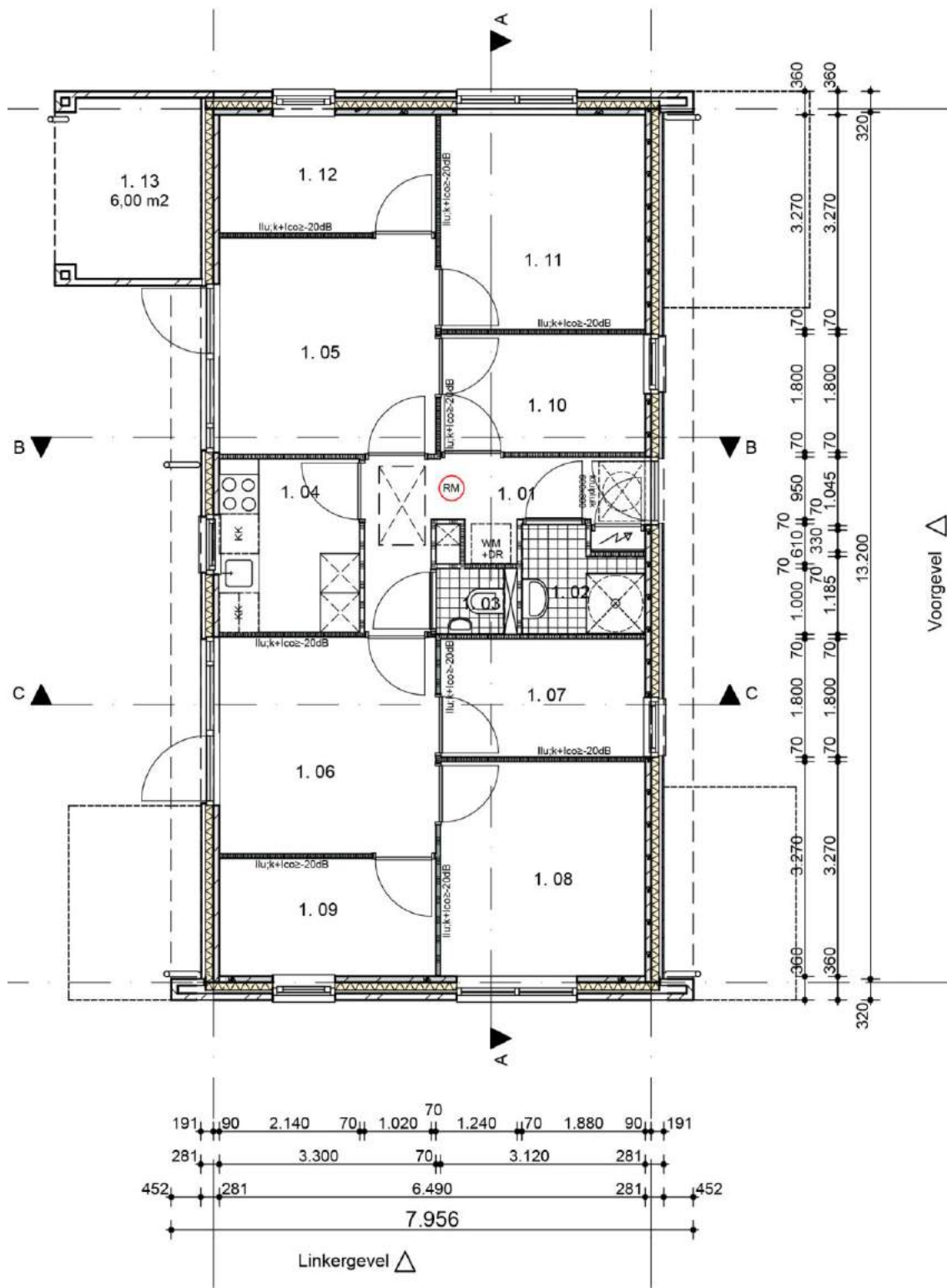

FIGUUR 25 EERSTE VERDIEPING WONINGTYPE B (ILLUSTRATIE AANGELEVERD DOOR COA)

FIGUUR26 WONINGTYPE B VOOR ACHT PERSONEN (EIGEN ILLUSTRATIE).

Type C: Dit woningtype wordt door families bewoond. Deze woning kan in drie delen worden verdeeld. Een linkerdeel, middendeel en een rechterdeel. In het middendeel zijn de sanitaire voorzieningen en de keuken. De linker- en rechterdeel zijn, afgezien van dat het elkaars spiegelbeeld zijn, identiek aan elkaar en bevatten de verblijfsruimten. Elk van deze delen heeft een woonkamer, 2 eenpersoonskamers en een tweepersoonskamer. Deze woningindeling is gebaseerd op het huisvesten van twee gezinnen die apart wonen, maar wel de sanitaire voorzieningen en keukens delen. Ook deze woningen hebben een berging.

FIGUUR 27

WONING TYPE C BESTEMD VOOR ACHT PERSONEN (ILLUSTRATIE AANGELEVERD DOOR COA)

m2 per verdieping		
ruimte nr.	ruimte naam	Getekend opp.

Begane grond

01	hal	6,30
02	badkamer	2,71
03	toilet	1,24
04	keuken	5,65
05	woonkamer 1	10,89
06	woonkamer 2	10,89
07	kamer, 1p	5,62
08	kamer, 2p	10,20
09	kamer, 1p	5,94
10	kamer, 1p	5,62
11	kamer, 2p	10,20
12	kamer, 1p	5,94
13	berging	6,00

FIGUUR 28

1 LEGENDA WONING C

m2 per verdieping		
ruimte nr.	ruimte naam	Getekend opp.

Begane grond

01	hal	11,33
02	badkamer	5,86
03	toilet	4,00
04	kamer 1p	11,52
05	kamer 2p	12,89
06	kamer 1p	10,81
07	woonkeuken	25,42
8	berging	6,27

FIGUUR 29

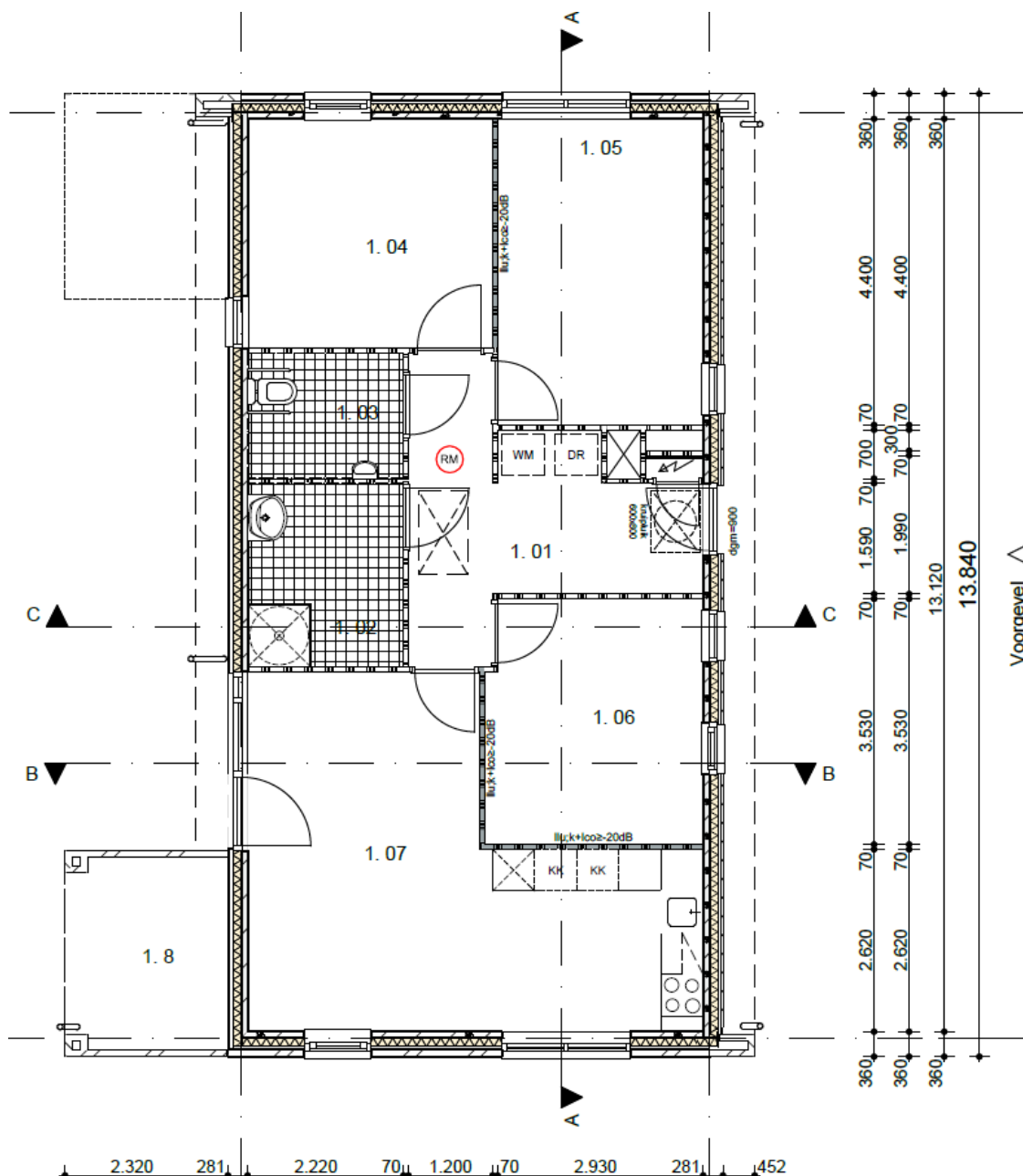
LEGENDA WONINGTYPE C-M

FIGUUR 30

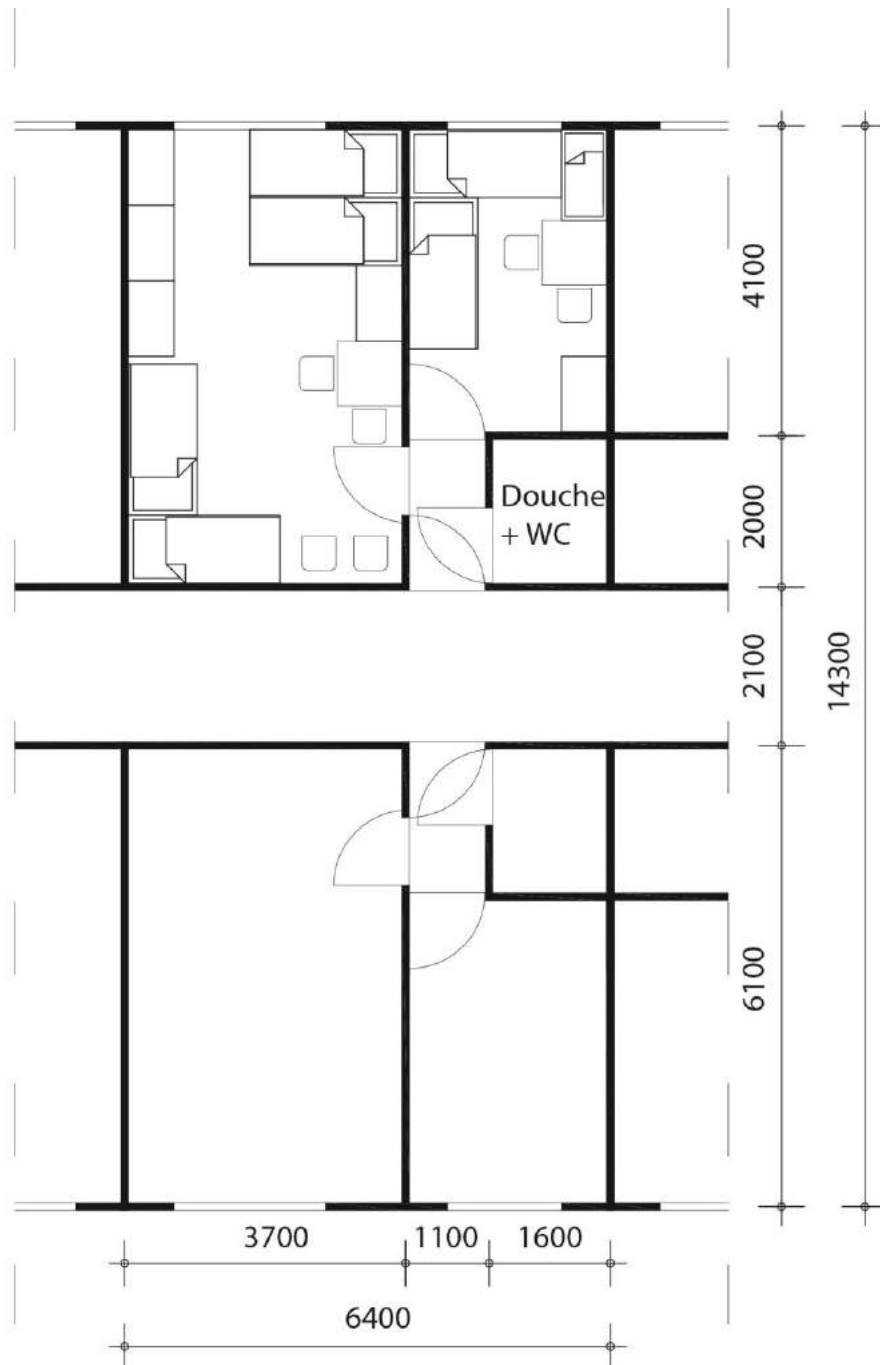
2 WONINGTYPE C (EIGEN ILLUSTRATIE).

Type C-M: Woningtype C-M is een variant op woningtype C. Het is bestemd voor mindervalide bewoners. In het azc Dronten zijn vijf woningen bestemd voor mindervaliden (woningnummers 1-5). Elk woning heeft 2 eenpersoonsskamers en één tweepersoonsskamer. De woonkamer annex keuken en de sanitaire voorzieningen worden gedeeld. Deze woningen hebben dezelfde berging als type C.

FIGUUR 31 WONING TYPE C- M BESTEMD VOOR VIER PERSONEN (ILLUSTRATIE AANGELEVERD DOOR COA).

Type tijdelijke woonvoorzieningen: De vier tijdelijke woonvoorzieningen hebben verschillende afmetingen en aantal woonunits. In totaal wonen er 300 personen. Elk tijdelijke woonvoorziening heeft een lange gang met aan weerszijden woonunits. Centraal in het gangpad is een gemeenschappelijke keuken gelegen. Elk woonunit heeft twee kamers en een badkamer met douche en wc. Één tweepersoonskamer en één vierpersoonskamer.

FIGUUR32 TIJDELIJKE WOONUNITS BESTEMD VOOR ZES PERSONEN. IN DE BEZOCHTE UNIT WOONDE EEN ECHTPAAR MET EEN BABY IN DE KLEINE KAMER. DEZE KAMER HAD ÉÉN KAST, EEN TAFEL MET TWEE STOELN, TWEE BEDDEN VOOR VOLWASSENEN EN EEN BABYBED. DE GROTE KAMER WERD BEWOOND DOOR EEN MEVROUW MET HAAR DRIE KINDEREN, TWEE MEISJES EN EEN JONGEN. HET INTERIEUR VAN DEZE KAMER BESTOND UIT VIER BEDDEN, EEN TAFEL, VIER STOELN EN VIER KASTEN. BEIDE FAMILIES WAREN ONBEKENDEN VOOR ELKAAR TOT ZE EEN WOONUNIT MOESTEN DELEN. DE AFMETINGEN ZIJN EEN SCHATTING VAN DE REALITEIT (EIGEN ILLUSTRATIE).

FIGUUR 33 TIJDELIJKE WOONVOORZIENING (EIGEN ILLUSTRATIE)

SWOT ANALYSE DRONTEN	STRENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	Het beschikken over verschillende type woningen maakt het mogelijk om voor ieder bewoner het meest geschikte woning toe te wijzen. Op het terrein is er veel kwalitatief groen. Dit zorgt voor waardering en ontspanning bij de bewoners. Deze positivisme wordt overigens weerkaatst op de medewerkers. Dit geeft zowel de bewoners als de medewerkers meer energie. Doordat de woningen redelijk ver van elkaar zitten wordt het privacygevoel bij de bewoners vergroot. Veel buitenspeelruimte voor kinderen op het azc- terrein. Laagbouw zorgt voor minder anonimiteit tussen de bewoners en de COA- medewerkers Een groot opvangcentrum, in zowel het aantal bewoners als het grondoppervlak, verkleint bij de bewoners het controlegevoel van COA. Bewoners hebben sneller het gevoel dat de controle in eigen handen ligt.	De bewoners hebben vaak dichte gordijnen, zodat hun privacygevoel vergroot wordt. Gevels zijn een aandachtspunt bij het creëren van privacy. Simpel interieur en witte wanden maken de woningen onpersoonlijk. Ook worden de witte wanden snel vies. Wel suggereert deze aanpak gelijkheid onder de bewoners. Een aanpak waarbij de woningen verpersoonlijkt kunnen worden zonder de gelijkheid in gevaar te brengen is een aandachtspunt. Doordat de opvanglocatie ver ligt van de stedelijke faciliteiten heeft het azc een divers faciliteitenaanbod voor de bewoners op eigen terrein. Als gevolg daarvan verlaten de bewoners het azc- terrein minder snel. Hiermee lijkt er een veiligheidszone gecreëerd te worden voor de bewoners. Het creëren van een reëel beeld over Nederland en het wonen in Nederland, wordt hierdoor belemmerd. De locatiekeuze voor een opvangcentrum is een aandachtspunt.
THREATS	Verschillende woningtypen betekent onderscheid tussen bewoners. Als gevolg daarvan kunnen bewoners zich benadeeld voelen ten opzichte van anderen. Veel ruimte tussen de woningen zorgt voor gebrek aan sociale controle en anonimiteit op het azc. De grote ramen en glazen deuren kunnen de bewoners zien als bedreiging op hun privacy. Hoge ruimten aanwezig in de woningen +/- 5 m. Dit is echter een bedreiging op de gezondheid van de bewoners. Zij hebben de middelen niet om het plafond schoon te houden van o.a. insecten. Een groot opvang met veel bewoners en open ruimte maakt het mogelijk voor buitenstaanders om zich gemakkelijk en vrij te kunnen bewegen. Met een gevarieerd faciliteitenaanbod op eigen terrein worden de bewoners geïsoleerd van de buitenwereld. De bewoners verlaten het azc amper waardoor het creëren van een reëel beeld over Nederland en het wonen in Nederland belemmerd wordt. Bij het aanbod faciliteiten is er geen rekening gehouden met alleenstaande vrouwen met kinderen.	De geïsoleerde locatie van het opvangcentrum is een oorzaak voor de slechte sociale contacten met de Nederlandse buitenwereld en het beperkt gebruik van faciliteiten buiten het azc- terrein. Ook kan het een aanleiding zijn voor een onveilig gevoel bij de bewoners. Het delen van een woonunit met zeven anderen, betekent vaak ook het delen van woningen met mensen die elkaar niet kennen. Dit kan tot geschillen en irritaties leiden. Erg kleine slaapkamers waardoor er een tekort is aan persoonlijke ruimte, wat tot frustraties agressie en stress kan leiden (5m2 per persoon). De opvangcentrumbewoners veranderen continu. Bij het opvangen van een groot aantal bewoners, wordt het moeilijk om steeds de nieuwe medebewoners te herkennen. Gebrek aan sociale controle en anonimiteit kan een gevolg daarvan zijn. Geen (voldoende) speelruimte in de woningen zelf, met irritaties tussen ouders, kinderen en medebewoners als gevolg. Een voorkomend bedreiging is dat ouders hun kinderen verbieden om buiten te spelen uit angst dat buitenshuis de veiligheid van de kinderen op het spel staat. Vooral door verhalen die bewoners gehoord hebben, kunnen de ouders een dergelijke maatregel nemen. Dit is een bedreiging op de ontwikkeling van kinderen. Het opvangcentrum is eerder ontworpen met het gebruik na het azc in gedachte. Er is minder rekening gehouden met de huidige bewoners van de woningen. Daardoor pakken sommige dingen niet functioneel voor een azc uit. Het opvangcentrum heeft maar één ingang, voor de rest is het gebied omsloten door bomen en hekken. De ingang is bovendien onduidelijk en nodigt niet uit om te betreden. Dit is een bedreiging omdat sociale contacten met buitenstaanders hiermee belemmerd worden. Overigens representeert een ingang de bewoners van het terrein, hierdoor kan er een negatief beeld bij omstanders ontstaan.

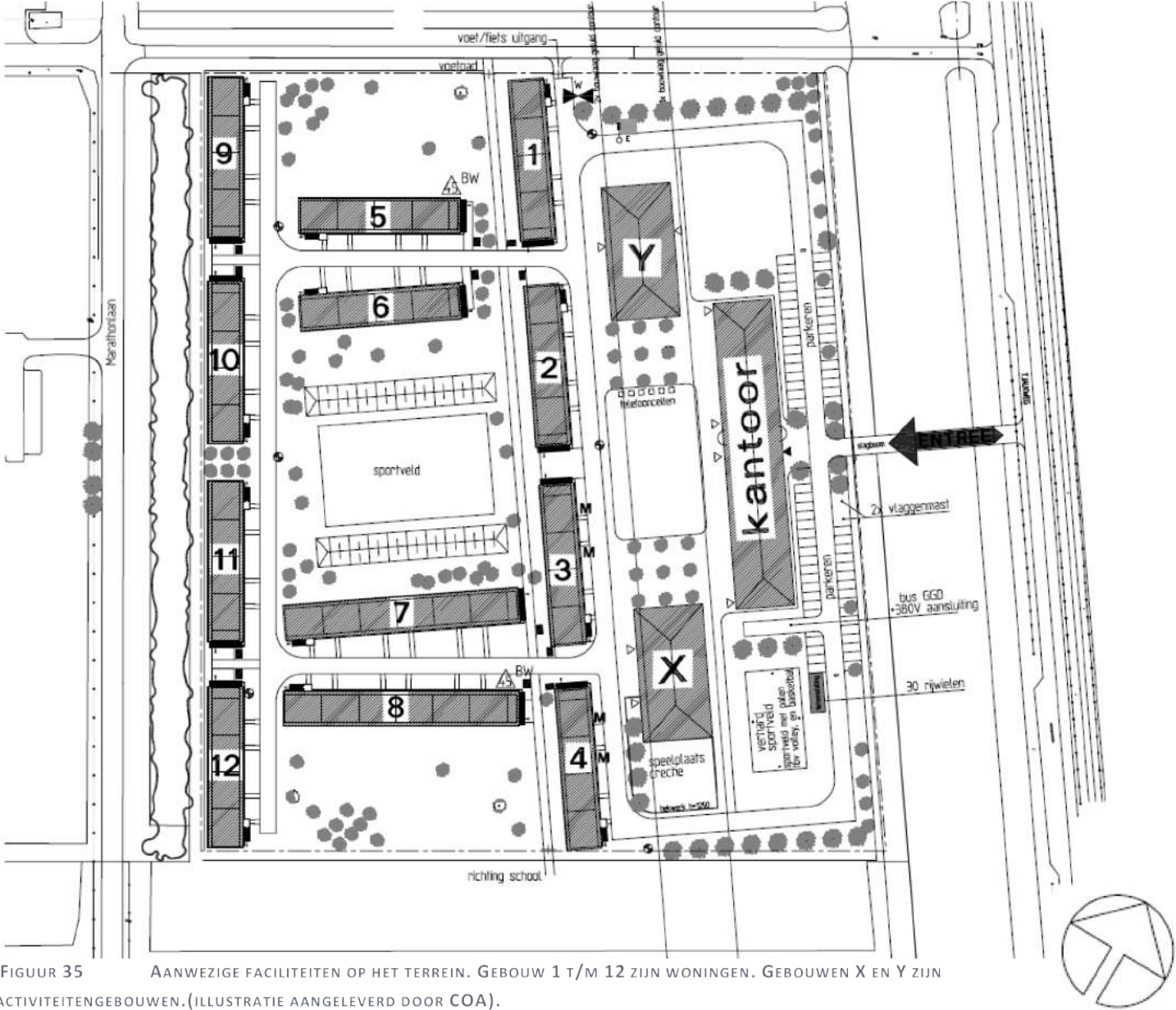
ALMERE

LOCATIE

Het azc Almere is gepositioneerd in een sportpark. Op ongeveer 3,5 km van het azc ligt de grootste, en tevens dichtstbijzijnde, winkelcentrum en station van Almere. Met het openbaarvervoer is het azc goed bereikbaar. Doordeweeks en overdag rijden de bussen om de 10 minuten, in de avonden rijden de bussen minder frequent. De bussen rijden vanaf ongeveer 06:00 tot rond 02:00 uur (9292.nl). De dichtstbijzijnde bushalte ligt op ongeveer 10 minuten lopen. Buiten een straal van ongeveer 1 km van het azc bevindt zich de bewoonde omgeving. De reis naar dit azc voor een locatiebezoek heb ik met het openbaar vervoer gedaan. Dit was zeer goed te doen. Wel viel het op dat het opvangcentrum verstopt was achter de bomen, waardoor het zelfs in een sportpark niet snel opvalt.

FACILITEITEN

Het azc bestaat sinds het jaar 2000. In de jaren 2006- 2010 werden de gebouwen niet in gebruik genomen als azc, maar verhuurd door het COA aan verschillende maatschappelijke organisaties. Het COA is de terreineigenaar van deze locatie. Het azc heeft een maximum capaciteit voor 800 personen (COA). De asielzoekers worden opgevangen in 11 semipermanente bewonersgebouwen. Door de hoge toestroom asielzoekers worden sommige bewoner opgevangen in een sporthal. Deze noodoplossing zorgt voor een hoger capaciteit. Verder zijn er ook twee activiteitengebouwen voor de bewoners (gebouwen X en Y), en een kantoorgebouw voor de medewerkers op het terrein. Er is op het azc-terrein één gras sportveld, één verhard sportveld, telefooncellen, en een speelplaats met toestellen naast het activiteitengebouw X. Het gras sportveld kan gebruikt worden als voetbalveld en het verhard sportveld voor volleybal en basketbal. Ook is er een parkeerplaats voor bezoekers. Veel azc's in Nederland lijken tegenwoordig op het azc Almere. Deze zijn rond het begin de 21ste eeuw massaal gebouwd (Wijlen, 2015).

FIGUUR 35 AANWEZIGE FACILITEITEN OP HET TERREIN. GEBOUW 1 T/M 12 ZIJN WONINGEN. GEBOUWEN X EN Y ZIJN ACTIVITEITENGEBOUWEN.(ILLUSTRATIE AANGELEVERD DOOR COA).

AZC SPORTPARK WOONGEBIED BUSHALTE

CENTRUM
EN STATION

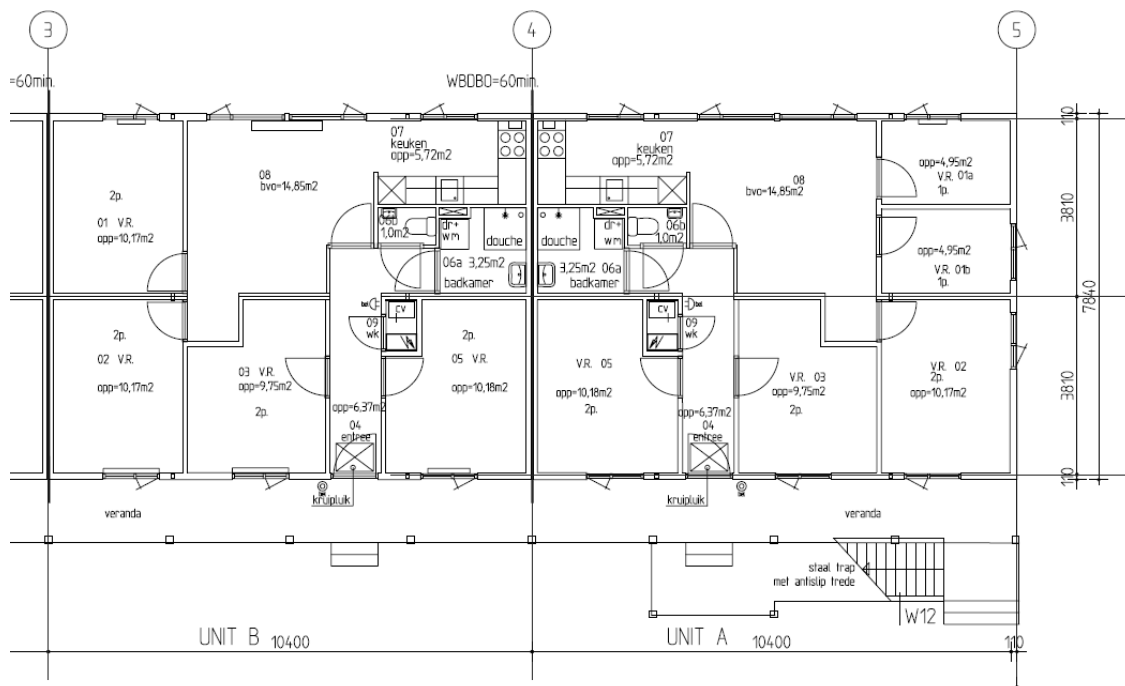
WONINGEN

FIGUUR 36 WOONGEBOUWEN AZC ALMERE (GOOGLE EARTH)

De semipermanente woongebouwen lijken op rijtjeswoningen van twee verdiepingen. Elk verdieping is een woonunit bestemd voor 6-8 bewoners (COA). De gebouwen bestaan uit 4 of 6 aaneengesloten woningen (units). Er zijn twee type woningen Unit A en Unit B. Hoekwoningen worden met Unit A aangeduid. Deze hebben 2-persoons slaapkamers (3x), 1-persoons slaapkamers (2x), een toilet, een douche, een woonkamer en een openkeuken. Alle woningen tussen de twee hoekwoningen zijn Unit B type woningen. Het verschil is dat Unit B alleen 2-persoons slaapkamers (4x) heeft. In beide units heeft de keuken keukenkastjes, een koelkast, een kookplaat en een afzuigkap. De doucheruimte is ook voorzien van een wasmachine en een wasdroger.

Bij het bezoeken van de hoekwoning was de schrik groot om te zien hoe een stapelbed en een kledingkast in een kamer van 4,95 m² waren geplaatst. Uit de tekeningen is af te lezen dat de kamer bedoeld is voor 1 persoon, maar zo werd het niet gebruikt.

FIGUUR 37 UNIT A EN UNIT B (DOOR COA AANGELEVERD ILLUSTRATIE)

SWOT ANALYSE ALMERE	STRENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	Locatie azc is niet ver van het centrum van een groot stad. Dit geeft gelegenheid om deel te nemen aan de Nederlandse samenleving en gebruik te maken van het grote en diverse aanbod aan faciliteiten. Rondom het azc zijn sportfaciliteiten aanwezig. Dit geeft de bewoners de gelegenheid om, bijv. bij voetbal, daar gebruik van te maken als deelnemer of als toeschouwer. Dit bevordert het maken van contacten met buitenstaanders. Laagbouw en stedenbouwkundige opstelling zorgen voor minder anonimiteit tussen de bewoners en de COA- medewerkers. Een kleiner azc capaciteit zorgt voor veel bekende gezichten en minder anonimiteit. Daarnaast zijn de contacten onderling sterker.	Vaak dichte gordijnen. Het lijkt erop dat de bewoners in het azc Almere vaker de gordijnen dicht hebben dan in Dronten. Mogelijk is het mooiere weer tijdens het bezoek aan het azc Dronten de oorzaak. De galerijen bij het azc Almere en de grotere afstanden tussen de woning bij Dronten zouden andere mogelijk verklaringen kunnen zijn. Gevels zijn een aandachtspunt bij het creëren van privacy. Simpel interieur en witte wanden maken de woningen onpersoonlijk. Ook worden de witte wanden snel vies. Wel suggereert deze aanpak gelijkheid onder de bewoners. Een aanpak waarbij de woningen verpersoonlijkt kunnen worden zonder de gelijkheid in gevaar te brengen is een aandachtspunt. De azc-locatie ligt op een redelijke afstand van de binnenstad. Daarom heeft dit opvangcentrum weinig faciliteiten op eigen terrein. De bewoners worden hierdoor gedwongen om meer gebruik te maken van de faciliteiten in de binnenstad. De opvang en de opzet ervan zorgt ervoor dat buitenstaanders zich ongemakkelijk bewegen op het azc- terrein. Dit houdt de boosdoeners en criminaliteit buiten het azc- terrein.
THREATS	De woningen hebben het uiterlijk van de Nederlandse eengezinswoningen. Door de positie van de galerij aan de gevel en de indeling van de plattegronden hebben de bewoners weinig privacy. Een kleiner opvangcentrum en een minder ruime gebouwsituering geven de COA- medewerkers meer controle op veiligheid en anonimiteit. De bedreiging is dat bewoners het gevoel krijgen dat zij in de gaten worden gehouden en daardoor minder controle in eigen handen hebben. Het opvangcentrum heeft speelvelden voor kinderen (of volwassenen), maar deze zijn niet kwalitatief. Het opvangcentrum heeft drie ingangen, waarvan één formele hoofdingang is. Deze formele ingang ligt bij de parkeerplaatsen. Vanuit de bushalte zijn de overige ingangen het dichtstbijzijnde. Deze kleine openingen in het hekwerk en de formele ingang hebben geen uitnodigende uitstraling. Dit is een bedreiging op de sociale contacten van de bewoners met buitenstaanders. Het faciliteitenaanbod op eigen terrein isoleert de bewoners van de buitenwereld. Het zorgt er namelijk voor dat de bewoners het azc amper verlaten waardoor het creëren van een reëel beeld over Nederland en het wonen in Nederland belemmerd wordt.	De geïsoleerde locatie van het opvangcentrum is een oorzaak voor de slechte sociale contacten met de Nederlandse buitenwereld en het beperkt gebruik van faciliteiten buiten het azc- terrein. Ook kan het een aanleiding zijn voor een onveilig gevoel bij de bewoners. Het delen van een woonunit met zeven anderen, betekent ook het delen van woningen met mensen die elkaar niet kennen. Dit kan tot geschillen en irritaties leiden. Erg kleine slaapkamers waardoor er een tekort is aan persoonlijke ruimte, wat tot frustraties agressie en stress kan leiden (5m2 per persoon). Op het azc is geen kwalitatief groen aanwezig wat voor minder waardering & ontspanning bij de bewoners zorgt. De opvang en de opzet ervan zorgt ervoor dat buitenstaanders zich ongemakkelijk bewegen op het azc- terrein. Dit houdt spontane bezoeken buiten het azc- terrein. Met als gevolg een negatief effect op de sociale contacten. Geen (voldoende) speelruimte in de woningen zelf, met irritaties tussen ouders, kinderen en medebewoners als gevolg. Een voorkomend bedreiging is dat ouders hun kinderen verbieden om buiten te spelen uit angst dat buitenshuis de veiligheid van de kinderen op het spel staat. Vooral door verhalen die bewoners gehoord hebben, kunnen de ouders een dergelijke maatregel nemen. Dit is een bedreiging op de ontwikkeling van kinderen.

GILZE EN RIJEN

LOCATIE

Het asielzoekerscentrum in Gilze en Rijen ligt op een afgelegen locatie, waar het onderdeel uitmaakt van tientallen hectares bos. Dit opvangcentrum ligt op een uitgerekt terrein dat een voormalig luchtmachtterrein was(COA). Het gebied ligt tussen Gilze en Chaam, respectievelijk 2 km en 5 km van het opvangcentrum. Met het openbaar vervoer is het gebied moeilijk bereikbaar. Doordeweeks rijdt van 7:00- 18:00 uur één keer per uur een bus richting Gilze. In het weekend begint het openbaar vervoer een uur of twee later, maar rijdt wel tot 22:00 uur (9292.nl). De bushalte is op een loopafstand van 5 minuten. Daarnaast is er een speciale busverbinding die de bewoners van het azc naar het centrum van Gilze brengt, en van het centrum van Gilze naar het azc. Deze bus rijdt drie keer per dag (COA).

FACILITEITEN

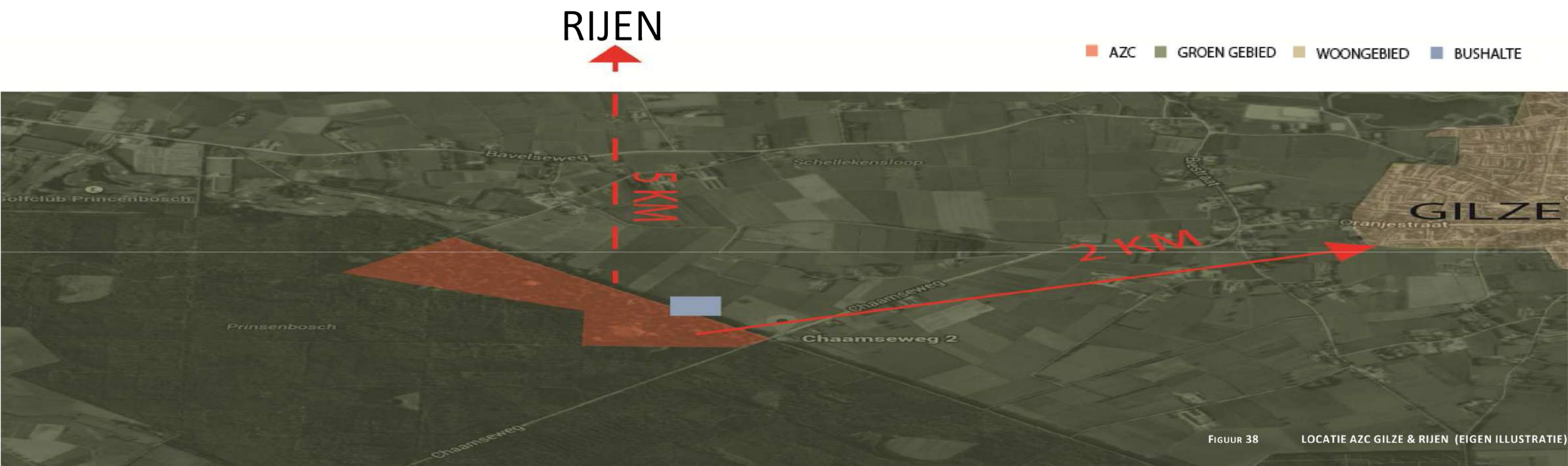
Sinds 1993 wordt het voormalig luchtmachtterrein Gilze en Rijen als azc in gebruik genomen. Vanaf 2011 dient het opvangcentrum ook als procesopvanglocatie (POL) en gezinslocatie (GLO). Het opvangcentrum is geschikt voor 850 bewoners (COA). Bijna alle bewoners in het azc gedeelte zijn in dit opvangcentrum vergunninghouders. Slechts enkele azc-bewoners hebben nog geen ingewilligd asielverzoek. Toch zitten veel bewoners lang in afwachting op een toegewezen woning. Dit probleem is overigens een veelvoorkomend probleem op dit moment en komt dus niet alleen voor in het azc Gilze en Rijen. De gemeenten kunnen de onverwachte grote doorstroom vluchtelingen niet snel aan een woning helpen. Om de grote aantallen asielzoekers op te vangen zijn twee tijdelijke woonvoorzieningen op het terrein van dit opvangcentrum geplaatst. Op het moment van mijn bezoek waren deze tijdelijke woonvoorzieningen in opbouw. Na gebruik zullen in totaal 1200 bewoners in het opvangcentrum gehuisvest worden (Wijlen, 2015).

De gebouwen op het terrein zijn monumenten, die door de Duisters tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn gebouwd en gebruikt. De gebouwen hebben dikke betonnen muren, die aan de buitenkant bekleed zijn met bakstenen. Dit is strategisch

bedacht om bij de vijand de illusie te wekken dat de gebouwen woningen in een dorp zijn, waardoor het gebied niet als defensiebasis herkent wordt bij gevechtsvliegtuigen (Ponsen, 2015). Sinds de opening van het opvangcentrum in 1993 tot heden is niks aan de opvang veranderd. Momenteel is het COA is bezig met het selecteren van de architecten voor het verbouwen en renoveren van het opvangcentrum.

Op het terrein zijn er ongeveer 40 gebouwen. Daarvan zijn 28 woongebouwen. De overige gebouwen zijn kantoren- of activiteitengebouwen. Alle bewoners moeten elke dag hun avondeten tussen 16:30- 18:00 uur ophalen van de centrale keuken, om deze vervolgens op eigen kamer op te eten. Zelf koken is in dit opvangcentrum niet mogelijk. Op het azc Gilze is het voor de bewoners niet mogelijk om zelf maaltijden voor te bereiden. De bewoners van het azc afdeling krijgen een budget om zichzelf te voorzien van ontbijt, maar bij de pol afdeling wordt ook het ontbijt door het COA verstrekt. Voor het draaien van de was is er een gebouw ingericht alleen als wasserette voor de bewoners. De overige gebouwen op het terrein dienen als activiteitengebouwen of medewerkergebouwen. Er is er o.a. een keramiekstudio, sporthal, muzieklokaal (in verbouwing), fietsenwerkplaats, school en een werkplaats met gereedschap. Buiten is er een voetbalveld, basketbal terrein, speeltuin en een tafeltennistafel.

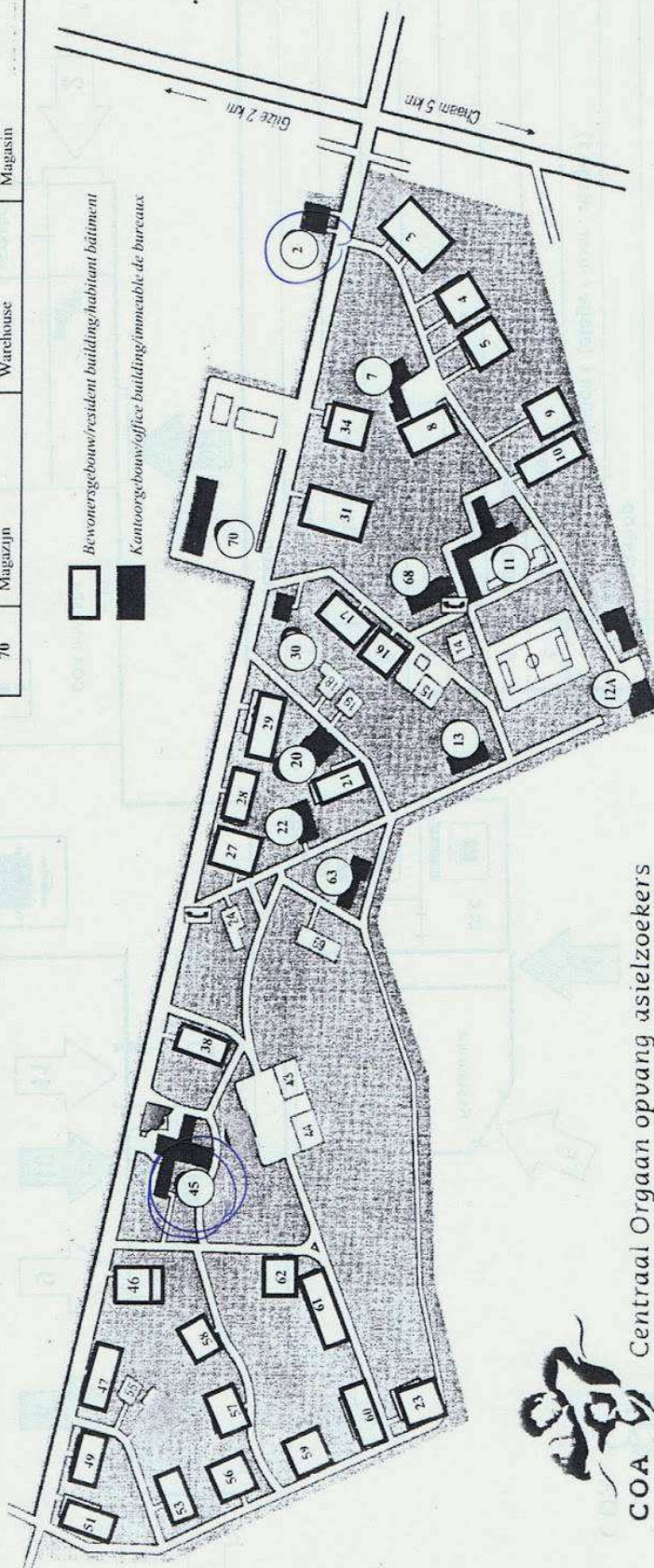
In het opvangcentrum Gilze en Rijen is het project *Activering van Bewoners* bezig. Speciaal voor dit project is iemand in dienst genomen. Met dit project worden activiteiten permanente en incidentele activiteiten opgezet voor de bewoners. Enkele voorbeelden van activiteiten zijn o.a. het naaiatelier voor vrouwen, zangavonden, dansavonden, sporten en activiteiten voor kinderen met hun ouders. Een incidentele activiteit is bijv. het gezamenlijk een WK wedstrijd kijken. Ook is er een activiteit waarbij de bewoners van elk woongebouw een eigen picknicktafel maken m.b.v. de gereedschappen van de werkplaats (van Wijlen, 2015). Ondanks dat in Gilze en Rijen het project *Activering van bewoners* bezig is, vallen de gehouden activiteiten toch tegen. Dronten is bijvoorbeeld niet bezig met het project, toch doen zij niet onder voor Gilze en Rijen.

Plattegrond Asielzoekerscentrum (AZC) Gilze en Rijen POL en GLO

Laatst aangepast: 05-02-2013

2	Receptie	Reception	Reception	45-1	COA afdeling Wonen	Accommodation Dept.	Service Hébergement
7	Vluchtelingenwerk SNV	Dutch Refugee Council	Association pour l'aide aux réfugiés	45-2	Workshop	Workshop	Workshop
11 D	Speelzaal	Playshool	Salle de jeu	45-4	Bibliotheek	Library	Bibliothèque
11 A	Keramiekstudio	Ceramic Studio	Studio ceramique	45-4	OLC Studiecentrum	Study Centre	Centre d'étude
11 C	DT&V	DT&V	DT&V	45-10	Coa afdeling Diensten	Service Dept.	Service Services
11 C	Vreemdelingen Politie + IOM	Aliens Police + IOM	Police des Étrangers + IOM	45-11	Keuken	Kitchen	Cuisine
12 A	School	School	École	20	Medi First	Medi First	Medi First
13 / 45-6	Wasserette	Laundrette	Laverie automatique	63	Fietsenwerkplaats	Bicycle shop	Magasin de vélos
22	Gezondheidszorg Asielzoekers (GCA)	Healthcare service	Assistance médical	68	Sporthal	Sports hall	Salle omnisports
				70	Magazijn	Warehouse	Magasin

Centraal Orgaan opvang asielzoekers

FIGUUR 39

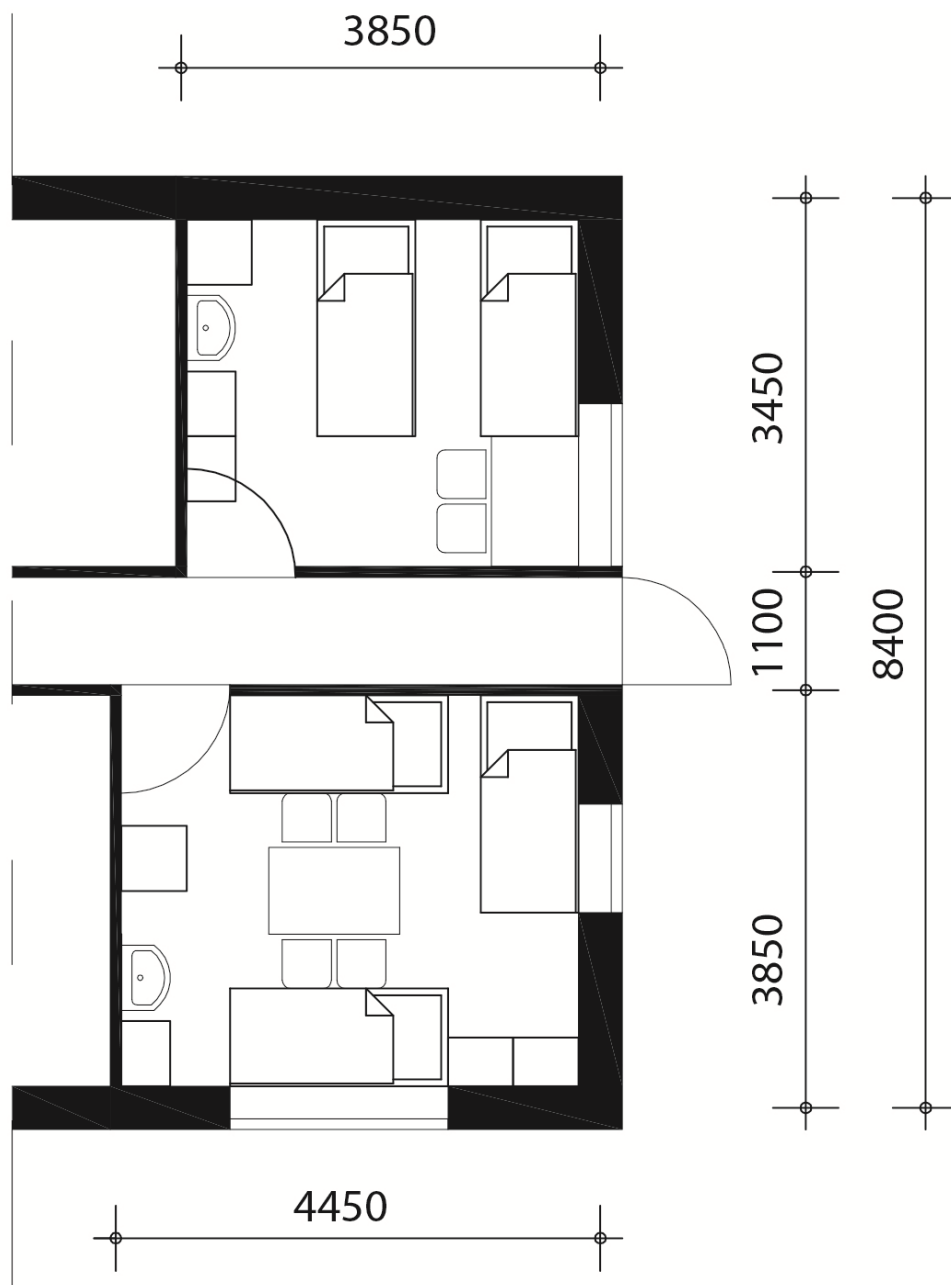
PLATTEGROND OPVANGCENTRUM GILZE EN RIJEN (HAN, 2014)

WONINGEN

Op het terrein heeft elk gebouw een ander formaat en afmetingen. Naar aanleiding daarvan is ook de indeling en het aantal kamers van elk gebouw anders. Wel hebben alle woongebouwen een lange gang, met kamers aan weerszijde. Centraal aan één zijde zijn de door de bewoners van het gebouw gedeelde douches en wc's gesitueerd. Het opvangcentrum heeft één persoonskamers tot zes persoonskamers. Elke twee kamers delen een douche en toilet. Om te voorkomen dat de overige bewoners ook gebruik maken van deze douche en toilet, ontvangt elk kamer een sleutel. In de kamers hebben de bewoners een bed, tafel, stoel(en), koelkast, wasbak en kast(en). Het aantal kasten en stoelen zijn altijd gelijk aan het aantal bedden in de kamer. Tijdens mijn bezoek aan het opvangcentrum heb ik twee kamers kunnen bezichtigen, een 4-persoonskamer (ongeveer 17 m²) en een 2- persoonskamer (ongeveer 13 m²).

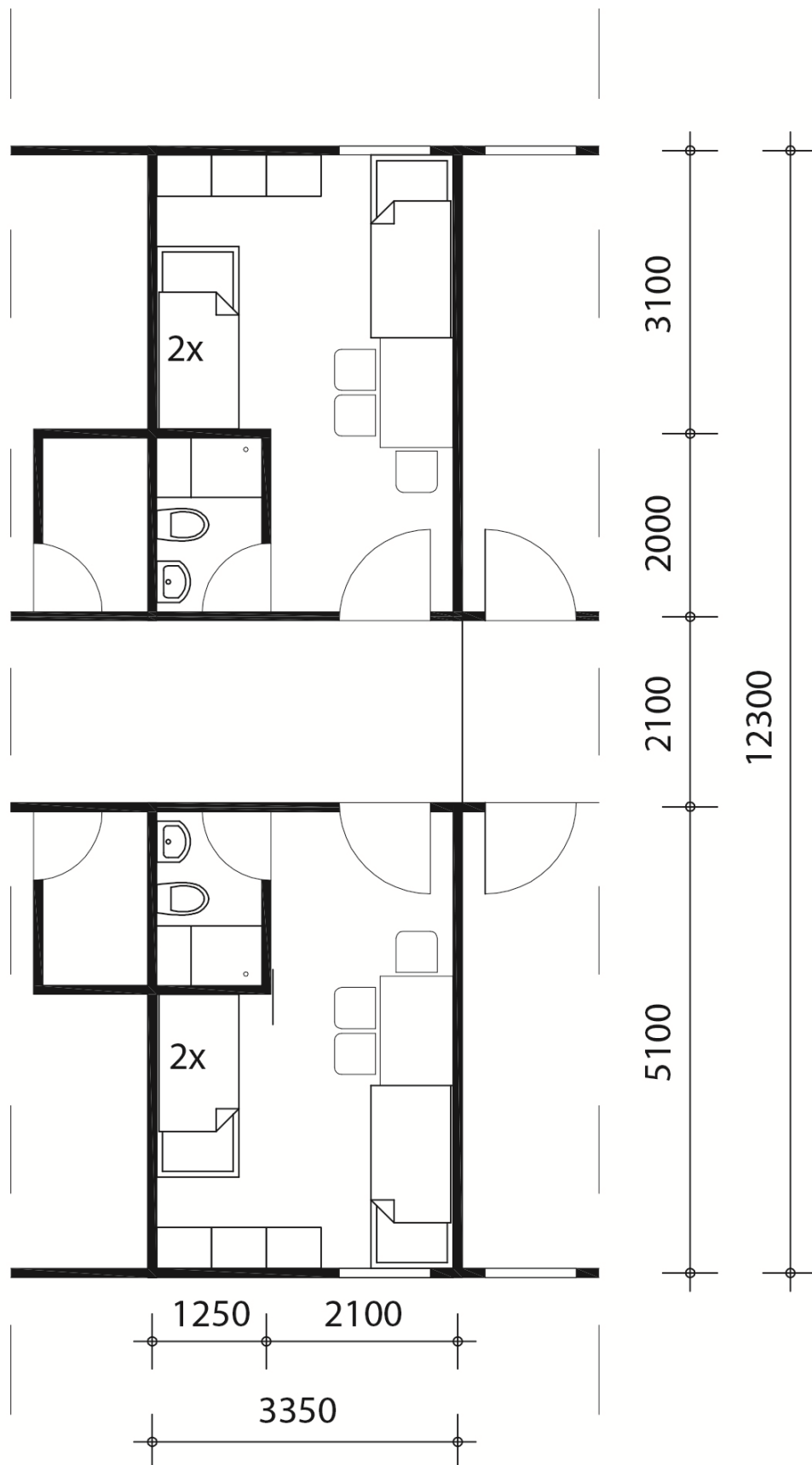
FIGUUR 40 EEN WOONGBOUW OP HET TERREIN OPVANGCENTRUM GILZE EN RIJEN. DIT GEBOUW HEEFT TWEE VERDIEPINGEN MET WONINGEN (EIGEN ILLUSTRATE).

FIGUUR 41 DE BEZOCHTE KAMERS IN HET OPVANGCENTRUM GILZE EN RIJEN. DE PLATTEGROND IS EEN SCHATTING GEBASEERD OP O.A. DE MEUBILERING TIJDENS HET BEZOEK (EIGEN ILLUSTRATIE).

De bewoners van de tijdelijke woonvoorzieningen hebben een voordeel ten opzichte van de overige bewoners. De woonunits zijn namelijk ingedeeld in 3- persoonskamers met een eigen douche en toilet. Daarnaast heeft elk tijdelijk woonvoorziening een eigen wasserette. Een nadeel is dat de ramen in de woonunits niet open kunnen worden gezet. Net als in de woongebouwen hebben ook de tijdelijke woonvoorzieningen een corridor met aan weerszijde de woonunits.

SWOT ANALYSE GILZE EN RIJEN	STRENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	Het beschikken over verschillende type kamers maakt het mogelijk om voor ieder bewoner het meest geschikte woning toe te wijzen. Dit maakt de kans op het delen van een kamer met onbekenden kleiner. Elke kamer heeft een eigen koelkast en wasbak. De bewoners hebben controle over hygiëne koelkast en wastafel. Het uitgerekt terrein is ruim opgezet. Dit is biedt ontspanning, privacy en speelruimte voor de bewoners. Een groot opvangcentrum, in zowel het aantal bewoners als het grondoppervlak, verkleint bij de bewoners het controlegevoel van COA. Bewoners hebben sneller het gevoel dat de controle in eigen handen ligt. De sportfaciliteiten worden door de bewoners goed in gebruik genomen.	De bewoners hebben vaak dichte gordijnen, zodat hun privacygevoel vergroot wordt. Opvallend is dat de woningen op de eerste verdieping vaker de gordijnen open hebben. Gevels zijn een aandachtspunt bij het creëren van privacy. Simpel interieur en witte wanden maken de woningen onpersoonlijk. Ook worden de witte wanden snel vies. Wel suggereert deze aanpak gelijkheid onder de bewoners. Een aanpak waarbij de woningen verpersoonlijkt kunnen worden zonder de gelijkheid in gevaar te brengen is een aandachtspunt. Het aanbieden van het avondeten volgens vaste tijden, brengt ritme in het leven van de bewoners. Mogelijk waren de bewoners daardoor eerder buiten actief dan in de andere bezochte azc's.
THREATS	Grote afstanden tussen de woningen zorgt voor gebrek aan sociale controle en anonimiteit op het azc. Ook zijn er plaatsen op het azc- terrein waar kinderen spelen, terwijl er geen zicht op is vanuit de woningen of kantoren. Een groot opvang met veel bewoners en open ruimte maakt het mogelijk voor buitenstaanders om zich gemakkelijk en vrij te kunnen bewegen Bij het aanbod faciliteiten is er geen rekening gehouden met alleenstaande vrouwen met kinderen Het faciliteitenaanbod op eigen terrein isoleert de bewoners van de buitenwereld. Het zorgt er namelijk voor dat de bewoners het azc amper verlaten waardoor het creëren van een reëel beeld over Nederland en het wonen in Nederland belemmerd wordt. Een groot terrein met veel ruimte is onoverzichtelijk. Zowel de medewerkers als de bewoners weten niet goed waar alles precies ligt. De medewerkers worden continu opgehouden van hun werk doordat de bewoners continu om de weg vragen. Er is een voetbalveld en een basketbalveld, maar deze dienen hersteld /vernieuwd worden. De speeltuin voor kinderen is in de buurt van het voetbalveld en het basketbalveld. Dit is goed voor de sociale veiligheid, maar niet voor de fysieke veiligheid. De velden zitten te dicht op de speelplaats, waardoor gevaarlijke situaties op kunnen treden. De faciliteiten buiten (sportvelden) worden door de bewoners gebruikt. De gebruikers zijn alleen de manlijke bewoners en kinderen, vrouwen zijn niet te bekkenen. Er is een sportzaal, maar de zaal is te klein voor het aantal gebruikers.	De geïsoleerde locatie van het opvangcentrum is een oorzaak voor de slechte sociale contacten met de Nederlandse buitenwereld en het beperkt gebruik van faciliteiten buiten het azc- terrein. Ook kan het een aanleiding zijn voor een onveilig gevoel bij de bewoners. Geen mogelijkheden om te koken, kan leiden tot minder bewonersactivatie, ondervoeding en controleverlies. Er is geen gezamenlijk eetzaal op het azc aanwezig. De bewoners moeten in een rij staan (onoverdekt), krijgen het eten opgeschept en moeten deze weer meenemen naar hun eigen kamer om op te eten. In de kamers is er weinig ruimte. Het delen van een kamer met bijv. vijf anderen leidt tot weinig privacy. Mogelijk is dat ook een reden waarom veel bewoners actief buiten waren tijdens het bezoek. De bewoners willen hun kamers ontsnappen. Het lijkt erop dat zij buiten meer privacy hebben dan binnen. Wellicht is privacy de reden achter het ontbreken van vrouwen in de buitenruimte. Het is mogelijk dat de mannen expres de woningen verlaten hebben om de vrouwen wat privacy te gunnen. Verblijfruimten zijn te krap, dat zelfs de deur niet altijd normaal open kan. Het delen van de toiletten en douches met alle bewoners van het gebouw kan een onveilig gevoel opwekken. Voornamelijk in de nacht. Dat de bewoners van andere gebouwen altijd het gebouw kunnen betreden, vergroot de onveiligheid. Gebouwen zijn slecht onderhouden, daardoor een bedreiging voor de gezondheid. De ingang van het azc is onduidelijk, alleen een bord maakt duidelijk dat een stuk verderop een azc is. Het is niet uitnodigend en onduidelijk dat mensen daar wonen. Dit opvangcentrum heeft een strengere controle over de toelating van buitenstaanders. Er is een slagbouw, die alleen opengaat als de bezoeker zich meldt bij de receptie. De slagboom geeft buitenstaanders het gevoel dat zij hier niet mogen komen. Weinig activiteiten en faciliteiten voor activering van de bewoners. De medewerkers op het terrein zijn ontevreden met de wijze waarop de bewoners worden opgevangen. Dit beïnvloedt het enthousiasme en de veerkracht van de medewerkers, waardoor niet het maximale uit de medewerkers wordt gehaald tijdens het opvangen van de bewoners. Door de onoverzichtelijkheid op het terrein weten de bewoners niet waar zij terecht kunnen met hun vragen. De bewoners houden daardoor elk medewerker die zij tegenkomen op om hun vraag te stellen. Dit zorgt voor veel tijdverlies bij de medewerkers. Sommige gebouwen liggen te ver van de bewoonde gebouwen, waardoor de sociale controle ontbreekt. Activiteiten in deze gebouwen zijn mogelijk minder populair, door het gebrek aan sociale controle.

FIGUUR 42 PLATTEGROND TIJDELIJKE WOONVOORZIENINGEN GILZE & RIJEN. AFMETINGEN ZIJN SCHATTING VAN DE REALITEIT(EIGEN ILLUSTRATIE).

DEEL 2: MENSELIJKE VEERKRACHT & EIGENWAARDE

Wat beïnvloedt de veerkracht en de eigenwaarde van een mens?

“More than education, more than experience, more than training, a person’s level of resilience will determine who succeeds and who fails. That’s true in the cancer ward, it’s true in the Olympics, and it’s true in the boardroom.”
- (Becker, 2002)

HOOFDSTUK 3: BEGRIPSBEPALING MENSELIJKE VEERKRACHT & EIGENWAARDE

VEERKRACHT

Veerkracht heeft zowel een technische als een sociaalwetenschappelijke betekenis. In de technische context wordt de term veerkracht gebruikt om de elasticiteit van een object aan te duiden. Het gaat hierbij om het vermogen van een object om na vervorming, door bijvoorbeeld uitrekking, indrukking of neerslachtigheid, terug te keren naar zijn oorspronkelijke vorm. In een sociaalwetenschappelijke context gaat het bij de term veerkracht om het aanduiden van het menselijke herstelvermogen, na bijvoorbeeld een trauma, in combinatie met het vermogen om als mens zich te kunnen verbinden aan persoonlijke bronnen van kennis, groei en betekenisverlening (Seydel, 2012). Veerkracht verwijst naar verschijnselen die gekenmerkt worden door goede resultaten om moeilijke periodes te doorstaan, ondanks ernstige bedreigingen van het aanpassingsvermogen of ontwikkelingsvermogen (Masten, 2001; Ten Holder, 2012).

In de psychologie komt uiteindelijk de definitie veerkracht altijd uit op één van deze drie categorieën *uitkomst*, *proces* en *persoonlijkheidstrekk*. De categorie uitkomst wordt gekarakteriseerd door het succesvol aanpassen ondanks risico, acute stressoren en chronische tegenslagen. In de categorie proces kan veerkracht worden gedefinieerd als een dynamisch proces van aanpassing aan een risico setting waar interactie plaatsvindt tussen risicofactoren en beschermende bronnen. Tot slot blijft de categorie persoonlijkheidstrekk over waarbij positieve persoonlijkheidskenmerken de individuen in staat stelt om bij tegenspoed terug te keren naar het oude, aan te passen, bloeien en te rijpen (Liu, Wang, Zhou, & Li, 2014).

Volgens Seydel (2012) bepalen de hieronder beschreven aspecten de veerkracht van een mens.

- 1- *Acceptatie van onveranderlijke feiten, situatie en gebeurtenissen en het aanvaarden van menselijk gedrag.*
Het behouden van het geloof en vertrouwen dat het moment van overwinning uiteindelijk zal komen is goed voor de veerkracht. Optimisme kan zolang men de feiten niet negeert.
- 2- *Het oplossingsgericht te werk gaan en het vermogen hebben om te improviseren zonder naar het verleden te kijken.*
Bij het onvoorbereid inspelen op situaties die onaangekondigd plaatsvinden, zoals problemen, worden naar de op dat moment beschikbare mogelijkheden en middelen gegrepen om controle te krijgen. In dergelijke situaties spelen creativiteit, flexibiliteit en het aangeleerde vermogen een belangrijke rol. Protocollen en instructies worden in zulke situaties verwaarloosd. Zo komen unieke talenten, deskundigheid en behoeften naar voren.
- 3- *Het trekken van lessen uit ervaringen en het zoeken naar nieuwe effectieve acties.*
- 4- *Het communiceren door het leggen van contacten, met anderen die hulp en nieuwe energie kunnen bieden. (Om zo tot oplossingen te komen)*
- 5- *Persoonlijke effectiviteit (het vertrouwen hebben in het vermogen om succes te boeken)*
- 6- *Zelfacceptatie en acceptatie van anderen. Het beseft dat je het recht hebt om mens te zijn.*
- 7- *Het hebben van een helder levensdoel en het hebben van de motivatie om krachten in te zetten voor een beter samenleving.*

Veerkracht en tevredenheid met het leven hebben een positief effect op elkaar. Ook blijkt dat het beschikken over veerkrachtige eigenschappen in een levensfase de levenstevredenheid in de toekomst voorspelt. Positief uitzicht op jezelf, de wereld en de toekomst (cognitief triade) verbeteren de levenstevredenheid. Naast de voorspelling van de levenstevredenheid kunnen ook de psychologische problemen voorspeld worden. Veerkracht wordt namelijk ook gebruikt om psychische problemen uit te drukken, wat een indicator is van negatieve psychologische aanpassing. Psychische problemen worden gevoed door depressie en angst. Zowel gemoedaandoening (affect) als eigenwaarde worden in verband gebracht met veerkracht en psychologische aanpassing, waar ze allebei een groot rol spelen. Positieve en negatieve invloeden op beide vlakken hebben belangrijke effect op veerkracht en psychologische aanpassing (Liu et al., 2014).

Veerkrachtige personen hebben meer een positieve instelling bij negatieve ervaringen. Voor veerkracht moeten positieve invloeden en het verlichten van negatieve invloeden gefaciliteerd worden. Positieve gemoedsaandoeningen zorgen voor meer (positiever) levenstevredenheid en vice versa. Wat betreft de psychische nood zorgen juist positieve gemoedsaandoeningen ervoor dat de problemen afnemen (negatief) en vice versa.

PSYCHISCHE COPINGBRONNEN: EIGENWAARDE, MASTERY EN SELF-EFFICACY

Copingbronnen zijn persoonlijkheidskenmerk die een individu in staat stellen om zich aan nieuwe situaties aan te passen. Meesterschap, zelfeffectiviteit/competentieverwachtingen en eigenwaarde zijn drie belangrijke copingbronnen voor psychische klachten. Het niveau van de psychische copingbronnen bepaalt het aanpassingsvermogen aan een nieuwe omgeving. Het gevoel van controle over het eigen leven, resistentie voor nieuwe situaties en zelfwaardering hebben invloed op het menselijk aanpassingsvermogen. Het zelf aanpakken van problemen draagt bij aan een positieve eigenwaarde, tegelijkertijd wordt het gevoel van meesterschap versterkt door de (sterk) verminderde gevoelens van hulpeloosheid en machteloosheid (Kaptein, Beunderman, Dekker, & Vingerhoets, 2012). De controle over het eigen leven ligt dan immers in eigen handen. Daarnaast moet een persoon het vertrouwen hebben in het vermogen om succes te boeken en resistentie tonen bij nieuwe situaties (Kaptein et al., 2012; Seydel, 2012). Ook hier geldt; afhankelijk van de behaalde successen wordt de eigenwaarde positief of negatief beïnvloedt. Het komt erop neer dat een positief of negatief effect op een copingbron ook de overige copingbronnen beïnvloedt.

Bij het psychologische aanpassingsvermogen in een omgeving is eigenwaarde fundamenteel. Het beïnvloedt de veerkracht op de levenstevredenheid. Zonder twijfel zorgt het beschikken van zelfwaardering voor een positiever toekomstvoorspelling in de levenstevredenheid. Ook is er een samenhang tussen een negatief beeld over eigenwaarde en psychische problemen, welke veroorzaakt zijn door angst depressie en interpersoonlijke problemen (Liu et al., 2014; Marcussen, 2006)

Eigenwaarde is naast een copingbron ook een uitkomst, ofwel resultaat, en een doel van een identiteitsproces. Het kan ook gezien worden als een emotionele uitkomst van een identiteitsproces en is vergelijkbaar met bijvoorbeeld depressie en angst (Marcussen, 2006). Het is een uitkomst van de persoonlijke beoordeling van wat een persoon waard is. Het betreft gevoelens van zelfacceptatie en zelfrespect. Een positief gevoel over het eigen leven gaat gepaard met een hoge eigenwaarde, bij een negatief gevoel is er ook een lager eigenwaarde (Donnellan, Trzesniewski, & Robins, 2015). In het artikel van Straathof wordt de eigenwaarde gedefinieerd als *“een constante veranderende interactie tussen het zelf-als- subject en het zelf-als-object, affectief weerspiegelt in veranderende stemmingen”* (Straathof, Treffers, Siebelink, & Goedhart, 1991). Het zelf

is samengesteld uit meerdere identiteiten, waarvan elk een individueel perceptie van een persoon representeert in een bepaald rol. Een rol vormt, en wordt gevormd door, structurele settings. Hierdoor bindt de identiteit individuen aan een sociale structuur (Marcussen, 2006). Om de eigenwaarde te bepalen moet er gekeken worden naar de verhouding van de eigen actualiteiten op de eigen veronderstelde potenties (Donnellan et al., 2015). Als positieve kwaliteiten veel zwaarder wegen dan de negatieve kwaliteiten wordt de eigen ervaring met de term welzijn beschreven. De waardering van anderen en de capaciteiten zijn twee van de drie voornaamste maatstaven die bepalend zijn voor het bepalen van de eigenwaarde. De derde maatstaf is het zelf, als persoon, bepalen wat geselecteerd wordt van de waardering van anderen en van de capaciteiten. Als iemand alleen de negatieve waardering van anderen en de ontbrekende capaciteiten selecteert zal diegene een ander eigenwaarde hebben dan iemand die alleen de positieve waardering van anderen en de aanwezige capaciteiten selecteert (Straathof et al., 1991). De mate van het kunnen bufferen van gebeurtenissen die de perceptie van controle bedreigen of tot een slecht optreden in een rol leiden, kunnen het zelfbeeld negatief beïnvloeden. Succesvolle identiteitscontrole bouwt en onderhoudt het gevoel van eigenwaarde. Als gefaald wordt met het in controle houden van een identiteit, wordt de eigenwaarde uitgeput. Een identiteitsverschil of een afwijking vormt een stressfactor, die directe gevolgen heeft op de eigenwaarde (Marcussen, 2006).

De eigenwaarde als een doel komt voor door het opzoeken van kansen die de mate van zelfwaarde kunnen onderhouden of zelfs verhogen. Hierdoor kan het een motiverend effect hebben. Ook wordt er gestreefd om contacten op te zoeken die de eigen identiteit verifiëren, omwille het zelfverbetering. Op deze wijze is de eigenwaarde een motief voor het onderhouden van bepaalde sociale contacten (Marcussen, 2006).

MENSENRECHTEN & MENSELIJKE BEHOEFTE

Het besef dat je het recht hebt om mens te zijn is een aspect dat de veerkrachtigheid van een mens beïnvloedt. Om te waarborgen dat een mens in waardigheid kan leven zijn er mensenrechten die vastgelegd zijn in de Nederlandse Grondwet en internationale verdragen. Deze rechten beschermen de mens ook tegen de macht van de staat. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) heeft in 1948 het besluit genomen om de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) aan te nemen. De UVRM is universeel, waardoor de daarin opgenomen dertig artikelen voor ieder mens op de wereld gelden. Tegenwoordig kan men ervan uitgaan dat de UVRM grotendeels behoort tot het internationale gewoonterecht, waardoor het juridisch bindend is (College voor de rechten van de mens). Hierdoor kan gesteld worden dat de in de UVRM opgenomen artikelen de basale levensbehoeften eerbiedigen (zie bijlage 2).

Naast artikelen over o.a. vrije mening, verbod op slavernij en erkenning als persoon voor de wet, zijn er ook artikelen opgenomen die refereren naar faciliteiten om in de basale levensbehoeften te kunnen voorzien. Dit gebeurt voornamelijk in artikel 22 t/m 27.

“Een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten...”(Art 25).

Een goed welzijn gaat samen met een positief levenstevredenheid, dit heeft een positief effect op zowel het eigenwaarde als de veerkracht. Zoals eerder aangegeven zijn veerkracht, eigenwaarde en welzijn afhankelijk van elkaar. Zonder de waardering van anderen en de beschikbare capaciteiten zal de kwaliteit van het leven niet hoog zijn. In artikel 22 en 27 wordt het volgende vermeld:

“een ieder heeft als lid van de gemeenschap recht op maatschappelijke zekerheid en heeft er aanspraak op sociale en culturele rechten,...., die onmisbaar zijn voor zijn waardigheid en voor de vrije ontplooiing van zijn persoonlijkheid...” “Een ieder heeft recht om vrijelijk deel te nemen aan het culturele leven van de gemeenschap, om te genieten van kunst en om deel te hebben aan wetenschappelijke vooruitgang en de vruchten ervan”.

Maatschappelijke zekerheid en sociale en culturele rechten kunnen worden bereikt door bijv. arbeid en onderwijs.

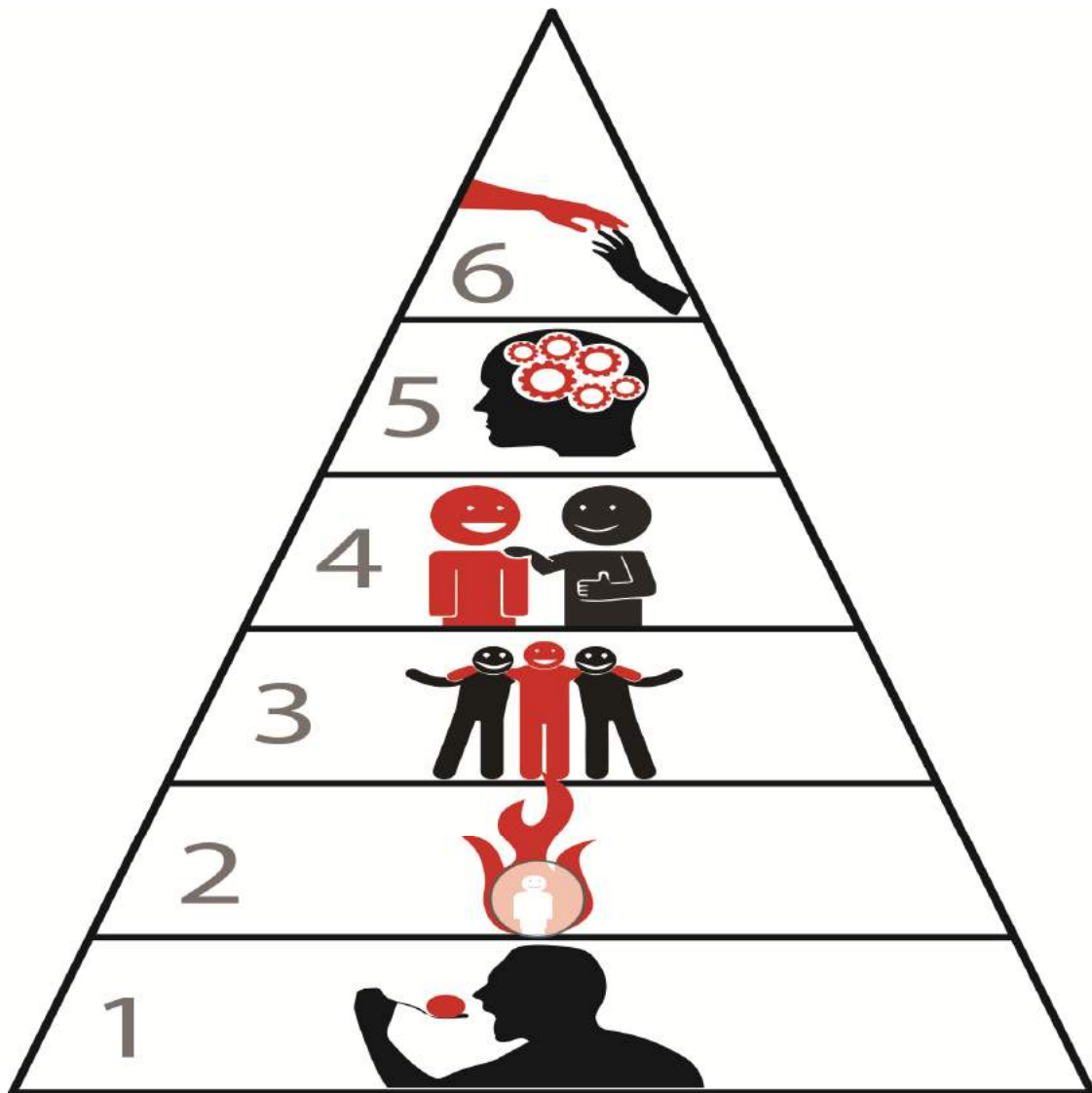
“Een ieder heeft recht op, arbeid... en op bescherming tegen werkloosheid” (Art 23) en “Een ieder heeft recht op onderwijs...” (Art 26).

Dit moet samen gaan met:

“het recht op rust en op eigen vrije tijd” (Art 24).

De mensenrechten zijn er om te waarborgen dat een mens in waardigheid kan leven. Om de leefbaarheid en de kwaliteit van het leven te waarborgen, zal de menselijke behoefte en ontwikkeling met betrekking tot de omgeving moeten kunnen worden verzadigd. In de piramide van Maslow, beter bekend als de behoeftehiërarchie van Maslow, worden de menselijke behoeften in vijf categorieën verdeeld. Er wordt gesteld dat een mens eerst de laagste behoefte categorie in de piramide bijna verzadigd moet hebben, voordat er interesse ontstaat in de tweede categorie. In de piramide begint de laagste behoefte categorie onderaan. In een later stadium heeft Maslow een zesde categorie toegevoegd (Dorst, 2005). De categorieën zijn als volgt ingedeeld:

- 1- De fysiologische behoeften
Alle behoeften die nodig zijn om te overleven. Hieronder vallen voeding en prettige fysieke omstandigheden.
- 2- Veiligheid
Bescherming tegen alle bedreigingen op het voortleven, ongeacht hoe deze geleverd worden. Dit kan door medemensen, wet, structuur en fysieke omgeving. Gevaar wordt vermeden.
- 3- Sociale behoeften
Het deel uitmaken van sociale structuren, wat het geven en nemen van sympathie stimuleert. Begrip, aanvaarding en vertrouwen zijn hier sleutelwoorden.
- 4- Egoïerelateerde behoeften
Dit omvat zowel de behoefte aan zelfwaardering als de behoefte aan waardering van anderen.
- 5- Zelfactualisatie
Eigen ontwikkeling.
- 6- Zelftranscendentie
Behoeft aan het verwezenlijken van een doel buiten het zelf, zonder zelfzucht. Hieronder vallen o.a. geloofsovertuiging, vrijwilligerswerk en politiek.

FIGUUR 44 BEHOEFTEHIËRARCHIE PIRAMIDE VAN MASLOW (EIGEN ILLUSTRATIE)

De piramide valt te bekritisieren. Vanuit de behoeftehiërarchie van Maslow is niet te beargumenteren waarom mensen een categorie overslaan om een hoger geplaatste categorie te bevredigen. Sommige mensen hebben de neiging om hun leven in gevaar te brengen of om hun lichamelijke behoeften (tijdelijk) op te offeren om een behoefte in een hoger categorie te bevredigen. Daarnaast is de behoeftehiërarchie volgens critici gebaseerd op individualistische culturen en niet op collectieve culturen. Bij individualistische culturen wordt de behoefte van het individu meer gewaardeerd dan de groep, terwijl bij de collectieve culturen de behoefte van de groep belangrijker worden geacht dan de individuele behoeften. Westelijke landen zijn over het algemeen individualistische culturen, waarbij primaire controle centraal staat. Dit type cultuur onderneemt handelingen om externe gebeurtenissen te sturen. De collectieve culturen, dat vaak voorkomt bij oostelijke landen, beheersen de individuele reacties op de gebeurtenissen zodat de sociale harmonie niet aangepast wordt. Dit wordt uitgedrukt met secundaire controle. Maslow erkent dat cultuurverschillen de behoeftehiërarchie beïnvloeden (Zimbardo, Johnson, & McCann, 2009, 2011).

DEEL 3: EFFECT OPVANG OP VEERKRACHT ASIELZOEKERS

Wat is het effect van de Nederlandse asielzoekerscentra op de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker?

“Iemands waarde daalt, als hij zijn thuis verlaat”

- Arabische spreekwoord

HOOFDSTUK 4: VEERKRACHT IN OPVANGLOCATIES

Veel asielzoekers hebben een trauma opgelopen in hun thuisland. Enkele aanleidingen voor een trauma zijn doodsbedreigingen, getuigenissen van moordaanslagen (op bekenden) en gevangenschap. Daarbovenop komt de trauma van de vlucht uit het vaderland en de vaak moeilijke reis naar het land waar een asielaanvraag ingediend wordt (Dupont, Kaplan, Verbraeck, Braam, & Wijngaart). Vervolgens belanden de asielzoekers in opvangcentra, waarbij het verblijf gepaard gaat met veel onzekerheid en onduidelijkheden over de toekomst (Dourleijn et al., 2011; Kloosterboer, 2009). Gedurende de opvang krijgen asielzoekers voortdurend te maken met stressoren. Een aandoening dat onder asielzoekers in Nederland gesignaleerd is, is de posttraumatische stressstoornis (PTSS). Deze psychische aandoening ontstaat bij blootstellingen aan ernstige stressgevendende situaties, zoals oorlogen, agressie en natuurrampen. De opgelopen trauma in het vaderland brengt het risico op psychische problemen met zich mee, de kans daarop neemt sterk toe door de onzekerheid en onduidelijkheid over de toekomst. Des te langer de stressoren aanhouden, des te groter de kans op psychologisch aandoeningen (Dupont et al.).

Psychische nood betekent negatieve gemoedsaanduidingen. Dat resulteert in een negatieve levenstevredenheid, ofwel leefkwaliteit, waardoor het eigenwaarde negatief beïnvloed wordt. Als de bewoners van een opvangcentrum continu blootgesteld worden aan stressfactoren, zal het moeilijk zijn om als asielzoeker aan de nieuwe situatie aan te passen. De veerkracht van asielzoekers is door de stressoren erg laag. Een toename in de veerkracht kan een gevolg zijn van een positievere leefkwaliteit en leefbaarheid, wat bereikt kan worden door het verzadigen van het menselijke behoeften. In dit deel worden de optredende stressfactoren in opvangcentra met behulp van Maslows zes categorieën van de menselijke behoefte toegelicht. Eerst wordt het verblijven in asielzoekerscentra met behulp van de zes categorieën van de behoeftehiërarchie uitgelicht. Dit wordt vervolgd door een zeer korte toelichting van het verblijven in een ROA-woning gedurende de asielprocedure. ROA-woningen behoorden tot de asielprocedure tot medio de jaren '90. Ook deze toelichting wordt met behulp van Maslows categorieën gedaan.

TOETSING VEERKRACHTBEPALLENDE FACILITEITEN BIJ ASIELZOEKERSCENTRA

Uit de gehouden interviews blijken de asielzoekerscentra, sinds de opening van de eerste opvangcentra twintig jaar geleden, over het algemeen veranderd te zijn. In de eerste asielzoekerscentra werden de badkamers en toiletten vaak gedeeld met de hele gang, terwijl tegenwoordig geprobeerd wordt om het aantal te beperken tot ongeveer acht personen. Bovendien was het vroeger niet mogelijk om als asielzoeker zelf te koken, ook dit wordt tegenwoordig bij steeds meer asielzoekerscentra mogelijk gemaakt. Toch zijn er nog steeds azc's zoals de eerste opvangcentra actief. Het in de inleiding besproken opvangcentrum Gilze en Rijen is daar een voorbeeld van. Sinds de opening van het centrum is tot heden niks aan veranderd. Het azc Almere representeert de modernere asielzoekerscentra. Verder is er tegenwoordig ook meer aandacht voor activering. Toch blijken de huidige stressoren in asielzoekerscentra bijna niet veranderd te zijn in vergelijking met twintig jaar geleden.

1- DE FYSIOLOGISCHE BEHOEFTE

Het voorzien van asielzoekers in overlevingsbehoeften, wordt niet altijd door het Nederlandse asielbeleid voldaan. In het geval dat de asielzoekers met een lopend asielprocedure, zoals in het azc, gebeurt dat wel. Asielzoekers krijgen een dak boven hun hoofd, waardoor zij beschermd worden tegen fysieke omstandigheden zoals regen en kou. Verder krijgen zij maaltijden voorgeschoteld, of voorzien van de middelen om zelf voor maaltijden te zorgen.

Wonen

Vaak wonen asielzoekers met 7 á 8 personen in een "woonunit". Elk woonunit bestaat uit privévertrekken en gemeenschappelijke woonvoorzieningen. Het toilet, de badkamer, de woonkamer en de keuken worden door alle bewoners van een woonunit gedeeld. De privévertrekken zijn de kamers voor één of meerdere personen, dat is afhankelijk van de kamergrootte. De gebouwtypen waarin de woonunits zijn verschillen per opvangcentrum. Bij hoge asielzoekers toestroom kunnen ook tijdelijke woonfaciliteiten ingezet worden, zoals in het geval van de azc's Dronten en Gilze. Ook de tijdelijke woonfaciliteiten zijn in woonunits verdeeld. Deze noodopvangfaciliteiten zijn exclusief gemeenschappelijke woonvoorzieningen in de woonunits met in sommige gevallen uitzondering op het toilet en douche. De overige gemeenschappelijke woonvoorzieningen worden buiten de woonunit gehuisvest. Het maximum aantal bewoners op één kamer zijn vier personen (Bender & Vastgoed & Capaciteit, 2012).

Het grootste nadeel in de asielzoekerscentra is het gebrek aan privacy. Dit wordt door alle voor dit onderzoek gehouden interviews aangegeven. Het wordt ook door literatuur bevestigd. Het delen van een kamer met anderen wordt als onprettig ervaren. De bewoners kunnen zich niet terugtrekken in hun kamer. De enige plek waar privacy verkregen kan worden is vaak in de badkamer of toilet. Ook komt het voor dat families één kamer moeten delen. Kinderen zijn continu in het bijzijn van ouders. Hierdoor krijgen de kinderen niet alleen de spanningen van de asielprocedure mee maar ook alle spanningen tussen hun ouders. Wat ook een impact heeft op gezinnen is het delen van woningen met onbekenden. Deze voor het gezin vreemde medebewoners bemoeien zich op een gegeven moment met de opvoeding van de kinderen. In de recentere azc's komen steeds vaker eenpersoonskamers voor. Ook **ruimtegebrek** is een veel voorkomende klacht. Tijdens het bezoek van het azc Gilze, kon een kamerdeur niet in de 90 graden stand geopend worden. Het openen van de deur werd geblokkeerd door een kast (zie woonplattegrond azc Gilze en Rijen afbeelding 41).

Een ander veel voorkomend stressfactor is hygiëne. Het delen van badkamers, toiletten en keukens met vreemden wordt als zeer vervelend ervaren. Elk cultuur heeft een ander beeld over hygiëne. In het azc hebben de wanden altijd de neutrale kleur wit. Dit blijkt vanuit hygiënisch oogpunt in de praktijk een onverstandig keuze te zijn. Door het ruimtegebrek komen de bewoners en hun spullen vaak in aanraking met de wanden, waardoor de witte wanden snel vies worden. Een ander probleem bij dat de bewoners van een azc niet altijd de beschikking hebben over de nodige middelen bij het schoonmaken. Dit is bijvoorbeeld het geval in het azc Dronten. De woningen daar hebben hoge verdiepingsvloeren bij de gangen, ongeveer vijf meter in woningtype A, waar spinnenwebben en andere vuil niet weggehaald worden. De bewoners beschikken de middelen niet om het schoon te krijgen. Daarnaast is het ook mogelijk dat de bewoners zich niet verantwoordelijk voelen voor deze ruimten. De gemeenschappelijke verantwoordelijkheid over het onderhouden van deze ruimten ontbreekt. In de interviews werd de (voormalige) bewoners gevraagd om hun belangrijkste plek op het azc aan te geven. De bewoners die een kamer of woonunit deelden met vreemden, beantwoorden deze vraag met “de kamer” of zelfs met “mijn bed”. Als de bewoners geen vreemde kamergenoten hadden was het antwoord altijd “mijn kamer”. In de gevallen waarbij de bewoners een woonunit voor zichzelf hadden, was het antwoord op de vraag “de woonunit”. Dit laat het territorium van de bewoners zien. Een kleiner territorium, kan gepaard gaan met een kleiner verantwoordelijkheidsgevoel.

“We deelden de unit ongeveer 7 á 8 maanden met een bejaarde koppel en een meisje, van Armenië. Deze familie was niet schoon en de ouderen waren ziek. Het gebruik maken van het toilet was moeilijk. Bovendien was Gilla zwanger... Daarna werden wij overgeplaatst... Deze unit deelden wij eerst met een Irakese echtpaar. De man was erg gestrest en had psychische problemen....Dit zorgde voor problemen in de woonunit. Zo sloeg hij onze oudste dochter...Hij sloeg haar zelfs met de slippers.. Hij sloeg haar bijv. omdat ze de koelkast opende en zijn spullen aanraakte. OK ze zit fout, maar het is een kind, ze weet het niet.”

- Mirna (27) & Malik (35), Iraakse Koerden

Een ander minpunt is dat er weinig raakvlakken zijn bij kamergenoten en/ of de medebewoners in de woonunit. Het enige wat iedereen gemeen heeft het ingediende asielverzoek. Om de raakvlakken onder de bewoners te versterken probeert het COA de asielzoekers volgens hun geslacht en nationaliteit in te delen. Niet alleen de taalbarrières en cultuurverschillen veroorzaken de problemen, ook de verschillende ideologieën van de medebewoners kan een stressfactor zijn. Hierdoor kan niemand van te voren beoordelen wie samen een woonunit of kamer kan delen. Overigens heeft ook het leeftijdsverschil bij de bewoners onderling invloed op de leefbaarheid in de woningen. Het combineren van bijvoorbeeld ouderen en jonge gezinnen kan veel irritaties tot gevolg hebben.

Voeding

Om de brandveiligheid op het azc's te vergroten zijn niet alle elektrische huishoudelijke apparaten toegestaan. De bewoners vermoeden dat het COA apparatuur verbiedt om het elektriciteitsverbruik terug te dringen. Enkele verboden apparaten zijn strijkijzers en ovens. Dit belemmert de bewoners in de maaltijden die zij kunnen voorbereiden. De woonunits zijn door het COA voorzien van een koelkast, maar het bewaren van voeding in een gedeelde koelkast zorgt voor veel irritaties. Bewoners met een ingewilligd verzoek, wachten met het uitgebreid koken tot zij een woning toegewezen krijgen. In sommige opvangcentra ontbreken de kookvoorzieningen in de woonunits, zoals bij het azc Gilze en Rijen waar de bewoners hun warme maaltijd ophalen en in hun kamer eten.

“Het grootste probleem was de koelkast. De koelkast was voor de helft voor mij en voor de helft voor iemand anders. Eén keer... of niet één keer... ik vertel je over een keer van de vele keren... ging Zolega naar de supermarkt. In de supermarkt was er reclame op rundvlees. Zij kocht vijf pakken daarvan, en in elk pak zat er 1.5 á 2 kilo vlees. Ze bracht het en stopte het allemaal in de koelkast. Ik kom van de markt... ik ging bijna dagelijks om mijn eten te kopen... ik kwam... waar moet ik mijn boodschappen doen? “Zolega, where can I put my stuff now?”... Zij antwoordde mij met “I don’t know, I don’t know”. Het was heel moeilijk om afspraken met haar te maken.”- (Memo, Syrische Koerd)

Fysisch

Door het verblijven in de opvangcentra worden de asielzoekers beschermd tegen fysische omstandigheden, maar het is niet altijd optimaal. De tijdelijke woonfaciliteiten hebben over het algemeen geen open te zetten ramen. Een ander minpunt is dat de temperaturen van de woningen vaak geregeld worden door het COA. Als de bewoners een hogere of lagere temperatuur willen, kunnen zij dat niet aanpassen. Verder is het opvallend dat weinig zonlicht in de woningen komen. Dit heeft niet altijd met de woningen zelf te maken, maar eerder met de gewoontes van de bewoners. Ongeacht hoe groot de ramen van de woningen zijn, de gordijnen worden zeer vaak de hele dag dicht gelaten.

2- VEILIGHEID

Het feit dat asielzoekers hun vaderland konden ontvluchten en een veilig westers land als Nederland levend bereikt hebben, geeft alle asielzoekers direct bij aankomst het gevoel van veiligheid. Asielzoekers voorzien van de menselijk fysiologische behoeften versterkt dit gevoel. Desondanks is de veiligheid in de opvangcentra niet optimaal. Het doorkomen van een asielprocedure en de onzekerheid dat daarbij komt kijken, wekt een gevoel van onveiligheid op bij jong en oud. Naast de asielprocedure zijn er ook andere factoren die het veiligheidsgevoel beïnvloeden. Deze factoren kunnen grofweg in de categorieën locatie en woning ingedeeld worden.

“Er is elke dag een probleem. Jonge mannen zijn een problemen. De politie komt vaak, daar worden onze kinderen bang van. Onze middelste dochter, als ze het geluid van een sirene hoort, wordt ze bang en gaat ze huilen.”

- Mirina (27) & Malik (35), Iraakse Koerden

Locatie

De vaak afgelegen locatie van de asielzoekerscentra laat een indruk achter dat het gebied “afgeschreven” is. Dit wekt een onveilig gevoel bij de asielzoekerscentra bewoners. Ook wordt het reizen van en naar het azc, door de afgelegen ligging, in het donker als onveilig ervaren. Vanzelfsprekend wordt dit gevoel in de winter sterker. Asielzoekers voelen zich ook onveilig als er open water of een drukke autoweg in de directe omgeving van het asielzoekerscentrum aanwezig is (Kloosterboer, 2009).

“Het was een huisje, net een villatje, in de buurt van de Duitse grens. Je weet wel een gebied met helemaal niks eromheen, en dan heb je ineens een woning in het midden. Zoiets was het. Er waren twee badkamers voor mannen en twee badkamers voor vrouwen. Het was vies en ik voelde mij ongemakkelijk. Ik kreeg een psychisch probleem. Ik begon over te geven, ik begon niks meer te zien, mijn geestelijke toestand raakte uitgeput. Ik sliep alleen maar. Het werd etenstijd en ik ging niet uit de woning en ik at niet, want de woning was midden in een bos. Je kan nergens naartoe, je ziet niks om je heen, er is niks. Ik verbleef daar twee weken. De medewerkers en artsen werden wanhopig over mijn situatie. Ze wilden de toestand

van mijn baby bekijken, maar ze konden geen gegevens verkrijgen. Het kind bewoog niet in mijn buik. Ze werden bang over mijn toestand. Het eten dat werd voorgeschoteld werd gemaakt was zoals zij dat wilden, naar Nederlandse smaak. Ik voelde mij zeer onprettig... Ze stuurden een arts naar mij toe en die concludeerde dat ik direct in het ziekenhuis opgenomen moest worden. Ik gaf aan dat ik niet terug wil naar het azc waar ik opvang kreeg. De locatie van het azc was ver en voor mij zeer vervelend. Er is niemand! Je bent alleen daar"... "Door de afgelegen locatie, voelde ik mij afgeschreven."

- Rahef (51 jaar, Nederlandse van Iraakse afkomst)

Een azc-terrein is vaak omgeven door hekken, een slagboom en een ruimte voor de receptie en beveiliging. Overdag zijn COA- medewerkers en één beveiligers op het azc. Na de werktijden van het COA zijn alleen drie beveiligers op het terrein, die tevens vanaf dat moment het eerste aanspreekpunt voor de asielzoekers zijn. Bij sommige asielzoekerscentra krijgen bezoekers een bezoekerspas en is het vrij betreden van het azc niet altijd mogelijk. Ondanks dat, zijn er gevallen van prostitutie en kinderhandelaren waargenomen (Kloosterboer, 2009). Dit werd ook in interviews met medewerkers van het COA bevestigd¹. Het azc Dronten is een opvangcentrum waar dergelijke situaties zijn opgetreden. Hoogstwaarschijnlijk maakt de kwetsbaarheid van deze groep de asielzoekerscentra interessant voor handelaren. Uit een interview met een nieuw bewoonster in het azc Dronten kwam naar voren dat de bewoners daarvan op hoogte zijn. Op zoek naar bevestiging of ontkenning van de aanwezigheid van dergelijke incidenten in azc's, werd het onderwerp door de bewoonster zelf aangesneden. Elk ouder is bang dat de kinderen iets overkomt. De geïnterviewde had haar kinderen extra bang gemaakt, zodat altijd in de buurt van hun woongebouw gespeeld werd. Het is opvallend dat de bewoners vaak op de hoogte zijn van onveilig nieuws of roddels. Dit geldt bij zowel de voormalige azc-bewoners als bij de huidige bewoners. Toevallig was er een bericht over een gesignaleerd wolf in Drenthe in het nieuws, vlak voor mijn bezoek aan het azc Dronten. De bewoners van het azc Dronten, dat in een bosrijk gebied ligt, maakten zich zorgen omdat zij "Dronten" en "Drenthe" met elkaar verward hadden.

"We waren op de grens van Duitsland. Elke dag zeiden de medebewoners dat de Duitse racisten onze opvangcentrum zouden aanvallen. Eigenlijk is er niks, maar de bewoners laten deze geruchten naar buiten komen."

- Rahef (51 jaar, Nederlandse van Iraakse afkomst)

De mate van veiligheid op het azc hangt ook samen met het geweld en (overmatig) alcohol- en drugsgebruik op het terrein. Zelfmoordpogingen, aanrandingen, vechtpartijen en doordraaiende bewoners komen vaak voor op het azc.

"Ik werd een keer wakker van herrie in de ochtend. Toen ik ging kijken waren de ramen van de kamer met telefooncellen allemaal kapot gemaakt. Er was een Afghaan gearriveerd in het opvangcentrum, maar hij wilde weer vertrekken. De medewerkers lieten hem niet vertrekken. De politie kwam toen omdat hij de medewerkers wilde aanvallen. Hij was psychisch niet in orde. Hij was ziek. Uiteindelijk pleegde hij zelfmoord. Hij sprong voor de trein en overleed. Hij was psychisch niet in orde."

- Rahef (51 jaar, Nederlandse van Iraakse afkomst)

Dronkenschap van medebewoners wordt voornamelijk door vrouwen en kinderen als onveilig ervaren (Kloosterboer, 2009). Een groot probleem is ook dat kinderen in de bosjes resten van alcohol en sigaretten vinden en deze vervolgens zelf nuttigen. Het komt ook voor dat kinderen in contact komen met volwassen bewoners die zonder probleem minderjarigen voorzien van alcohol (Vries, 2014).

“Wij speelden heel vaak bij de brandtrappen. Ik was echt een rebel geworden. Wij gingen namelijk echt op verkeerde plekken spelen. De andere kinderen waren niet echt goede kinderen. Het waren de kinderen van het azc..hahhaa... We gingen op de bouwplaats in de buurt, waar een nieuw gebouw werd gebouwd, spelen. We gingen letterlijk daar waar het gat van de trap is, de sparing, daartussen spelen. Dat kon gewoon. Ik zeg je de andere kinderen waren heel erg stout. Heel erg. Ze kwamen gewoon overal. Ze hielden echt geen rekening mee dat de kinderen daar gingen spelen”.... “Het was supergevaarlijk voor ons. Het was echt geen speelplek”.... “Ik heb nu heel veel negatieve herinneringen aan die periode, doordat wij bij de brandtrap gingen spelen... Er gebeurden allemaal dingen die een kind eigenlijk niet hoort te zien, waar je een soort lichte trauma’s van oploopt. Niet echt ernstig ofzo. We deden gewoon gevaarlijke dingen. Dat in het bosje zitten.... Je ouders weten niet een dat je daar bent. Als iets daar gebeurt, dan... dan zit je daar. Helemaal geen sociale controle, je had geen eens zicht op dat plek...’bijvoorbeeld hele kleine meisjes, van zes jaar ofzo, zagen ze sigarettenpeukjes op de grond dan gingen zij deze pakken en roken. Weet je zo waren de kinderen daar.... En... ja, je bent ook een kind. Het was totaal niet kindvriendelijk

- Merjam (25 jaar, Nederlandse van Iraakse afkomst)

“Voor de kinderen is het ook onveilig hier Je hebt dronkaards en blowende bewoners. Dit mag hier allemaal. Er is een Syrische vrouw die ging naar de telefooncellen achterin, er kwam een Iraniër naar haar toe en randde haar aan en begon haar te kussen. En zij schreeuwen. Toevallig zag een Somalische man wat er aan het gebeuren was vanuit zijn kamer. Hij snelde ernaartoe en kon haar verlossen. In dit azc is dit gebeurd. Mijn man en de aanrander gingen vechten over dit probleem, COA en de politie kwamen. Maar de Iraniër heeft een papiertje van de dokter dat hij geestelijk niet in orde is. Toen ze het papiertje zagen rondde de politie de zaak af. De reden is dat hij gestoord is en dus niks aan zijn handelen kan doen. Ok hij is gestoord, maar waarom zit hij dan in dit azc? Waarom zit hij niet in een ander azc voor gestoorden?”

- Mirna (27) & Malik (35), Iraakse Koerden

Woning

Het delen van een woning met onbekenden met o.a. een ander cultuur, sociale en/of religieuze achtergrond hebben niet alleen invloed op de maatstaven van hygiëne. Het beïnvloedt ook het veiligheidsgevoel van de bewoners. (Kloosterboer, 2009). Het COA probeert asielzoekers met dezelfde achtergrond zo veel mogelijk bij elkaar te plaatsen, om dergelijke problemen zoveel mogelijk te kunnen voorkomen. Ook proberen zij gezinnen en alleenstaanden van elkaar te scheiden. Dit lijkt op het eerste gezicht een goede aanpak, maar in werkelijkheid werkt dit niet. Tijdens mijn bezoek aan het azc Almere viel het op dat er een mevrouw samen met haar kinderen de hele tijd buiten stonden. Na het aanknopen van een gesprek, vroeg ik of het mogelijk is om haar woning te bezichtigen. Eenmaal binnen vertelde zij mij dat haar man een woning is gaan bekijken in een ander stad, waardoor was het voor haar niet mogelijk om ook mannen naar binnen te laten in de woonunit. Even later bleek dat deze mevrouw en haar gezin de woonunit deelden met een aantal manlijke medebewoners. Blijkbaar voelde zij zich onveilig in de woonunit zonder haar echtgenoot, waardoor zij zelfs bij slechte weer buiten bleef. Daarnaast zullen er altijd asielzoekers zijn die onder de etnische minderheid vallen maar wel een kamer moeten delen met de etnische meerderheid, zoals mensen met een bepaald religieuze stroming, transgenders, homoseksuelen etc.

“Ik deelde een kamer met een man uit Sri Lanka, Iran, Burundi en ik. ... een Irakees. Dat was bijzonder. Toen ik bij de ingang kwam, om acht uur in de avond, brachten ze mij naar de kamer. Onderweg vroeg ik of er in mijn kamer ook Irakezen waren. Hij

antwoordde mij met nee en vroeg of er per se Irakezen met mij moeten zijn op de kamer. Ik zei nee. Hij was verbaasd. Ik was de eerste persoon die daar kwam wonen en het niet belangrijk vond om met mensen van mijn eigen land te wonen.”“Deze kamer was heel erg georganiseerd. Twee maanden later zat ik bij drie andere Irakezen. Botsingen. Met de Irakezen was er geen organisatie. Bij de eerste kamer waren er regels”...“Bij de Irakezen werden de regels genegeerd”

- Wahid (47 jaar, Nederlander van Iraakse afkomst)

De bewoners van een woonunit moeten continue hun kamers op slot doen, zodat de medebewoners niet zomaar de kamers in kunnen komen. Dit geeft een vorm van privacy, maar het werkt niet bij gezinnen met (kleine) kinderen. Het leidt tot een dilemma. Moeten de kamers van de kinderen op slot tijdens het slapen, of juist niet zodat de kinderen gemakkelijk de kamer kunnen verlaten voor een toilet bezoek? Als de kamers niet op slot gaan, is het dan wel veilig voor de kinderen?

Het delen van de toiletten en douches wordt als onveilig door kinderen en vrouwen ervaren. Vooral een toiletbezoek in de nacht brengt een onveilig gevoel met zich mee. Het delen van de badkamer en toilet met 7 a' 8 personen, zoals in de azc's Almere en Dronten, heeft het voordeel dat bewoners in ieder geval weten wie ze tegen kunnen komen in de nacht. Toch blijven bewoners zich onveilig voelen. In het azc Gilze, ligt het sanitair voor alle bewoners van een gebouw centraal in de gang. Bij de sanitaire ruimten is geen onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen, het wordt gemeenschappelijk gebruikt. De bewoners weten niet altijd met wie zij het sanitair delen, door het onbekend aantal bewoners in het gebouw. Daarbovenop kan de voordeur van het woongebouw niet (altijd) op slot, hierdoor kunnen bewoners van andere woongebouwen gemakkelijk het gebouw betreden.

“Er was geen toilet in de kamer. Ik was zwanger en je weet de laatste maanden moet je continu naar het toilet. In de nacht raken sommige bewoners dronken. In de nacht wil ik continu naar de wc, maar mijn kamer is ver. Het is een lange gang met aan weerszijden kamers.” ...“Uiteindelijk haalde ik een emmer bij mij op de kamer om erin te plassen. Ik kon niet uit de kamer gaan. Dat was moeilijk. In de nacht slaapt mijn man, en de medebewoners zijn dronken. Ik kon gewoon niet naar het toilet.”

- Rahef (51 jaar, Nederlandse van Iraakse afkomst)

Uit het onderzoek *Kind in het centrum* (Kloosterboer, 2009), blijkt dat slechts 30% van de deskundigen aangeven dat kinderen zich veilig voelen in het azc. En als het om de leeftijdscategorie 4-12 jaar gaat daalt het percentage naar 25%. De onveiligheid in de asielzoekerscentra wordt ook door deskundigen aangekaart die voor dit onderzoek benaderd zijn. Agressie, huiselijk geweld en kindermishandeling komen in azc's vaak voor. Dit wordt ook veroorzaakt door het ruimtegebrek. De bewoners zitten door het gebrek aan ruimte continue op elkaars lip, wat automatisch leidt tot privacygebrek. Uiteraard spelen ook andere belangrijke factoren een rol zoals onzekerheid over de asielprocedure, het bevinden in een vreemd land en het verlaten van het vaderland. Spanningen tussen de ouders en stress van de asielprocedure worden door het ruimtegebrek direct door de kinderen opgepikt, waardoor het gevoel van veiligheid bij kinderen verstoord wordt. Bij een voor dit onderzoek verrichte bezoek aan een azc heeft zich een voorval van een corrigerende tik plaatsgevonden. Tijdens een interview met de bewoners op hun kamer, werden de kinderen luidruchtig. Dit verstoorde het interview, waardoor de moeder zich niet meer kon focussen. Dit resulteerde in een tik bij haar dochter. Deze was niet hard maar het raakte de gevoelens van het kind wel, waardoor zij begon te huilen. Dit voorval zou voorkomen zijn bij een ruimer woning. Voor het betreffende gezin speelde de onzekerheid over de asielprocedure geen rol, zij hadden al een verblijfsvergunning en wachtten op een woning buiten het azc.

3- SOCIALE BEHOEFTE

Alle opgebouwde sociale contacten, posities en systemen raken asielzoekers door het vluchten kwijt. Eenmaal in Nederland moet alles opnieuw opgebouwd worden. De nieuwe contacten kunnen de asielzoekers zoeken op het azc-terrein en/of daarbuiten.

Buiten het azc

Door de vaak geïsoleerde ligging van het azc, hebben asielzoekers geen sociale contacten met mensen buiten het opvangterrein. De contacten die de bewoners met de buitenwereld opbouwen zijn beperkt tot de medewerkers en vrijwilligers die op het azc-terrein komen. Een enkeling heeft het geluk dat zij al familie en/of vrienden in Nederland hebben wonen, wat voor hun de mogelijkheid biedt om een enkele keer het azc te kunnen ontsnappen. Dit kan helpen bij het creëren van een nieuw sociaal netwerk buiten het azc. Gedurende dit onderzoek heb ik kennis gemaakt met een mevrouw die, bij haar echtgenoot, buiten het azc verbleef. Doordat deze mevrouw in een woonwijk verbleef waar meerdere mensen met dezelfde afkomst woonden, had zij al snel contacten gemaakt. Via haar buurtgenoten werd zij uitgenodigd voor sociale gelegenheden. Dit varieerde van o.a. religieuze gelegenheden, geboortefeesten, trouwerijen en kleine groepswandelingen of picknicken. Deze mevrouw voelde zich vrij snel in haar element. Via haar nieuwe contacten won zij informatie in over het leven in Nederland. Bovendien heeft zij ook een toegevoegde waarde in het sociale leven van haar buurtgenoten. Zo kookte zij ondanks haar beperkte middelen gerechten voor buurtgenoten, omdat de één net was bevallen of een ander weer ziek. Het is dus win- win situatie voor beide partijen.

“Mijn moeder ging naar het ziekenhuis en ze lag daar voor twee maanden. Ze was altijd ziek. Ze had nierproblemen”... “De operatie ging slecht, want diegene die haar opereerde had per ongeluk haar nier gesneden”... “We kregen contact met Irakezen buiten het azc, omdat het in de stad lag. Het was niet afgelegen. Dat was wel OK. Met sommigen hebben we nog steeds contact. Ze hielpen ons. Mijn moeder was ziek en dan ging bijvoorbeeld één van die vrouwen eten naar mijn moeder brengen. Het was wel fijn.”

- Merjam (25 jaar, Nederlandse van Iraakse afkomst)

Bij de afgelegen azc-locaties is de reistijd naar sociale faciliteiten buiten het azc lang. Daarnaast beschikt niet iedereen over de middelen, een fiets of geld, om vaak te reizen. Ook is de openbare vervoersverbinding bij azc's niet altijd goed. Als het mogelijk is verlaten de bewoners het azc-terrein soms zelfs niet voor boodschappen, vanwege de kosten en moeite. Dit was het geval in het azc Dronten, waar de bewoners ook hun spullen kunnen kopen van een wekelijks op het terrein versijnde boodschappenbus. Het is opvallend dat bij aanwezigheid van sociale faciliteiten in de buurt van het azc, deze ook door (enkele) asielzoekerscentrabewoners benut worden.

“Ik ga elke zondag naar het ‘Yanmar Stadion’ in de buurt. Daar komen Nederlanders, Irakezen, Somaliërs Afghansen enz. Op zondag kijk ik alleen naar de wedstrijd.”

- Mirna (27) & Malik (35), Iraakse Koerden

Kinderen die naar reguliere scholen gaan, hebben ook sociale contacten met kinderen buiten het azc. Door de vaak grote afstand tussen de woningen van hun medescholieren en het azc, hebben de kinderen niet de mogelijkheid om na schooltijd samen tijd door te brengen. Kinderen schamen zich om vrienden uit te nodigen op het azc-terrein, de woningen zijn te klein en er is niet altijd een recreatie ruimte. Ook verbieden Nederlandse ouders hun kinderen om naar het azc te gaan (Kloosterboer, 2009). Bovendien schamen niet alleen de kinderen zich voor hun woning, ook volwassenen hebben deze schaamte. Tijdens mijn bezoek aan de

opvangcentra was dit zeer goed af te lezen bij de bewoners. Een bewoonster excuseerde zich zelfs voor haar leefomgeving voordat zij mij naar binnen liet. Bij een ander bezoek, begonnen de bewoners in mijn bijzijn dingen op te ruimen. Dit had trouwens geen effect, want er was simpelweg geen ruimte in de kamer om dingen weg te stoppen.

“Nederlanders zijn nieuwsgierig, maar niet tot deze mate. Kinderen naar asielzoekerscentrum laten komen? Kinderen? “... “Als het mijn kind was, dan zou ik die ook niet naar een asielzoekerscentrum brengen. Gevaarlijk.”... “Zeker weten! Het zijn criminelen....hahaha”...” Er zijn mensen die bang zijn van asielzoekers.”

- Wahid (47 jaar, Nederlander van Iraakse afkomst)

Binnen het azc

Tegenwoordig is het in contact komen met het vaderland door social media en mobiele telefonie goed te doen. Het COA werkt eraan om de opvangcentra zo snel mogelijk te voorzien van WiFi, met als einddoel ook op de kamers van de bewoners. Momenteel zijn er op enkele centra Wifispots waar het internetbereik goed is. Op deze locaties zijn altijd asielzoekers te vinden. Hoewel er weinig onderling gesproken wordt, doordat iedereen bezig is met zijn mobiel, functioneren de Wifispots als ontmoetingsplekken. Voor sommige asielzoekers is het opzoeken van contact met het thuisland levensgevaarlijk, voor zowel de asielzoeker als de familieleden. In dat geval zijn sociale contacten met het thuisfront geen optie, waardoor op een andere wijze voldaan moet worden aan de sociale behoefte. Dit wordt gevonden op het azc. De eerste contacten in Nederland worden altijd in de opvangcentra gevormd.

Door de problemen die de bewoners in een opvangcentrum delen en de open houding van iedereen om nieuwe sociale connecties te maken, worden nieuwe contacten vrij snel gemaakt. Vooral als op het opvangcentrum ook anderen van hetzelfde vaderland wonen. Asielzoekers helpen elkaar onderling door bijvoorbeeld voor elkaar te tolken of door dingen van elkaar te lenen. Vooral alleenstaande mannen hebben meer contacten met medebewoners. Samen sporten of elkaar opzoeken komt vaak voor. Het door COA georganiseerde project *Activering voor bewoners* tracht asielzoekers actiever te maken. Door het organiseren van activiteiten gerelateerd aan o.a. sport, handwerk en kunst, komen bewoners van verschillende culturen met elkaar in contact. Door deze activiteiten worden contacten gemaakt met medebewoners die elkaar normaal gesproken nooit zouden spreken.

Kinderen leggen altijd makkelijker contact met elkaar dan volwassenen. Dit geldt ook voor kinderen in opvangcentra. Spelenderwijs worden nieuwe vrienden en vriendinnen gemaakt. Vrienden die het azc verlaten vanwege een verhuizing naar een ander azc of door de afloop van de asielprocedure, maakt het moeilijk voor kinderen om een vertrouwensband te creëren.

“Onze oudste dochter gaat naar school. Elke keer vertrekken haar vrienden, de één na de ander. Maakt ze nieuwe vrienden.... Dan gebeurt weer hetzelfde.... ze gaan weg. Mijn dochter vraagt mij bijvoorbeeld: Ilone.. weg, Nercis... weg, waarom zit ik in het azc? Ik wil naar huis. Mijn oudste dochter (4 bijna 5 jaar) is bewust van de situatie. Ze zegt dit is niet mijn huis, dit is het huis van COA.”

- Mirna (27) & Malik (35), Iraakse Koerden

FIGUUR 45 DEZE FOTO KAN ALS SYMBOOL WORDEN GEZIEN VOOR DE SOCIALE CONTACTEN VAN ASIELZOEKERS. DE CENTRAAL GELEGEN BOOM BESTAAT UIT VIER VERSCHILLENDE BOOMSTAMMEN (VERSCHILLENDE NATIONALITEITEN) DIE DEZELFDE WORTELS DELEN (AZC- TERREIN). RONDOM DEZE BOOM STAAN, OP EEN GROOT AFSTAND, ANDERE BOMEN MET EEN STAM (NEDERLANDSE MAATSCHAPPIJ)(EIGEN ILLUSTRATIE- AZC GILZE & RIJEN)

4- EGOGERELATEERDE BEHOEFTE

Bij egogereleerde behoeften gaat het om de eigenwaarde en zelfbeeld van de asielzoekers. Beide zijn onderdeel van het identiteitsproces. Eerder is aangegeven dat de eigenwaarde bepaald wordt door drie aspecten, de erkenning van anderen, de eigen capaciteiten en hetgeen dat door een persoon 'gefilterd' wordt uit de eerste twee aspecten. De behoefte aan waardering in een nieuw omgeving is afhankelijk van de mate van bevrediging van de eerder besproken copingbronnen: meesterschap, zelfefficiëntie en eigenwaarde. De mate van eigenwaarde is afhankelijk van de mate van voldoening bij de andere twee copingbronnen (Marcussen, 2006).

Identiteit

Het enige wat asielzoekers van hun identiteit hebben behouden is hun naam, geboortedatum en geboorteplaats. Al het andere is gewist. In sommige gevallen ontbreken zelfs de officiële documenten die bevestigen wie de asielzoeker is. Hierdoor is er niks dat een asielzoeker kan herinneren of bevestigen wat zijn identiteit is. Ook de sociale identiteit moet plaats maken voor nieuwe. Om de eigenwaarde positief te beïnvloeden, zouden contacten gemaakt moeten worden met sociale structuren die de eigen identiteit verifiëren vanwege de zelfverbetering. De sociale identiteit van bijvoorbeeld een "arts", dat tot de hoogste sociale structuren in het land van herkomst behoort, maakt plaats voor de nieuwe sociale identiteit "asielzoeker" dat tot de laagste Nederlandse sociale groepen behoort. Het aanzien verandert helemaal. In feite zijn er bij asielzoekers veel vruchteloze identiteitscontroles, wat het gevoel van eigenwaarde sterk kan laten afnemen. Asielzoekers kunnen weinig identiteitovereenkomsten vanuit de omgeving en sociale structuren behalen. Deze stressoren hebben negatieve gevolgen op de eigenwaarde. Tijdens een gesprek met twee Syrische vrouwen over het leven in het azc, kaarten de vrouwen aan dat zij graag activiteiten wilden zoals Arabische lessen voor kinderen en volwassenen, godsdienstlessen, en een gebedsruimte om bijeen te komen. Deze opmerkingen gaven de indruk dat deze vrouwen ook in hun thuisland op dat gebied actief waren, bijvoorbeeld als docenten. Het tegendeel bleek waar te zijn. Deze azc- bewoonsters waren in Syrië huisvrouwen die hun vrije tijd voornamelijk bij familie en vrienden doorbrachten. De voornamelijkste reden achter de benoemde activiteiten was niet zelfactualisatie. Zij wilden zich met iets bezig houden waar zij zich mee kunnen identificeren. Dingen dat hun aan het thuisland doet denken. Zij leefden in de angst dat zij en de kinderen in Nederland hun identiteit zouden verliezen.

Meesterschap

De perceptie van controle wordt in een opvangcentrum bedreigd. Afgezien van het feit dat asielzoekers geen controle hebben op het verloop van hun asielprocedure en het resultaat moeten afwachten, hebben zij ook geen controle over hun toekomst en huidige situatie. Het gebrek aan informatie over de asielprocedure, de daarbij behorende stappen en tijdsduur maken het moeilijk om de situatie meester te zijn. In sommige asielzoekerscentra, zoals in Gilze en Rijen, verliezen de asielzoekers zelfs de controle over hun eigen maaltijden en dagindeling. Werken, inkomen, ontwikkelingsmogelijkheden, medebewoners in woning en de opvoeding van kinderen zijn o.a. aspecten die allemaal niet in eigen handen liggen. Zelfs in de eigen kamer is er geen controle. De COA- medewerkers kunnen elk moment aankloppen en met hun sleutels de deur openen. Ook het wekelijks melden laat de asielzoekers niet vrij om ergens anders in het land te verblijven dan het azc. Bovendien wordt het wekelijks melden door zowel deskundigen als (voormalige) asielzoekers als mensonwaardig gezien. De asielzoekers worden op bijna ieder gebied afhankelijk gemaakt, waardoor zij de grip over hun eigen leven verliezen. Dit wordt in relatie gebracht met angst, apathie en depressie bij bewoners (Kloosterboer, 2009). Bij de bezochte azc's zijn al deze tekenen duidelijk zichtbaar. Een bedreiging op de controle over het eigen leven beïnvloedt het zelfbeeld negatief. Ook creëert het stressoren die tot psychische problemen kunnen leiden. Gevoelens van hulpeloosheid en machteloosheid slaan toe. Door de stressvolle

asielprocedure en een nutteloze dagbesteding zien de asielzoekers hun toevlucht bij alcohol en drugs (Dupont et al.)

Zelfeffectiviteit

Behaalde diploma's en successen in het vaderland, worden in Nederland niet erkend. Dit geeft een indruk van twijfel aan de competentie van de asielzoekers. Het beheersen van capaciteiten die in Nederland waardeloos zijn, brengt weinig erkenning van anderen met zich mee. Geen werk, studie en het louter wachten op het resultaat van de asielprocedure geeft de asielzoekers het gevoel van een oneffectief leven. Alle vaardigheden, eigenaardigheden en capaciteiten die een asielzoeker beschikt worden onherkenbaar, doordat deze in twijfel worden getrokken en/ of verwateren. Hoogopgeleiden voelen zich bijvoorbeeld erger dan analfabeten, doordat zij zich zowel schriftelijk als mondeling niet kunnen uitdrukken tegenover Nederlanders. Als een mens zichzelf niet meer herkent, door het verliezen van de eigen identiteit, wordt het lastig om van zichzelf te houden. Ook bemoeilijkt het om resistent te zijn voor veranderingen en het vertrouwen hebben in het vermogen om successen te boeken.

Eigenwaarde

Het niets mogen en kunnen doen om de effectiviteit en competenties te tonen aan de medemens kan niet voor erkenning van anderen in en buiten een azc zorgen. Het gebrek aan meesterschap over het eigen leven en het alles uit handen geven door afhankelijk te zijn van anderen, beïnvloedt de erkenning en het beeld van asielzoekers. Identiteitsafwijkingen en het gebrek aan sociale structuren ter identificatie of omwille het zelfverbetering, leiden tot stressfactoren die het in stand houden van het zelfbeeld bemoeilijken. Dat kan psychische problemen als gevolg hebben.

Het COA probeert steeds vaker asielzoekers te activeren. Door deel te nemen aan activiteiten kunnen de bewoners hun capaciteiten laten zien, of ontdekken, waarvoor zij erkenning kunnen krijgen. Sportactiviteiten en handwerkactiviteiten doen het goed wat betreft het aantal participanten. Bij het COA project *Activering voor bewoners* worden de bewoners gevraagd naar wat zij zouden willen opzetten. Dit heeft tot mooie activiteiten geleid zoals karate lessen voor bewoners op het azc door een professionele karate docent die ook een asielzoeker is. Het zijn dus lessen voor en door asielzoekers. Deze professional heeft de mogelijkheid gekregen om zijn capaciteiten te benutten en daar krijgt hij erkenning voor terug (Kooren, 2015). Toch blijkt het erg moeilijk om asielzoekers te activeren. Het zelf verzinnen van activiteiten om deze vervolgens zelf te organiseren, blijkt een moeilijk stap te zijn voor asielzoekers (Vries, 2014; Wijlen, 2015)

FIGUUR 46 SCHILDERIJ GEMAAKT DOOR EEN AZC BEWOONER IN GILZE & RIJEN (EIGEN ILLUSTRATIE).

5- ZELFACTUALISATIE

Ontwikkelde mensen zijn sociaal ontvankelijk, spontaan en staan open voor nieuwe ervaringen en/of veranderingen. Ook hebben zij een hoger zelfbewust en eigenwaarde (Zimbardo et al., 2011). Asielzoekers hebben zich over het algemeen in hun thuisland op verschillende gebieden goed ontwikkeld. Dit verklaart waarom asielzoekers open staan voor nieuwe uitdagingen en hoge verwachtingen hebben bij aankomst in Nederland. Zowel uit de interviews als uit literatuur blijkt dat asielzoekers positieve verwachtingen hebben op hun toekomstbeeld bij aankomst. Bovendien zien zij het leven in Nederland als een nieuwe kans die gegrepen moet worden om een nieuw begin te maken (Ten Holder, 2012). Een mens heeft drie ontwikkelingsgebieden; fysieke ontwikkelingen & psychomotoriek, cognitie en affectie/ sociale ontwikkeling. Uiteraard beïnvloeden de ontwikkelingsgebieden elkaar (Alkema, 2006).

Fysieke ontwikkelingen en psychomotoriek

Bij dit ontwikkelingsgebied gaat het om de fysieke ontwikkelingen en de verbondenheid van het lichaam en geest. Het geestelijke functioneren om met situaties om te gaan en deze te vertalen in handelingen. Bij dit ontwikkelingsgebied is de motoriek van een mens essentieel (Alkema, 2006).

Bij de fysieke ontwikkeling is gezondheid het belangrijkste element. Voor de fysieke ontwikkeling nodige elementen, voeding en water, worden voor de asielzoekers in opvangcentra beschikbaar gesteld. Al is het in sommige gevallen kwalitatief onvoldoende en eenzijdig. Beweging is het eerstvolgende belangrijke element voor de fysieke ontwikkeling. Verenigingslid bij een sportclub is bij veel asielzoekers niet haalbaar. Dit komt door geldgebrek en de geïsoleerde ligging van opvangcentra (Kloosterboer, 2009). Azc –terreinen stimuleren vaak beweging door aangelegde sportterreinen en speelplaatsen. Asielzoekers kunnen hierdoor in beweging blijven.

“Er was een periode waarbij ze (de COA) ons niet lieten spelen in de voetbalkooi. De Nederlanders hadden overlast van ons omdat wij tijdens het spelen veel herrie maakten. Je weet, GOAL schreeuwen en het enthousiasme. Gedurende mijn verblijfsperiode werd de kooi meer dan één keer op slot gedaan. Stel je voor dat het mooi weer is en de kooi op slot is.”

- Memo (28 jaar, Syrische Koerd)

Vrouwen gebruiken de sportterreinen niet. Zij worden alleen gesignaleerd met de kinderen bij de speelplaatsen of zeer zelden als toeschouwers bij een wedstrijd tussen bewoners. Opvangcentra in bosrijke gebieden, zoals Dronten en Gilze & Rijen, stimuleren bewoners om te bewegen door te wandelen. Deze mogelijkheid wordt door de bewoners goed benut. Het aanbod binnensportactiviteiten verschilt per opvangcentrum. Deze variëren van een goed gefaciliteerd fitnessruimte tot een simpel ruimte voor danslessen. Om ook vrouwen de gelegenheid te geven om te bewegen, bieden opvangcentra bij binnensportactiviteiten sporttijden voor vrouwen. Vanuit de kinderrechten wordt er ook meer gedaan voor volwassenen.

“We stimuleren met name kinderen om naar een sportvereniging te gaan. Daar zijn ook meer middelen voor. Zowel het COA zelf heeft meer middelen voor kinderen als gemeenten. Gemeentelijk sportfonds helpt ook asielzoekerskinderen. De mogelijkheden zijn gewoon meer dan voor volwassenen.”... “In Den Helder zijn zestig bewoners op zwembad gegaan. Aparte mannen- en vrouwengroep. Gekomen nadat de kinderen zwembad hadden gekregen. De kinderen hadden gezegd: Ja, maar onze ouders willen niet met ons naar water. Ze kunnen zelf niet zwemmen.”

- Joan Kooren (beleidsregisseur activering bij het COA)

In een asielzoekerscentrum wordt de psychomotoriek van asielzoekers sterk op de proef gesteld. De druk op de bewoners bereikt, door de in de eerder besproken behoefte categorieën, op een gegeven moment zijn limiet. Door de opeenstapeling van stressoren ontstaat de drang bij asielzoekers tot suïcidale pogingen, geweld en overmatig alcohol- en drugsgebruik (Dupont et al.; GGD Nederland).

Cognitie

Cognitie is de mogelijkheid om aan kennis te komen door de ontwikkeling van waarneming, denken, taal en geheugen. Intelligentie en creativiteit hebben betrekking op de cognitie (Alkema, 2006). Het leren van de Nederlandse taal en cultuur, studeren (om diploma's te laten erkennen) en het beoefenen van hobby's zijn de meest voor de hand liggende ontplooiingsgebieden. Door het asielbeleid zijn de ontwikkelingsmogelijkheden in de praktijk op deze gebieden zeer beperkt. Op het gebied van Nederlandse taal en cultuur krijgen de asielzoekers alleen de trainingen basaal Nederlands. Het UAF biedt voor sommige asielzoekers de mogelijkheid om te kunnen studeren, maar veel vallen buiten de boot. De mogelijkheid om deel te nemen aan activiteiten worden steeds meer mogelijk gemaakt op het azc. *De Verdienstelijheid* is een organisatie dat zich bezig houdt met het opzetten van projecten waarbij asielzoekers ondersteund worden in hun ondernemerschap. Hierbij worden de kwaliteiten van asielzoekers benut. Daarnaast organiseren de werkzame COA- medewerkers activiteiten op eigen initiatief, onafhankelijk van lopende projecten en organisaties, om asielzoekers bezig te houden. Dit was bijvoorbeeld het geval in het azc Dronten.

Bij kinderen wordt veel aandacht besteedt aan de cognitieve ontwikkelingen. School, activiteiten voor kinderen (door o.a. *Stichting de Vrolijkheid*) en het spelen met asielzoekerkinden bevordert de cognitieve ontwikkeling van de kinderen. Ouders ondernemen op het azc weinig activiteiten met hun kinderen. Asielzoekerskinden ontwikkelen zich tijdens hun verblijf op het azc anders dan leeftijdsgenoten. Zij komen namelijk sneller in aanraking aspecten zoals stress, agressie, geweld, suïcidaal gedrag en parentificatie (het overnemen van de rol van de ouders door het bijvoorbeeld vertalen) (Kloosterboer, 2009).

"Het was voor mij vooral een goede periode, na een slechte periode. Ik associeer het niet met iets slechts "

- Nergis (26 jaar, Nederlandse van Iraakse afkomst)

Jongeren in een opvangcentrum vinden veel activiteiten die leeftijdsgenoten beoefenen interessant. Toch kunnen zij dat vaak niet praktiseren. Jongeren in een azc worden belemmerd door de geïsoleerde locatie en de geld. Op het azc-terrein hebben jongeren geen jeugdhonk of activiteiten die op hun gericht zijn of (Kloosterboer, 2009).

Affectie/sociale ontwikkeling

Affectie is het gevoelsleven, afhankelijk van emoties en de omgang van anderen (Alkema, 2006). Het sociaal isolement maakt het moeilijk om maatschappelijk actief te zijn. Asielzoekers moeten vanwege de procedure veelvuldig verhuizen naar verschillende opvangcentra, hierdoor wordt hun sociale ontwikkeling negatief beïnvloed (Kloosterboer, 2009). Door de georganiseerde activiteiten voor de cognitieve ontwikkeling wordt de affectie en sociale ontwikkeling bevorderd. De bewoners leren elkaar daardoor kennen waardoor zij elkaar steun en toeverlaat worden. De bewoners die niet deelnemen aan activiteiten beperken hun sociale ontwikkeling. De bewoners krijgen ondersteuning bij hun procedure, maar de deze noodzakelijke ondersteuning ontbreekt vrijwel geheel op andere belangrijke levensgebieden zoals het wonen, veiligheid, onderwijs etc. Hierdoor wordt de omgang met de emoties bemoeilijkt (Kloosterboer, 2009).

FIGUUR 47 ACTIVITEITENBORD MET DAAROP DE ACTIVITEITEN, DIE PER DAG IN ZIJN GEDEELD, GEÏLLUSTREERD (EIGEN ILLUSTRATIE AZC GILZE EN RIJEN).

FIGUUR 48 CTIVITEITENZAAL IN HET AZC DRONTEN (EIGEN ILLUSTRATIE).

6- ZELFTRANSCENDENTIE

Zelftranscendentie is de behoefte aan het verwezenlijken van een doel buiten het zelf, zonder zelfzucht.

Hieronder vallen o.a. geloofsovertuiging, vrijwilligerswerk, muziek, politiek of andere culturele of intellectuele bezigheden. Het gaat hierbij om het besef dat men als een individu deel uitmaakt van een groot geheel.

Zelftranscendentie is een belangrijkste bron van zingeving bij asielzoekers (Seydel, 2012). Bezigheden die geen geld kosten, worden voornamelijk door asielzoekers beoefend. Het beoefenen van het geloof houdt mensen sterk gedurende het verblijf in een azc. Muziek zorgt ervoor dat mensen hun affectie kunnen uitdrukken, waardoor ze het azc periode kunnen doorstaan. Ook politiek speelt een belangrijk rol in het dagelijks leven van een asielzoeker. Veel zijn vanwege politieke situaties in het vaderland in Nederland terecht gekomen. Ook in Nederland belanden zij in een positie waarbij de politiek over het lot van hun leven beslist. In het passieve leven van de bewoners is politiek ook een belangrijk gespreksonderwerp onderling. Het verrichten van vrijwilligerswerk, als een dergelijke gelegenheid zich voordoet, wordt met beide handen gegrepen.

TOETSING VEERKRACHTBEPALLENDE FACILITEITEN BIJ ‘ROA-WONING’ (TOT JAREN 90)

Een restrictief beleid beïnvloedt het leven van asielzoekers negatief. De eerste jaren, na vlucht van eigen land, zijn de meest vruchtbare en essentiële jaren voor toekomstig succes. In de tijd dat het asielbeleid in Nederland minder restrictief was, hadden asielzoekers een makkelijker proces om zich aan te passen. Dit was de tijd van de ROA- woningen. Uit een onderzoek over Iraanse vrouwen die voor 1990 in Nederland zijn gevlucht, blijkt dat zij de mogelijkheid hebben gehad om zich aan Nederland aan te passen door het toentertijd minder restrictieve beleid.

DE FYSIOLOGISCHE BEHOEFTE

In de tijd van de ROA woningen werd de huur voor de asielzoekers betaald. Om voeding en overige behoeften te kunnen kopen ontvingen de asielzoekers kostgeld. De ROA- woningen waren verspreid in Nederlandse wijken over het hele land. Hierdoor waren de asielzoekers onderdeel van de Nederlandse samenleving. De toekenning van een ROA- woning, ging op dezelfde wijze als het huidige systeem voor het toekennen van woningen aan erkende vluchtelingen. Het aantal personen in een woning was afhankelijk van het woningtype en het aantal gezinsleden. Bij alleenstaanden kwam het voor dat zij een woning samen moesten delen. In dat geval had iedereen een eigen slaapkamer en waren de overige faciliteiten gemeenschappelijk. De fysische omstandigheden waren hetzelfde als voor een Nederlander.

VEILIGHEID

De ROA-woningen waren goed gepositioneerd in de stad, waardoor er geen sprake was van isolatie zoals in de asielzoekerscentra (Ghorashi, 2005). Het veiligheidsgevoel was afhankelijk van het veiligheidsniveau van de woonbuurt. Daarnaast hadden de asielzoekers de mogelijkheid om anoniem te leven, zonder dat hun omgeving weet dat zij asielzoekers waren. Het is mogelijk dat asielzoekers geen landgenoten hadden in hun woonomgeving, alleen Nederlanders, dat zou mogelijk voor een onveilig gevoel kunnen zorgen.

Als de woning gedeeld werd met gezinsleden was er geen probleem met het veiligheidsgevoel in de woning. Er waren geen vreemden, zoals de COA- medewerkers, die de huissleutels ook bemachtigden. Bij het delen van woningen met anderen zou het veiligheidsgevoel negatief beïnvloed worden. Natuurlijk was ook in een ROA-woning de angst voor en spanning over het resultaat van het asielverzoek.

SOCIALE BEHOEFTE

Door de locatie van de ROA- woningen konden asielzoekers gemakkelijker nieuwe contacten maken. Hierdoor hadden deze mensen de mogelijkheid, met steun van vrienden, om vanaf het begin actief te zijn. Doordoor kon het verleden een beetje vergeten worden (Ghorashi, 2005). Daarnaast vergemakkelijkte een ROA-woning om vrienden op bezoek te krijgen, of deze zelfs te laten overnachten.

EGOGERELATEERDE BEHOEFTE

Het verblijven in een ROA- woning bood veel mogelijkheden om als asielzoeker nuttig en gewaardeerd te voelen. De Iraanse vrouwen konden een nieuw leven beginnen zonder een verblijfsvergunning, gewoon door tussen de grenzen te bewegen. Daar kregen zij hulp bij van hun contacten (Ghorashi, 2005). Zo kregen zij de mogelijkheid om hun identiteit vorm te geven zonder een verblijfsvergunning. Zij kregen de mogelijkheid om in aanraking te komen met sociale structuren die de eigen identiteit verifiëren. De drempel om initiatief te nemen om betrokken te worden bij nieuwe structuren lag laag door de locatie, waardoor ook voldaan kan worden in de zelfeffectiviteit en eigenwaarde. Daarnaast hadden de bewoners van een ROA- woning het meesterschap over hun eigen leven. Zij konden zelf hun dagindeling, activiteiten en contacten bepalen

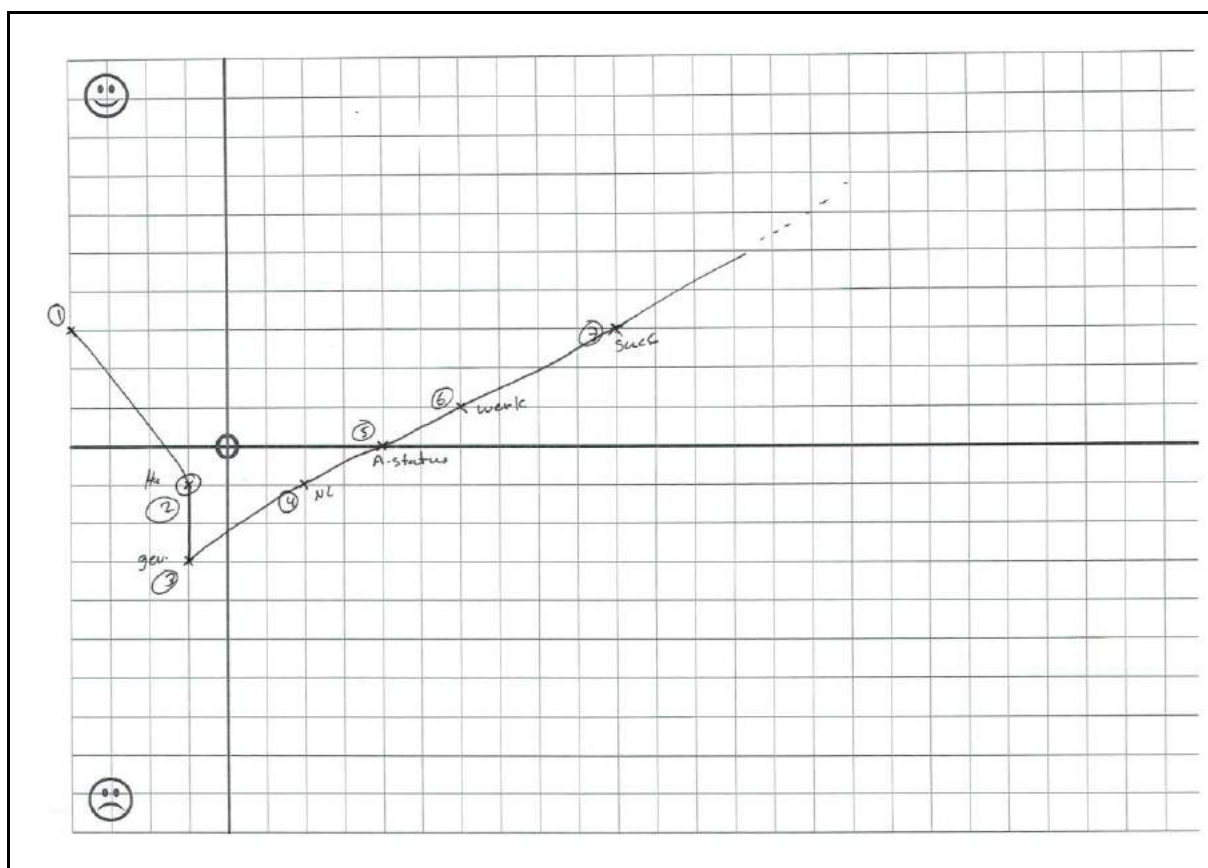
ZELFACTUALISATIE & ZELFTRANSCEDENTIE

De Iraanse vrouwen vonden het creëren van een nieuw leven een enorme uitdaging. Wat de veerkracht van deze vrouwen positief heeft beïnvloed is dat zij niet gelimiteerd werden in hun bewegingsruimte. Daarnaast hebben zij door actief te zijn in de samenleving, afstand kunnen doen van het verleden waardoor zij een nieuw leven konden beginnen. Dit kon door het starten van een studie of vrijwilligerswerk, waarbij zij gesteund werden door vrienden uit de Nederlandse samenleving. Een minimale en tijdelijke assistentie gecombineerd met interactiemogelijkheden met de Nederlandse samenleving heeft hun veerkracht positief beïnvloed (Ghorashi, 2005).

HOOFDSTUK 5: VEERKRACHTIGHEID (VOORMALIGE) ASIELZOEKERSCENTRABEWONERS

Veerkracht en eigenwaarde zijn nauw met elkaar verweven. Bij de gehouden interviews met (voormalige) asielzoekerscentrabewoners was het laatste verzoek om een grafiek van de levenstevredenheid te tekenen. De genomen tijdsperiode van de grafiek begint voordat er problemen optraden in eigen land, +/- 3 jaar voor vlucht uit land van herkomst, en eindigt bij de huidige situatie. De geïnterviewden hebben voor het tekenen van de grafiek hun levensverhaal in twee of drie fases verteld (zie bijlage 3); achtergrond informatie over de persoon zelf (fase 1), de opvang in Nederland (fase 2) en indien van toepassing ook het leven na het asielzoekerscentrum (fase 3). Hierdoor hebben zij de fases gedurende de 1,5- 3 uur durende interviews alles 'herleeft' waardoor zij een realistisch grafiek kunnen tekenen. De invloeden van het thuisland, asielopvang en na de opvang (indien van toepassing) op de levenstevredenheid is hierdoor goed afleesbaar. Dit kan in relatie worden gebracht met de veerkracht, welzijn en eigenwaarde van de geïnterviewden. In dit hoofdstuk worden vier levenstevredenheid grafieken van geïnterviewden besproken. Uit deze grafieken is de veerkracht, vanaf enkele jaren voor het vertrek van het vaderland tot heden, van de geïnterviewden af te lezen. Hieruit wordt duidelijk zichtbaar welke aspecten van de menselijke behoeften de veerkracht positief of negatief beïnvloedde. Dit wordt vervolgd met conclusies over de veerkracht getrokken uit alle, voor dit onderzoek, getekende levenstevredenheidsgrafieken.

LEVENSTEVREDENHEID WAHID

FIGUUR 49

GRAFIEK LEVENSTEVREDENHEID WAHID

Wahid (47 jaar) komt uit Irak en is een civiele ingenieur. Hij is sinds 1996 in Nederland en is momenteel werkzaam als projectleider bij één van de Nederlandse gemeentes.

FASE 1:

1) Situatie thuisland

De Leefomstandigheden van Wahids familie was bovengemiddeld. Door de situatie in het land daalde het niveau van de leefomstandigheden naar gemiddeld. Hij was afgestudeerd aan de Technische Universiteit in Basra en was voor een periode werkzaam als site-ingenieur. Vanwege meerdere politieke redenen vertrok Wahid als een ongehuwde man van 29 jaar uit Irak. Een van zijn vertrekredenen was het niet weer in dienst willen treden bij het leger van Saddam Hoessein. Hij was gevlucht van het leger, en de regering strafte diegenen die niet terugkeerden door het afsnijden van hun oren.

2) Vlucht (BU)

Na zijn ongeveer 10 maanden durende reis, door o.a. Jordanië en Syrië, belande hij in Nederland waar hij een asielverzoek indiende. In Jordanië was hij werkzaam in een winkel, dat leverde hem voldoende inkomen om van te leven. In Syrië was het vinden van werk niet mogelijk en dus ook geen inkomen. Deze periode bracht hij door bij familieleden.

3) Gevangenis

Bij het oversteken van de landelijke grenzen werd Wahid op een gegeven moment opgepakt. Hierdoor moest hij een periode doorbrengen in de gevangenis. Dit was het grootste dieptepunt in zijn levenstevredenheidsgrafiek. Dit was niet uit angst voor wat er met hem zou gebeuren maar uit angst over wat er met zijn familieleden zou kunnen gebeuren.

FASE 2:

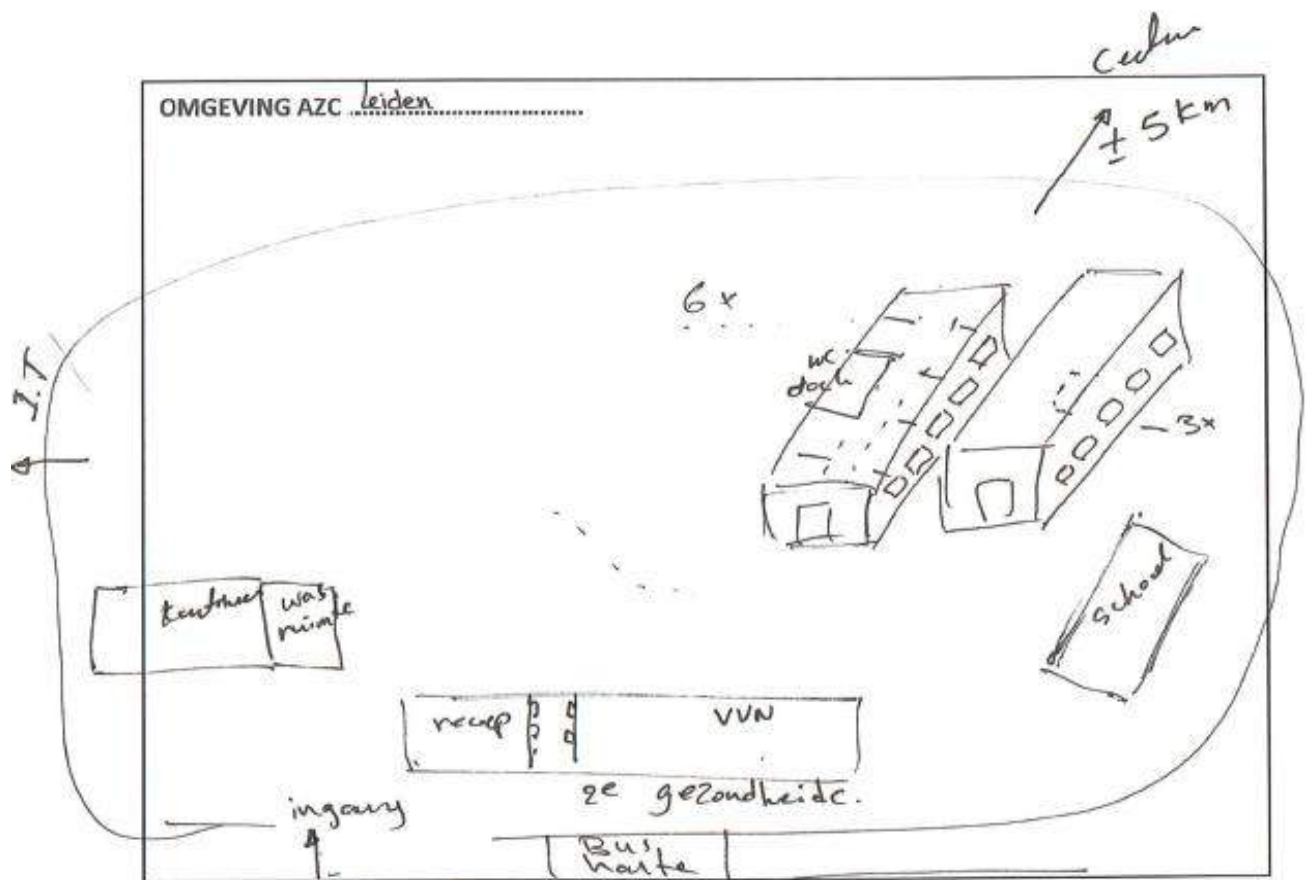
4) Nederland

Het aankomstland was voor Wahid onbelangrijk. Het toeval heeft ertoe geleid dat hij op Schiphol arriveerde, waar hij een asielverzoek heeft ingediend. Op Schiphol heeft hij 2 á 3 dagen doorgebracht. Van ongeveer 07:00- 19:00 uur moest hij samen met situatiegenoten verblijven in een raamloze kamer op de immigranten afdeling. Na 19:00 konden zij vrij bewegen op Schiphol, maar zonder papieren is het verlaten van Schiphol uiteraard niet mogelijk. Naar de transitzaal gaan was de enige optie dat zij hadden. Vervolgens werd hij overgeplaatst naar het opvangcentrum (OC) in Leiden. Met een verkregen treinkaart en treintaxi moest hij zonder begeleiding de weg naar het opvangcentrum vinden. Na een verblijf van 4 maanden in het opvangcentrum werd hij overgeplaatst naar een azc in Leidschendam waar hij 2 maanden verbleef.

Over het algemeen gold volgens Wahid dat het verblijf in een azc voor de psychische gezondheid veel beter was dan in het OC in Leiden. Bij overplaatsing naar het azc had men namelijk meer perspectief over de procedure. Daarnaast hebben de mensen Nederland (voor zover mogelijk) leren kennen, waardoor het niet allemaal nieuw meer is. In het azc had Wahid de status VVTV (Voorwaardelijke Vergunning Tot Verblijf), waardoor hij meer zekerheid had over zijn procedure. Toch is het opvallend dat het verblijf in het OC in Leiden positiever ervaren wordt dan het verblijf in het azc, dit terwijl de psychische omstandigheden in het azc beter waren. Dit heeft met meerdere punten te maken. Om te

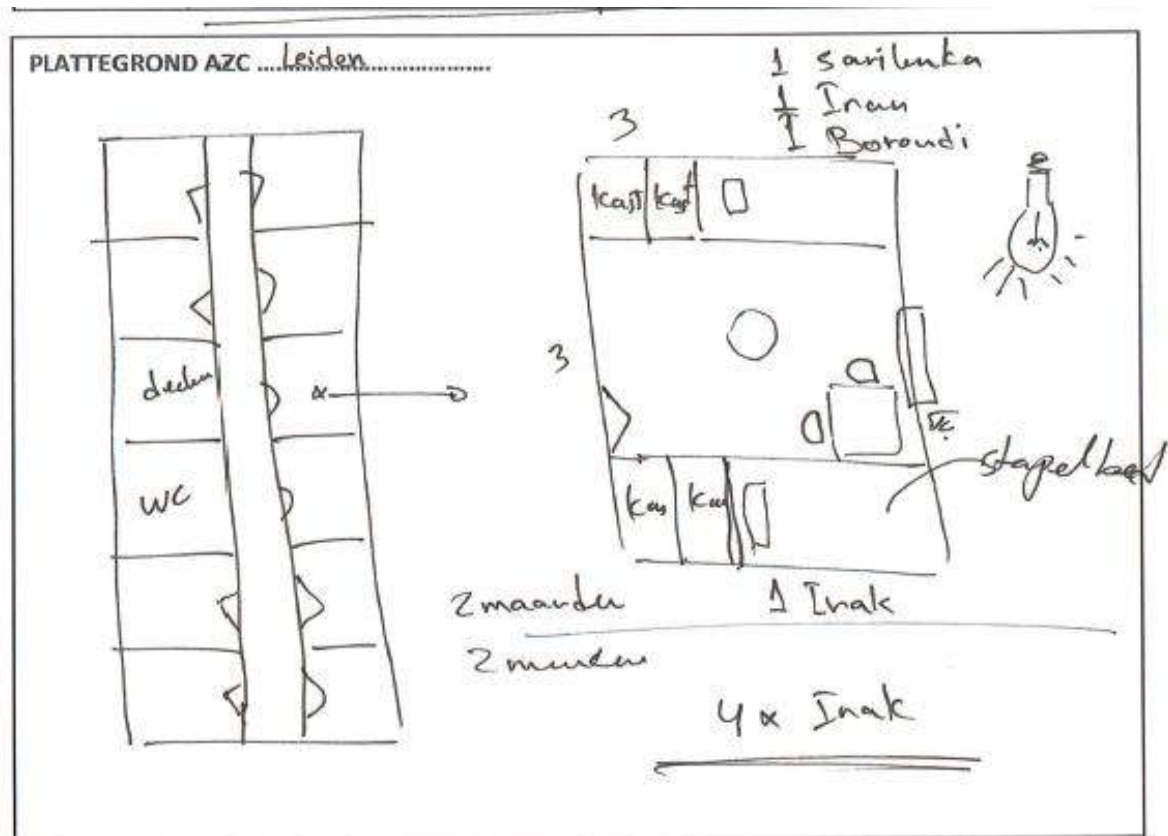
beginnen was Leiden, ondanks de verdere positionering van het OC van de stad in vergelijking met het azc, een interessanter stad dan Leidschendam. Door de mogelijkheden die een grote stad als Leiden met zich mee brengt hadden de bewoners meer controle over hun dagbesteding dan in Leidschendam. Een ander positief aspect, was de mogelijkheid die Wahid in Leiden kreeg om dagelijks te helpen in de kantine met het afwassen. Hierdoor kreeg hij een verantwoordelijkheid en een bezigheid waar hij dagelijks naar uitkeek. Dit in combinatie met 1 uur per week 'taalles' zorgde ervoor dat er interesse werd opgewekt. Georganiseerde activiteiten ontbraken in beide centra.

Het OC Leiden was +/- 5km van het centrum, naast een industrieterrein, en was omringd door een hek met daarin een poort. Het bestond uit 6 á 7 tijdelijke opvangvoorzieningen. Elk had een corridor in het midden en aan weerszijden kamers. Aan één zijde in het midden zijn de sanitairvoorzieningen gepositioneerd, die door alle bewoners van de opvangvoorziening werd gebruikt. Naast de opvangvoorzieningen waren drie gebouwen, waarin de gemeenschappelijke voorzieningen waren gehuisvest. Eén gebouw huisvestte de receptie en VVN op de begane grond en het gezondheidscentrum op de eerste verdieping, het tweede gebouw diende als wasruimte en kantine en het derde gebouw was de school. Verder was er ook een bushalte in de buurt. De slaapkamer, van ongeveer 3m x 3m, was bestemd voor vier personen en werd door Wahid gedeeld met een Sri Lankaans bewoner, een Iraniër en een Burundees. Na twee maanden deelde hij de kamer met drie Irakezen. De tijd met de andere nationaliteiten werd beter ervaren dan het delen met landgenoten. Het interieur van de slaapkamer bestond uit twee stapelbedden, een tafel met twee stoelen en een tv aan de muur.

FIGUUR 50

OMGEVING OC LEIDEN (WAHID)

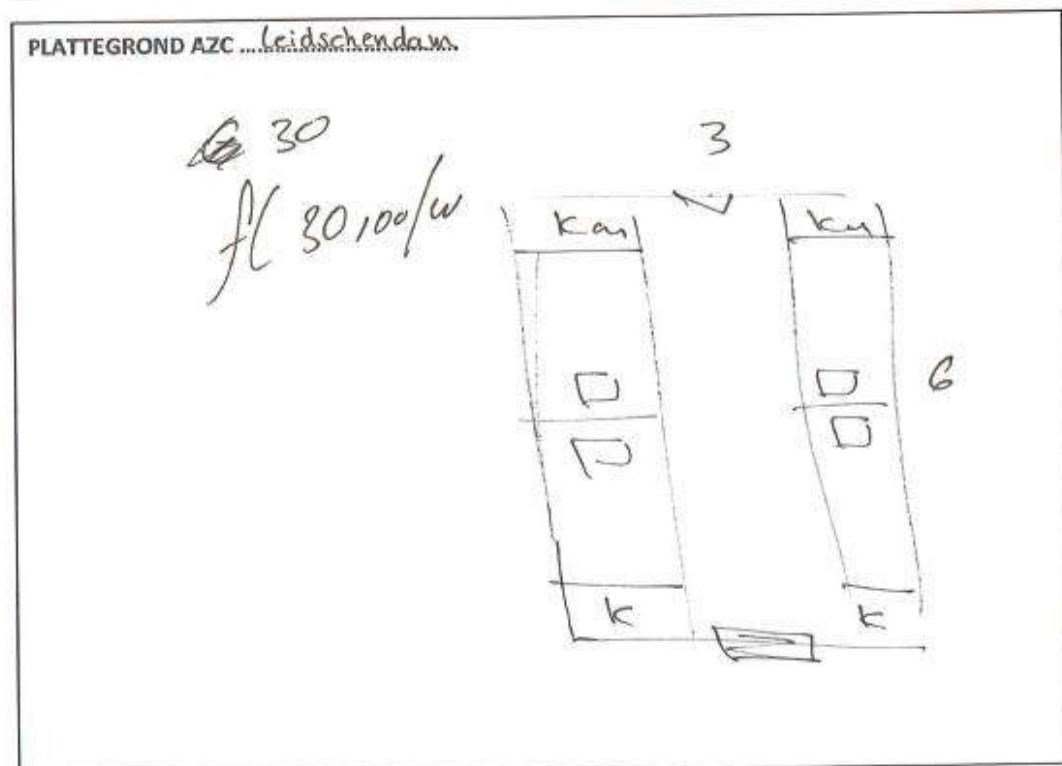
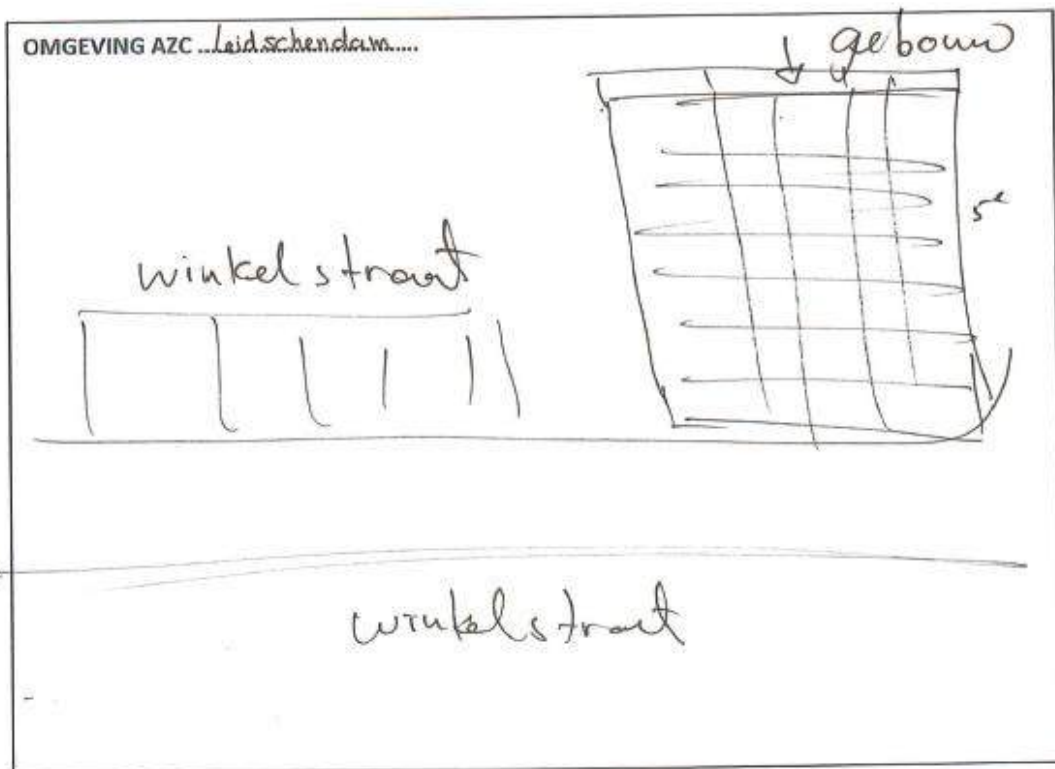
FIGUUR 51 PLATTEGROND EERSTE IN OC LEIDEN (WAHID)

Het azc in Leidschendam was een hoog flatgebouw bestaande uit 7 á 8 verdiepingen. De begane grond was bestemd voor de medewerkers en de administratie. De overige verdiepingen waren de woningen, met uitzondering op de bovenste verdieping daar was de kantine. De woonverdiepingen hadden een corridor met aan weerszijde woningen. Ook hier werd de slaapkamer, ongeveer 6m x3m, gedeeld met drie anderen en was het sanitair een gezamenlijk voorziening voor de gehele gang. De kamer werd gedeeld met twee Koerden en een Turkmeen. Ook deze kamer had vier kasten en bedden en een tv.

Zowel in Leiden als in Leidschendam werden kamerregels opgesteld. Toen Wahid in Leiden de kamer deelde met andere nationaliteiten werden de regels gerespecteerd. Om 11 uur gingen dan daadwerkelijk de lichten uit en iedereen naar bed. Bij de andere medebewoners werden de kamerregels niet gerespecteerd. Als de één wilt slapen dan kan dat niet want de anderen willen weer bijv. tv kijken, waardoor het niet mogelijk wordt om in slaap te vallen. Tot 03:00 uur was de tv dan aan en niemand kon er wat tegen doen.

Wahid stelde het doel om zo snel mogelijk uit het azc te komen. Met behulp van zijn Engels kon hij makkelijker dan anderen contacten maken en informatie inwinnen van de mensen die op het azc werkzaam waren. Het verkregen advies was om nog twee anderen te vinden die in hetzelfde azc verblijven en samen met hem een ROA woning wilden delen, alleen zo was het mogelijk om snel uit het azc te komen.

Wahid kreeg bijna geen les, maar hij koos voor zelfeducatie. Door een boek, *De Delfste Methode*, en zijn wilskracht heeft hij zichzelf ontwikkeld.

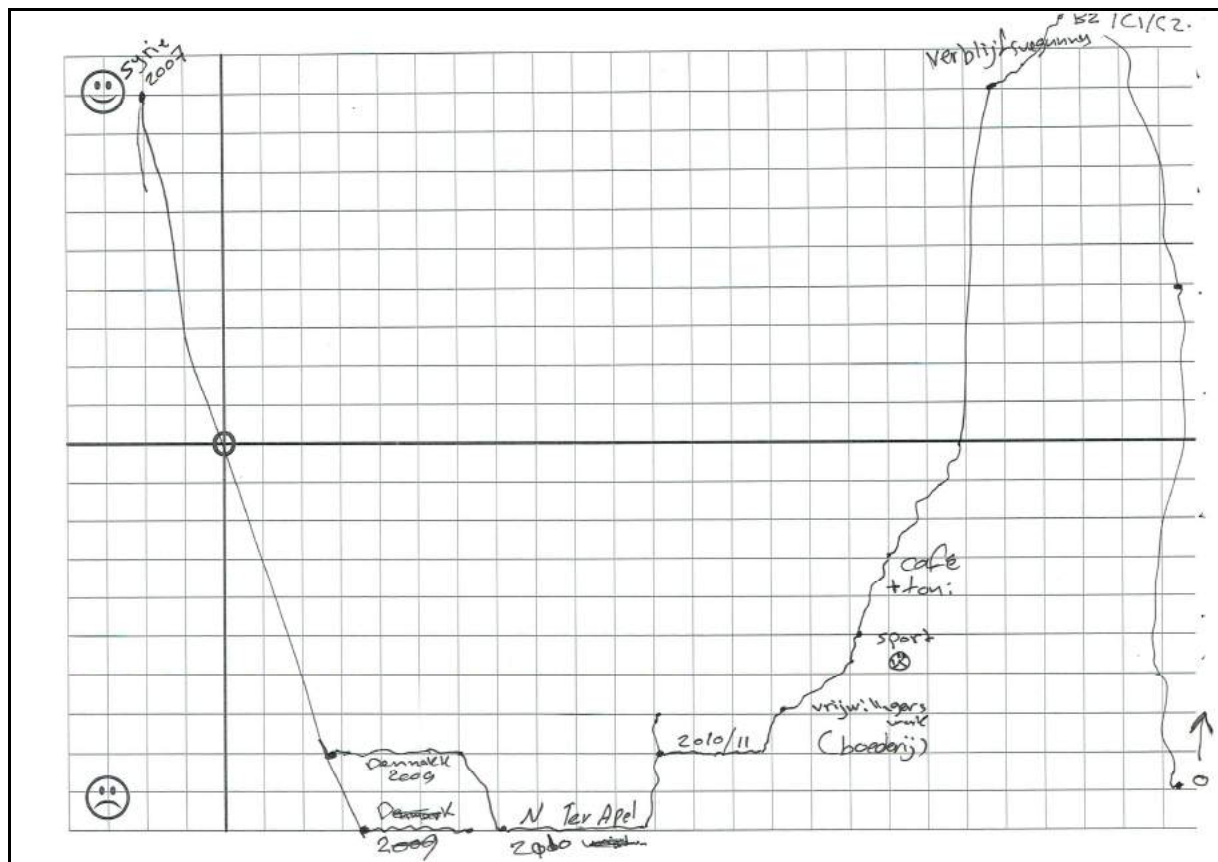

FIGUUR 52 OMGEVING EN PLATTEGROND KAMER AZC LEIDSCHENDAM (WAHID)

LEIDEN (Cijfer 6 á 7) <i>“Het is misschien iets psychologisch. Dit opvangcentrum is open. Zodra je uit de deur gaat heb je de ruimte. Ook heb je meer aandacht, door de activiteiten”</i>	STENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	Activiteiten’ die interesse opwekken bij een bewoner. Waardoor een ‘nuttig’ dagbesteding wordt ervaren. Veel contacten met anderen binnen het azc zorgde ervoor dat de tijd sneller verliep. Het oc- terrein maakte het mogelijk om op eigen gelegenheid te kunnen joggen. Leiden is een grote stad, waardoor de bewoners van het OC de mogelijkheid kregen om een nieuw land te verkennen. Deze mogelijkheid werd ook door velen benut. De kantine was ook een ontmoetingsplek buiten etenstijden. Elk kamer had een TV, maar mensen gingen alsnog naar de kantine om gezamenlijk TV te kijken.	Locatie +/- 5km van stadcentrum Leiden. Dit zou een reden kunnen zijn voor de sterke banden onder de OC bewoners. Door de verre locatie zorgde het fietsen voor tijdverdrijf. Het delen van een klein kamer met drie anderen, heeft ertoe geleid dat de bewoners van verschillende nationaliteiten tolerantie voor elkaar toonden.
THREATS	Ondanks dat het een klein oppervlak heeft, waar geen privacy was, wordt de kamer als belangrijkste ruimte op het oc gezien. Het is zorgwekkend dat er geen verklaring kan worden gegeven voor dit gevoel.	0,0% privacy. Dit kan vooral op lange termijn nare gevolgen met zich meebrengen. Slechte geluidisolatie tussen de ruimten, alles is hoorbaar. Dit bedreigt de privacy. Ook bij de douches en toiletten is alles hoorbaar. De hoofdingang naar het oc-terrein wordt afgesloten in de avonduren. Hierdoor werd de controle over het eigen leven van de bewoners beperkt (rond 18:00). Geen gelegenheid om zelf te koken, en etenstijden zijn bepaald. Als een bewoner de etenstijd had gemist, kon diegene geen eten meer krijgen. Geen sportfaciliteiten & speelfaciliteiten. Er was wel ruimte om bijv. te voetballen, maar niemand deed het ook de kinderen niet. Geen sociale contacten buiten het azc, waardoor buitenstaanders niks van de asielzoekers weten en andersom.

LEIDSCHENDAM (Cijfer 4) <i>“Mooi gebouw, maar het is niks...stelt niks voor. Misschien was het zelfs voor de werknemers niet goed genoeg. “</i>	STENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	Door een goede locatie, in de buurt van een winkelstaat konden de bewoners het azc gemakkelijk verlaten. Veel bewoners maakten daar gebruik van. In de ochtend verlieten zij het azc en kwamen pas in de middag terug. De bewoners hebben controle over hun tijdsbesteding.	Nog steeds één kamer voor vier personen, maar in ieder geval wat meer ruimte dan in Leiden.
THREATS	Aan de andere kant zorgde de locatie ervoor dat de bewoners op het azc elkaar niet tegen kwamen. Bewoners waren vaak weg. Hierdoor kwam de sociale controle in gevaar. De kamer wordt als belangrijkste ruimte gezien, maar waarom is niet te verklaren. Naast de kamers waren hier ook de gangen belangrijk. Deze werden als ontmoetingsplek gebruikt. Door de krappe kamers en de overlast die veroorzaakt kon worden voor de kamergenoten, werden veel gesprekken op de gang gevoerd. Dit zorgt uiteraard weer voor overlast, of zelfs een onveilig gevoel, bij anderen.	Het wachten en de nutteloze tijdsbesteding was aanleiding voor de bewoners om zelf actie te ondernemen en om effectief te zijn. Omdat alle deuren voor legaal werken gesloten waren voor asielzoekers, gingen de bewoners zwart werken. Het verbieden of bemoeilijken van het legaal werken zorgt ervoor dat het alsnog gebeurt, maar dan illegaal. De activiteitenloze verblijfsperiode in het azc werd beschouwd als verloren tijd. De dagen bestonden uit douchen, eten en heel veel niks. Dit wordt als “moordend” ervaren, waardoor het op de psychische gezondheid een negatief effect kan hebben. De ruimte ontbreekt in dit azc. Als je de kamer uitgaat beland je in een gang, waar ook geen ruimte is. Dit kan psychisch beknellend werken. Je kunt alleen de ruimte opzoeken door de hoofdingang te verlaten, en deze kan je alleen verlaten tot rond 18:00 uur. Hierdoor is er een gebrek aan controle op het eigen leven. Geen sociale contacten buiten het azc, waardoor buitenstaanders niks van de asielzoekers weten en andersom. Ook hier geen privacy. Wel gaven de betonnen muren van de woningen een sterker geluidsisolatie, en daardoor ook wat meer privacy dan in Leiden. Geen gelegenheid om zelf te koken, en etenstijden zijn bepaald. Als een bewoner de etenstijd had gemist, kon diegene geen eten meer krijgen. Geen sportfaciliteiten & speelfaciliteiten.

LEVENSTEVRIDENHEID MEMO

FIGUUR 53

GRAFIEK LEVENSTEVRIDENHEID MEMO

Memo (28 jaar) is ongehuwd en komt uit Syrië (Aleppo). Hij was na zijn studie Biologie en medisch laboratoriumonderzoek in Syrië werkzaam als een bloedonderzoeker. Memo heeft zowel de Nederlandse als de Deense opvangcentra meegemaakt. Sinds 2009 verblijft hij in Nederland en hij probeert momenteel, na een langdurig verblijf in opvangcentra, zijn leven weer op te pakken. Hij heeft een sterke interesse in talen.

FASE 1:

1) Situatie thuisland (Syrië 2007)

In 2007 vertrok Memo op 22 jarige leeftijd van Syrië. Op het moment van zijn vertrek was de burgeroorlog nog niet begonnen. Memo had persoonlijke politieke problemen, wat hem verplichtte om zijn thuisland te verlaten. De leefomstandigheden in Syrië waren gemiddeld. Hij was afgestudeerd in Syrië en had twee banen, namelijk als laboratorium medewerker (8:00-15:00 uur) en als Turkse-Syrische tolk (17:00-21:00 uur).

Vluchtroute: Met behulp van smokkelaars vertrok hij vanuit Syrië naar Turkije. Met een vervalst paspoort nam hij het vliegtuig richting Schiphol. Het maakte voor hem niet uit waar hij uiteindelijk zou vestigen, als hij maar veiligheid kon vinden. In de tijd dat hij in Nederland arriveerde kregen Syriërs geen verblijfsvergunning. Hij besloot met de trein via Duitsland en Denemarken naar Zweden te gaan.

Deze reis pakte anders uit. Memo werd bij een controle in Denemarken opgepakt omdat hij geen reisdocumenten had. Hierdoor belande hij in de gevangenis. Bij zijn asielprocedure in Denemarken gaf Memo eerlijk aan dat hij via Nederland gereisd heeft. Hij was niet op de hoogte van het Dublin-systeem, waarin is bepaald dat het eerste EU-land waar een asielzoeker als eerste arriveert verantwoordelijk is voor het asielverzoek (Vluchtelingenwerk Nederland). Hierdoor moest hij na een verblijf van 11 maanden in Denemarken terug naar Nederland worden gestuurd. In principe had zijn verblijf in Denemarken veel korter moeten duren, maar de brief met het terugstuur oordeel was niet afgeleverd bij Memo. Daar zijn de Denen pas na enkele maanden erachter gekomen.

FASE 2:

2) Opvangcentra Denemarken (Denemarken 2009)

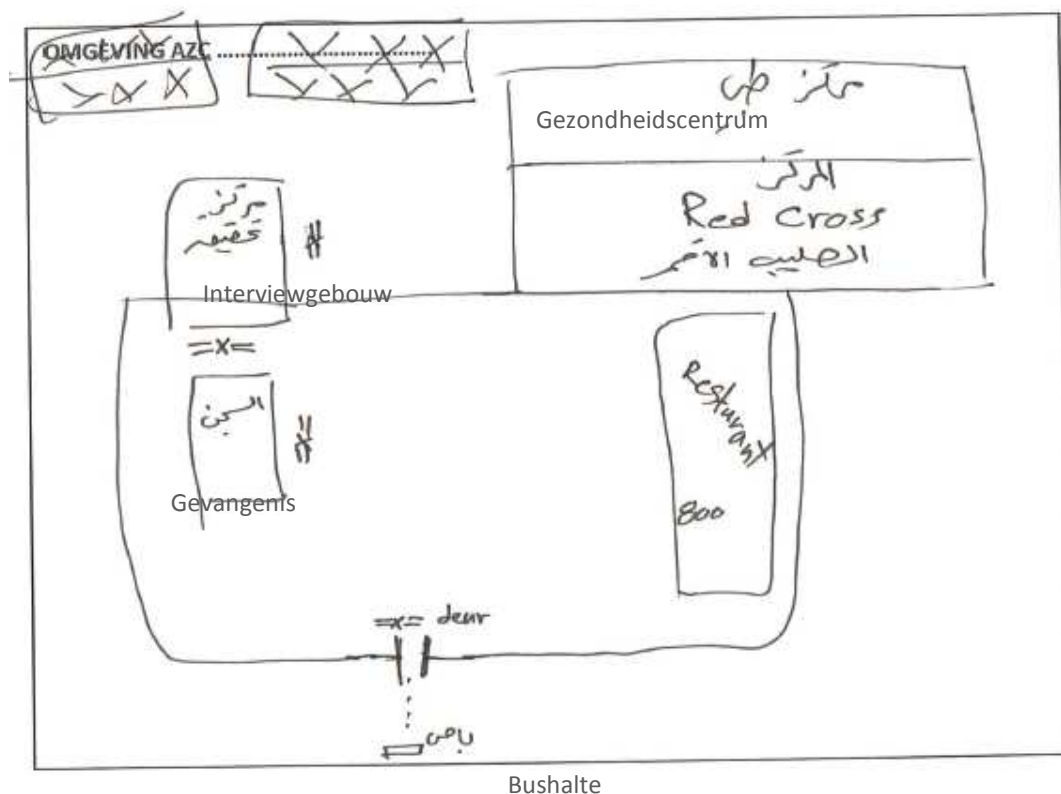
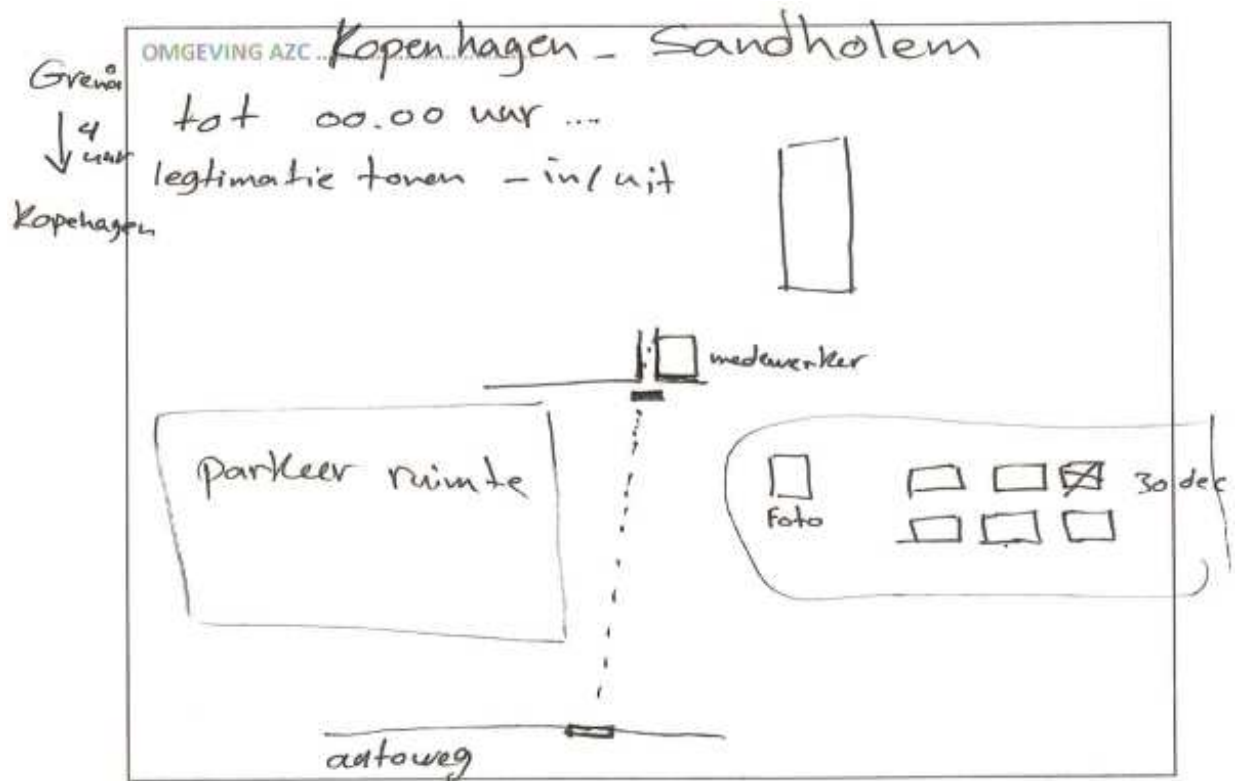
Gedurende Memo's verblijf in Denemarken verbleef hij in twee opvangcentra, Sandholm (3 maanden) en Grenå (8 maanden). Sandholm is vergelijkbaar met het aanmeldcentrum in Ter Apel (POL). De eerste aankomstdag in Sandholm was voor Memo erg moeilijk. Op zijn aankomstdag in het opvangcentrum waren er toevallig veel agenten met politiehonden op het terrein. Zij waren op zoek drugssmokkelaars. Memo was in shock en wilde terug naar Syrië, het kon hem niks meer schelen wat er met hem zou gebeuren. Wat hij meemaakte was voor hem een ongekennde angst. Na enkele dagen zakte deze ervaring weg en bleek het mee te vallen. Voornamelijk door het in contact komen met andere Syriërs werd het verblijven in het opvangcentrum dragelijk. Zij werden elkaars steun en toeverlaat.

Het opvangcentrum Sandholm was op een afgelegen locatie. Het dichtstbijzijnde bewoonde gebied was een klein dorp op een loopafstand van 40- 60 min. De capaciteit van het opvangcentrum was groter dan het aantal bewoners in het dorp. Achter het opvangcentrum bevond zich een legerbasis met tankers, soldaten etc. Tegenover de ingang van het terrein, op een loopafstand van 5 min, was er een bushalte. Tussen de bushalte en het opvangcentrum waren de parkeerplaatsen, deze werden voornamelijk gebruikt door het personeel. Een hek omringde het terrein. Bij de ingang was er een controlekamer. Bij het betreden en het verlaten van het terrein werd de legitimatie gecontroleerde door de medewerkers in de controlekamer voordat de slagboom geopend werd. Het verblijven buiten het opvangcentrum mocht maximaal tot 00:00 uur. Op het terrein waren ook camera's.

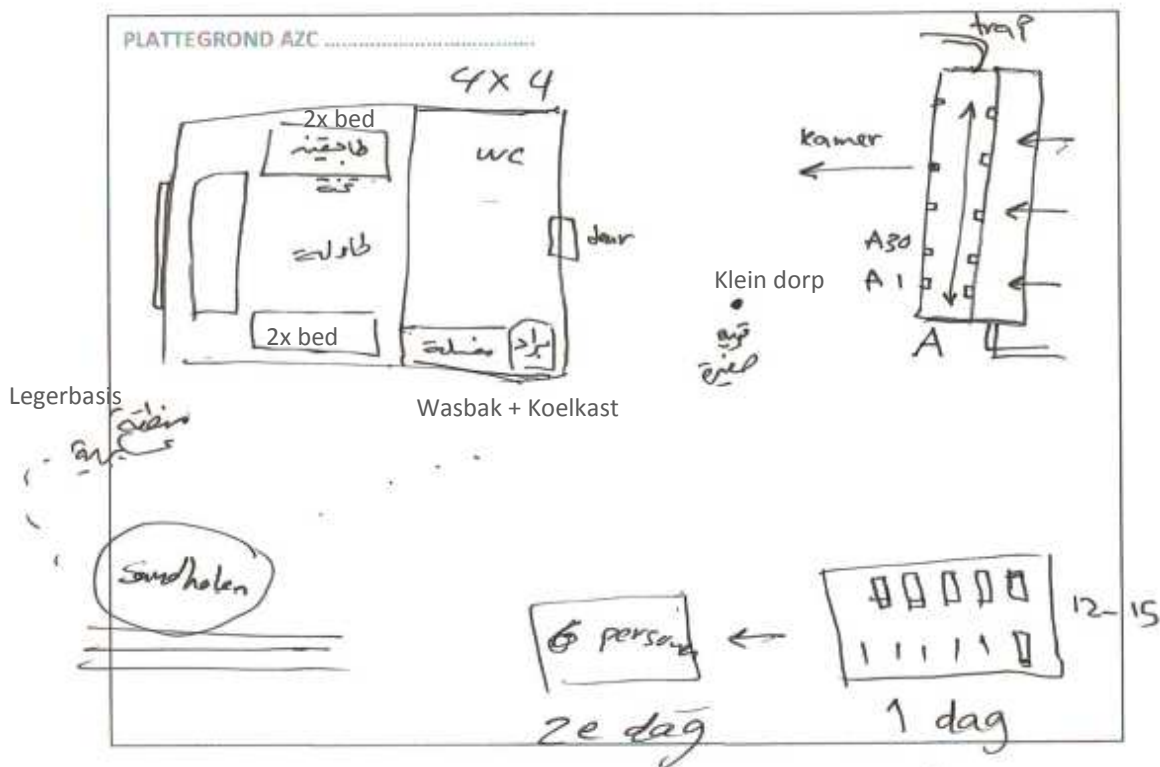
De woongebouwen waren groot van formaat en hadden twee verdiepingen. Daarnaast had het opvangcentrum in Sandholm ook een groot restaurant (ongeveer 800 personen), een gezondheidscentrum, een kantoorgebouw en een gebouw voor het Rode Kruis. In het kantoorgebouw werden de interviews met de bewoners gevoerd. Het Rode Kruis kan gezien worden als het COA van Denemarken, daar konden de bewoners terecht voor al hun vragen. Ook was er een gevangenis op het terrein. Een vriend van Memo werd daar vastgehouden, nadat hij in een interview ontkende dat er een ander Europees land over zijn vingerafdrukken beschikte. Zijn vriend probeerde door te ontkennen van het Dublin-systeem te ontkomen.

Op de eerste dag verbleef Memo met ongeveer 12 á 15 alleenstaande mannen in een zaal. De volgende dag werd hij overgeplaatst naar een kamer voor 6 personen, daar verbleef hij enkele dagen . Daarna kon hij naar een 4-persoonskamer, van ongeveer 4x4meter, overgeplaatst worden. De verdiepingen van de woongebouwen waren identiek aan elkaar. Aan het eind van elk complex was er een trap. Op beide verdiepingen waren de kamers aan de weerszijden van een gang. Het aantal kamers per woongebouw was afhankelijk van de grootte van het gebouw. De bewoners van de kamers deelden een koelkast, tafel, wasbak en wc. Er was geen douche op de kamer, dat was een gedeeld voorziening in een ander gebouw op het terrein. Dit leidde tot een zeer onprettige ervaring. De kamer

die Memo deelde had twee stapelbedden. Sommige kamers in het opvangcentrum hadden nog een vijfde bed.

FIGUUR 54 OMGEVING OPVANGCENTRUM SANDHOLM (MEMO)

FIGUUR 55 PLATTEGROND KAMER SANDHOLM (MEMO)

Na een aantal maanden werd Memo overgeplaatst naar het opvangcentrum in Grenå. Dit opvangcentrum werd positiever ervaren dan het opvangcentrum in Sandholm. Doordat dit interview flink uitliep is dit opvangcentrum besproken zonder het tekenen van mind maps, maar wel met een SWOT analyse. Het opvangcentrum blijkt ook in woonunits verdeeld te zijn, zoals bij het eerder besproken azc Almere. De woonunit werd gedeeld met alleenstaande mannen, die gezamenlijk het huishouden deden. De SWOT- analyse is te vinden achter het SWOT- analyse van Sandholm. Overigens heeft ook het azc Winterswijk veel gelijkenissen met het azc Almere, deze wordt in punt 4 nader besproken.

3) Nederlandse opvangcentra (N Ter Apel 2010)

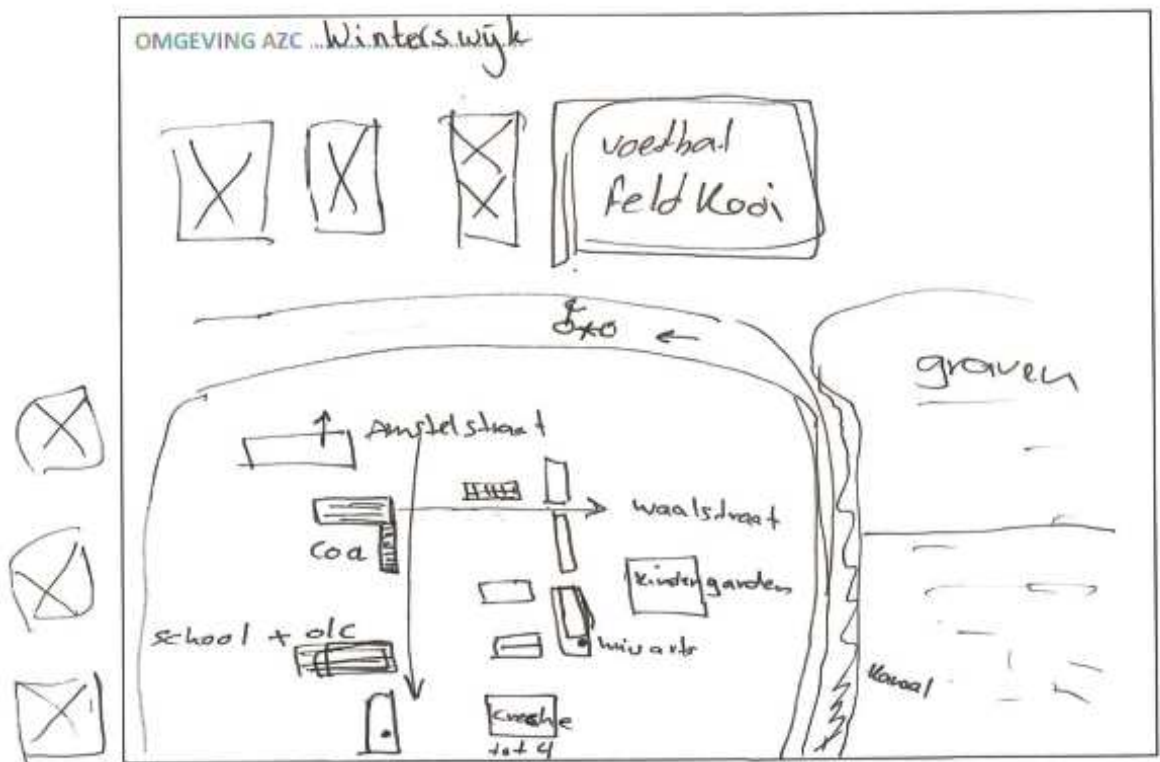
Door het Dublin- systeem kwam Memo terug naar Nederland. Hij verbleef in de opvangcentra Ter Apel (2 weken), Venray (3 weken), Arnhem/Zevenaar (2 weken) en Winterswijk (> 2 jaar). De opvang in Arnhem/Zevenaar was vreemd. De asielzoekers overnachtten in Arnhem en werden de volgende ochtend om 05:00 uur wakker gemaakt om naar Zevenaar overgebracht te worden. In Zevenaar was er een grote zaal waar de Nederlandse medewerkers kwamen om de gesprekken over de asielprocedure met de asielzoekers te houden. Er waren dagen waarbij de asielzoekers geen interview hadden maar wel daar verplicht moesten zitten en wachten. Om 19:00 uur keerden de asielzoekers weer terug naar Arnhem om weer te overnachten. De opvang in Arnhem leek op een hotel. Memo's verblijf in Denemarken was een stuk prettiger dan de situatie waarin hij in Nederland terecht kwam.

SANDHOLM (Denemarken) <i>“Op een dag kwam er een meisje die voor een onderzoek asielzoekers wilde spreken. Achter het opvangcentrum is er een legerbasis met tankers, soldaten en alles wat daarbij hoort. Ze was helemaal in shock en angstig.”</i>	STENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	De bewoners krijgen geen plastic bestek, maar echt bestek om mee te eten. De bewoners krijgen hierdoor hoger gevoel van eigenwaarde. Ook het uitdelen van nieuwe kleding, geen tweedehands kleding, beïnvloedt de eigenwaarde positief. Er werd goed en veel eten uitgedeeld. De bewoners konden zelfs nog een portie meenemen. Het leren kennen van landgenoten in het opvangcentrum die elkaars steun en toeverlaat worden.	Geen vrijheid in het betreden en verlaten van het opvangcentrum. Het mag alleen binnen bepaalde tijden. De controle over het eigen leven wordt op deze wijze van de bewoners ontnomen.
THREATS	-	Afgelegen en streng gecontroleerde locatie, waar moeilijk buitenstaanders naar binnen kunnen. Dit kan tot sociale isolatie leiden bij de bewoners. Hoewel er een strenge controle was konden vrienden van buiten het opvangcentrum toch binnen komen. Het is niet toegestaan om zonder een bewonerspas naar binnen te komen. De bewoners gaven van achter het hek hun eigen pasje aan hun vrienden, zodat zij naar binnen konden. Bij de controle werd niet echt gefocust op het pasje, zolang er maar een pasje getoond werd. Een legerbasis in gebruik in de buurt van het opvangcentrum, zorgt voor veel angst bij de bewoners en (Deense) bezoekers. Gevangenis op het eigen terrein werkt intimiderend op de bewoners en (Deense) bezoekers. Douchen in een ander gebouw dan woongebouw, wordt als zeer vervelend ervaren. Een aantal keer van kamer veranderen binnen enkele dagen kan frustrerend zijn. Het geeft niet de mogelijkheid tot het settellen. Het delen van de kamers met meerdere personen, geeft weinig privacy.

Grenå (Denemarken) <i>"LEUK"</i>	STENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	In het Deense opvangcentrum worden 2x per week Deense of Engelse taallessen aangeboden. Deze lessen worden door professionals gegeven en niet door vrijwilligers. Dit gaat door tot het resultaat van de asielprocedure bekend wordt. Als men uiteindelijk niet in Denemarken mag blijven, dan beheerst diegene tenminste het Engels. Dit is overal ter wereld van nut. Er waren voldoende afleidingen. Er was o.a. een biljarttafel, een voetbalveld en draadloos internet. Een kringloopwinkel in het centrum van de stad waar de Denen hun overbodige spullen kwijt konden. Asielzoekers konden daar de spullen gratis ophalen. Memo's kamer kwam snel vol te zitten met een tv, dvd-speler, geluidsapparatuur enz. Ook het ophalen van fietsen was mogelijk. Het opvangcentrum was nieuw en schoon. Bij de ontvangst van brieven moeten de bewoners een handtekening zetten. Dit was gelijk een ontvangstbewijs. Als iets mis ging met de post, kon de schuldige achterhaald worden. Dit opvangcentrum gaf een gevoel van stabiliteit. Meer stabiliteit ging gepaard met psychische rust. Elke twee weken ontvangen de bezoekers het geld contant. Het geld cash ontvangen betekent dat de bewoners niet het geld eerst van een geldautomaat moeten opnemen om het vervolgens uit te kunnen geven.	Kan men een beetje Engels, dan krijgt diegene Engelse taallessen. Kan men nog geen Engels, dan krijgt diegene Deense taallessen. Het volgen van de Deense of Engelse taallessen zou eerder een keuze moeten zijn voor de bewoners. Memo beheerste de Engelse taal en wilde graag Deense lessen volgen. De taallessen werden gegeven in een ander opvangcentrum, op een reisafstand van één uur. Dit maakte het mogelijk om ook andere mensen te leren kennen buiten het eigen opvangcentrum. Bij de ontvangst van brieven moet je een handtekening zetten. Niet aanwezig betekent geen ontvangst post. Afgelegen locatie, kan tot een sociale isolatie van de bewoners leiden. Gemeenschappelijk douche, maar wel in hetzelfde gebouw. Dus niet net als in Sandholm. Goede onderlinge afspraken met de medebewoners maakt het onderhouden goed.
THREATS	Elke twee weken ontvangen de bewoners het geld contant. Sommige asielzoekers hadden liever dat zij wekelijks betaald werden. Wekelijks geld ontvangen verkleint de kans dat het geld te snel uitgegeven wordt.	Het delen van een kamer met een ander persoon. Dit heeft effect op de privacy.

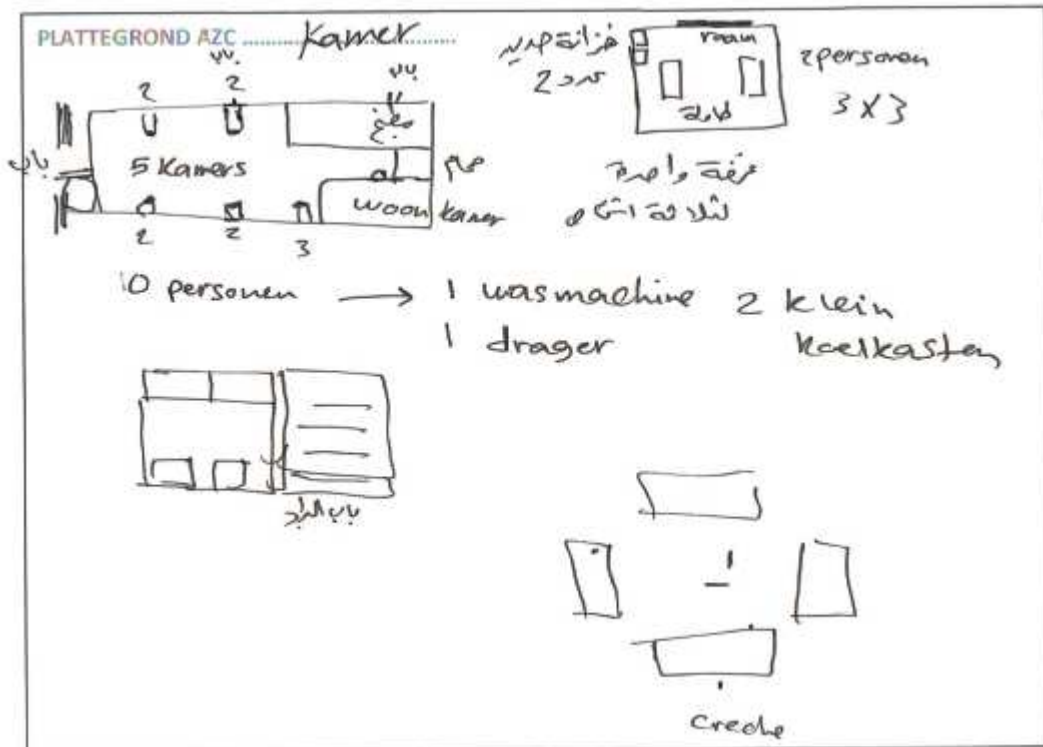
4) Opvangcentrum Winterswijk (2010/2011)

Het opvangcentrum in Winterswijk was klein van omvang. Het centrum van de stad was op een fietsafstand van 10 min. De locatie was ook bereikbaar met de bus. De woongebouwen op het terrein bestonden uit twee verdiepingen. Op het terrein was er een huisartsenpost, een gebouw met het OLC en school, een crèche en een speeltuin. De naar school gaande kinderen gingen naar een Nederlandse school buiten het azc-terrein. Er liep een kanaal met daarnaast een fietspad langs het opvangterrein. Vlakbij het terrein was er een kerkhof. Aan de overkant van het fietspad waren de woningen van de Nederlanders en een voetbalkooi. De Nederlandse bevolking woonde erg vlakbij, op een loopafstand van één minuut. Sommige woningen op het azc-terrein hadden zelfs zicht op de woningen van de Nederlanders. Dit opvangcentrum werd niet omringd met een hek, het was open. Nederlanders kwamen vaak op het terrein tijdens een wandeling. Memo had veel contact met de bewoners in het opvangcentrum. Door zijn goede beheersing van het Engels kon hij tolken voor veel bewoners. Ook zocht hij contact op met medewerkers van instanties die het azc bezochten waarmee hij bevriend raakte.

FIGUUR 56

OMGEVING AZC WINTERSWIJK (MEMO)

FIGUUR 57 PLATTEGROND KAMER AZC WINTERSWIJK (MEMO)

De woongebouwen zijn in te delen in units. Elke woonunit had uit vijf kamers en een gemeenschappelijk magazijn, woonkamer, keuken en badkamer. Het witgoed in een woonunit bestond uit een wasmachine, droger, kookvoorziening en twee kleine koelkasten. De woonunit was bestemd voor 11 bewoners die ingedeeld werden in vier 2-persoonskamers van ongeveer 3x3 meter en een wat groter 3-persoonskamer. De keuken en een van de 2-persoonskamers hadden een deur naar buiten. Memo's kamer had uitzicht op een aantal bankjes en de op het terrein aanwezige crèche. Soms ging Memo daar op de bankjes zijn thee drinken. Dit werd een aanleiding voor zijn burens en vrienden om zich langzaam bij het toe te voegen.

Memo woonde allereerst in een woonunit die bestemd was voor alleenstaande mannen. Daar voelde hij zich niet op zijn gemak, o.a. doordat zijn medebewoners veel rommel achterlieten en niet goed schoon maakten. In Zevenaar had hij drie vrouwen leren kennen, een Libische, Koerdische en Bosnische, met wie hij bevriend was geraakt. Ook deze vrouwen werden net als Memo overgeplaatst naar het azc Winterswijk. Deze vrouwen deelden gezamenlijk een woonunit samen met een Irakese vrouw en een Armeens gezin. Toevallig was er in deze woonunit nog een 2-persoonskamer leeg. In principe was hun woonunit alleen bestemd voor gezinnen en vrouwen, waar geen alleenstaande mannen mochten wonen. Na overleg met de bewoners in de woonunit en het COA kreeg Memo toestemming om in de leegstaande kamer in te trekken. In de kamer waren er twee bedden en twee kasten. Om meer ruimte in de kamer te creëren demonteerde Memo het leegstaande bed. Het ontbrekende bed weerhield het COA om iemand bij Memo op de kamer te plaatsen. In de gecreëerde ruimte had Memo een kleine tafel en tv geplaatst. Volgens de huisregels was dat door het COA niet toegestaan. Toch deden de medewerkers er niet moeilijk over.

Op een gegeven moment waren zijn vrienden met wie hij de woonunit deelde uit het azc vertrokken. De nieuwe bewoners vonden het vervelend om een gezinsunit te delen met een alleenstaande man.

Het COA verzocht Memo de unit te verlaten en in te trekken in een ander woonunit naar keuze. In zijn nieuwe woning deelde Memo zijn woonunit met een bejaarde oude Irakese man die psychisch niet in orde was. Na een conflict met zijn medebewoner, waarbij Memo de kamerdeur van de Irakese man in had getrapt, besloot het COA hem naar een ander woonunit te laten verhuizen. Memo koos ervoor om in te trekken bij een Irakese vriend van hem. Voor zijn vertrek uit het azc moest hij nog één keer van kamer wisselen voordat hij eindelijk een verblijfsvergunning kreeg.

Voor Memo was de belangrijkste plek op het azc- terrein de kamer waarin hij verbleef. Regelmatig logeerde Memo bij zijn broer. Zijn broer woont langer dan vijftientig jaar in Nederland, getrouwd met een Nederlandse vrouw en heeft kinderen. Ondank dat Memo bij familie verbleef, de huissleutels bezat en een eigen slaapkamer toegewezen kreeg, voelde Memo zich daar niet thuis. Hij voelde zich meer thuis op zijn kamer in het azc. Buiten het terrein was niet echt een specifiek plek belangrijk voor hem. Als hij moet kiezen, dan kiest hij voor het café waar hij als vrijwilliger werkte en de openbare ruimte buiten. Door het werken in het café leerde hij Nederlands, ook voelde hij zich daar gewaardeerd en geliefd. De openbare ruimte buiten omdat hij veel buiten wandelde, dat doodde de tijd.

5) Vrijwilligerswerk boerderij

Memo probeerde door zelfstudie de Nederlandse taal te beheersen. Zijn zelfstudie hield in het zo veel mogelijk kijken naar Nederlandse kanalen en films gedurende zijn verblijf in het azc. Winterswijk was een kleine stad, waardoor het moeilijk was om contact te leggen met Nederlanders. Om Nederlands te leren en om zijn tijd te verdoen, begon Memo met het verrichten van vrijwilligerswerk op een boerderij. Deze bezigheid en een vorm van zelfactualisatie beïnvloedden zijn levenstevredenheid positief. Ook werkte hij op zaterdag en zondag bij het OLC van 09:00-22:00 uur, waarvan twee uurtjes pauze. Voor deze bezigheid ontving memo €9,40 per week. Op een gegeven moment begon Memo met het uitgaansleven. Daar ontmoette hij Nederlanders in de discotheek en café. Het aanspreken van mensen ging moeizaam. Hij kende een aantal Nederlandse woorden, maar hele zinnen formuleren ging nog niet. Daarnaast bestond zijn woordenschat voornamelijk uit termen die op een boerderij gebruikt worden, zoals koe en aardappel. Memo beseftte dat hij zijn taal op een andere wijze verder moest zien te ontwikkelen. Hij besloot te stoppen met het werken als vrijwilliger op de boerderij.

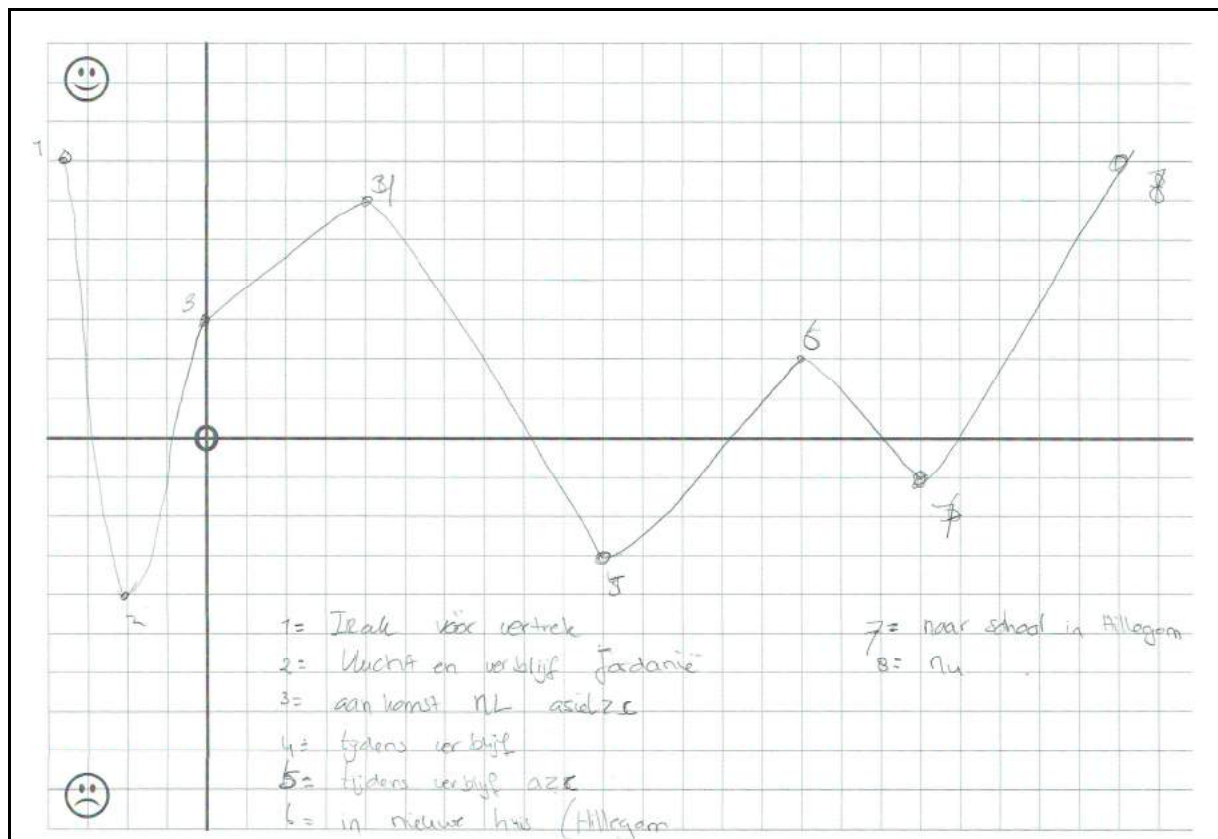
6) Activiteiten buiten azc (Toni & Sport)

“Het Gilde” was een organisatie met vrijwilligerswerk waar Memo terecht kon. Hij gaf aan vrijwilligerswerk te willen doen om de Nederlandse taal te beheersen. Deze organisatie bleek een afdeling te hebben waar ze mensen helpen met het Nederlands leren. Via deze organisatie leerde hij Toni kennen. Toni, een oude man, kwam als vrijwilliger elke dinsdagochtend een uur bij Memo op bezoek. Ook kreeg Memo een boek van de organisatie dat hem hielp met het leren van de taal. Het deed Memo erg goed dat Toni geen woord Engels kon. Hierdoor werd Memo verplicht de gehele conversaties in het Nederlands te voeren, waar hij erg blij mee was.

Overigens was Toni ook een voetbaltrainer. Hun gesprekken gingen over van alles waaronder over het voetbal, Syrië en het azc. De gesprekken leidden tot een uitnodiging van Toni om een maand gratis bij hem te komen voetballen. Daar leerde Memo enkele andere trainers kennen en dat resulteerde uiteindelijk voor Memo in het trainen met de zoon van Tony. Gaandeweg begon Memo Nederlands te leren en zich steeds meer bezig te houden. Dit maakte de levenstevredenheid nog positiever dan toen hij in de boerderij werkte.

WINTERSWIJK <i>"Ik had daar echt geluk mee. Het is een van de beste opvangcentra in Nederland."</i>	STENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	Locatie in de buurt van een door Nederlanders bewoonde omgeving. Dit vergrootte de kans om aan vrijwilligerswerk te komen. Door de korte reisafstand zijn vrijwilligers ook eerder bereid om het azc te bezoeken. Het terrein heeft geen hekken, daardoor toegankelijk voor buitenstaanders. Veel vrienden op het azc zorgt voor tijdverdrijf door bijv. samen te sporten. Ook zijn zij elkaars steun en toeverlaat gedurende de asielprocedure. Het hebben van een eigen kamer vergroot het privacygevoel. De kamer is de belangrijkste plek. De kamer wordt als thuis door de bewoners beschouwd. Memo prevereerde het verblijven in het azc dan het logeren op een eigen kamer bij zijn broer. Een nieuw en schoon opvangcentrum De mogelijkheid om in het weekend tegen betaling te werken bij het OLC. Dit zorgt voor tijdverdrijf en een extra zakcent. Werken bij een boerderij en café en bezoek van de vrijwilliger Toni betekent tijdverdrijf en ontwikkelingsmogelijkheden voor Memo.	Officieel mogen er geen spullen door de bewoner in de kamer gezet worden, maar de COA- medewerkers waren begripvol. Woonunit delen met meerdere personen, betekent altijd geluidoverlast van medebewoners. De bewoners weten dat zij in een azc wonen en vertonen daarom begrip voor elkaar. Het hoort bij een azc.
THREATS	Door de aanwezigheid van een brievenbus ontvangen bewoners ook post als zij niet thuis zijn. Er is geen handtekening nodig voor ontvangst. Een bedreiging is dat als post verloren raakt, niet achterhaald kan worden wie de schuldige is. Elke week ontvangen de bewoners geld op een pasje. Dit pasje is niet als de gewone bankpasjes. Je kunt alleen geld opnemen van de bank. Geld pinnen in een winkel is niet mogelijk. Het azc had een eigen kapper, maar niemand van buiten het azc maakte daar gebruik van. Blijkbaar werd het door de buitenstaanders als een faciliteit gezien, dat niet voor hun bestemd was. Elke maand houdt het azc een open dag. Buitenstaanders krijgen te zien wat de bewoners doen en kunnen. Ook worden door de bewoners gerechten voorbereid voor de bezoekers. Mensen komen kijken, eten en gaan weg. Verder gebeurt er niks.	De verblijfsperiode in een opvangcentrum maakt een bewoner hopeloos. Je leert de Nederlandse taal niet op een professionele wijze. Het moet op eigen initiatief. Geen draadloos internet. De bewoners kunnen alleen in het OLC op het internet. Elk bewoner heeft daar 1 uur per week recht op. Het grootste probleem was de koelkast, het is te klein. Het is bijna niet voldoende voor twee personen. Er moesten duidelijke afspraken gemaakt worden onderling zodat iedereen een plek had in de koelkast, maar dat ging niet altijd goed Het delen van een kamer met een ander persoon. Dit heeft effect op de privacy. Het bed wordt dan als thuis gezien. Alle bewoners zaten thuis en deden niks. Geen mogelijkheden voor zelfactualisatie. Het delen van een woonunit is een aanleiding tot veel problemen bij de bewoners onderling. De problemen worden veroorzaakt door hygiëne en geestelijke toestand van medebewoners. Eigenlijk nooit privacy, doordat COA zomaar de kamers in kan komen. 1x per week stempellen op vaste tijdstippen. Gebrek aan activiteiten gericht op zelfactualisatie gedurende verblijfsperiode in het azc werd beschouwd als verloren tijd. Dit kan psychisch negatief effect hebben.

LEVENSTEVREDENHEID NERGIS

FIGUUR 58 GRAFIEK LEVENSTEVREDENHEID NERGIS

Nergis (26 jaar) is in Irak geboren, maar als kind met haar ouders en twee broertjes naar Nederland gekomen waar zij uiteindelijk is opgegroeid. Zij kwam op acht- á negenjarig leeftijd in Nederland (1997). Haar vader was zonder zijn gezin gevlucht naar Nederland. Het gezin kwam weer bij elkaar door gezinshereniging. Momenteel is Nergis een Msc studente aan een Nederlandse universiteit. Haar beide ouders hebben een universitaire studie in Irak afgerond, maar hun diploma's werden in Nederland niet erkend. Nergis' vader was een scheepvaartingenieur en haar moeder een accountant.

FASE 1:

1) Irak voor vertrek

Het gezin van Nergis verbleef buiten Irak, omdat haar vader daar werkte. De familie had het goed, ook op de materialistisch vlak. Het gezin nam de beslissing om zonder de vader terug te keren naar Bagdad. Op een dag werd er een aanslag gepleegd vlakbij hun woning in Irak. Zij werden hierdoor verplicht om onder te duiken. De eerst volgende dag vluchtte de moeder met haar kinderen naar Jordanië. Nergis was toen zeven jaar. Door de aanslagen besloot haar vader, vanuit het land waar hij werkte, te vluchten naar Nederland.

2) Vlucht en verblijf in Jordanië

Het gezin vluchtte van Irak en verbleef ongeveer een jaar in Jordanië zonder de vader. Hierdoor heeft Nergis voor een lang periode zonder haar vader geleefd. Dat werd als heftig ervaren. Dit komt vooral

doordat het verblijf in Jordanië een moeilijke tijd was. Zij waren in principe in Jordanië dakloos. Door een tussenpersoon kwamen zij aan een kamer bij een Palestijnse mevrouw. De mensen in hun nieuwe woonomgeving behandelden hun zeer slecht. De moeder van Nergis was eigenlijk afhankelijk van wat de Palestijnse mevrouw hun wilde geven en wat zij haar kon betalen. In deze periode sliepen het gezin op de grond en had de moeder veel moeite met het voeden van haar kinderen. Nergis vertelde dat haar moeder jaren later aangaf, dat zij in die periode hoopte dat haar kinderen vol zaten zodat zij ook kon eten. De moeder zei altijd tegen de kinderen dat ze al gegeten had en at pas als de kinderen klaar waren.

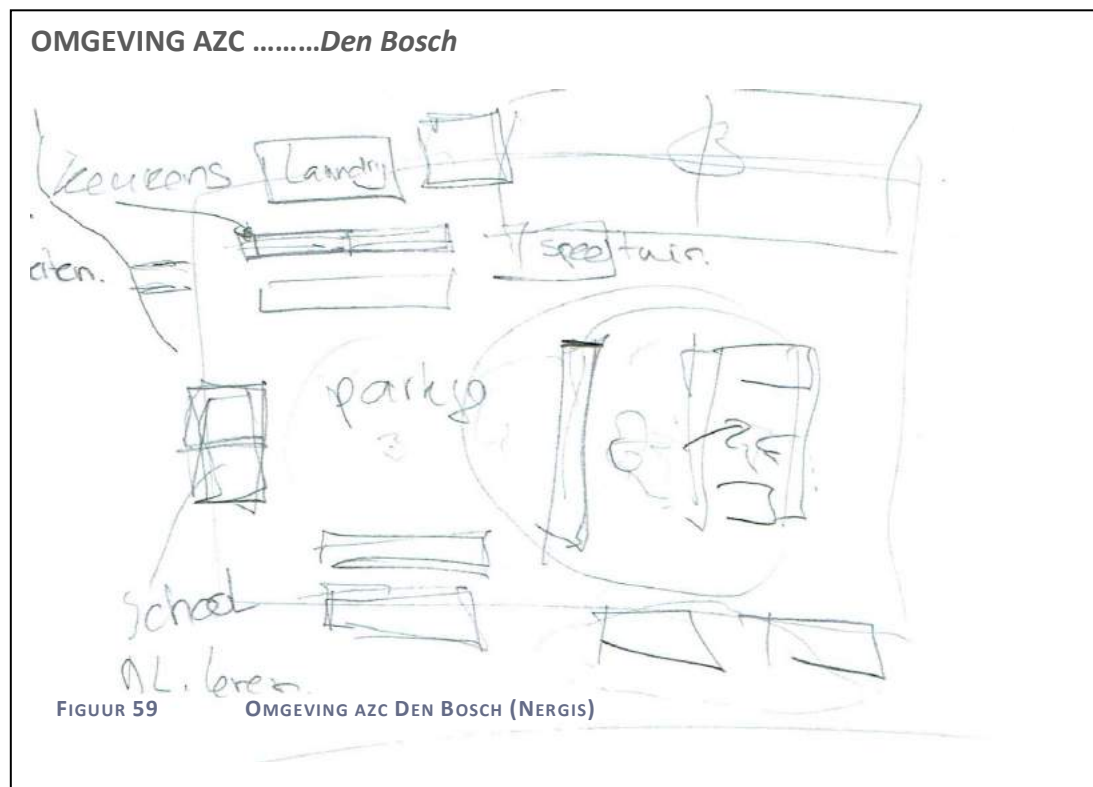
FASE 2:

3) Aankomst Nederland azc

Doordat de vader van Nergis eerder dan de rest van het gezin in Nederland was doorstond hij de eerste fasen van de asielpcedure alleen. De rest van zijn gezin kwamen in een later stadium naar Nederland, door gezinshereniging. Een maal aangekomen in Nederland werden zij, tussen een half jaar en een jaar, opgevangen in een azc in Den Bosch. Nergis leefde vanaf haar derde tot haar aankomst in Nederland gescheiden van haar vader, daarom bracht de gezinshereniging veel opluchting en blijdschap met zich mee.

Het asielzoekerscentrum bestond uit een complex dat uit meerdere hoge flatgebouwen bestond en een aantal caravans. Op het terrein was er een voetbalveld, buurtcentrum, groot plein, school, speeltuin, parkje en wasserette. Deze faciliteiten werden alleen in gebruik genomen door de opvangcentrabewoners. De school was niet zoals de reguliere scholen, het was een plek waar de kinderen Nederlands leerden. De school was niet in groepen gedeeld, maar op 'levels'. De kinderen werden op leeftijd ingedeeld en niet op niveau. Voor Nergis was de school de belangrijkste plek op het azc. De minst leuke plek was de eetzaal, omdat de sfeer onprettig was. Haar familie koos vaak ervoor om op eigen kamer te eten.

De uit vijf personen bestaande gezin kreeg een kamer van ongeveer 15m² in een flatgebouw. Een verdieping van het gebouw bestond uit een corridor met aan weerszijde kamers. Vanuit de kamer hadden zij zicht op de straat en rijtjeswoningen. Als interieur had deze kamer alleen een aantal bedden en kasten. Doordat deze kamer te klein was werden zij snel overgeplaatst naar een groter kamer.

PLATTEGROND AZC *Kamer 1*

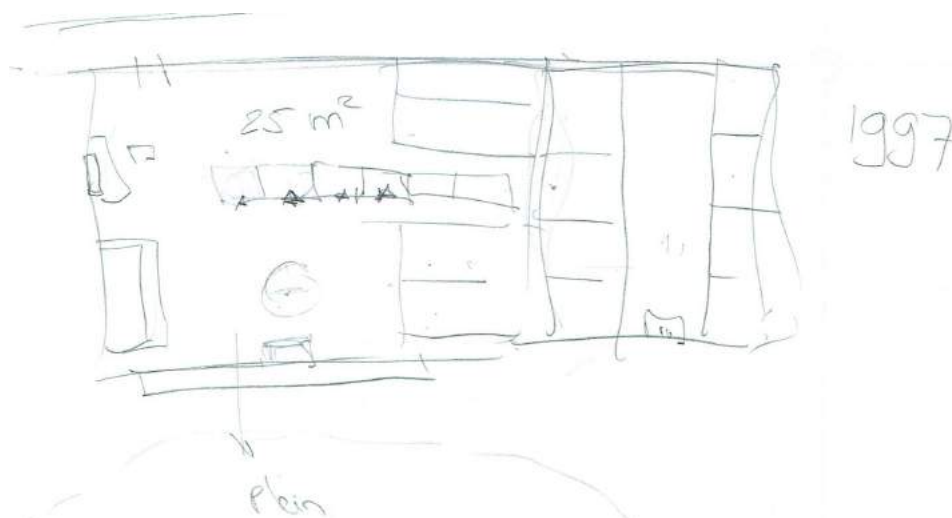
FIGUUR 60

PLATTEGROND EERSTE KAMER AZC DEN BOSCH (NERGIS)

4) Tijdens verblijf azc- positief

De tweede kamer was ongeveer 25m^2 . Dat maakte het mogelijk om de kamer in te delen waardoor de privacy van de gezinsleden kon worden vergroot. De kasten werden in het midden van de kamer geplaatst, waardoor er twee zones gecreëerd werden. Een zone werd voor de kinderen en de andere zone voor de ouders. In deze kamer beschikten zij ook over een koelkast, tv, tafeltje en stoelen. Precies naast deze kamer waren de gezamenlijke sanitaire voorzieningen. Dit bestond uit een aantal douchecabines en toiletten. Hierbij hadden de mannen en vrouwen hun eigen voorzieningen. Deze kamer had een plein als uitzicht.

PLATTEGROND AZC*Kamer 2*

FIGUUR 61

PLATTEGROND TWEEDE KAMER AZC DEN BOSCH (NERGIS)

De opvang wordt als positief ervaren door Nergis. Zij had een naar periode in Jordanië, en opeens was de situatie verbeterd. Er werd goed gezorgd voor de kinderen, het eten was goed, je ging naar school en spelen was weer mogelijk.

Voor het ontbijt kreeg het gezin een pakketje met allerlei ontbijtproducten zoals brood, jam, kaas enz. Dat werd dan in de koelkast bewaard. Voor lunch en diner moesten zij naar een groot eetzaal, waar de bewoners op specifieke tijden terecht konden. Elke dag werd iets anders gekookt, maar dat werd wel elke week herhaald. De bewoners hadden ook de keuze om hun eigen maaltijden te koken in een open keuken die in gebruik werd genomen door alle bewoners.

5) Tijdens verblijf azc -negatief

Door een negatieve persoonlijke ervaring van de geïnterviewde in het azc ontstaat daalt de levenstevredenheidsgrafiek. Nergis wilde daar niet dieper op in gaan, wat uiteraard gerespecteerd werd. Wel gaf Nergis aan dat zij het azc niet als thuis zag, ondanks dat zij in een betere omgeving terecht kwam dan in Jordanië. Het feit dat zij haar familie weer om haar heen had, maakte het wel als thuis, maar qua ruimte helemaal niet. Dit kwam naar haar mening misschien ook door haar achtergrond, want zij was iets heel anders gewend dan het azc dat zij als een soort hostel zag. Bovendien had zij een onveilig gevoel op het azc, zoals bijv. bij het in de nacht naar de wc gaan.

Ook was Nergis zich ervan bewust dat het azc een tijdelijk plek was en dat ze in afwachting waren. asielprocedure erg depressief geworden, omdat hij geen bezigheden had en veel onzekerheid had over zijn asielprocedure. Na de gezinshereniging ging het wat beter met hem. Toch kregen de kinderen wat van hun vaders depressie mee, omdat hij heel snel boos werd. Het was zeker dat zij niet teruggestuurd werden, maar het was nog steeds onbekend wat de toekomst met zich mee gaat brengen. Haar moeder had in het azc juist een hele goede periode. Zij was namelijk eindelijk met haar kinderen bij haar man.

FASE 3:

6) Nieuwe woning in Hillegom -1998

Het gezin kreeg in Hillegom een eengezinswoning met drie slaapkamers en een zolder. De nieuwe woning voelde gelijk als thuis. Het voelde voor hun eindelijk als een stapje in de richting van een goede toekomst. De woning was intiem en klein, toch had iedereen zijn eigen kamer. Dat was een nieuw ervaring voor Nergis. Het gezin woont daar nog steeds, maar toch hebben zij tot heden geen sociale contacten met hun buurtgenoten. Hillegom is een dorp met alleen Nederlanders, waardoor zij zich als buitenbeentjes voelen. De buren hebben niet opengestaan voor contact, ondanks dat Nergis' ouders het wel vaker hebben geprobeerd. Daarnaast zijn de culturen heel anders. Als Nergis's gezin iets voor de buurtbewoners deden, dan werd het verkeerd opgevat. Men dacht gelijk dat het gezin iets van hun wilt. De neef van Nergis' moeder kwam op een gegeven moment ook in Hillegom wonen, waardoor het gezin nu wat sociale contacten heeft in hun eigen woonomgeving.

DEN BOSCH (6) <i>‘ Totaal geen inspirerend plek om te leven. Afgesloten van de buitenwereld. ’</i>	STENGTH	WEAKNESSES
OPPORTUNITIES	Op het azc werden de bewoners, met name de kinderen, verzorgd. De bewoners krijgen bijv. eten en er wordt voor ze schoongemaakt (de badkamer) Voldoende speelplaatsen op het azc. Groot eetzaal, waar de bewoners onderling sociale contacten aan konden leggen. Er werden activiteiten georganiseerd zoals filmavonden, vrouwenavonden enz. Open keuken inbegrepen bij de eetzaal. De bewoners hadden hierdoor voor het nuttigen van maaltijden twee opties. Het was mogelijk om maaltijden te nuttigen die bereid werden door de opvangcentra, of maaltijden die de bewoners zelf konden maken in de open keuken. School als belangrijkste plek op het azc aangezien, gevolgd door eigen woonunit.	Het delen van de kamer met alleen familieleden zorgt voor een veilig gevoel. Wel was de privacy in de kamers slecht. Vooral in de eerste toegewezen kamer. In de tweede kamer kon de kamer in zones worden ingedeeld, door op eigen initiatief de kasten in het midden te plaatsen. Dit zorgde enigszins voor wat meer privacy.
THREATS	Er waren wel voorzieningen op het terrein. Zoals een parkje en een plein, maar het was niet levendig. Geïnterviewde kwam van een oorlogsgebied naar het opvangcentrum, dat bezorgde een veilig gevoel. Toch ging dat vaak gepaard met een onveilig gevoel. De mensen die opgevangen werden waren allemaal verschillend van elkaar. En ieder persoon had zijn eigen normen en waarde. Iedereen moet daar met elkaar leven. Geïnterviewde was bijvoorbeeld bang voor oudere mannen.	De sanitaire voorzieningen waren heel erg vies. Dit kan een bedreiging zijn voor de gezondheid. In de nacht werden de ouders waker gemaakt om met de kinderen naar het toilet te gaan. Afgelegen locatie van de bewoonde gebieden. Voor zover het geïnterviewde zich kan herinneren, was zij gedurende de opvangperiode maar één keer buiten het azc- terrein geweest. De door Nederlanders bewoonde gebieden waren heel anders dan wat zij meekreeg van Nederland in het opvangcentrum. De bedreiging is dat wat mensen meekrijgen in de opvangcentra anders is dan daarbuiten. Dit kan de verwachtingen van de asielzoekers beïnvloeden. Wat in sommige gevallen tot een tweede cultuurshock kan resulteren. Schaal buitenruimte was te groot, dit belemmerde de sociale controle. Op heel veel plekken op het azc ontbrak de sociale controle. De speeltuin was bijv. helemaal afgelegen, niemand had er zicht op. Ouders hadden weinig sociale contacten binnen het azc. Sociale contacten buiten het azc ontbraken geheel. De muren waren heel dun. Vanuit de kamer konden zij alles horen. Ook de geluiden van de sanitaire voorzieningen kon het gezin horen, want hun kamer was direct daarop aangesloten. Door de scheiding van Nederlanders en asielzoekers tijdens de asielprocedure, krijgt men een verkeerd beeld van de realiteit. Hierdoor ontstaat er een dip in de levenstevredenheid, zodra men onderdeel wordt van de Nederlandse samenleving. Dit zorgt voor een shock bij de asielzoekers.

7) Naar school

In Hillegom mochten de kinderen gelijk naar een reguliere school. Dat vonden de kinderen erg eng, want zij waren een school gewend met alleen asielzoekerkinderen. In Hillegom waren het allemaal Nederlanders. Bovendien was school op het azc alleen leuk tijd doorbrengen. Terwijl op de reguliere school het kind ook echt getest werd op wat hij/zij kan. Nergis kwam terecht in groep vier. Iedereen kon al lezen en zij moest het eigenlijk nog leren. Zij moest helemaal van onderaan beginnen. Nergis vond haar eigenwaarde op het azc normaal, maar in Hillegom kwam daar verandering in. Eenmaal buiten het opvangcentrum, in de nieuwe omgeving, was haar eigenwaarde heel erg laag. Nergis voelde zich heel anders dan de rest. Ze werd ook door anderen als raar gezien, waardoor zij zichzelf ook raar is gaan vinden. Ze kreeg ook continu vragen, waardoor 'normaal' zijn alles was dat zij wilde. Ze ging zich daarop focussen, terwijl ze zelf ook beseft dat zoiets het slechtste is wat iemand kan doen.

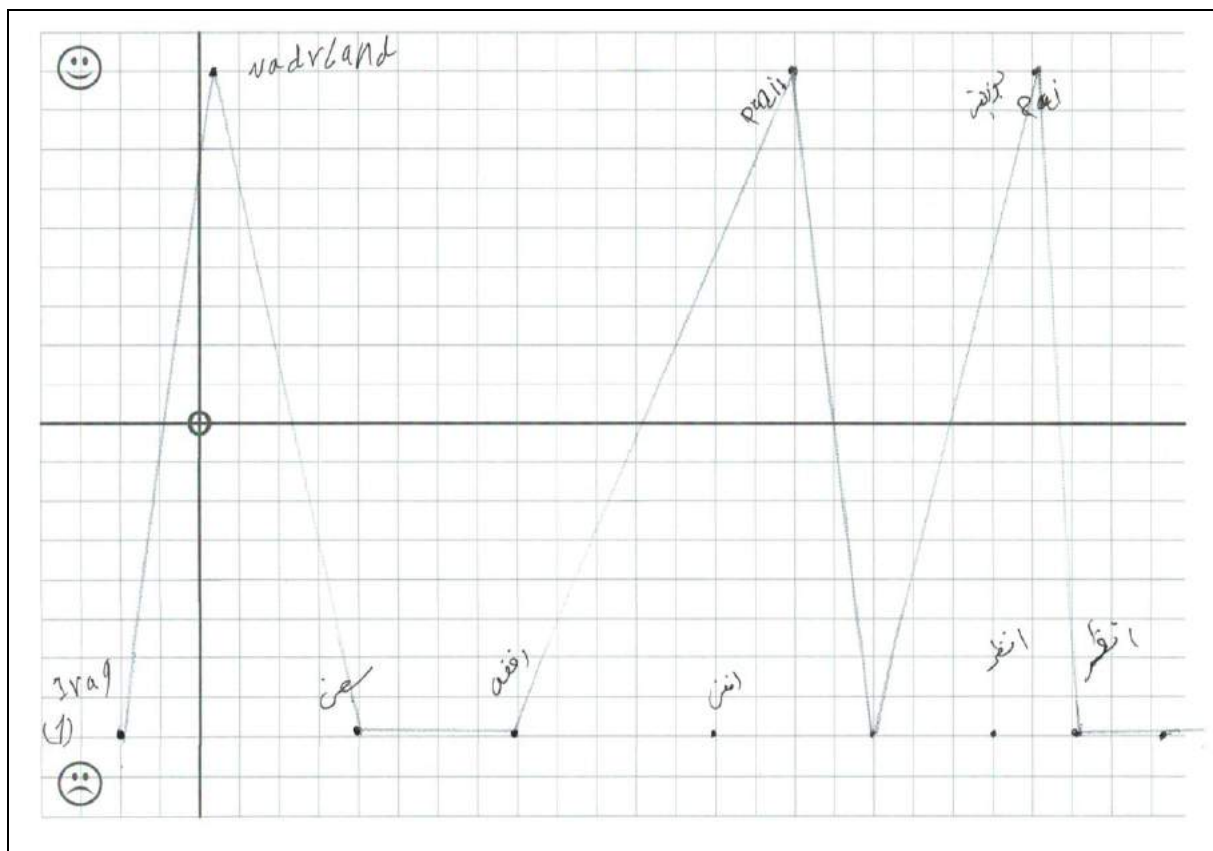
De kinderen konden beter Nederlands dan de ouders. Daarom moesten de kinderen altijd bellen voor hun ouders als er wat was. Als er problemen waren dan moesten de kinderen het oplossen. Nergis was de oudste, dus zij moest dat vaak doen. Dat was wel moeilijk voor haar. Zij ervaarde dit als het overnemen van de rol van de ouders. Naar haar eigen zeggen: 'alsof de kinderen voor hun ouders moesten zorgen'.

Nergis' vader had het moeilijk. Hij wilde niet van een uitkering leven en wilde per se wat doen. Hij volgde een cursus om elektricien te worden. Hij slaagde en vond ook werk daarin. De baan bleek echter te zwaar, waardoor hij dat beroep liet om een eigen zaak te beginnen. Haar moeder is in Nederland altijd een huisvrouw geweest. Beide ouders hebben geprobeerd om Nederlands te leren, maar dat lukte niet. De taal bleef gewoon niet bij hun hangen. Ze waren te oud, mentaal niet in staat om te leren en misschien daardoor te vergeetachtig. Haar vader kan nu beter Nederlands dan haar moeder, maar het is nog steeds niet zo goed.

8) Nu

Momenteel volgt Nergis een masteropleiding, heeft haar gezinsleden om zich heen en heeft sociale contacten. Nergis had geen andere optie dan zich omhoog te werken, en dat haar ook gelukt. De punten op de levenstevredenheidsgrafiek van "Irak voor vertrek" en 'nu' zitten in op dezelfde hoogte. Dit is echter toevallig zo uitgekomen. Het is niet per se zo dat de Nergis nu net zo gelukkig is, maar de huidige situatie is gewoon goed. Beide situaties zijn voor haar namelijk moeilijk vergelijkbaar.

LEVENSTEVREDENHEID MIRNA (27) & MALIK (35)

FIGUUR 62

GRAFIEK LEVENSTEVREDENHEID MIRNA & MALIK

Het echtpaar Mirna en Malik zijn Koerden uit Irak. Malik heeft niet verder gestudeerd dan de derde klas middelbare school, en had een eigen winkel in Irak. Mirna heeft haar Bsc handel in Irak gehaald. Sinds 2011 zijn zij in Nederland en verblijven vanaf januari 2012 tot heden in het azc Almere (2014). Bij aankomst in Nederland had het echtpaar één kind, inmiddels zijn het drie kinderen.

FASE 1:

1) Situatie thuisland (Irak)

Het echtpaar is uit Irak vertrokken door familieproblemen die bij de stammen onderling zijn ontstaan. Hun veiligheid stond op het spel, waardoor zij noodgedwongen in 2008 hun woonstad moesten verlaten. Na een aantal jaar in andere steden te hebben gewoond, moesten zij in 2011 het land ontvluchten.

FASE 2:

2) Nederland

Vanuit Irak zijn Mirna en Malik naar Turkije vertrokken. Vanuit Istanbul hebben zij het vliegtuig naar Nederland genomen. De reis naar Nederland duurde 1 dag. De aankomst in Nederland zorgde voor een grote opluchting. De verwachting dat zij eindelijk veilig zijn en niemand hun iets kon doen, zorgde voor veel blijdschap.

3) Gevangenis

Tot hun verbazing belandden zij direct na aankomst in een gevangenis en werd hun dochter die nog borstvoeding kreeg van hun weggenomen. Al hun verwachtingen van Nederland werden direct weggevaagd.

4) Afwijzing

Na 75 dagen werd het echtpaar herenigd met elkaar en hun dochter. Zij overgeplaatst naar het azc Almere. Het voorval heeft vooral bij Mirna en haar dochter tot psychische problemen veroorzaakt, waar zij medicijnen voor innemen. Het overplaatsen naar het azc Almere veranderde niks aan de levenstevredenheid. In Almere deelden zij een woonunit met een oude koppel en een meisje. Dit was een vervelend ervaring, vooral voor Mirna die zwanger raakte. Hygiëne, leeftijdsverschil tussen de medebewoners en hun gezondheidscondities zorgde voor veel problemen. Momenteel woont het gezin van vijf personen alleen in een woonunit. Dit komt doordat de anderen met wie zij de unit horen te delen buiten het azc verblijven. Voor de woonplattegrond zie woonunit B van azc Almere in het deel” inleiding”.

5) Positief antwoord op procedure

Een positief beoordeling door de rechtbank op hun asielverzoek zorgde voor een enorme blijdschap. Het idee dat het verzoek geaccepteerd zal worden en dat zij het azc snel kunnen, verlaten is de reden achter de stijging van de levenstevredenheid.

6) Negatief antwoord op procedure

Door een voor het gezin onduidelijk en onbegrijpelijke reden mocht het gezin niet uit het azc. Er wordt beweerd dat er iets mis is gegaan en dat zij niet het recht hebben op een positief uitkomst. Dit zorgt voor een groot teleurstelling bij het gezin.

7) Positief antwoord op procedure

Na het in hoger beroep te zijn gegaan, kreeg het gezin weer een positief uitkomst te horen. Dit leidde weer tot vreugde en grote verwachtingen.

8) Negatief antwoord op procedure

De verwachtingen kwamen weer niet in vervulling. Het gezin kreeg een tweede teleurstelling, doordat er opnieuw werd beweerd zij eigenlijk geen recht hebben op een positief resultaat. Deze verwarring zorgt voor veel onbegrip en deceptie bij het gezin.

9) Wachten op resultaat procedure

Huidige situatie is het wachten, wachten en nogmaals wachten op wat de procedure hun uiteindelijk zal leveren. Hun voorspelling is dat zij nog lang zullen moeten wachten, en dat ze niks anders in al die tijd zullen doen.

ALMERE	STENGTH	WEAKNESSES
<i>“Het leven in een azc is net als het leven in Irak.”</i> <i>“Over het algemeen is iedereen in deze azc tevreden, het is goed wat betreft het wonen. Het azc Almere wordt gezien als beste azc van Nederland. Alle asielzoekers hier zeggen dat. Dit is het beste azc.”</i>		
OPPORTUNITIES	Locatie azc is redelijk dichtbij het stadscentrum, waardoor de bewoners meer vrijheid hebben over hun dagbesteding. Het azc ligt op een sportterrein, de manlijke asielzoekers bezoeken de wedstrijden die gehouden worden en indien mogelijk nemen zij deel. Dit bevordert enigszins de interactie met mensen buiten het azc. Bushalte in de buurt waar meerdere malen per uur een bus vertrekt. Meerdere poorten om het azc-terrein te betreden, dat geeft een gevoel van toegankelijkheid. Gelegenheid om zelf te koken. Dit geeft vrijheid in eigen dagindeling. De woonunit wordt als belangrijkste en enige rustgevende plek op het azc gezien.	Het plaatsen van bewoners in een sportgebied, betekent sociale controle in de uren dat de sportfaciliteiten niet gebruikt worden. Hoewel het zicht op de sportfaciliteiten belemmerd wordt door bomen en heggen.
THREATS	Het azc heeft veel activiteiten voor de kinderen, mede mogelijk gemaakt door <i>De Vrolijkheid</i>, wat als zeer positief ervaren wordt. Wel zorgt het veiligheidsniveau op het azc ervoor dat ouders goed op moeten letten wat de kinderen doen tijdens het buitenspelen. Sociale contacten buiten azc zijn alleen met voormalige azc-bewoners. Sociale contacten met Nederlanders zijn er niet. De bewoners verlaten het azc alleen voor de boodschappen. Dit kan een sociale isolatie als gevolg hebben.	Het delen van de woonunit met geen familieleden, zorgt dat de medebewoners ook een rol gaan spelen bij de opvoeding van de kinderen. Dit zonder de wil van de ouders. Het kan zelfs zo ver gaan dat de medebewoners een tik uitdelen. Het delen van de units leidt tot veel problemen onder de bewoners. De problemen worden veroorzaakt door hygiëne, geestelijke toestand en gezondheid. De alleenstaande mannen worden als groot probleem op het azc gezien. Vooral door hun drugs- en alcoholgebruik. Zij gooien de restanten van drugs en alcohol op de kinderspeelplaatsen. Hierdoor wordt het AZC als niet geschikt voor kinderen beschouwd. Het terrein heeft plaatsen waar de sociale controle ontbreekt. Daar is het onveilig. Ook zijn er manlijke bewoners die rondhangen op het terrein. De vrouwen voelen zich hierdoor onveilig. Dit gevoel wordt versterkt door wat naar hun geroepen wordt en incidenten als aanranding. Geen privacy, doordat COA zomaar binnen kan komen. De unit wordt niet meer gedeeld met geen familieleden, dit heeft wel het gevoel van privacy bevorderd. Geen vrijheid in aanwezigheid en gebruik van interieur en apparatuur. Bijv. afwezige keukenapparatuur, zoals een oven die zelfs door de bewoners niet ingekocht mag worden, beïnvloeden het kookgedrag. Geen activiteiten/uitstapjes met de kinderen. De “uitstapjes” die gemaakt worden zijn naar de winkels. Kinderen beschouwen het azc niet als thuis. Ook zijn kinderen bang om vriendschappen te sluiten, omdat veel verdriet veroorzaakt als één van hun uit het azc vertrekt. Kinderen krijgen angstaanvallen van sirene geluiden. Dit heeft betrekking op de regelmatige komst van politie naar het azc. Geen mogelijkheden voor zelfactualisatie van de ouders, waardoor zij continue aan de procedure denken. 1x per week stempellen op vaste tijdstippen.

CONCLUSIES VEERKRACHT (VOORMALIGE) AZC-BEWONERS UIT LEVENSTEVREDENHEIDSGRAFIEKEN

Uit de grafieken is duidelijk de veerkrachtigheid van de bewoners af te lezen. Een aantal dingen vallen op als alle interviews naast elkaar worden gelegd. Er kan geconcludeerd worden dat als er meer tijd tussen het interviewmoment en het verblijf in een azc zit, men de verblijfsperiode in het azc milder beoordeelt in de grafiek. Als de geïnterviewden nog in het azc verblijven of kort geleden eruit zijn, is de impact nog vers en dit wordt ook zichtbaarder in de grafiek. Andere positieve ervaring vervagen de negatieve herinneringen. In het geval van het echtpaar Mirna en Malik, dat nog midden in hun asielprocedure zitten, is duidelijk af te lezen dat zij alleen met extreme emoties te maken hebben. Het verblijven in een azc zonder bezigheden, zonder toekomstbeeld en het alleen afwachten op het resultaat van de procedure wordt door iedereen als een negatief levenservaring gezien. Behalve bij kinderen en één vrouwelijk geïnterviewde (Fatima) is een afwijking hierin te zien. De levenstevredenheid van de kinderen is in de eerste verblijfsperiode in een AZC positief, na verloop van tijd neemt de tevredenheid duidelijk af en wordt het zelfs negatief. Vanuit het oogpunt van kinderrechten wordt er op azc's veel aandacht aan kinderen besteed. Na een moeilijke vluchtperiode belanden de kinderen in een azc met faciliteiten voor kinderen. Kinderen maken o.a. spelenderwijs vrienden, gaan naar school en kunnen deelnemen aan georganiseerde activiteiten op het azc. De mogelijkheid tot zelfactualisatie doet de kinderen goed. Naarmate het verblijfsduur toeneemt, neemt de tevredenheid af. Dit komt doordat de kinderen steeds meer van de asielprocedure meekrijgen en bewuster worden van hun tijdelijke en onzekere positie. De stress van de ouders wordt opgepikt, gemaakte vriendschappen worden verbroken doordat vrienden het azc verlaten en incidenten van geweld en agressie op het azc zijn enkele reden daarvoor. De afnemende tevredenheid kan misschien ook te wijten zijn aan beperkingen op het gebied van zelfactualisatie, deze kan mogelijk op een gegeven moment niet in bevredigende mate op azc's aanwezig zijn. Bij de vrouwelijke geïnterviewde wordt het opvangcentrum (OC), toevallig hetzelfde OC in Leiden als Wahid, positief beoordeeld. Hoogstwaarschijnlijk omdat zij en haar gezin vrijwel direct een positief oordeel kregen en daardoor kort in het OC verbleven. Wel werd het azc waar zij en haar gezin naar werden overgeplaatst, en voor een langer periode in verbleven, negatief beoordeeld. Hier is een duidelijk relatie te zien tussen de verblijfsduur in een azc/oc op de levenstevredenheid.

Het is begrijpelijk dat de asielprocedure een negatief effect heeft op de levenstevredenheidsgrafiek. Het gemis van zelfactualisatie, sociale contacten en zelfefficiëntie, dat door alle geïnterviewden wordt aangekaart, beïnvloedt bij alle geïnterviewden de grafiek negatief. Zowel bij Wahid als bij Memo is af te lezen hoe de levenstevredenheid positief beïnvloed wordt. Het verschil is dat bij Memo's grafiek duidelijk is af te lezen dat mogelijkheden tot zelfactualisatie, sociale contacten en zelfefficiëntie het verblijf in een azc verdraaglijker maakten. Terwijl Wahid's grafiek het effect van deze aspecten op het leven met name in de periode na het het azc laat zien. Bij beide situaties wordt de veerkrachtigheid van een mens positief beïnvloed door de aanwezigheid van mogelijkheden tot zelfactualisatie, zelfefficiëntie en sociale contacten. Helaas krijgt niet iedereen dezelfde mogelijkheden als Wahid als iemand een opvangcentrum verlaat. Laat staan de mogelijkheden die Memo heeft gekregen, dit soort gevallen zijn nog zeldzamer. De interviewresultaten laten duidelijk zien dat voormalige bewoners die efficiënt waren gedurende hun opvangperiode, zich ook beter aansloten op en ook efficiënt werden in de Nederlandse maatschappij. Dit zal hoogstwaarschijnlijk ook gelden voor Memo die op het interviewmoment nog niet zo lang het opvangcentrum had verlaten. Zowel Memo als Wahid kunnen als veerkrachtige personen worden gekarakteriseerd. Zij stellen eerder dan anderen doelen die zij willen bereiken. Bewoners die niet effectief waren op het azc hebben een slechter aansluiting op de Nederlandse samenleving. Deze geïnterviewden geven wel aan dat het leven zeker anders zou zijn geweest als zij vanaf het azc efficiënt waren.

Het is indrukwekkend om te zien dat er een aantal geïnterviewden niet negatief kijken naar hun persoonlijke ervaring, dit geldt voor o.a. Wahid, Nargis en Memo. Het is volgens hen, iets waar geen ontkomen aan was. Zij moesten het gewoon doorstaan. Het heeft hun allen ook enigszins gevormd. Uit meerdere interviews blijkt dat als zij een azc- bewoner zijn ze eerder dingen accepteren van medebewoners en hun leefomgeving, dan wanneer zij buiten het azc-leven. Dit heeft een positieve en negatieve betekenis. Aan de ene kant vertonen zij tolerantie voor hun medebewoners, maar aan de andere kant verlagen zij hun eigenwaarde doordat zij sneller dingen laten gebeuren die zij, of een ieder ander persoon, normaalgesproken nooit zouden accepteren.

Ondanks het gebrek aan privacy op de kamers, wordt toch door alle volwassenen de slaapkamer als belangrijkste plek op het azc gezien. Het gevoel dat het van hen is en dat zij daar controle kunnen beoefenen, al is het beperkt, zorgt voor een verbintenis met de kamer. Dit geldt ook voor de geïnterviewden die de mogelijkheid hadden om (tijdelijk) bij familieleden buiten het azc te verblijven. Het gevoel van eigenwaarde blijkt belangrijker te zijn dan het privacygevoel. Toch ervaart niemand het azc als een thuis. Bij kinderen zijn de belangrijkste locaties op het opvangcentrum de plaatsen waar zij nieuwe dingen kunnen ontdekken en dus zichzelf kunnen ontplooien. De school en de speelplaats zijn dan de belangrijkste locaties, gevolgd door de woning. Dat de speelplaats een onveilig bouwplaats is of een paar bosjes met resten van sigaretten, maakt de plek niet minder indrukwekkend voor kinderen..

Zodra de asielzoekers erkend worden als vluchteling en daardoor het azc verlaten, heerst er bij allen veel blijdschap. Toch gaat deze gepaard met een terugval in de levenstevredenheid. De vluchtelingen belanden in een dip, dat in sommige gevallen gepaard gaat met een cultuurschok, na het betrekken van een nieuwe woning. Dit geldt voor iedereen, alleen wordt dit niet door iedereen weergegeven in de grafiek. Voor sommigen was het moeilijk om een plek te verlaten waar zij nieuwe sociale contacten hadden opgebouwd. Het voelde voor hun alsof zij opnieuw losgerukt werden van een vertrouwd omgeving. Anderen hadden verwachtingen op het gebied van de mogelijkheden tot zelfactualisatie, sociale behoeften en zelfeffectiviteit die niet (direct) beantwoord werden. Memo verkeerde in een dip- fase op het interviewmoment. Na het beheersen van de Nederlandse taal en de daarvoor vereiste diploma's te hebben behaald, rijst bij hem de vraag; hoe nu verder? Hij verkeert in een fase waar met name de behoeften aan zelfactualisatie en zelfefficiëntie niet wordt bevredigd, en waar onduidelijkheid over zijn toekomstige stap heerst. Memo's verwachting is dat de levenstevredenheid wel zal stijgen. Deze verwachting is terecht aangezien dit bij alle overige geïnterviewden daadwerkelijk is gebeurd. Bij kinderen is de terugval in de levenstevredenheid, de dip, vooral gerelateerd aan school. Acceptatie door andere kinderen, vreemde vragen die gesteld worden aan de vluchtelingenkinderen uit nieuwsgierigheid, de shock over de realiteit buiten het azc, het niet alles kunnen begrijpen op school door gebrek aan taalkennis en docenten die niet weten hoe zij daarmee om moeten gaan zijn enkele renden.

Bij de meerderheid van de geïnterviewden is het niveau van de levenstevredenheid op moment van het interview gelijk aan het niveau in het thuisland +/- 3 jaar voor de vlucht, dit zijn dan tevens bij de meesten de positiefste punten in de grafiek. Uitzonderingen daarop zijn geïnterviewden die al een verblijfsvergunning hebben gekregen, maar nog in afwachting zijn van een woning buiten het azc. Bij hun eindigt de grafiek positief, maar lager dan een aantal jaar voor de vlucht. Wel is de verwachting/hoop dat eenmaal uit het azc de grafiek meer in het positief zal toenemen en het meest positief moment zal overstijgen. Ook de eerder besproken grafieken van Memo en Wahid zijn een uitzondering. Wahid en Fatima zijn de enigen bij wie de levenstevredenheid positiever uitkomt dan in het thuisland. Bij Wahid komt het door zijn behaalde successen en het stichten van een eigen gezin. De geboekte successen zijn deels te danken aan zijn karakter. Zo nu en dan stelt hij een doel voor zichzelf, en streeft ernaar om deze te halen. Ook is hij goed in het blokkeren van negatieve invloeden om zijn doel te bereiken. Voor dit interview zijn geen voormalige vluchtelingenkinderen gevraagd die inmiddels een stabiel werkgever hebben en een gezin hebben gesticht. Het is de vraag of dit de

levenstevredenheid zou beïnvloeden en of de grafiek meer op Wahids grafiek zou gaan lijken. In het geval van Fatima was de situatie in het thuisland licht positief, waardoor het overtreffen daarvan makkelijker gaat dan bij de overige geïnterviewden. De grafiek van Fatima vertoont nog een bijzonder punt. Fatima is met haar gezin na een lang verblijf in Nederland gemigreerd naar Engeland (Londen). Opvallend is dat zij in haar laatste verblijfplaats in Nederland positiever in het leven stond dan in Londen. Dit wordt veroorzaakt door het gebrek aan sociale contacten in Londen. Fatima heeft sterke sociale contacten opgebouwd in haar laatste Nederlandse verblijfplaats, het bereiken van gelijke sociale banden in Londen is haar na jaren nog steeds niet gelukt. Uiteraard heeft het emigreren ook positieve punten met zich meegebracht, maar blijkbaar wegen de sociale contacten zwaarder. Dit laat zien hoe belangrijk sociale contacten voor mensen zijn.

Verder kan er geconcludeerd worden dat alleenstaande mannen en kinderen het gemakkelijker hebben in een azc en veerkrachtiger zijn dan gezinnen en alleenstaande vrouwen. Alleenstaande mannen hoeven zich over het algemeen alleen zorgen te maken over zichzelf en hun eigen toekomst. Mannen die een gezin hebben, zitten met drie dubbel zoveel zorgen. Zij maken zich zorgen over de toekomst van hun kinderen, de toekomst van hun partner en tot slot de toekomst van hun eigen leven. Daarnaast kunnen zij zich in tegenstelling tot alleenstaanden moeilijker vrij bewegen in een vreemd land, door hun belangrijke aanwezigheid in het gezin. Alleenstaande mannen maken sneller contacten en gaan eerder opzoek naar afleiding om niet alleen te zijn. Ook grijpen zij kansen eerder. Vrouwen over het algemeen hebben het moeilijk, met name uit angst op hun veiligheid. Kinderen zijn veerkrachtig door hun leeftijd, waardoor zij snel kunnen meedraaien in Nederland, en de op het azc aanwezige faciliteiten.

Opvallend is Memo's positievere beoordeling van het Deense opvangcentrum Grenå in vergelijking met de Nederlandse opvangcentra. Memo had er bewust voor gekozen om dit niet leesbaar te maken in de grafiek, maar het werd wel duidelijk aangegeven tijdens het tekenen van de grafiek. Het is opvallend om te zien dat Memo zijn tijd in Grenå als beter aanziet, terwijl de woningen veel gemeen hebben met het azc in Winterswijk. Beide azc's bestaan uit geschakelde woonunits die ingedeeld kunnen worden in kamers en gemeenschappelijke woonfaciliteiten. Bovendien had Memo meer privacy in Winterswijk doordat hij voor een lange periode geen kamergenoot had, terwijl hij in Grenå zijn kamer moest delen met een ander bewoner. Memo kan niet zo goed uitleggen wat de redenen hierachter zijn. Uit het gesprek en door de benoemde sterke en zwakte punten, lijkt de waardigere behandeling van de Denen de oorzaak te zijn. De meeste punten in de SWOT analyse hebben betrekking op zelfactualisatie en de mate van controle op de eigen omgeving. De Denen boden Memo de mogelijkheid om zich verder te ontwikkelen, terwijl in Nederland Memo op eigen kracht naar kansen moest zoeken. De mogelijkheid om vooruitgang te boeken, door o.a. het volgen van onderwijs en het inrichten van een beter kamer, schijnt de veerkracht sterk te beïnvloeden. De mogelijkheid tot ontwikkeling, gaf een positiever toekomstbeeld en dat ging gepaard met meer psychische rust. Dit kan de stabiliteit die Memo ervaarde in Grenå verklaren. Het merkwaardige is dat twee azc's, die qua woonkwaliteit haast identiek zijn, anders beoordeeld worden in een SWOT analyse. Memo kon met moeite negatieve aspecten bij het azc Grenå benoemen, terwijl de opsomming bij Winterswijk een stuk gemakkelijker ging. Waarschijnlijk wegen goede aspecten veel zwaarder dan de negatieve aspecten. Hoewel Memo in Denemarken als asielzoeker verbleef, kijkt hij met veel plezier terug. Zijn herinneringen aan Denemarken lijken vakantieherinneringen te zijn geworden.

Tot slot viel het op dat in verschillende interviews het verblijven in een oud gebouw als negatief beoordeeld werd, terwijl het verblijven in een nieuw gebouw als iets zeer positiefs wordt gezien. Een azc zou een plek moeten zijn waar men een gelukkig leven kan hebben, maar waarbij men ook op een gegeven moment inziet dat het niet meer aan alle behoeften voldoet. Een plek waar op een gegeven moment de drang en het verlangen naar een beter leven buiten het azc groeit.

DEEL 4: FACILITEITEN VEERKRACHT EN EIGENWAARDE

Welke omgeving en faciliteiten beïnvloeden de veerkracht en eigenwaarde van asielzoekers?

"We usually think of a homeless person as someone without a place to live, a houseless person. But it is possible to have a residence and yet be homeless."

- (Gifford, 2002)

HOOFDSTUK 6: BENODIGDE FACILITEITEN

VEERKRACHT EN EIGENWAARDE IN ASIELZOEKERSCENTRA

TRANSITIEFASE & OMGEVING

Het leven van asielzoekers ondergaat veranderingsprocessen sinds de vlucht uit eigen land. Vaak beginnen de veranderingsprocessen zelfs voor de vlucht, waardoor deze een aanleiding kunnen zijn voor de vlucht. Denk hierbij aan bijvoorbeeld mensen die vanwege hun veiligheid moeten onderduiken, of continue op hun hoede moeten zijn. De verblijfsperiode in een asielzoekerscentrum is in feite een transitiefase; een fase waarbij bestaande structuren, gebruiken en gedachtegangen worden afgebroken en vervangen door nieuwe, waardoor extreme veranderingsprocessen plaatsvinden. Deze transitiefase kan ook gezien worden als een liminaliteitsfase. Dat is een overgangsfase waarbij een persoon afgescheiden is van zijn vertrouwde context, en nog niet is gevestigd in een nieuw structuur. Een liminaliteitsfase heeft zowel een positieve als negatieve zijde. De negatieve zijde is dat gedurende de liminaliteitsfase een persoon kwetsbaar is, zowel op sociaal als psychisch vlak. Hierdoor is men niet in staat zijn rol, status of groep te bepalen, wat voor een gevoel van leegte en eenzaamheid zorgt. Aan de andere kant is men gedurende de liminaliteitsfase ontketend van de daarvoor aanwezige sociale druk door de oude limiterende structuren, dat leidt tot het vrijer denken en toekomstbeeld. Door het verkeren in een dergelijke fase kan er een onbeïnvloed reflectie op het eigen leven gemaakt worden (Ten Holder, 2012). Dit komt erop neer dat asielzoekers in principe een geheel nieuwe identiteit aan moeten nemen. Een voorbeeld van sociale druk is bijvoorbeeld de keuze voor een beroep. In sommige culturen hebben bepaalde beroepen, zoals arts, hoog aanzien en geeft een sterke sociale status voor de gehele familie. Sommigen kiezen alleen om de familie tevreden te stellen voor een dergelijk beroep, terwijl zij liever iets creatiefs als beroep hadden willen doen. Uit het interview met Memo is zichtbaar geworden dat de liminaliteitsfase hem op dit moment aan de positieve kant beïnvloedt. Hij stond op het punt om de kans te grijpen om van iets waar hij altijd interesse in had, zijn liefde voor talen, zijn uiteindelijke toekomst te maken.

De verblijfsperiode in een azc moet in de menselijke behoeften voorzien om de liminaliteitsfase vanuit het positief perspectief te ervaren. Een duurzaam leefbare woonomgeving maakt het mogelijk om in deze behoeften te voorzien. Bij zowel duurzaamheid als leefbaarheid wordt de sociale en de fysieke omgeving betrokken. Duurzame leefbaarheid wordt samengesteld door gepercipieerde leefbaarheid, veronderstelde leefbaarheid en de kennelijke leefbaarheid. Bij de *gepercipieerde* leefbaarheid bepaalt de mate van waardering van een individu de leefbaarheid van een woonomgeving. Hierbij is de persoonlijke beleving van een individu de bepalende factor. De *kennelijke* leefbaarheid duidt de duur van de levenstevredenheid in een omgeving aan, het draait hierbij om de interactie tussen de mens en zijn omgeving. Naast de omgevingskenmerken spelen ook de persoonskenmerken een rol bij de interactie. De *veronderstelde* leefbaarheid wordt bepaald door de mate van waarin de omgeving voldoet aan de voorwaarden van de kennelijke leefbaarheid. De kwaliteit van een woning beïnvloedt de mate gepercipieerde leefbaarheid van een woonomgeving. Voor de gepercipieerde leefbaarheid van een woning zijn dezelfde kenmerken van belang als bij een woonomgeving om de interactie tussen de mens en woonomgeving goed te faciliteren. Ook psychologische factoren zijn van belang. (Dorst, 2005)

THUIS

Alle geïnterviewden gaven aan zich niet thuis te hebben gevoeld/voelen in de opvangcentra, ondanks dat hun eigen woonunits hun belangrijkste plek was. Zelfs als zij buiten het opvangcentrum verbleven. Volgens Gifford (2002) is een woning geen thuis, maar een fysieke structuur. Een thuis is de uitgebreide verzameling aan culturele, demografische en psychologische betekenissen die een individu aan de fysieke structuur koppelt. Er zijn zes aspecten die, die alleen bij aanwezigheid van alle zes aspecten, een woning tot een thuis maken. Het gaat om de volgende aspecten:

- **Veilige haven:** Een woning die ons omringt met privacy, veiligheid, toevlucht en bescherming.
- **Veronderstelling van eigen bestaan:** Een manier waarop een individu zijn bestaan in de wereld veronderstelt. De veronderstellingen berusten niet alleen op ruimtelijk aspecten maar ook op tijdsduur. Het gevoel van thuis wordt sterk gebaseerd op het gevoel van de continuïteit van een individu, die o.a. gerelateerd zijn op de kinderjaren, het vertrekken en terugkeren en het dagelijks leefpatroon.
- **Identiteit:** Een thuis is een centraal aspect bij de identiteit van een individu. Door zelfexpressie en verpersoonlijking van een woning, begint deze woning de bewoner te representeren waardoor het als symbool gaat staan voor de bewoner zelf. Het is belangrijk om te beseffen dat daarmee niet alleen de fysieke structuur een identiteit krijgt, maar dat de bewoner zijn/ haar identiteit ook deels afleidt van de woning.
- **Verbondenheid:** Door het veronderstellen van het eigen bestaan en identiteit zorgt een thuis voor verbondenheid. Verbondenheid met bepaalde personen, plaatsen, verleden en toekomst. Dit geeft het gevoel van onderdeel zijn van een familie, groep en cultuur.
- **Warmte:** Deze warmte groeit uit van de hiervoor benoemde aspecten die een woning tot een thuis maken. Het is symbolisch en interpersoonlijk.
- **Fysiek geschikt:** De vorm en structuur van een woning komt overeen met onze psychologische behoefte.

Door de benoemde zes aspecten die een woning tot een thuis maken te vergelijken met de leefomstandigheden van de (voormalige) asielzoekerscentrabewoners, wordt het begrijpelijk waarom zij hun kamer/woonunit in het asielzoekerscentrum niet als thuis zien. De opvang in azc's is geen veilige haven, met name niet op het gebied van privacy. Het uitdrukken van de eigen identiteit wordt in de opvangcentra belemmerd, mede daardoor is er een gebrek aan verbondenheid en warmte. In de meeste gevallen zijn ook de woningen fysiek ongeschikt. Dit is erg afhankelijk van het type bebouwing in de opvangcentra en de wijze waarop de woningen in gebruik worden genomen. Als een woonunit met (meerdere) onbekenden gedeeld wordt, voldoet deze al niet aan de psychologische behoefte, om het nog niet te hebben over de cultuurverschillen bij de bewoners onderling. Bovendien worden er momenteel gevangenissen en andere leegstaande gebouwen in gebruik genomen die niet als woning zijn bedoeld, waardoor deze fysiek ongeschikt zijn. In sommige gevallen worden de opvangcentra als hostel gezien en niet als woning. Het enige aspect dat van belang is bij het vormen van een thuis, en waar in alle gevallen bij asielzoekers wordt voldaan is de veronderstelling van het eigen bestaan. De asielzoekers zijn alles verloren tijdens hun vlucht. Het enige wat ze hebben is in feite de plek die ze aangewezen krijgen door het COA. Ongeacht wat deze plek is, en of het een bed, een kamer of een woonunit is het is voor iedereen zeer waardevol, want dat ene plek is de plek dat hun bestaan in de wereld veronderstelt. Als een woning niet voldoet aan de bij een thuis behorende aspecten, dan kan er verondersteld worden dat de bewoner thuisloos is, al leeft diegene in een villa (Gifford, 2002). Dit is ook daadwerkelijk wat Rahef ervaren had (zie citaat onder de kop veiligheid, hoofdstuk 4). Het is dus mogelijk om

thuisloos te zijn, terwijl men wel een woning heeft. Als iemand geen woning heeft, dan is diegene dakloos en niet thuisloos (Gifford, 2002).

Een thuis, leefbaarheid en de behoeftehiërarchie van Maslow hebben betrekking op elkaar. Als een plek aan alle zes benodigde aspecten voor een thuis voldoet, dan wordt het een belangrijke persoonlijke plek met een sociale betekenis voor de bewoner. In dat geval ervaart een bewoner eigendomschap, geluk, zelfexpressie en goede relaties binnen de woning, waardoor de levenstevredenheid positief beïnvloed wordt (Gifford, 2002). Leefbaarheid zou in drie ambitiecategorieën verdeeld kunnen worden; het overleven, in leven blijven en het toevoegen van kwaliteit aan het leven. Deze ambitiecategorieën komen overeen met de fysiologische behoefte (het overleven), veiligheid (in leven blijven) en bij de laatste categorie de sociale behoeften, egogerelateerde behoeften en zelfactualisatie (toevoegen van kwaliteit aan het leven). In feite wordt hiermee onderscheid gemaakt tussen onleefbaarheid wat betrekking heeft op de basale behoefte en de kwaliteit van het leven, waarmee de levenstevredenheid wordt uitgedrukt (Dorst, 2005).

FIGUUR 64 EEN VOOR ZOVER MOGELIJK VERPERSOONLIJKT KINDERKAMER IN EEN AZC.

FIGUUR 65

Kwalitatief binnenmilieu

Fysiologische behoefte

De woningen in een asielzoekerscentrum moeten voldoen aan de bouwfysische kwaliteitseisen voor een **kwalitatief binnenmilieu**. Lucht- en lichtkwaliteit vallen hieronder, maar ook geluidsisolerende scheidingswanden en brandveiligheid. Daarnaast moeten de woningen goed onderhouden (kunnen) worden. Bij voorkeur worden de sanitaire voorzieningen en keukens zo min mogelijk gedeeld met geen familieleden. De bewoners van een azc zijn kwetsbaar op de psychische vlak, waardoor het belangrijk is om ook een gezonde omgeving te creëren voor de psychische gezondheidsbeleving.

FIGUUR 66

Natuur

Fysiologische behoeften, sociale contacten, egogerealiteerde behoeften & zelfactualisatie

Een natuurlijk omgeving is stressreducerende en speelt een belangrijk rol bij de psychische gezondheid van het asielzoekerscentrum. De aanwezigheid van natuur kan ook het gevoel van **eigenwaarde** laten toenemen en een vorm zijn van **zelfactualisatie** (Dorst, 2005). Ook zorgt natuur voor **zelftranscendentie**, waarbij het gaat om het besef dat men als een individu deel uitmaakt van een groot geheel.

IN LEVEN BLIJVEN

FIGUUR 67

Veiligheid

De focus ligt op de **sociale veiligheid** en op de **veiligheid in een woning**. **Brandveiligheid** is uiteraard vanzelfsprekend, want als een gebouw niet voldoet aan de brandveiligheidseisen wordt het niet in gebruik genomen of gebouwd.

Veiligheid in woningen: Ruimtegebrek in de kamers beperkt de veiligheid in woningen. De kleine bewegingsvrijheid in de kamers maakt de kans op ongevallen binnenshuis groter. Afgezien daarvan maakt een hoge bezettingsgraad in een woning de kans groter op confrontaties tussen de bewoners onderling, wat kan leiden tot agressie, huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierbij kan verondersteld worden dat **ruimte** geen luxeprobleem is, maar eerder een veiligheidsprobleem. Dit geldt overigens ook voor het delen van **sanitair en keukens**, waarbij met name vrouwen en kinderen zich onveilig voelen. Een klein woonoppervlak delen met familieleden wordt positiever ervaren dan een groot woonoppervlak dat gedeeld moet worden met geen familieleden.

Sociale veiligheid: Dit leidt tot het aanspreken van buurtgenoten op afwijkend gedrag. Een azc heeft te maken met continu veranderende bewoners, waardoor anonimiteit op het azc heerst. Daarnaast zijn asielzoekers ervan bewust dat niet iedereen hun in Nederland verwelkomen. Sociale controle heeft een groot invloed op de sociale veiligheid. Het breekt de anonimiteit in een woonomgeving. Hierdoor ontstaat er een relatie met de medebewoners en worden mensen betrokken bij de maatschappij. Onbekenden en vreemde figuren worden eerder herkend en mensen zijn dan ook eerder bereid om anderen aan te spreken op ongewenst gedrag. Sociale veiligheid is ook van belang voor de kindveiligheid, zowel buitenshuis als binnenshuis. De aanwezigheid van beveiligers op het azc-terrein geeft de indruk van potentieel gevaar voor zowel de azc-bewoners als de omgeving. Hierdoor wordt de gepercipieerde veiligheid benadeeld. De sociale veiligheid moet op een azc de beveiligers vervangen. (Dorst, 2005).

Brandveiligheid: Het COA hanteert strenge maatregelen om de brandveiligheid op het azc te vergroten. Als een bewoner het azc bewust af wil branden, dan zullen daar altijd voldoende mogelijkheden voor zijn. Ongelukken bevinden zich eenmaal in een klein hoek, dat moet eenmaal geaccepteerd worden door COA.

HET TOEVOEGEN VAN KWALITEIT IN HET LEVEN

FIGUUR 68

Controle – identiteit egogerelateerde behoeften

Controle over het ingrijpen in de verblijfsruimte en omgeving moet in overeenstemming gaan met de medebewoners en toestemming van het COA. Veel kamers geven een anoniem indruk op het azc. Het interieur zegt niets over de bewoners; geslacht, leeftijd en land van herkomst zijn moeilijk te herleiden. Een verpersoonlijkt woonomgeving stimuleert de betrokkenheid, verbondenheid en leesbaarheid in een woonomgeving (Dorst, 2005). Op het azc's zijn de bewoners bewust van het tijdelijk verblijf en het gevoel wordt versterkt door de verblijfsruimten. De woningen zijn niet als thuis bedoeld en zo worden deze ook niet door de bewoners beschouwd. Dit stimuleert een minder zorgvuldige omgangswijze, dan bij een omgeving die als thuis gezien wordt. Anonimiteit moet zowel op het woningniveau als op het omgevingsniveau doorbroken worden. In het geval van een azc is er een diversiteit aan culturen, deze heterogeniteit kan tot anonimiteit leiden en daardoor een bedreiging zijn voor de sociale controle. Indien de verschillen herkenbaar gemaakt worden in de woonomgeving, kunnen deze een betekenis krijgen. Daardoor zullen de verschillen geaccepteerd worden en een onderdeel worden van de **identiteit** van de woonomgeving. Dat zorgt op zijn beurt voor een hogere **eigenwaarde** bij de bewoners. Identiteit schijnt zelfs beter te scoren dan een aantrekkelijk woonomgeving (Dorst, 2005).

Controle over eigen leven, door keuzevrijheid over eigen dagbesteding en levensstijl. Een begin is door de bewoners van een azc zo veel mogelijk de vrijheid te geven, en te stimuleren, in het benutten en ontwikkelen van eigen vaardigheden, eigenaardigheden en capaciteiten. **Sportfaciliteiten, educatiefaciliteiten en creativiteitsfaciliteiten** leiden tot fysieke en cognitieve ontwikkelingen. **Zelfeffectiviteit en zelfactualisatie** helpen tegen de passiviteit van de bewoners en beïnvloedt de levenstevredenheid positief. Ook zorgt het voor een hoger tolerantieniveau, want een gebrek aan controle of aan sociale interactie zorgt voor een lager tolerantieniveau (Dorst, 2005). De bewoners zouden de mogelijkheid moeten krijgen om zo veel mogelijk te kunnen voorzien in het eigen leven.

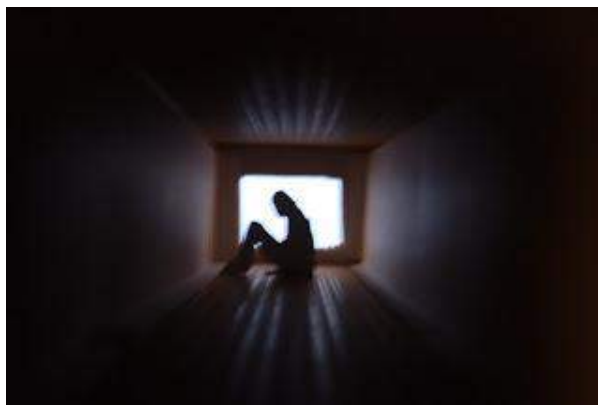

FIGUUR 69

Stimulatie sociale interactie

Sociale behoeften, veiligheid, egogerelateerde behoeften & zelftranscendentie

In een azc moet de sociale ontwikkeling van de bewoners niet verwaarloosd worden. Het voorzien daarin is doegroep afhankelijk. De behoefte van mannen, vrouwen, kinderen, jongeren of volwassen variëren. Sociale relaties versterken de integratie en tolerantie van asielzoekers in een nieuw omgeving. Ook kan dit tot **arbeid** leiden of andere tijdsverdrijvende **activiteiten**. Asielzoekers hebben capaciteiten die zij graag met anderen willen delen. Een azc is in principe een talentenhuis, waarbij continue de talenten variëren. Het aanbieden van taallessen, sportlessen, kooklessen, muzieklessen en kunst- en cultuurlessen zal een sterke band tussen de omgeving en de asielzoekers kunnen zorgen. Sociale relaties kunnen gestimuleerd worden door de fysieke omgeving. De kwaliteit van de **natuurlijke omgeving** is een mooi voorbeeld voor interactiestimulatie, denk hierbij aan bijvoorbeeld sportvelden, moestuinen en kinderboerderijen. Daarnaast speelt de stressreducerende natuur een belangrijk rol bij de psychische gezondheid van het asielzoekerscentrum. De aanwezigheid van natuur kan ook het gevoel van **eigenwaarde** laten toenemen en een vorm zijn van **zelfactualisatie** (Dorst, 2005).

FIGUUR 70

Controle – privacy

Sociale contacten, egogerelateerde behoeften, zelfactualisatie & zelftranscendentie

Controle: De **controle** van een bewoner **over de mate van interactie** met de sociale omgeving is op een azc beperkt. Door het delen van een verblijfsruimte met vreemden, is ook de controle over de eigen verblijfplaats erg moeilijk. De bewoners moeten de keuzevrijheid hebben in de mate van hun interactie. Voor deze vorm van controle kan ook de term **privacy** worden gebruikt (Dorst, 2005).

DE VOOR OPVANGCENTRA ESSENTIËLE KWALITEITEN

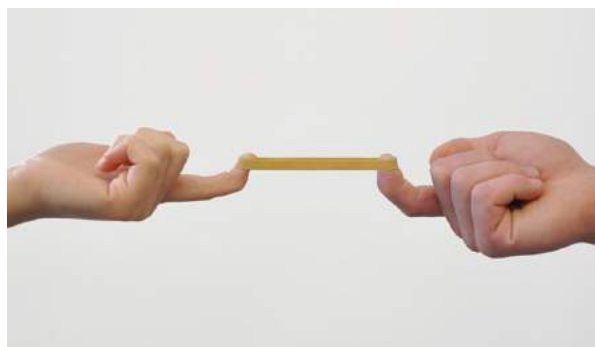

FIGUUR 71

Duurzaamheid

Duurzame leefbaarheid wordt samengesteld door gepercipieerde leefbaarheid, veronderstelde leefbaarheid en de kennelijke leefbaarheid. Bij de gepercipieerde leefbaarheid bepaalt **de mate van waardering van een individu** de leefbaarheid **van een woonomgeving**, de persoonlijke beleving van een individu is de bepalende factor. De *kennelijke* leefbaarheid duidt **de duur van de levenstevredenheid in een omgeving aan, het draait hierbij om de interactie tussen de mens zijn omgeving**. Naast de omgevingskenmerken spelen ook de persoonskenmerken een rol bij de interactie. De veronderstelde leefbaarheid wordt bepaald door **de mate van waarin de omgeving voldoet aan de voorwaarden van de kennelijke leefbaarheid**. De kwaliteit van een woning beïnvloedt de mate gepercipieerde leefbaarheid van een woonomgeving. Voor de gepercipieerde leefbaarheid van een woning zijn dezelfde kenmerken van belang als bij een woonomgeving om de interactie tussen de mens en woonomgeving goed te faciliteren.

Het gebruiken van **duurzame energie** is van belang voor de onafhankelijkheid van het asielzoekerscentrum ten opzichte van de Nederlandse samenleving.

FIGUUR 72

Flexibiliteit

Flexibiliteit is vereist op **woonunit-niveau** voor de opvang van bewoners waarvan de populatie samenstelling onvoorspelbaar is.

Opvanglocaties moeten **multifunctioneel en voor meerdere opvangprogramma's** en opvangbehoeftes ingericht kunnen worden. Het is van belang om de opvanglocaties, vooral bij een lage toestroom asielzoekers, te kunnen herbestemmen.

HOOFDSTUK 7: LOCATIE

Uit de voorgaande hoofdstukken komt de locatie meerdere malen ter sprake. Het is inmiddels duidelijk dat de locatie een groot effect heeft op een mens en zijn behoeften. Voor het vinden van een geschikt locatie voor het vestigen van een azc, zijn er een aantal aspecten waaraan voldaan zal moeten worden. Deze zullen hieronder behandeld worden.

BEREIKBAARHEID LOCATIE

Een goed bereikbaar en bewoond woonomgeving is voor een mens, en met name voor asielzoekers, van essentieel belang. Het is niet alleen van belang ter bevordering van de sociale veiligheid, maar ook ter bevordering van het veilig en menswaardig gevoel die een bereikbaar locatie bij een individu kan oproepen. Uit de gehouden interviews komt naar voren, dat een goed bereikbaar asielzoekerscentrum meer controle geeft over het eigen leven van de bewoners. Reiskosten, reistijd, de afgelegen en/of onveilige route en afhankelijkheid van transportmiddelen zullen daardoor het verlaten van het asielzoekerscentrumterrein niet meer belemmeren. De vrijheid om bezigheden of activiteiten te vinden, ter bevordering van de zelfeffectiviteit, zelfactualisatie, en sociale contacten buiten het azc, worden hierdoor mogelijk gemaakt. Indirect zullen de bezigheden en de nieuwe sociale structuren de gezondheid van de asielzoekers positief beïnvloeden.

Ook voor kinderen en jongeren brengt een bereikbare en bewoonde locatie voordelen. De voordelen betreffen ook hier de veiligheid, controle, sociale behoeften en gezondheid. Om te beginnen worden scholen beter bereikbaar vanuit het azc. Dit heeft een positief effect op het veiligheidsgevoel van zowel de kinderen als hun ouders. Dit versterkte veiligheidsgevoel komt doordat de route naar school bij een beter bereikbaar azc locatie korter wordt, waardoor de kans op ongelukken en incidenten kleiner wordt. Een beter bereikbaar locatie betekent natuurlijk in feite een bewoond gebied, want slecht bereikbare locaties zijn vaak onbewoonde gebieden waar zeer weinig personen naartoe gaan. Door een azc in een bewoond gebied in de stad te vestigen, zal de route naar scholen en overige faciliteiten niet alleen korter worden maar ook veiliger door de sociale controle. Dit biedt de mogelijkheid voor de kinderen om langer en vaker gebruik te maken van de studiefaciliteiten op school en in de stad, zoals de computers en bibliotheek. Ook zullen vrienden van school in de buurt wonen, waardoor de sociale banden buiten schooltijd versterkt kunnen worden. Als de vrijetijdsfaciliteiten goed bereikbaar zijn vanuit het azc, zoals een bioscoop, bowlingbaan, voetbalveld etc., kunnen de jongeren ook daar contacten maken met stadsgenoten en meepraten over de interesses van leeftijdsgenoten. Om de asielzoekers een basis te bieden voor een sociaal-economische succesvolle toekomst, is een stimulerend woonomgeving een geschikt locatie voor een azc. Een verbetering op de veiligheid, sociale behoeften en controle verkleint, bij jong en oud, indirect de kans op gezondheidsproblemen. Voor de veiligheid van de kinderen wordt aangeraden om een azc niet direct aan het water of een drukke autoweg te situeren. Ook is een goede connectie met het openbaar vervoer aanbevolen (Kloosterboer, 2009)

Het vestigen van opvanglocaties in een bewoonde woonomgeving, maakt asielzoekers niet meer anoniem voor de Nederlandse samenleving. De asielzoekers krijgen namelijk een gezicht, en in sommige gevallen zelfs een naam, waardoor zij niet meer als schaduwen in onze samenleving leven. De angsten tussen de twee groepen zullen hierdoor deels vervagen.

SOCIAALECONOMISCH POSITIE BUURT

Woonbuurten kunnen opgedeeld worden in drie categorieën; laaggeconcentreerde buurten, gemengde buurten en hooggeconcentreerde buurten. In laaggeconcentreerde buurten zijn minder dan 5 procent van de bewoners niet- westerse allochtonen. Bij gemengde buurten neemt dit percentage toe naar 5 tot 50 procent. Hooggeconcentreerde buurten hebben te maken met een percentage van meer dan 50 procent niet-westerse allochtonen. Er schijnt een verband te zijn tussen het aantal niet- westerse migranten in een woonomgeving en de sociaaleconomische positie van een woonomgeving. Des te hoger de concentratie niet- westerse migranten in een woonomgeving des te vaker de buurt een lager sociaaleconomische positie heeft. De sociaaleconomische positie beïnvloedt de kans op veiligheid, criminaliteit en verloedering. Ook de omgevingstevredenheid van de bewoners wordt beïnvloedt. Opvallend is dat een gemengde woonomgeving vaker een hoger sociaaleconomische positie heeft dan hooggeconcentreerde of zelfs laaggeconcentreerde woonomgevingen. Een gemengde woonomgeving betekent ook een groter kans op een gemengde contactengroep wat een positief effect heeft op de integratie. In geconcentreerde buurten zijn de sociale contacten eenzijdiger. Door gemengde contacten kunnen de succesvolle mensen in de buurt de minder succesvolle mensen helpen met het bereiken van doelen en om hoger te komen in de maatschappij. De succesvolle buurtbewoners hebben vaak een breed netwerk en beschikken over informatie die de bewoners in een lager sociaaleconomische positie minder snel aan kunnen komen. Overigens kunnen de succesvolle buurtbewoners fungeren als rolmodellen voor de overige bewoners. Een ander voordeel van een gemengde woonomgeving geldt alleen voor autochtonen. Zij hebben in een gemengde woonomgeving een hogere inkomstenstijging in vergelijking met de laaggeconcentreerde en de hooggeconcentreerde woonomgevingen. Voor niet- westerse allochtonen geldt dat in een laaggeconcentreerde woonomgeving de inkomstenstijging hoger is (CBS; Das, Musterd, Vos, & Latten, 2011).

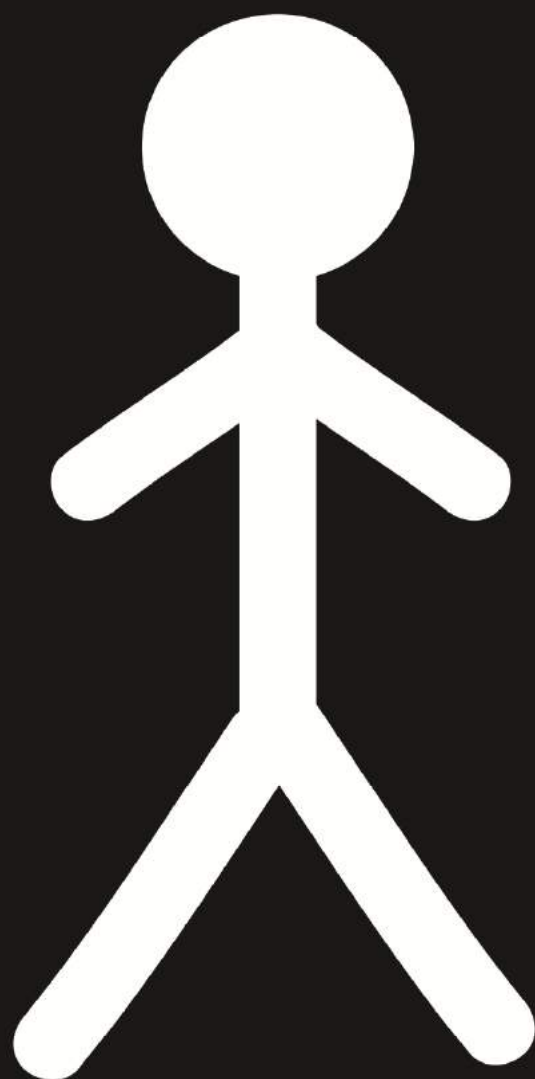
Uit de voorgaande hoofdstukken is te lezen dat vluchtelingen een nieuw leven moeten beginnen in Nederland. Of de vluchtelingen daarin slagen bleek afhankelijk te zijn van het karakter (veerkrachtigheid) van de asielzoekers, de woonomgeving en de duur van het verblijf in een opvang. Een woonomgeving beïnvloedt samen met het menselijk karakter het maatschappelijk succes, armoede en andere maten van sociale uitsluitingen. Een beter woonomgeving heeft een gunstiger effect op de bewoners (CBS). Een woonomgeving stopt niet bij het azc-terrein, het betreft ook de rest van de buurt. Daarom is het van essentieel belang om een gunstig woonomgeving te selecteren bij het vestigen van een azc. Een gemengde woonomgeving schijnt de grootste voordelen met zich mee te brengen zowel voor de autochtonen als voor de niet-westerse allochtonen.

LOCATIEKEUZE IMMIGRANTEN

Migranten vestigen zich na aankomst in Nederland het liefst in een woonomgeving waar ook landgenoten wonen. Het leggen van contacten en netwerken in een woonomgeving met landgenoten is makkelijker. Ook kunnen zij daar direct gebruik maken van de al opgezette sociale structuren en etnische en/of culturele voorzieningen. Na het inwilligen van een asielaanvraag belanden de vluchtelingen in een woning die door een Nederlands gemeente voor hun beschikbaar wordt gesteld. Alle gemeenten zijn wettelijk verplicht om een aantal woningen voor vluchtelingen beschikbaar te stellen. Het aantal woningen per gemeente is afhankelijk van het inwonersaantal in de desbetreffende gemeente. De vluchtelingen hebben ook de mogelijkheid om zelf op zoek te gaan naar een woning, maar het grootste percentage maakt gebruik van de door de gemeentes aangeboden woningen. Hierdoor wonen vluchtelingen direct na het verkrijgen van een verblijfsvergunning verspreid over heel Nederland.

De vier grootste steden van Nederland (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) trekken de meeste migranten. Dit geldt voor zowel de asielmigranten als de overige migranten, hoewel de

oververtegenwoordiging van de asielmigranten in de grootste steden sterk lager ligt dan bij de overige migranten. De vier grootste migrantengroepen in Nederland zijn de Turken, Marokkanen, Surinamers en Antiliaanse Nederlanders. De vier grootste asielmigranten groepen in Nederland zijn, Iraniërs, Afghanen, Irakezen en Somaliërs. Elk stad heeft een ander aantrekkingskracht op migrantengroepen. Amsterdam heeft een sterke aantrekkingskracht op westerse immigranten, Marokkanen en Surinamers. Bij de Turken is er geen sprake van een oververtegenwoordiging in één stad. Amsterdam, Rotterdam en Den Haag hebben ongeveer eenzelfde aantrekkingskracht op Turken. Op Chinezen heeft Rotterdam een aantrekkingskracht. Irakezen en Afghanen zijn voornamelijk oververtegenwoordigd in oost Nederland. Van de grote steden heeft Den Haag een aantrekkingskracht op Irakezen. De Iraniërs wonen vooral in west Nederland en in de vier grote steden. Asielmigranten verhuizen vaker van een autochtone woonomgeving naar een gemengde woonomgeving. Dit is mogelijk te verklaren door de wijze waarop asielmigranten aan hun eerste woning komen. Het blijkt dat zodra de asielmigranten de keuze krijgen om inspraak te hebben op de keuze van een woonomgeving, een geconcentreerdere woonomgeving geselecteerd wordt. Over het algemeen concentreren de immigranten die afkomstig zijn van eenzelfde land zich steeds meer na verloop van tijd, daardoor wonen zij minder vaak in een westerse buurt. Een uitzondering hierop zijn de Surinamers, die zich vaker spreiden. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de Surinamers de enige immigranten groep is die de Nederlandse taal al beheerst, wat mogelijk een groot rol speelt bij de spreiding (Dourleijn et al., 2011; Mulder & Zorlu, 2008).

DEEL 5: CONCLUSIE & DISCUSSIES

FIGUUR 2 EFFECT VEERKRACHT OP MENS (EIGEN ILLUSTRATIE)

CONCLUSIE

Dit onderzoek begon met de vraag “Hoe is de veerkracht en eigenwaarde van asielzoekers te faciliteren in Nederlandse asielzoekerscentra?” te beantwoorden. Het beantwoorden van deze onderzoeksvraag is relevant om vier belangrijke redenen. Ten eerste is dat de huidige opvangwijze een oorzaak is voor psychologische problemen bij asielzoekers. Ten tweede zorgt de huidige opvangwijze voor wederzijdse angsten tussen asielzoekers en de Nederlandse samenleving. Ten derde wordt, als gevolg van de eerste twee redenen, wordt de integratie van de asielzoekers na het verkrijgen van een verblijfsvergunning belemmerd. De vierde reden is gedurende het onderzoek naar voren gekomen, namelijk het beperken van erkende vluchtelingen op hun rechten. Dit is wellicht een tijdelijk probleem, veroorzaakt door de hoge toestroom asielzoekers. De Nederlandse huizenmarkt kan de onvoorziende grote vraag aan woningen voor vluchtelingen niet snel verwerken, waardoor vluchtelingen die in een azc verblijven niet dezelfde mogelijkheden hebben als vluchtelingen die het azc al verlaten hebben.

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn drie deelvragen opgesteld en een achtergrond vraag, deze luiden als volgt:

Deelvraag1: Wat beïnvloedt de veerkracht en de eigenwaarde van een mens?

Deelvraag 2: Wat is het effect van de Nederlandse asielzoekerscentra op de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker?

Deelvraag 3: Welke omgeving en faciliteiten beïnvloeden de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker?

Achtergrond vraag bij het onderzoek: Hoe functioneert het asielbeleid in Nederland?

De eerste deelvraag, *wat beïnvloedt de veerkracht en de eigenwaarde van een mens?*, onderzocht wat veerkracht en eigenwaarde zijn en waardoor deze beïnvloed worden. Veerkracht is het menselijke herstelvermogen, ondanks de ernstige bedreigingen op het aanpassingsvermogen en/of ontwikkelingsvermogen na bijvoorbeeld een trauma. Met copingbronnen, ofwel persoonlijkheidskenmerken, kan een individu zich aan de nieuwe situatie aanpassen. Een van de belangrijkste copingbronnen is eigenwaarde. Twee andere belangrijke copingbronnen zijn meesterschap en zelfeffectiviteit. Om te waarborgen dat een mens in waardigheid kan leven zijn er mensenrechten die vastgelegd zijn in de Nederlandse Grondwet en internationale verdragen. Om de leefbaarheid en de kwaliteit van het leven te waarborgen, zal de menselijke behoefte en ontwikkeling met betrekking tot de omgeving moeten kunnen worden verzadigd. Deze menselijke behoeften kunnen volgens de behoeftehiërarchie van Maslow in zes categorieën worden verdeeld, namelijk: *de fysiologische behoeften, veiligheid, sociale behoeften, egogelateerde behoeften, zelfactualisatie en zelftranscendentie*.

Met de opgedane informatie uit de eerste deelvraag kon vervolgens het tweede deelvraag, *wat is het effect van de Nederlandse asielzoekerscentra op de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker?*, onderzocht worden. Hierbij lag de focus op het effect van asielzoekerscentra op de bewoners, de asielzoekers. Om antwoord te geven op deze vraag zijn drie onderdelen onderzocht. Het eerste onderdeel belicht de mate van voldoening aan de menselijke behoeften in de asielzoekerscentra. Het tweede deel belicht de mate van voldoening aan de menselijke behoeften in ROA-woningen, een tot de jaren '90 gebruikte opvangwoningen. Beide delen zijn met behulp van de zes categorieën van Maslow belicht. In de laatste deel kon met behulp van de door de (voormalige) asielzoekerscentrabewoners getekende levenstevredenheidsgrafieken worden afgelezen hoe de veerkracht van de asielzoekers was voor, tijdens en in sommige gevallen ook na het

asielzoekerscentrum. Ook kon daarmee achterhaald worden welke van de zes categorieën de veerkracht van de (voormalige) bewoners beïnvloedde.

Uit de resultaten blijkt dat hoewel de meeste asielzoekerscentra sinds de opening van het eerste azc in Nederland veranderd zijn, de stressoren die de veerkracht beïnvloeden nog hetzelfde zijn. De conclusie dat de azc's niet voldoen aan vijf categorieën van de menselijke levensbehoefte is zorgwekkend. Aan de zesde categorie, zelftranscendentie, wordt alleen voldaan omdat mensen zich op het azc continue bezig houden met o.a. politiek, geloofsovertuiging en het elkaar onderling helpen. De zelftranscendentie is eerder iets persoonlijks, dan dat het door het azc gestimuleerd wordt. Dit maakt het ook begrijpelijk waarom de geïnterviewden hun verblijfsperiode in een azc als een dieptepunt in hun levenstevredenheidsgrafiek markeren. Een uitzondering hierop zijn de geïnterviewden die als kind in een azc verbleven. Voor deze groep voldeed een azc wel aan enkele categorieën van de menselijke behoefte, waardoor zij het verblijf niet direct als dieptepunt ervaren. De categorieën waaraan voldaan wordt zijn egogelateerde behoeften, zelfactualisatie en zelftranscendentie. Na verloop van tijd beseffen ook de kinderen de ontbrekende categorieën en beginnen daaronder te lijden, waardoor hun veerkracht sterk achteruit gaat. De levenstevredenheid verandert van positief naar negatief. De voldoening aan de categorie sociale contacten bij kinderen blijkt een twijfelpunt. Door school en de georganiseerde activiteiten kunnen kinderen vrij snel sociale contacten maken. Maar als deze contacten, afhankelijk van de verblijfsduur in een azc, bedreigd worden door verhuizingen van de (nieuwe) vrienden worden de sociale contacten negatief beïnvloed. Kinderen beginnen een angst te ontwikkelen voor het aangaan van nieuwe vriendschappen.

Opvallend is dat het verlaten van een azc gepaard gaat met tegenstrijdige emoties. Door het verkrijgen van een verblijfsvergunning heerst er een ongekennde blijdschap, maar dat gaat gepaard met veel verdriet door het achterlaten van de sociale contacten in een azc. De impact van het verlaten van een azc is bijna vergelijkbaar met het achterlaten van de eigen familie. Na het vestigen buiten het azc krijgen mede daardoor zowel kinderen als volwassen een levenstevredenheidsdip. Volwassen krijgen ook met een dip te maken omdat het werken aan de toekomst en inburgeren, vooral na een lang verblijf in een azc, niet altijd even makkelijk gaat. Bij kinderen wordt de dip meer gevormd door de acceptatie op school. Hierbij gaat het niet alleen om klasgenoten maar ook om de docenten. Door het gebrekkig Nederlands bij kinderen kunnen zij hun docenten niet altijd begrijpen, daar kan niet ieder leerkracht mee omgaan.

Het verblijven in een ROA- woning gedurende een deel van de asielprocedure tot de jaren '90, werd positief ervaren door de voormalige asielzoekers. Dit blijkt niet alleen uit de gehouden interviews, maar ook uit literatuur. Hoewel men in een ROA-woning nog steeds onduidelijkheid over de verblijfsvergunning heeft, wordt daar wel voldaan aan alle zes behoeftecategorieën van Maslow. De kansen gedurende het verblijf in een ROA-woning is veel groter, dan op een azc. Dit komt niet alleen doordat de locatie van een ROA-woning in een Nederlandse woonwijk was, maar ook door het meesterschap die mensen over het eigen leven toen hadden.

De benodigde faciliteiten om de veerkracht en eigenwaarde van asielzoekers positief te beïnvloeden in een azc is nog het onbeantwoorde deel van de hoofdvraag "Hoe is de veerkracht en eigenwaarde van asielzoekers te faciliteren in Nederlandse asielzoekerscentra?". Dit wordt door middel van de derde deelvraag, *welke omgeving en faciliteiten beïnvloeden de veerkracht en eigenwaarde van een asielzoeker*, beantwoord. Dit wordt met behulp van de resultaten van de voorgaande vragen gedaan. De verblijfsperiode in een azc is voor asielzoekers een transitiefase. Dat is een fase waarbij bestaande structuren, gebruiken en gedachtegangen worden afgebroken en vervangen door nieuwe, waardoor extreme veranderingsprocessen plaatsvinden. De transitiefase is tevens ook een liminaliteitsfase, wat een overgangsfase is waarbij een persoon afgescheiden is van zijn vertrouwde context, en nog niet is gevestigd in een nieuw structuur. Deze fase heeft zowel een negatieve als een positieve kant. De negatieve kant is dat gedurende de liminaliteitsfase een persoon kwetsbaar is, zowel op sociaal als psychisch vlak. Hierdoor is men niet in staat zijn rol, status of groep te bepalen, wat voor

een gevoel van leegte en eenzaamheid zorgt. De positieve kant is dat in deze fase men zich kan ontketen van de voorheen aanwezige sociale druk, die door oude limiterende structuren veroorzaakt werden. Dat leidt tot het vrijer denken en een toekomstbeeld. Het is daarom van uiterst belang om de limitaliteitsfase van de positieve kant te stimuleren in een azc. Dit om de ontwikkeling van de bewoners aan de negatieve kant zo min mogelijk de kans te geven. Helaas ontwikkelen veel asielzoekers in de huidige opvangcentra zich in de negatieve zin van de limitaliteitsfase. Dit komt door het gebrek aan voldoening in de behoeftecategorieën.

Om in de menselijk behoeften te voorzien is een duurzaam leefbare woonomgeving nodig. Duurzame leefbaarheid wordt samengesteld door gepercipieerde leefbaarheid, veronderstelde leefbaarheid en de kennelijke leefbaarheid. Bij de *gepercipieerde leefbaarheid* bepaalt de mate van waardering van een individu de leefbaarheid van een woonomgeving, de persoonlijke beleving van een individu is de bepalende factor. De *kennelijke leefbaarheid* duidt de duur van de levenstevredenheid in een omgeving aan, het draait hierbij om de interactie tussen de mens en zijn omgeving. Naast de omgevingskenmerken spelen ook de persoonskenmerken een rol bij de interactie. De *veronderstelde leefbaarheid* wordt bepaald door de mate van waarin de omgeving voldoet aan de voorwaarden van de kennelijke leefbaarheid. De kwaliteit van een woning beïnvloedt de mate van gepercipieerde leefbaarheid van een woonomgeving. Het streven om in de menselijke behoeften van de asielzoekers te voldoen, is door het creëren van een leefomgeving waarbij de kennelijke leefbaarheid positief is. Voor een ontwerper is het creëren van omgevingskenmerken die de veronderstelde leefbaarheid ondersteun, waardoor de gepercipieerde leefbaarheid positief beïnvloed wordt. Daardoor ontstaat de gewenste interactie tussen de bewoners en de omgeving, wat het streven is in de kennelijke leefbaarheid.

De gepercipieerde leefbaarheid van de huidige opvangcentra door de bewoners is zeer negatief. Dit is ook duidelijk afleesbaar in dit onderzoek opgenomen levenstevredenheidsgrafieken. Dit komt doordat de bewoners het azc en de daarbij behorende omgeving niet als hun thuis beschouwen. Om een plek als thuis te ervaren, moet het voldoen aan de volgende zes aspecten: *veilige haven, veronderstelling van eigen bestaan, identiteit, verbondenheid, warmte en fysiek geschikt zijn*. Een gebrek aan deze aspecten heeft een negatief effect op de veerkracht en dus de levenstevredenheid van een mens. Het ontbreken van een aspect kan ertoe leiden dat mensen die een dak boven het hoofd hebben alsnog thuisloos zijn. Dit is helaas ook het geval in de Nederlandse opvangcentra. Een thuis laat de bewoner eigendomschap, geluk, zelfexpressie en goede relaties binnen de woning, ervaren waardoor de levenstevredenheid en daardoor ook de veerkracht positief beïnvloed wordt.

Als de veronderstelde leefbaarheid de aspecten van een thuis ondersteunt, wordt de veerkracht van de asielzoekers positief beïnvloed. De benodigde elementen om in de veronderstelde leefbaarheid van asielzoekers te voorzien, zijn onder te verdelen in acht categorieën. Het gaat hierbij om *kwalitatief binnenmilieu, stimulatie sociale interactie, veiligheid, natuur, controle in de privacy, controle in de identiteit, flexibiliteit en duurzaamheid*. Hierbij geldt dat de locatiekeuze van een opvangcentrum gebaseerd moet worden op de bereikbaarheid, de sociale economische positie en een gemiddeld percentage immigranten. Door deze elementen te faciliteren, zal voldaan worden aan de menselijke behoeften, waardoor de veerkracht en eigenwaarde positief beïnvloed worden. Dit zal uiteindelijk tot een herstel van de veerkrachtigheid en eigenwaarde van een mens, in dit geval de asielzoeker, resulteren.

DISCUSSIES

Uiteindelijk maken de termen asielzoeker en Nederland in de hoofdvraag niet uit. Dit onderzoek laat in feite zien wat een mens in het algemeen nodig heeft om zijn of haar veerkracht en eigenwaarde te behouden. Het land van herkomst, leeftijd of geslacht beïnvloeden de resultaten niet. Wat dit onderzoek ook laat zien, is wat het effect op een mens is bij een gebrek aan voldoening van de menselijke behoeften. Door het gebruik van de termen asielzoekers en Nederland, kan geconcludeerd worden dat de Nederlandse asielzoekerscentra niet de menselijke behoeften bevredigen. Door het beantwoorden van de deelvragen zijn er een aantal discussiepunten over de asielopvang.

MENSENRECHTEN VS PRAKTIJK ASIELOPVANG

De verstrekkingen en verplichtingen bij een asielopvang voldoen op papier aan de menselijke behoeften. De bewoners hebben een dak boven het hoofd, kunnen zich wassen, krijgen maaltijden en/of weekgeld om eigen levensbehoeften te voorzien. Opvangcentra bieden de veiligheid die asielzoekers zochten, namelijk de veiligheid die in eigen land ontbrak. Sociale contacten worden onder de bewoners gestimuleerd door georganiseerde activiteiten en sportfaciliteiten op het azc-terrein. Zelfactualisatie is mogelijk door onder andere de gegeven training in basaal Nederlands. Asielzoekers hebben het recht om te werken, sociale contacten aan te leggen, deel te nemen aan culturele activiteiten en om vrijwilligerswerk te verrichten. Al deze aspecten zouden ongetwijfeld de egogerelateerde behoefte van een asielzoeker positief beïnvloeden. Daardoor zou uit de informatie op papier vastgesteld kunnen worden dat opvangcentra de mensenrechten niet schenden. De hierboven benoemde punten zijn inderdaad voor asielzoekerscentrabewoners mogelijk, maar uit het onderzoek blijkt dat de realiteit in opvangcentra niet zo rooskleurig is. Dingen werken in de praktijk totaal anders, waardoor vijf van de zes behoeftecategorieën in asielzoekerscentra niet bevredigd worden. Een goed voorbeeld is de mogelijkheid om te werken en vrijwilligerswerk te verrichten. Het niet beheersen van een zelfde communicatietaal als de werkgever (Nederlands/Engels), de onbekende beschikbaarheidperiode en de bijkomende kosten voor de werkgever bij het aanvragen van een tewerkstellingsvergunning, zijn in de praktijk allemaal obstakels. De mensenrechten worden door dergelijke manoeuvres omzeild, waardoor asielzoekerscentra de mogelijkheid om te kunnen voldoen aan de menselijke behoeften belemmeren. Dit gebeurt niet alleen door de verstrekkingen en verplichtingen in asielzoekerscentra, maar ook door de vestigingslocaties van de centra.

De opgenomen artikelen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) beschermen de menselijke rechten, dus ook de rechten van asielzoekers. Dat betekent dat de bewoners van asielzoekerscentra het recht hebben om in een sociale en culturele omgeving te wonen. Een omgeving waarbij de mogelijkheid tot ontplooiing aanwezig is, en stimulerend is. Bij het lokaliseren van een asielzoekerscentrum spelen dus onderwijsinstellingen, werkgelegenheid, culturele activiteiten en sociale contacten een belangrijke rol. Indien deze niet aanwezig zijn, zullen de daarvoor benodigde faciliteiten gecreëerd moeten worden. Dit is helaas bij de huidige opvangcentra niet naar toebehoren gerealiseerd. Het recht op rust en eigen vrije tijd is in de azc's in overmaat aanwezig, waardoor het averechts werkt. De bewoners worden juist hierdoor onrustig. De waardering van anderen en de eigen capaciteiten zijn bepalende elementen voor de eigenwaarde. Doordat de eigen capaciteiten niet benut kunnen worden, keldert de eigenwaarde. Door het gehanteerde opvangbeleid probeert de overheid asielzoekers zo min mogelijk te laten hechten aan Nederland. Hierdoor worden de mensenrechten in feite omzeild. Bovendien heeft deze aanpak van bemoediging voor onthechting een negatief effect op de Nederlandse samenleving. Bij aankomst in Nederland hebben asielzoekers de wil om iets voor het

land te betekenen, maar als zij eenmaal onthecht raken verdwijnt ook hun wil tot betrokkenheid. Met als gevolg dat asielzoekers een passieve houding krijgen. Als mensen eenmaal onthecht raken, dan is het moeilijk om dat ongedaan te maken. Dit is vooral een probleem voor de Nederlandse samenleving als asielzoekers een verblijfsvergunning krijgen. De vraag is wat zwaarder weegt, mensenrechten of de hechting van asielzoekers aan Nederland? En is het terecht om te vrezen voor bewoners die een prettig periode in Nederland ervaren, door alleen de mogelijkheid te krijgen om aan hun menselijke behoeften te kunnen voldoen nadat zij traumatische gebeurtenissen achter de rug hebben? Het zou misschien zelfs kunnen dat uitgeprocedeerde asielzoeker juist sneller het land verlaten bij een opvang waar daadwerkelijk voldaan wordt aan alle menselijke behoeften. De stap zou wellicht makkelijker zijn als een opvang met bijv. zelfactualisatie het voor de bewoners mogelijk maakt om een vak te leren in Nederland, dat ook bruikbaar is in andere landen waaronder het thuisland. Menselijke levens zouden niet tot stilstand moeten worden gebracht, maar juist een richting moeten krijgen. Dit lukt alleen als er mogelijkheden tot een richting gegeven worden. Uit de levenstevredenheidsgrafieken van de geïnterviewden blijkt dat alleen diegenen die een richting in hun leven kregen een bijdrage leveren aan de Nederlandse samenleving. Asielzoekers met een opleiding en/of werkervaring, staan tijdens hun verblijf stil in hun vak kennis en vaardigheden gaan eerder achteruit. Zij verliezen in de asielzoekerscentra de eigen capaciteiten die als bagage vanuit het vaderland naar Nederland zijn meegebracht, doordat zij deze gedurende hun asielprocedure niet hebben kunnen toepassen. Dit leidt tot onzekerheid en kan zelfs tot het verlies van de eerder opgedane kennis als consequentie hebben. Zodra iemand na een langdurig verblijf uitgeprocedeed wordt, zal diegene niks meer hebben om op terug te vallen. De uitgeprocedeerde asielzoekers hebben in dat geval niks in Nederland erbij geleerd dat hen kan dienen in een ander land, en wat diegenen al beheersten is verloren gegaan. Deze mensen zijn op dat moment letterlijk en figuurlijk nog verder van huis dan bij aankomst in Nederland. Dan is de stap inderdaad moeilijk om Nederland te verlaten.

Asielzoekers worden vaak als een kostenpost gezien, waar het Nederlandse belastinggeld naartoe gaat. Het zou misschien verstandiger zijn om asielzoekers te verplichten om deel te nemen aan actualisatie mogelijkheden, dan het hanteren van het huidige beleid. Dit zal niet alleen uiteindelijk asielzoekers dienen maar ook de Nederlandse overheid en samenleving. Vooral als asielzoekers kunnen werken of deelnemen aan culturele activiteiten. Door het verplicht te werken wordt de kans om in ieder geval alle menselijke behoeften te bevredigen groter. Het in dienst nemen van asielzoekers is een te ingewikkeld proces, waardoor momenteel asielzoekers aangenomen worden om zwart werkt te verrichten. Door deze aanpak loopt de overheid geld mis. Het mogen werken zorgt ervoor dat de Nederlandse overheid minder kosten maakt om asielzoekers te onderhouden. Bovendien kan een dergelijke verplichte maatregel ook afschrikwekkend zijn voor een aantal asielzoekergroepen, waardoor zij zich niet hechten aan Nederland. Om de kosten van de Nederlandse overheid nog meer terug te dringen zou een zelfvoorzienend opvangcentrum een oplossing kunnen zijn. In dat geval blijft de vraag of de samenleving dan geen problemen zal hebben met asielzoekers.

Bij het selecteren van de faciliteiten, ongeacht aanwezig in omgeving of nog te creëren, zal rekening gehouden moeten worden met de capaciteiten van de continue veranderende bewoners. Alle geïnterviewden gaven het gebrek aan nuttige tijdsbesteding, in de vorm van onderwijs of werk, aan als groot gemis. Hieruit blijkt dat de wil vanuit de asielzoekers er is, maar de mogelijkheden zeer beperkt zijn. Om de realiteit te veranderen zullen werkfaciliteiten in azc's opgenomen moeten worden. Deze werkgelegenheden kunnen als tijdelijk gezien worden, tot er een beter kans zich aanbiedt. Van de op te nemen werkfaciliteiten moet er minimaal één gecreëerd worden die ongeacht nationaliteit, educatie, geslacht en leeftijd interessant blijft. Hierdoor blijft deze faciliteit te allen tijde werkzaam, ongeacht de continue veranderende bewoners. De overige werkfaciliteiten kunnen, samen met de continue veranderende bewoners van het azc opgezet worden waarbij de op dat moment aanwezige capaciteiten gestimuleerd en benut kunnen worden. Het belangrijkste is om op geen enkel moment te vergeten dat het om gewone mensen gaat.

VEERKRACHT ASIELZOEKERS IN RELATIE MET WOONOMGEVING

Dit onderzoek toont dat de afgelegen opvanglocaties mede de oorzaak zijn bij het belemmeren van de menselijke behoeften van asielzoekers. De afgelegen locaties helpen bij de gedachte die heerst om asielzoekers zo min mogelijk te laten hechten aan Nederland. Een goede locatie brengt mogelijkheden voor asielzoekers. Een greep daarvan zijn mogelijkheden tot betere sociale contacten waar wederzijds baat bij kan zijn, meer en beter werkgelegenheid en actualisatiemogelijkheden. Maar alleen een goede locatie, zorgt niet direct voor betere mogelijkheden. Een voorbeeld dat dit laat zien is het asielzoekerscentrum in Winterswijk. Dit opvangcentrum sluit aan op een Nederlandse woonwijk, maar de sociale interactie blijft achterwege. Hoewel Nederlanders door het opvangterrein wandelen, is er geen sprake van directe acceptatie van de buurtbewoners. De aanwezige faciliteiten op het opvangterrein, zoals een kapper, werden alleen gebruikt door de asielzoekers. De geïnterviewde Memo, die voor een lange periode in het azc Winterwijk verbleef, begon zeer langzaam maar zeker steeds meer kansen te krijgen om zich te kunnen ontwikkelen. Dit gebeurde niet door de directe Nederlandse buurtbewoners, maar door organisaties en faciliteiten niet erg ver van het opvangcentrum.

Vanaf het begin van het onderzoek werden door meerdere mensen de vraag gesteld of asielzoekerscentra daadwerkelijk nodig zijn. Zou het niet beter zijn om mensen te huisvesten in gewone woningen, zoals wat voor het ontstaan van de COA gebeurde? Het stellen van deze vraag is ook terecht. Asielzoekers een woning toewijzen in een Nederlandse woonwijk betekent dat zij gelijk behandel worden als een burger van het land. Asielzoekerscentra hebben namelijk vrij snel een negatief aanzien door de samenleving, omdat de bewoners allemaal asielzoekers zijn. Het niet als onderdeel van de maatschappij gezien. Door asielzoekers in woonwijken over het hele land op te nemen, worden asielzoekers anoniem en maken zij meer kans om snel te integreren. Bovendien kunnen asielzoekers in een woonwijk makkelijker gebruik maken van de al aanwezige faciliteiten. Het kiezen voor een dergelijke oplossing lijkt ideaal. Toch is dat niet het geval. Door asielmigranten gezamenlijk op te vangen kunnen zij elkaars steun en toeverlaat zijn gedurende het asielprocedure. Iedereen in het centrum heeft ongeveer hetzelfde meegemaakt en ongeveer dezelfde problemen. Asielzoekers kunnen zich identificeren met anderen in het opvangcentrum. Bovendien staat iedereen in een azc open voor nieuwe sociale contacten, wat in een gewone woonwijk (tegenwoordig) niet meer snel het geval is. Het is al helemaal fijn als er ook landgenoten in het azc opgevangen zijn. Hoe negatief de tijd in een asielzoekerscentrum ervaren wordt, afscheid nemen van de medebewoners in het centrum wordt als vreselijk beschouwd. De asielmigranten beschouwen de medebewoners van de asielopvang als tweede familie, waar zij na het verlaten van hun thuisland ook afscheid van moeten nemen. Dit gevoel is erg belangrijk om moeilijkheden te doorstaan, maar onmogelijk realiseerbaar in een normale Nederlandse woonwijk. Het lijkt erop dat een opvangcentrum erg relevant is in de transitiefase van de asielzoekers, waardoor niet direct de vertrouwde context afgebroken wordt maar geleidelijk.

Het vestigen van een opvangcentrum aan de rand van een woonwijk blijkt uit het azc Winterswijk enigszins voordelen te hebben, maar niet helemaal zoals gewenst. Dit brengt een andere gedachte op gang. Het is relevant om opgevangen te worden met lotgenoten, maar het is niet belangrijk om het hele complex alleen voor asielzoekers bestemd te maken. Wellicht zou een combinatie van asielmigranten en Nederlanders in één complex de transitiefase ofwel liminaliteitsfase van de asielzoekers zelfs positief kunnen beïnvloeden. Buitenstaanders krijgen de indruk bij de huidige azc's dat de faciliteiten op een opvangterrein alleen bestemd zijn voor asielzoekers. Dit kan doorbroken worden mede door het combineren van asielmigranten met Nederlanders.

Een ander reden waarom buitenstaanders niet snel gebruik maken van de faciliteiten op een opvangterrein is omdat een anonieme uitstraling hebben naar de woonomgeving. Er wonen veel nationaliteiten in een centrum, maar deze zijn van buiten (en ook van binnen) niet zichtbaar. Deze anonimiteit moet zowel op het woningniveau als op het omgevingsniveau doorbroken worden, voordat het geaccepteerd kan worden. Asielzoekerscentra hebben een diversiteit in culturen, deze heterogeniteit kan tot anonimiteit leiden en daardoor een bedreiging zijn voor de sociale controle en dus de veiligheid. Het is belangrijk dat de bewoners hun eigen identiteit in zowel hun woning als de woonomgeving uit kunnen drukken. De controle hebben over het ingrijpen in de verblijfsruimten en omgeving is bij identiteitsvorming van groot belang. Dit helpt bij het verpersoonlijken van een woonomgeving en stimuleert de betrokkenheid, verbondenheid en leesbaarheid in een woonomgeving. Indien de verschillen herkenbaar gemaakt worden in de woonomgeving, kunnen deze een betekenis krijgen. Hierdoor zullen verschillen geaccepteerd en een onderdeel worden van de identiteit van de woonomgeving. Dat zorgt op zijn beurt voor een hogere eigenwaarde bij de bewoners van niet alleen het asielzoekerscentrum maar ook van de woonomgeving. Het schijnt dat identiteit beter scoort dan een aantrekkelijk woonomgeving. Als de verschillen geaccepteerd worden zullen ook de sociale relaties onder de buurtbewoners toenemen.

Dit brengt een belangrijk vraagstuk voor een ontwerper naar voren. Hoe kan een asielzoekerscentrum met een diversiteit aan nationaliteiten, dat onder continue veranderingen staat, de identiteit van de bewoners uitstralen? Een aandachtspunt is dat het niet alleen belangrijk is dat asielzoekers zich kunnen identificeren met het opvangcentrum, maar ook de Nederlandse samenleving. Dit bevordert de acceptatie van beide kanten. Bovendien brengt dit een ander voordeel met zich mee. Mochten in de toekomst huisvesting voor asielzoekers overbodig worden, dan kunnen deze door andere doelgroepen in gebruik kunnen worden genomen met zo minimaal mogelijke aanpassingen. Dit kan alleen als ook Nederlanders zich met het gebouw kunnen identificeren. Daarnaast moet de woonomgeving een uitstraling hebben waarbij aanpasbaarheid gestimuleerd wordt, zodat de bewoners de controle kunnen hebben over het ingrijpen in de woonomgeving. Leesbaarheid is een belangrijk aspect in de woonomgeving, dat bereikt kan worden met behulp van zoneringen. Het is belangrijk dat niet alle nodige faciliteiten op het opvangterrein aanwezig zijn. Asielzoekers willen graag een nieuwe omgeving verkennen, dit moet gestimuleerd worden.

VEERKRACHT ASIELZOEKERS IN RELATIE MET WONING

Het ontwerpen van een woning voor asielzoekers is een complex vraagstuk. De bewoners van asielzoekerscentra zijn altijd onbekend. Momenteel (op het moment van onderzoek) zijn de bewoners voornamelijk alleenstaande mannen van Syrië en Eritrea, maar de ervaring leert dat dit in de komende jaren zeker zal veranderen. Het lastigste voor een architect is het ontwerpen voor een onbekend doelgroep. Nu zijn woningen voor alleenstaande mannen nodig, maar over een aantal jaren kunnen de bewoners van opvangcentra voornamelijk gezinnen zijn. Daarnaast is het ook altijd onbekend welke nationaliteiten opgevangen worden in een asielzoekerscentrum. Dit terwijl het belangrijk is dat elk persoon zijn identiteit kwijt kan in zowel in een woning als in de woonomgeving. Zonder kennis over de identiteit van de bewoners zal een geschikt woning, en natuurlijk woonomgeving, creëren erg lastig zijn.

Een probleem van de huidige opvangcentra is dat deze niet kunnen reageren op de zeer onvoorspelbare asielzoekers toestroom. Een toegepaste oplossing om daarmee om te gaan is door in elk opvangcentrum verschillende type woningen te bouwen. Het positieve van deze aanpak is dat een opvangcentrum met verschillende type woningen te allen tijde een aantal asielzoekers op kan vangen in de voor hun doelgroep bestemde type woning. Het azc Dronten heeft voor een dergelijke oplossing gekozen, wat ogenschijnlijk voor COA één van de beste azc is. Toch brengt deze oplossing twee belangrijke nadelen met zich mee. Het eerste nadeel is dat het azc Dronten wel verschillende type woningen heeft, maar er is een kans in de toekomst dat er op een gegeven moment in alle type woningen gezinnen moeten wonen. Dus ook in de woningen die in eerste instantie niet geschikt zijn voor gezinnen. Het aanbod van een gevarieerd type woningen, zoals in Dronten, kan niet altijd voldoen aan de vraag. Het aanbod is namelijk niet aanpasbaar aan de vraag. Daarbovenop komt het dat men een voorkeur heeft om asielzoekers zoveel mogelijk gelijk te behandelen, dit om problemen onder asielzoekers te voorkomen. Dit geldt ook voor de woningen. Hierdoor lijkt een gevarieerd type woningen niet het meest ideale oplossing.

De flexibele beperking van opvangcentra om in te spelen op de woningvraag bij een stijgende of dalende asielzoekers toestroom, is in feite een groot probleem. Stel dat het aantal asielzoekers in de komende jaren flink afneemt, waardoor het aantal op te vangen asielzoekers in Dronten gehalveerd wordt. Hoe zal de COA dit aanpakken? Zal er besloten worden om alsnog in elke woning acht personen te huisvesten, waardoor een aantal leegstaande woningen op het terrein komen te staan? Of zal er besloten worden om in elk woning drie á vier personen te huisvesten in plaats van acht personen? Dit om te voorkomen dat er een aantal woningen op het terrein leeg komen te staan. Valt de keuze op de eerste optie, dan neemt de sociale veiligheid op het terrein af. Bovendien is het belachelijk om mensen op elkaar te laten wonen als de ruimte er is. Valt de keuze op de tweede optie, dan zullen een aantal kamers per woongebouw leegstaan zonder dat de bewoners daar efficiënt gebruik van kunnen maken door het kleine aantal vierkante meters. Maar hoogstwaarschijnlijk zullen de bewoners de sleutels van de leegstaande kamers niet eens ontvangen. Bij beide opties is het zonde van de leegstaande ruimte dat niet efficiënt gebruikt kan worden. Een grote onverwachte toestroom asielzoekers, wat momenteel het probleem in Nederland is, brengt ook problemen met zich mee. Doordat de woningen in de opvangcentra vol zitten en niet de mogelijkheid hebben om aan de onvoorziene omstandigheden aangepast te worden, moet men plotseling improviseren en noodplannen bedenken om iedereen zo snel mogelijk te kunnen voorzien van in ieder geval een onderdak.

Een tweede probleem is dat in de huidige opvangcentra absoluut geen mogelijkheid is, en daar ook geen kans voor gegeven wordt, op identiteitsvorming op een azc. De identiteitloze woningen is een grote zwakte in de huidige opvangcentra. Het is belangrijk dat de bewoners hun eigen identiteit in zowel hun woning als de woonomgeving uit kunnen drukken, zoals bij het vorige discussiepunt is aangegeven. De bewoners moeten de mogelijkheid krijgen om de controle uit te oefenen in hun woning, waardoor zij deze verpersoonlijken. Doordat

dit de betrokkenheid en verbondenheid stimuleert, worden de woningen ook beter onderhouden door de bewoners. De keuze om identiteitloze woningen te bouwen als opvangcentra, is begrijpelijk. Zo kunnen asielzoekers van alle nationaliteiten in het heden en in de toekomst opgevangen worden, zonder dat er veel aanpassingen aan het opvangcentrum moet gebeuren. Maar deze keuze mag alleen gemaakt worden als de identiteitloosheid van de woningen als een sterktepunt van het opvangcentrum uit wordt gewerkt, waardoor het niet als een zwaktepunt ervaren wordt zoals het momenteel helaas wel het geval is. Een mogelijkheid om van de identiteitloosheid een sterktepunt te maken, is door de bewoners zoveel mogelijk de vrijheid en controle te geven om naar eigen wens, cultuur en/of identiteit de woning in te richten. Dit moet bereikt worden met minimale middelen, zodat geen onnodige stressoren bij asielzoekers ontstaan en geen onnodige overlast bij de COA- medewerkers en de burens.

Bij het ontwerpen van asielzoekerswoningen is het aantal bewoners per woning moeilijk te bepalen. Soms kunnen acht personen prima met elkaar overweg in een woning, en soms brengen drie personen in een woning tot grote frustraties. Het aantal bewoners per woning is niet van te voren te bepalen, maar het moet aan de omstandigheden, personen en situatie aangepast worden. Mede hierdoor blijkt flexibiliteit belangrijk te zijn. Dit geldt ook voor het opvangcapaciteit probleem als bij het identiteitsvorming probleem. Door het oplossen van alle drie de problemen, wordt voldaan aan met name de egogelateerde behoeften. Indirect zal dit ook invloed hebben op alle overige menselijke behoeften. Door het voeden van de eigenwaarde van een mens zal de tevredenheid over de woning toenemen. Hierdoor zullen de fysiologische behoeften en veiligheid positiever beoordeeld worden. Daarnaast zal door bij een stijgende eigenwaarde de stap om sociale contacten te bevredigen sneller genomen worden. Leesbaarheid van de woning is ook van essentieel belang, dit kan o.a. bereikt worden door zoneringen.

RELEVANTIE ONDERZOEKSRESULTATEN EN VERVOLGONDERZOEK

De focus van dit onderzoek is uiteindelijk voornamelijk komen te liggen op het tweede deelvraag, het effect van asielzoekerscentra op de bewoners gedurende het asielpprocedure en daarna. Tijdens het verzamelen van literatuur voor dit onderzoek bleek de informatie met betrekking tot vooral het effect van asielzoekerscentra bij verblijfvergunninghouders te ontbreken. Bovendien wordt er tegenwoordig steeds meer aandacht besteedt aan asielzoekerkinderen en het voldoen aan de kinderrechten, maar het onderzoek naar volwassen asielzoekers en hun menselijke rechten is nog achtergesteld. Dit is zeer spijtig, want volwassenen hebben het in feite moeilijker dan kinderen. Bovendien kan de veerkracht van een kind niet losgezien worden van de volwassenen, die een groter asielzoekergroep vormen dan de kinderen. De veerkracht van een kind is gekoppeld aan de veerkracht van de ouders. Kinderen worden sterk beïnvloed door de manier waarop hun ouders en hun directe omgeving omgaat met de nieuwe situatie. De resultaten van dit onderzoek, die met behulp van door ontwerpers gebruikte methodes zijn verkregen, maken duidelijk dat asielzoekerscentra de veerkracht ruïneren en wat de oorzaken en gevolgen daarvan zijn. Ook wordt uit dit onderzoek duidelijk hoe de negatieve effecten voorkomen kunnen worden. Daarnaast is dit onderzoek relevant om de discussie op te wekken over huidige opvangstrategie, in de hoop dat deze in de toekomst verbeterd wordt. De relevantie van dit onderzoek is mogelijk niet alleen beperkend tot de doelgroep asielzoekers. De onderzoeksresultaten tonen namelijk ook wat het effect op een mens is als diegene beperkt wordt in de menselijke behoeften, met name in combinatie met onzekerheid over het toekomst perspectief. Daarom kunnen deze resultaten mogelijk ook voor andere groepen relevant zijn.

Dit onderzoek is ook relevant omdat het toont dat een opvang waarbij de menselijke behoeften minder belemmerd worden, voordelen met zich meebrengt voor zowel de Nederlandse samenleving als voor de asielzoekers. Dit wordt zowel zichtbaar bij vluchtelingen die in een ROA- woning verbleven als bij vluchtelingen die in een asielzoekerscentrum in de buurt van een Nederlandse wijk verbleven. Een vervolgonderzoek waarbij de veerkracht van ROA-woningen bewoners dieper wordt onderzocht en vergeleken met de huidige asielopvang is sterk aan te raden. Het zou helemaal waardevol zijn als ook de veerkracht van asielzoekers die tot 1987 in Nederland kwamen gemeten kan worden. Tot 1987 waren namelijk geen opvangcentra en kregen asielzoekers direct een woning toegewezen met een uikering voor werkeloze burgers.

Om de verkregen onderzoeksresultaten met betrekking tot veerkracht en de aspecten die dat beïnvloeden te verbreden, zou een grootschaliger vervolgonderzoek geadviseerd. Niet alleen een vervolgonderzoek waarbij meer asielzoekers met diverse nationaliteiten en leefstijlen geïnterviewd worden, maar juist ook een vervolgonderzoek waarbij meerdere asielverlenende landen betrokken worden. De relevantie is natuurlijk om de betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten te garanderen, en om te achterhalen welke elementen in het andere landen de veerkracht van asielzoekers positief of negatief beïnvloeden om daarvan lessen te trekken.

Hoewel in dit onderzoek ook het effect van de omgeving onderzocht is, blijft de inhoud beperkt. Het is een onderwerp op zich dat in een vervolgonderzoek verder uitgelicht moet worden. Met de resultaten van dat onderzoek kunnen betere ontwerpbeslissingen genomen worden die ten voordele van elk mens zijn, en voor asielzoekers in het specifiek. Hierbij wordt bedoeld op een onderzoek waarbij o.a. identiteit, privacy en vromentaal dieper wordt onderzocht en waarbij ook op de details wordt ingegaan, zoals kleur en materialisatie.

LITERATUURLIJST

- 9292.nl. Retrieved 24 april, 2015, from www.9292.nl
- AD. (2015). Italië: Europa kijkt weg bij systematische afslachting. *Algemeen Dagblad*. Retrieved from <http://www.ad.nl/ad/nl/1013/Buitenland/article/detail/3965859/2015/04/19/Bijna-700-doden-na-nieuw-bootdrama-met-vluchtelingen.dhtml>
- Alkema, E. (2006). *Meer dan onderwijs*: Van Gorcum.
- Amnesty International. from <https://www.amnesty.nl/mensenrechten/encyclopedie/asiel>
- Becker, D. (2002) *How Resilience Works*/Interviewer: D. Coutu. (Vol May), Harvard Business Review.
- Bender, W., & Vastgoed & Capaciteit. (2012). Ruimtelijk Programma van Eisen Opvanglocaties COA (pp. 58): Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).
- Benschop, L. (2015). Kabinet gaat in gesprek met VN-rapporteur om bed, bad, brood-akkoord. from <http://www.nu.nl/politiek/4037451/kabinet-gaat-in-gesprek-met-vn-rapporteur-bed-bad-brood-akkoord.html>
- Bergh, van den E. . (2015). Beleidsmedewerker UAF.
- Böcker, A. (1998). Gedogen als instrument van het Nederlandse asielbeleid: Migrant studies.
- Canonsociaalwerk. (2013). Opvang vluchtelingen in asielzoekerscentra (azc's). Retrieved 3 februari 2015, from http://www.canonsociaalwerk.eu/nl_mo/details_verwant.php?cps=1&verwant=225
- Caskakin, H., Bernardo, F. (2012). *The Role of Place Identity in the Perception, Understanding, and Design of Built Environment*. Bentham Science Publishers.
- CBS. *Jaarrapport Integratie 2010*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).
- COA. Retrieved 10 augustus 2015, from <http://www.coa.nl>
- COA. (2012a). *COA-Informatiemap*: COA.
- COA. (2012b). *De opvang: stap voor stap, vanaf 1 juli 2010*: COA.
- College voor de rechten van de mens. from <http://www.mensenrechten.nl/>
- Das, M., Musterd, S., Vos, de S, & Latten, J. (2011). Maakt het uit waar je woont? Sociale stijging en invloed van de buurt. *Bevolkingstrends*, 11(1), 62-67.
- De Telegraaf. (2011). Dorpsbewoners bang voor pinnende asielzoekers. *De Telegraaf*. Retrieved from <http://www.telegraaf.nl/binnenland/article20176419.ece>
- De Werkelijkheid. Retrieved 25 februari, 2015, from <http://www.werkelijkheid.com/>
- Donnellan, M. B., Trzesniewski, K. H., & Robins, R. W. (2015). Measures of Self-Esteem. In J. B. Gregory, H. S. Donald, & G. Matthews (Eds.), *Measures of Personality and Social Psychological Constructs* (pp. 131-157). San Diego: Academic Press.
- Dorst, van M.J. . (2005). *Een duurzaam leefbare woonomgeving*. Delft: Eburon.
- Dourleijn, E., Dagevos, J., & Ross, J. (2011). Vluchtelingengroepen in Nederland: over de integratie van Afghaanse, Iraakse, Iraanse en Somalische migranten. *Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau*.
- Dupont, H. J. B. H. M., Kaplan, C. D., Verbraeck, H. T., Braam, R. V., & Wijngaart, van de G. F. Killing time: drug and alcohol problems among asylum seekers in the Netherlands. *International Journal of Drug Policy*, 16(1), 27-36.
- GGD Nederland. *Suïcidepreventie in AZC's*.
- Ghorashi, H. (2005). Agents of change or passive victims: The impact of welfare states (the case of the Netherlands) on refugees. *Journal of refugee studies*, 18(2), 181-198.
- Gifford, R. (2002). Residential environmental psychology *Environmental psychology, principles and practice* (derde ed., pp. 236-263). Canada: Optimal Books.
- Google Earth. Retrieved 13 augustus, 2015
- Han. (2014, 9 maart). COA -opvang Gilze. from <http://hanvdbo.blogspot.nl/2014/03/coa-opvang-gilze.html>
- IND. Retrieved 23 februari, 2015, from <https://www.ind.nl>
- Kaptein, A. A., Beunderman, R., Dekker, J., & Vingerhoets, A. J. J. M. (2012). Psychologie en geneeskunde (derde druk ed., pp. 462): Bohn Stafleu van Loghum.
- Kas, A. (2014). Duits vonnis: asielzoeker loopt risico in Nederland. *NRC*. Retrieved from <http://www.nrc.nl/nieuws/2014/05/10/duits-vonnis-asielzoeker-loopt-risico-in-nederland/>

- Klaasen, N., & Rosman, C. (2014). Kleine dorpen willen geen groot asielzoekerscentrum. Retrieved 30 december, 2014, from <http://www.bndestem.nl/algemeen/binnenland/kleine-dorpen-willen-geen-groot-asielzoekerscentrum-1.4676963>
- Kloosterboer, K. (2009). *Kind in het centrum, Kinderrechten in asielzoekerscentra*. Amsterdam Stenco.
- Koning, d. M. (2012). Een Nederlander snijdt geen keel door. *De Volkskrant*. Retrieved from <http://www.volkskrant.nl/dossier-archief/een-nederlander-snijdt-geen-keel-door~a3352933/>
- Kooren, J. (2015) *Beleidsregisseur activering COA*.
- Liu, Y., Wang, Z., Zhou, C., & Li, T. (2014). Affect and self-esteem as mediators between trait resilience and psychological adjustment. *Personality and Individual Differences*, 66(0), 92-97.
- Luttelgeest.nl. (2015). from <http://www.luttelgeest.nl/azc/>
- Marcussen, K. (2006). Identities, self-esteem, and psychological distress: An application of identity-discrepancy theory. *Sociological Perspectives*, 49(1), 1-24.
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American psychologist*, 56(3), 227.
- Memo. (2014, 30 december) *voormalige asielzoekerscentrumbewoner*.
- Merjam. (2014, 11 december) *Voormalige asielzoekerscentrumbewoonster*.
- Mirna & Malik. (2014, 24 december) *Bewoners opvangcentrum Almere*.
- Mulder, C., & Zorlu, A. (2008). Locatiekeuze van immigranten in de eerste vier jaar na aankomst. *Bevolkingstrends*, 56(3), 39-44.
- Nationale stichting ter bevordering van Vrolijkheid. Retrieved 25 februari, 2015, from <http://www.vrolijkheid.nl/>
- Nergis. (2014, 9 december) *Voormalige asielzoekerscentrumbewoonster*.
- Nijs, W. (2013). Oudborg wil Budget Bejaardenhuis in De Koepel. *Breda Vandaag*. Retrieved from <http://www.bredavandaag.nl/nieuws/algemeen/2013-08-27/ouborg-wil-budget-bejaardenhuis-de-koepel>
- Nu.nl. (2014a). Breda mag gevangenis verbouwen voor asielzoekers. Retrieved 8 september, 2014, from <http://www.nu.nl/binnenland/3863414/breda-mag-gevangenis-verbouwen-asielzoekers.html>
- Nu.nl. (2014b). Drie gewonden door steekpartij in asielzoekerscentrum Dronten. from <http://www.nu.nl/binnenland/3961952/drie-gewonden-steekpartij-in-asielzoekerscentrum-dronten.html>
- Nu.nl. (2014c). Duitse rechter vindt Nederlands asiel menonwaardig from <http://www.nu.nl/buitenland/3771948/duitse-rechter-vindt-nederlands-asiel-mensonwaardig.html>
- Nu.nl. (2014d). Grote vechtpartij bij asielzoekerscentrum Brabantse Overloon. Retrieved 30 december, 2014, from <http://www.nu.nl/binnenland/3933314/grote-vechtpartij-bij-asielzoekerscentrum-brabantse-overloon.html>
- Omroep Brabant. (2014). Ook in AZC Budel- Dorplein grote vechtpartij met asielzoekers: weer spanningen Eritreeërs en Syriërs. from <http://www.omroepbrabant.nl/?news/220400222/Ook+in+AZC+Budel-Dorplein+grote+vechtpartij+met+asielzoekers+weer+spanningen+Eritree%C3%ABrs+en+Syri%C3%ABrs+.aspx>
- Ondernemersplein. Retrieved 26 februari, 2015, from <http://www.ondernemersplein.nl/regel/tewerkstellingsvergunning/>
- Overheid. (2015a). Regeling verstrekkingen asielzoekers en andere categorieën vreemdelingen 2005. Retrieved 25 februari, 2015, from <http://www.wetten.overheid.nl/>
- Overheid. (2015b). Wet Centraal orgaan opvang asielzoekers. Retrieved 20 februari, 2015, from <http://www.wetten.overheid.nl>
- Ponsen, S. (2015, 7 januari 2015) *Vastgoedregisseur huisvesting COA*.
- Rahf. (2015, 2 januari) *Voormalige asielzoekerscentrumbewoonster*.
- Rijksoverheid. Retrieved 25 februari, 2015, from <http://www.rijksoverheid.nl/>
- Seydel, E. R. (2012). *Veerkracht, academisch afscheid 14 september 2012*: Universiteit Twente.
- Straathof, M. A. E., Treffers, D. A., Siebelink, B., & Goedhart, A. W. (1991). Eigenwaarde en competentiebeleving: een onderzoek bij 8–12 jaar oude kinderen op een polikliniek kinderpsychiatrie. *Tijdschrift voor psychiatrie*.
- Ten Holder, F. (2012). *Kleine stappen van grote betekenis, een nieuwe perspectief op humane opvang van asielzoekers*. Amsterdam: De Werkelijkheid / Stichting de Vrolijkheid.
- UAF). [Jaarplan 2015].
- UNHCR. Retrieved 21 februari, 2015, from <http://www.unhcr.nl/>

- UNHCR. (2014a). Global forced displacement tops 50 million for first time in post-World War II era [Press release]
- UNHCR. (2014b). *War's Human Cost, Global Trends 2013*. Geneva: UNHCR.
- Van Amstel, C. (2015). EO's Habbibabbi-Sandra: Ik schaam me dood. *Metro*. Retrieved from <http://www.metronieuws.nl/showbizz/2015/01/eos-habbibabbi-sandra-ik-schaam-me-dood>
- Vluchtelingenwerk Nederland. Retrieved 1 februari, 2015, from <http://www.vluchtelingenwerk.nl>
- Vries, de M. (2014, 25 februari) *Medewerker COA opvangcentrum Dronten*.
- Wahid. (2014, 23 december) *Voormalige asielzoekerscentrumbewoner*.
- Whitehead, M., Orton, L. & Pennington, A. (2014). *Is control in the living environment important for health and wellbeing, and what are the implications for public health interventions?*. Public Health Research Consortium.
- Werf, van der J. 13 augustus, from <http://www.juliusvdwerf.nl/44/nieuws-133/AZC-te-Dronten.aspx>
- Wijlen, van J. (2015, 18 maart 2015) *Locatiemanager Gilze en Rijen*.
- Zandstra, P. (2014). Gemeente De Friese Meren: vestig AZC niet in Rijs. *NRC*. Retrieved from <http://www.nrc.nl/nieuws/2014/12/13/er-komt-geen-groot-asielzoekerscentrum-in-rijs/>
- Zimbardo, P. G., Johnson, R. L., & McCann, V. (2009). *Psychologie een inleiding* (zesde editie ed.). Amsterdam: Pearson Education Benelux BV.
- Zimbardo, P. G., Johnson, R. L., & McCann, V. (2011). *Psychologie De Essentie*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.

Afbeeldingen

- Figuur 1 <https://www.vluchteling.nl/Nieuws-Overzicht/Schaduwkunst-Wereldvluchtelingendag.aspx>
- Figuur 65 <http://healthywildandfree.com/wp-content/uploads/2013/03/fresh-air-home.jpeg>
- Figuur 66 <http://www.deviantart.com/art/Just-the-Grass-303021695>
- Figuur 67 <http://www.latimes.com/books/jacketcopy/la-et-jc-author-editor-william-mcpherson-falling-poverty-20141117-story.html>
- Figuur 68 <http://www.doit.wisc.edu/news/identity-theft-how-to-recognize-it-and-what-to-do-about-it/>
- Figuur 69 <http://www.camina.org/een-schat-aan-informatie/>
- Figuur 70 http://timmetje19.blogspot.nl/2008_11_01_archive.html
- Figuur 71 <http://cdn01.wallpaperpersonweb.com/media/tn5/1/21/201629.jpg>
- Figuur 72 http://static.dezeen.com/uploads/2011/02/dzn_Rubber-by-TAF-Arkitektkontor-for-Zero-81.jpg

BIJLAGE 1: SAMENVATTING DIEPTEINTERVIEWS AZC-BEWONERS

GEINTERVIEWDE

ASPECTEN UIT INTERVIEW

**Mirna (27) &
Malik (35)**

**Echtpaar
Drie kinderen
Irak (Koerden)
Sinds 2012 in Nederland**

- Het delen van een woonunit met wildvreemden, geeft kinderen meerdere opvoeders. Als een kind een fout begaat, wordt het gestraft door de medebewoners. Ook als de ouders het daar niet mee eens zijn.
- Het is verboden om apparaten zoals een oven of een strijkijzer in hun woning te gebruiken. (Opvallend de asielzoekers hebben een oven die zij onderling van elkaar lenen. Iets dat verboden is, wordt toch gebruikt in het azc. Het lijkt alsof de oven een bindmiddel te zijn tussen de asielzoekers.)
- De asielzoekers van verschillende landen gaan bij elkaar langs om elkaars eten te leren maken.
- Als COA op de deur klopt en niemand de deur direct opent, wordt de woonunit ongewenst betreden.
- Volgens de geïnterviewden is het azc in Almere is de beste in vergelijking met andere azc's. Dat zegt iedereen op het azc .
- Onveilig voor vrouwen wat betreft alleen op het azc- terrein lopen.
- Kinderen zijn bang van de sirenes. Ze beginnen te huilen van het geluid.
- Kinderen zijn bewust dat dit niet hun huis is. "wanneer gaan wij naar huis?" wordt steeds aan de ouders gevraagd.
- Het continue verlaten worden door vrienden en vriendinnen doet pijn bij kinderen.
- De COA- medewerkers zijn niet vriendelijk en lopen erg volgens het boekje.
- COA vraagt waarom het gezin met twee kinderen zijn uitgebreid sinds komst in Nederland. Als je een onstabiel leefsituatie hebt dan moet je je gezin niet uitbreiden, wordt hun toegebeten.
- Vloerkleed en overige interieur inkopen zijn verboden. Bij overtredingen worden boetes uitgedeeld.
- *De Vrolijkheid* voor de kinderen wordt als erg prettig ervaren, soortgelijke activiteiten voor volwassenen is een gemis.
- Het leren van taal is een gemis.
- Het weghalen van baby bij moeder, na aankomst in Nederland had een dramatisch gevolg op gezin.
- Depressief – Denken alleen aan status.
- Malik gaat elke zondag naar het voetbalveld in de buurt van het azc en kijkt naar de wedstrijd of trapt een balletje.

Rahef (51 jaar)

**Vrouw
Getrouwd
Irak (Bagdad)
Sinds 1993 in NL (29 jaar)
hoogzwanger bij aankomst van
eerste kind
(verbleven in twee azc's)**

- Eerste azc van geïnterviewde was op een erg afgelegen plek. Zij voelde zich daar erg verstoten. Hierdoor had zij een week niet gegeten en moest zij in het ziekenhuis worden opgenomen. Na de opname werd zij en haar man overgeplaatst naar een ander azc, in de buurt van een centrum.
- Er werden geruchten in het azc verspreid m.b.t. discriminatie. De asielzoekers moesten oppassen want straks kwamen de racisten en vielen ze hun en het centrum aan, door bijvoorbeeld het verbranden van het centrum enz. Het gevoel van we zijn hier niet gewild was sterk.
- Eerste kamer had gedeelde sanitaire voorzieningen. Geïnterviewde durfde in de nacht niet alleen naar de toiletten te gaan. Zij was hoogzwanger dus zij moest steeds naar het toilet. Een emmer werd op de kamer gezet waarin geïnterviewde haar behoefte in kon doen, was de oplossing om in de nacht niet naar de gezamenlijke toiletten te gaan.

	• Geïnterviewde heeft iemand bezocht in het azc Almere. De opvangwijze van het azc Almere wordt als vreselijk gezien. Naar haar mijn mening had zij het beter dan diegene die daar wonen, vanwege de privacy. Zij werd namelijk na haar ziekenhuisopname opgevangen in een kamer van 4X3 met eigen badkamer en toilet. • Het was verboden om te koken op eigen kamer. Maar de geïnterviewde was zwanger en kreeg haar eerste kind. Zij kon niet elke dag elke keer naar beneden. De geïnterviewde kocht een klein kookplaat (voor 1 pan), en begon op haar eigen kamer te koken. Dit was illegaal, maar het COA wist er wel van. Het was zelfs zo; de locatiemanager bracht de pan. Ze hadden begrip voor haar. • De COA- medewerkers deden meerdere dingen buiten de boekjes; laten telefoneren, kind opvangen zodat moeder kan uitrusten etc. Dit maakte de situatie dragelijker in het azc. • Geïnterviewde vond het jammer dat er geen optie was om haar hart te luchten bij de medewerkers. De medewerkers zagen haar altijd huilen en vroegen haar waarom, maar zij beheerste de Nederlandse taal niet waardoor zij hun niks kon vertellen. Hoewel zij niks zij bleven de medewerkers naast haar zitten terwijl zij hilde. Dit deed zij vaak op een bankje naast het water. • Rahef vroeg om leesboeken in het Arabisch of om haaknaalden, om haar tijd te verdrijven. De boeken konden ze mij niet leveren. De haaknaalden die ze mij gaven kende zij niet, ze was anderen gewend waardoor zij met de gegeven naalden niet overweg kon. Dus dat werd niks. • Toen Rahef en haar man naar hun eerste huis gingen, begonnen zij direct met dingen planten in de tuin. In Irak had zij bij haar ouders een deel van de tuin geëigend en plantte zij daar groente. Niemand mocht het aanraken of plukken, ook niet als het bedorven werd. • Alles waarbij je het resultaat kan zien, of je ziet dat je iets hebt bereikt... dat zorgt voor veerkracht. • Spijtbetuiging dat het leven zo is gegaan en niet iets bereikt, terwijl deze ambitie bij binnenkomst in Nederland er wel was. • Het combineren van alleenstaanden en families op één afdeling werd als naar ervaren. Alcohol, roken, laat opblijven etc. Na het overplaatsen naar een gescheiden afdeling was de situatie beter ervaren.
Wahid Man Irak (Basra) Sinds 1996 in NL (29 jaar) In twee azc's verbleven (6 maanden in totaal)	• Wahid deed elke dag aan hardlopen. • Hij vond het beter om in een kamer geplaatst te worden zonder Irakezen. Als het verschillende nationaliteiten waren, dan ontstonden er regeltjes. Zo waren bijv. om 11 uur alle lichten uit. Wilt iemand dan nog opblijven en tv kijken dan doet diegene het geluid uit. Irakezen onderling lappen alle regels aan hun laars. • Er was een wachttijd van twee maanden om te kunnen helpen opdienen van het eten. Toen Wahid eindelijk aan de beurt kwam, vroeg hij of ze niet iets anders hadden waar hij mee bezig kon zijn i.p.v. het opdienen. Iets als het wassen van pannen enz. Ze stonden dat toe. Nadat ze zijn werk zagen vroegen zij hem om dat elke dag te doen, en dat wilde hij graag! • Toen Wahid het azc moest verlaten en naar een ROA- huis ging, die hij overigens zelf had geregeld, moest hij huilen. Hij miste de bijeenkomsten met de medebewoners, zijn vrienden. Het was ook de maand ramadan. (Alsof iemand voor een tweede keer al het kostbare/ familie achterlaat). • "Groot voordeel van het azc Leiden was dat het een groot stad was, in vergelijking met Leidschendam. Na een paar weken kocht je een fiets en ga je naar het winkelcentrum. Dat was voor veel asielzoekers heel erg

	belangrijk, want men wil ook voelen dat hij in een ander land zit" • Leiden was als verblijfgebouw slechter aan toe dan het flatgebouw in Leidschendam. Toch wordt het verblijf in Leiden prettiger ervaren, omdat men zo bezig kon zijn. Daarnaast zorgde de flat voor veel anonimiteit. • Sportzaal, amusement, aandacht voor taal, deelnemen aan lokale bedrijfsleven, sociaal werkplaats etc. zijn enkele verbeterpunten in de huidige opvangwijze. • Alles met uitdaging zorgt voor veerkracht. • Zodat de opvangcentrumbewoners bezig konden zijn werd er in het zwart gewerkt. Bijv. door het nemen van een krantenwijk. • In één van de gedeelde kamers, was er een medebewoner die een Boeddhabeeld in de kamer had geplaatst. Dit was het enige identiteitsaspect in de kamer. • Geïnterviewde zou zijn eigen kinderen niet naar een azc sturen om daar met de andere kinderen te laten spelen. Er is veel ellende in een azc. Als de vrouw van de geïnterviewde verbaasd opkijkt, voegt hij eraan toe dat zij de situatie daar niet moet onderschatten en dat het echt wel moeilijk was. Dat hij zo eruit is gekomen is een uitzondering. De echtgenote van de geïnterviewde heeft zelf nooit verbleven in een azc.
Merjam (25) Vrouw Irak Sinds 1998 in NL(10 jaar) 3 kinderen + ouders (tijdens verblijf) In vier AZC's (ong. 1 jaar)	• Ouders hielden de kinderen scherp d.m.v. wedstrijden onder eigen kinderen (bijv wie leert dit het eerst etc.). Zodat de ontwikkeling van de kinderen niet benadeeld werd. • Het wonen in een groen omgeving wordt als erg prettig ervaren • "Wij (gezin) tegen de rest" gevoel. Er ontbrak een gezamenlijk plek. • Bij één azc was het verblijf van het hele gezin in één kamer. Dit wordt als erg raar ervaren. "Ik voelde mij op dezelfde niveau als mijn ouders. Dat ik in dezelfde kamer kon slapen, alsof we gelijk zijn. Alsof ik volwassen ben geworden." • Geen sociale controle. Kinderen gingen op de bouwplaats spelen, naast het azc. Daarnaast was er een bosje waar sigaretten enz. te vinden waren. De kinderen speelden ook daar. Dingen die de kinderen vonden gingen ze gebruiken, zoals het roken van gevonden sigaretten. • Doordat het azc Krimpen in het centrum lag, waren er enkele sociale contacten ontstaan met Irakezen die eerder in Nederland waren. De moeder werd in het azc ziek en moest worden opgenomen in het ziekenhuis. De nieuwe sociale contacten zorgden ervoor dat de moeder regelmatig bezocht werd in het ziekenhuis. Ook werd er voor haar gekookt, door hun sociale contacten. • Na het azc was het integreren als kind moeilijk. Leraren op de basisschool die de situatie niet goed in konden schatten (ervan uitgaan dat het kind je begrijpt terwijl dat niet zo is).Ook kinderen waren niet begripvol. Basisschool deels als onprettig ervaren.
Nergis (26 jaar) Vrouw Sinds 1996 in NL(8/9 jaar) 3 kinderen + ouders Verblijf in 1 azc (6-12 maanden)	• Er was geen sociale controle op de speelplaatsen in het azc • Het naar een nieuwe school gaan buiten het azc wordt als een dip gezien. Kinderen die heel veel vragen. Enige buitenlander. Enz. (ongeveer hetzelfde als bij Merjam) • Het gezamenlijk eten in het azc wordt als leuk ervaren. • De activiteiten voor de kinderen wordt als leuk ervaren. • Het plaatsen van de kasten in het midden van de kamer om de kamer te scheiden voor het creëren van meer privacy.

	• Ouders waren depressief. Vooral de vader, omdat hij langer in Nederland was. De moeder had een moeilijke tijd in Jordanië alleen met haar kinderen doorgebracht. Het was een opluchting voor haar om weer herenigd te worden. • De kamer was naast de toiletten en de badkamers. Je kon alles horen. In de nacht durfden de kinderen niet alleen naar het toilet, dus maakten ze hun ouders wakker. • Doordraaiende asielzoekers gezien op het azc. Dingen kapotmaken etc.
Memo Man Syrie (Koerd- Aleppo) In 2009 11 maanden in azc Denemarken 2010-2012 azc Nederland	• Vergelijking met Denemarken en Nederland, waarbij Denemarken er beter vanaf komt en zelfs als leuk ervaren wordt. Terwijl de privacy, de activiteiten en locatie van Denemarken minder aanwezig was dan in Winterswijk. De oorzaak hiervan is dat men in Denemarken meer werkt aan de eigenwaarde van de asielzoekers. • Nieuwe kleding bij aankomst in azc Denemarken vs. tweedehands kleding in Nederland. • Denemarken heeft meer aandacht voor taal. Wie een groot kans maakte om in Denemarken te verblijven kreeg Deens les. De andere asielzoekers kregen Engels les. Diegene die les geven hebben gestudeerd om les te geven, het zijn geen vrijwilligers zoals in Nederland. Doordat de educatie niveau hoog is, krijgen de asielzoekers het gevoel dat ze serieus genomen worden waardoor ze zich beter inzetten. • In het azc Denemarken was er WiFi internet. • Daarnaast konden de asielzoekers hun kamers vol stoppen met alles wat ze willen qua apparatuur en interieur. Er was een gratis kringloopwinkel in het centrum waar dit soort dingen vandaan konden worden gehaald. • In Denemarken was er aandacht voor vrijetijdsbestedingen die de contacten onder de asielzoekers kon versterken. Zoals een voetbalveld en een pooltafel. • Er was in Denemarken een pleintje met banken. De asielzoekers konden vanuit het raam zien wie daar zat en dan naar buiten gaan om met elkaar te kletsen. Een ontmoetingsplek. • Winterswijk wordt door de asielzoekers gezien als de beste azc van Nederland (Het is een woonunit zoals in Almere). • Ondanks dat het azc Winterswijk in een woonwijk zit, wordt door de geïnterviewde aangegeven dat er geen sociale contacten zijn tussen de twee groepen. Wel wandelen de buurtbewoners op het azc-terrein. • Hoewel de geïnterviewde aangeeft dat er geen contacten zijn tussen de twee groepen. Is hij de enige geïnterviewde die contacten heeft kunnen maken met Nederlanders buiten het azc en vrijwilligerswerk heeft gedaan (in een boerderij, hulp bij voetbal en een café). Ook heeft de geïnterviewde geregeld dat elke week een Nederlandse man bij hem langs kwam. Zo leerde hij Nederlands door het over koetjes en kalfjes te hebben. Natuurlijk moeten we in rekening houden dat deze persoon pas later in Nederland is gekomen dan de overige singles en dat vrijwilligerswerk nu toegestaan is. Maar het enthousiasme van deze persoon is bijvoorbeeld erg vergelijkbaar met Wahid & Mohammed. Dit laat zien dat een azc in een woonwijk zeker zijn voordelen met zich meebrengt voor de asielzoekers. • Gevecht om de koelkast met kamergenoten. • De geïnterviewde had ervoor gezorgd dat hij niet in een unit met alleen vrijgezellen geplaatst werd, maar in een unit met gezinnen. Hij kende namelijk sommigen in de gezinnenunit vanaf een ander opvangcentrum. Dit werd als prettiger ervaren dan het samenwonen met alleen maar vrijgezelle mannen. De vrijgezellen maken minder schoon, het

	huishouden is niet goed etc. - Als geïnterviewde naar zijn broer op bezoek ging en daar overnachtte, verlangde hij ernaar om terug te keren naar het azc in Winterswijk. Zijn kamer in het azc dat was zijn plek, daar kon hij zichzelf zijn. - In Winterswijk was er een voetbalkooi, net buiten het azc-terrein. Door het enthousiasme van de asielzoekers tijdens het spelen veroorzaakten ze geluidsoverlast voor de buurt. Hierdoor werden er maatregelen genomen en werd de voetbalkooi voor een periode op slot gezet. Met als gevolg dat de asielzoekers geen gebruik konden maken van de voetbalkooi. Een activiteit waar ze erg naar uitkeken. - Opvallend is dat de geïnterviewde bepaalde handelingen in een azc accepteert en mee leert leven. Bijvoorbeeld het geluidsoverlast van de medebewoners in het azc; de ene gaat haren föhnen midden in de nacht, de ander zet muziek op etc. De reden voor acceptatie: Je weet je zit in een azc. Echter zodra de geïnterviewde een eigen woning kreeg, sprak hij de burens aan op geluidsoverlast. Reden: Nu zit ik buiten het azc en moet het anders. Het geluid is irritant en het stoort mij.
Mohammed (33) Man Afghaan Sinds 2004 in NL (23jaar) 2004-2006 verblijf in 5 azc's	- Het scheiden van gezinnen en alleenstaanden werd als prettig ervaren. Alleenstaanden hebben een ander leefstijl dan gezinnen. Kinderen willen slapen, terwijl de alleenstaanden op willen blijven. - Bij verhuizing naar een nieuw azc (Oisterwijk) wilde het COA de mensen indelen volgens de nationaliteiten. Dit werd niet gewaardeerd door de geïnterviewde en zijn vrienden. Daarom verbleven zij buiten tot het COA accepteerde de vriendenclub van verschillende nationaliteiten bij elkaar te plaatsen. - Een van de kamers in de woonunit van Oisterwijk werden de bedden weggehaald. Deze kamer werd als jongeren verzamelplek gezien. De bewoners van het azc kwamen langs in deze woonunit om te kaarten, kletsen etc. - Ook hier was er sprake van bewoners die zwart gingen werken om hun tijd te verdrijven. - Er waren spanningen tussen de verschillende nationaliteiten in het azc - De persoonlijke contacten met de COA medewerkers wordt gewaardeerd in Oisterwijk. - De grote afstand van het centrum wordt als negatief ervaren. - Weinig activiteiten. Door het spreken van Engels en het regelmatig naar het computerlokaal gaan, is geïnterviewde gevraagd om daar het oog in het zijl te houden in azc Dronten. - Azc Dronten wordt als meest prettige locatie ervaren. Geïnterviewde moest caravan delen met anderen maar deze verbleven ergens anders, hierdoor had hij de caravan voor zichzelf. - Bewoners bezochten elkaar onderling vaak in het azc zowel in Dronten als in Oisterwijk. - De voormalige bewoners van de caravan in Dronten hadden hun eigen kruiden rondom de caravan geplant, zoals munt, peterselie enz. De omliggende caravans merkten op dat de geïnterviewde deze niet gebruikte, en vroegen om toestemming om deze te gebruiken.
Fatima (45) Vrouw Gehuwd 3 kinderen (tijdens verblijf) Irak In NL sinds 1996 (27 jaar) Verblijf in twee azc van korte	- In het opvangcentrum in Leiden was er meer privacy dan in Geleen. In Leiden was er een scheiding in de woonruimte waardoor er sprake was van twee kamers. - Gezin had al na 21 dagen hun verblijfstatus ontvangen. Ze moesten alleen op een woning wachten, wat langer duurde dan het proces. - Geïnterviewde maakte elke dag de kamer in het azc Geleen schoon, dit om het enigszins als thuis te beschouwen. - Bij het omkleden moesten de kinderen (jongens) op de gang staan zodat

duur	hun moeder zich om kon kleden. Op een gegeven moment was het niet eens meer nodig om het te zegge, ze deden het automatisch. • Het was een droom om aan de slag te kunnen, ergens werken maakt niet uit waar, in plaats van in azc zitten. • Ook hier wordt genoemd dat er geruchten in het azc waren, waarbij discriminatie en het aanvallen van de asielzoekers een groot rol spelen. • Haar echtgenoot had sociale contacten met andere mensen in het azc, geïnterviewde zelf niet. De kinderen speelden met anderen in het azc. • Naast het opvangcentrum in Leiden waren er kassen. Zij waren zeer onder de indruk van de kassen. In Irak heb je dat ook, maar het is dan anders met plastic. De kassen in Nederland vielen het gezin trouwens ook vanuit het vliegtuig, bij aankomst, op. • Zorgen over kinderen en hun toekomst. Ervan bewust dat de scholen niet van goed niveau zijn. • Na het azc is de geïnterviewde in een stad beland waar geen buitenlanders toen der tijd waren. • Zij verhuisden naar een ander Nederlands stad dat het gezin positief beïnvloede. De ouders kregen sterke sociale contacten met andere Irakezen. • Het gezin emigreerde naar Londen. Dit wordt als minder positief ervaren, al wonen zij nu enkele jaren daar. Dit komt omdat de ouders nog geen sterke sociale contacten hebben opgebouwd. Wel hebben de kinderen een beter toekomst. Het gezin heeft spijt dat zij niet eerder naar Engeland zijn geëmigreerd. Ook is de sfeer in Engeland prettiger. (Opmerking/ Extra informatie niet vanuit het gesprek: De Britten met een Iraakse afkomst die vanaf het begin in Engeland zijn beland, zijn erg tegen de mensen die vanuit andere Europese landen naar Engeland komen. Hierdoor worden deze nieuwe emigranten niet opgenomen in de Iraakse kringen in Engeland. Vaak zijn de mensen die achteraf naar Engeland vertrekken de groep die een minder goede toekomst in Nederland heeft.)
Romaisa Irak Sinds 1998 in NL (21 jaar) 1998-2000 verblijf in 2 azc's	• Opvallend dat het hebben van eigen plek, ook als het in het azc is, erg van belang is. • Het hebben van een gezamenlijk plek waar de ontmoeting aangemoedigd kan worden is van belang. • Sociale contacten erg nodig, een vriendin die naar je vraagt of bij wie het hart gelucht kan worden. • Veel zelfbesef van dat dingen anders hadden kunnen lopen als er vanaf het begin aandacht was voor de asielzoeker en als zij meer motivatie had.

BIJLAGE 2: UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS (UVRM)

(College voor de rechten van de mens)

Artikel 1

Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen.

Artikel 2

Een ieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze Verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.

Verder zal geen onderscheid worden gemaakt naar de politieke, juridische of internationale status van het land of gebied, waartoe iemand behoort, onverschillig of het een onafhankelijk, trust-, of niet-zelfbesturend gebied betreft, dan wel of er een andere beperking van de soevereiniteit bestaat.

Artikel 3

Een ieder heeft het recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon.

Artikel 4

Niemand zal in slavernij of horigheid gehouden worden. Slavernij en slavenhandel in iedere vorm zijn verboden.

Artikel 5

Niemand zal onderworpen worden aan folteringen, noch aan een wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing.

Artikel 6

Een ieder heeft, waar hij zich ook bevindt, het recht als persoon erkend te worden voor de wet.

Artikel 7

Allen zijn gelijk voor de wet en hebben zonder onderscheid aanspraak op gelijke bescherming door de wet. Allen hebben aanspraak op gelijke bescherming tegen iedere achterstelling in strijd met deze Verklaring en tegen iedere ophitsing tot een dergelijke achterstelling.

Artikel 8

Een ieder heeft recht op daadwerkelijke rechtshulp van bevoegde nationale rechterlijke instanties tegen handelingen, welke in strijd zijn met de grondrechten hem toegekend bij Grondwet of wet.

Artikel 9

Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige arrestatie, detentie of verbanning.

Artikel 10

Een ieder heeft, in volle gelijkheid, recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie bij het vaststellen van zijn rechten en verplichtingen en bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgning.

Artikel 11

1. Een ieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, heeft er recht op voor onschuldig gehouden te worden, totdat zijn schuld krachtens de wet bewezen wordt in een openbare rechtszitting, waarbij hem alle waarborgen, nodig voor zijn verdediging, zijn toegekend.
2. Niemand zal voor schuldig gehouden worden aan enig strafrechtelijk vergrijp op grond van enige handeling of enig verzuim, welke naar nationaal of internationaal recht geen strafrechtelijk vergrijp betekenden op het tijdstip, waarop de handeling of het verzuim begaan werd. Evenmin zal een zwaardere straf worden opgelegd dan die, welke ten tijde van het begaan van het strafbare feit van

Artikel 12

Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige inmenging in zijn persoonlijke aangelegenheden, in zijn gezin, zijn tehuis of zijn briefwisseling, noch aan enige aantasting van zijn eer of goede naam. Tegen een dergelijke inmenging of aantasting heeft een ieder recht op bescherming door de wet.

Artikel 13

1. Een ieder heeft het recht zich vrijelijk te verplaatsen en te vertoeven binnen de grenzen van elke Staat.
2. Een ieder heeft het recht welk land ook, met inbegrip van het zijne, te verlaten en naar zijn land terug te keren.

Artikel 14

1. Een ieder heeft het recht om in andere landen asiel te zoeken en te genieten tegen vervolging.
2. Op dit recht kan geen beroep worden gedaan ingeval van strafvervolgingen wegens misdrijven van niet-politieke aard of handelingen in strijd met de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties.

Artikel 15

1. Een ieder heeft het recht op een nationaliteit.
2. Aan niemand mag willekeurig zijn nationaliteit worden ontnomen, noch het recht worden ontzegd om van nationaliteit te veranderen.

Artikel 16

1. Zonder enige beperking op grond van ras, nationaliteit of godsdienst, hebben mannen en vrouwen van huwbare leeftijd het recht om te huwen en een gezin te stichten. Zij hebben gelijke rechten wat het huwelijk betreft, tijdens het huwelijk en bij de ontbinding ervan.
2. Een huwelijk kan slechts worden gesloten met de vrije en volledige toestemming van de aanstaande echtgenoten.
3. @Het gezin is de natuurlijke en fundamentele groepseenheid van de maatschappij en heeft recht op bescherming door de maatschappij en de Staat.

Artikel 17

1. Een ieder heeft recht op eigendom, hetzij alleen, hetzij tezamen met anderen.
2. Niemand mag willekeurig van zijn eigendom worden beroofd.

Artikel 18

Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of overtuiging te belijden door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing, door eredienst en de inachtneming van de geboden en voorschriften.

Artikel 19

Een ieder heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging een mening te koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven.

Artikel 20

1. Een ieder heeft recht op vrijheid van vreedzame vereniging en vergadering.
2. Niemand mag worden gedwongen om tot een vereniging te behoren.

Artikel 21

1. Een ieder heeft het recht om deel te nemen aan het bestuur van zijn land, rechtstreeks of door middel van vrij gekozen vertegenwoordigers.
2. Een ieder heeft het recht om op voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.
3. De wil van het volk zal de grondslag zijn van het gezag van de Regering; deze wil zal tot uiting komen in periodieke en eerlijke verkiezingen, die gehouden zullen worden krachtens algemeen en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemmingen of volgens een procedure, die evenzeer de vrijheid van de stemmen verzekert.

Artikel 22

Een ieder heeft als lid van de gemeenschap recht op maatschappelijke zekerheid en heeft er aanspraak op, dat door middel van nationale inspanning en internationale samenwerking, en overeenkomstig de organisatie en de hulpbronnen van de betreffende Staat, de economische, sociale en culturele rechten, die onmisbaar zijn voor zijn waardigheid en voor de vrije ontplooiing van zijn persoonlijkheid, verwezenlijkt worden.

Artikel 23

1. Een ieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.
2. Een ieder, zonder enige achterstelling, heeft recht op gelijk loon voor gelijke arbeid.
3. Een ieder, die arbeid verricht, heeft recht op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld.
4. Een ieder heeft het recht om vakverenigingen op te richten en zich daarbij aan te sluiten ter bescherming van zijn belangen.

Artikel 24

Een ieder heeft recht op rust en op eigen vrije tijd, met inbegrip van een redelijke beperking van de arbeidstijd, en op periodieke vakanties met behoud van loon.

Artikel 25

1. Een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, ouderdom of een ander gemis aan bestaansmiddelen, ontstaan ten gevolge van omstandigheden onafhankelijk van zijn wil.
2. Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand. Alle kinderen, al dan niet wettig, zullen dezelfde sociale bescherming genieten.

Artikel 26

1. Een ieder heeft recht op onderwijs; het onderwijs zal kosteloos zijn, althans wat het lager en basisonderwijs betreft. Het lager onderwijs zal verplicht zijn. Ambachtsonderwijs en beroepsopleiding zullen algemeen beschikbaar worden gesteld. Hoger onderwijs zal openstaan voor een ieder, die daartoe de begaafdheid bezit.
2. Het onderwijs zal gericht zijn op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Het zal het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle naties, rassen of godsdienstige groepen bevorderen en het zal de werkzaamheden van de Verenigde Naties voor de handhaving van de vrede steunen.

3. Aan de ouders komt in de eerste plaats het recht toe om de soort van opvoeding en onderwijs te kiezen, welke aan hun kinderen zal worden gegeven.

Artikel 27

1. Een ieder heeft het recht om vrijelijk deel te nemen aan het culturele leven van de gemeenschap, om te genieten van kunst en om deel te hebben aan wetenschappelijke vooruitgang en de vruchten daarvan.
2. Een ieder heeft het recht op de bescherming van de geestelijke en materiële belangen, voortvloeiende uit een wetenschappelijk, letterkundig of artistiek werk, dat hij heeft voortgebracht.

Artikel 28

Een ieder heeft recht op het bestaan van een zodanige maatschappelijke en internationale orde, dat de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, daarin ten volle kunnen worden verwezenlijkt.

Artikel 29

1. Een ieder heeft plichten jegens de gemeenschap, zonder welke de vrije en volledige ontplooiing van zijn persoonlijkheid niet mogelijk is.
2. In de uitoefening van zijn rechten en vrijheden zal een ieder slechts onderworpen zijn aan die beperkingen, welke bij de wet zijn vastgesteld en wel uitsluitend ter verzekering van de onmisbare erkenning en eerbiediging van de rechten en vrijheden van anderen en om te voldoen aan de gerechtvaardigde eisen van de moraliteit, de openbare orde en het algemeen welzijn in een democratische gemeenschap.
3. Deze rechten en vrijheden mogen in geen geval worden uitgeoefend in strijd met de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties.

Artikel 30

Geen bepaling in deze Verklaring zal zodanig mogen worden uitgelegd, dat welke Staat, groep of persoon dan ook, daaraan enig recht kan ontleen om iets te ondernemen of handelingen van welke aard ook te verrichten, die vernietiging van een van de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, ten doel hebben.

BIJLAGE 3: INTERVIEWVRAGEN DIEPTEINTERVIEWS (VOORMALIGE) AZC-BEWONERS

NAAM:

DATUM INTERVIEW:

LEEFTIJD :

GEBOORTELAND EN PLAATS:

IN NEDERLAND SINDS:

STUDIE/WERK:

ALGEMENE ACHTERGROND VRAGEN

- Leeftijd vertrek? Land vertrek? Alleen of gezin? Leefsituatie in geboorteland?
- Hoelang heeft de periode van vertrek tot aankomst in Nederland geduurd?
- Reden vertrek in enkele woorden?
- Was Nederland als eindbestemming bedoeld? Zo ja, waarom?

VRAGEN M.B.T. VERBLIJF IN AZC

- Hoe lang heeft het verblijf in de azc's geduurd?
- In hoeveel azc heb je geleefd? waar en wanneer? Hoe lang ongeveer in elk azc? Hoe was de gezondheid?
- Kan je voor elk azc de locatie omschrijven en tekenen?
 - o Bushalte
 - o Groen
 - o Ver/dichtbij van centrum en omliggende gebouwen
 - o school
- Kan je voor elk azc de woonruimte omschrijven en tekenen?
 - o Aantal m2
 - o Hoeveel personen & wie?
 - o Uitzicht
 - o Slaapplekken
 - o Buitenruimte
 - o Douche/toilet/ wasmachine/ keuken
 - o Klimaat
 - o Privacy
 - o Veiligheid
 - o Klimaat
 - o Identiteit (in kamer)
- Kan je voor elk azc de belangrijkste gedeelde ruimten omschrijven en tekenen?
 - o Welke ruimten waren de belangrijkste ruimten en waarom?
 - o Welke ruimte in het gehele azc was voor jou het belangrijkste en waarom?
 - o In welke ruimten in het azc bracht jij het meeste tijd door?

- Hoe waren de sociale contacten in het azc
 - o Had je zelf behoefte aan contact? Zo ja, naar welke groepen en wanneer begon het?
 - o Hoe waren de sociale contacten in het azc?
 - o Hoe waren de sociale contacten buiten het azc?
- Hoe bracht je de tijd in het azc door? En de mensen om je heen?
- Kan je in zo min mogelijk woorden (één woord) het verblijf in elk azc omschrijven.

VRAGEN M.B.T. VERBLIJF BUITEN AZC

- Hoe was de eerste dag/nacht buiten het azc?
- Hoe was de overgang van azc naar eigen woning?
 - o Omgeving
 - o Woonruimte
 - o Sociale contacten
 - o Informatievoorzieningen
- Denk je wel eens terug aan die periode en heb?
- Heeft het verblijf in een azc je leven beïnvloed?
 - o Identiteit
 - o Eigenwaarde
 - o Zelfverzekerdheid
 - o Ontwikkeling

VRAGEN ARCHITECTUUR STUDENTEN:

- Waar zou jij als stedenbouwkundige rekening mee houden in de positionering van azc's?
 - o Welke elementen zijn naar jouw mening essentieel van belang voor het verblijf in een azc?
 - Groot/ klein stad?
 - Oud of nieuw
 - Allochtonen/autochtonen/ Gemengde buurten
- Waar zou jij als architect rekening mee houden in de azc's?
 - o Programma
 - o Woonruimten suggestie (gezinnen/ kinderen/ 1persoons huishouden etc)
 - o Publieke ruimten
 - o Etc.
- Wat voor invloed heeft de architectuur van, de door jou ervaren azc's, op de veerkracht en eigenwaarde van de asielzoekers? (gezin & opvoeding, identiteit, veiligheid, wonen, vrije tijd, gezondheid, onderwijs, financiën participatie)
- Welke faciliteiten en architectonische middelen zouden naar jouw mening de eigenwaarde en veerkracht van de asielzoekers positief kunnen beïnvloeden.

OMGEVING AZC

PLATTEGROND AZC

Positieve aspecten azc	Negatieve aspecten azc

Positieve aspecten azc	Negatieve aspecten azc

DAGINDELING	
TIJD	HANDELING

DAGINDELING	
TIJD	HANDELING

